DÜNDEN BUGÜNE TÜRK ŞİİRİ

CİLT I

HALK ŞİİRİ

HAZIRLAYANLAR: **ASIM BEZİRCİ – KEMAL ÖZER**

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

Birinci Basım
1968 (May Yayınları)

ASIM BEZİRCİ
KEMAL ÖZER

DÜNDEN BUGÜNE TÜRK ŞİİRİ

I

HALK ŞİİRİ

Doğa Basın Yayın
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Bulvarı
Kamer Hatun Mah.
Alhatun Sk. No: 27
Beyoğlu / İstanbul
Tel: 0212 361 09 07 (pbx)
Faks: 0212 361 09 04
web: www.evrenselbasim.com
e.posta: bilgi@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın – 205

DÜNDEN BUGÜNE

TÜRK ŞİİRİ – I

HALK ŞİİRİ

Asım Bezirci
Kemal Özer

Tasarım
Savaş Çekiç

Genişletilmiş İkinci Basım
Ağustos 2002
Üçüncü Basım: Mayıs 2003

ISBN 975-6525-16-9 (TK)
ISBN 975-6525-17-7 (C. 1)

© Evrensel Basım Yayın, 2002

Baskı
ASPAŞ

DÜNDEN BUGÜNE TÜRK ŞİİRİ

I

HALK ŞİİRİ

Birinci Cilt
HALK ŞİİRİ

İkinci Cilt
DİVAN ŞİİRİ

Üçüncü Cilt
YENİ ŞİİR [1900-1940]

Dördüncü Cilt
YENİ ŞİİR [1940-1960]

Beşinci Cilt
YENİ ŞİİR [1960-2000]

İÇİNDEKİLER

BİRKAÇ SÖZ *Asım Bezirci* *13*
GENİŞLETİLMİŞ İKİNCİ BASIMA BİRKAÇ SÖZ *Kemal Özer* *17*

XIII. YÜZYIL
Yunus Emre 23
Âşık Paşa 27

XIV. YÜZYIL
Emir Sultan 31
Hacı Bayram Veli 32
Saîd Emre 34

XV. YÜZYIL
Abdürrahim Tırsî 39
Balım Sultan 40
Eşrefoğlu 41
İbrahim Tennuri 43
Kaygusuz Abdal 44

XVI. YÜZYIL
Azmî Baba 49
Baba Süleyman 51
Bahşi 52
(Âşık) Garip 53
Hasan Dede 55
Hatayi 56
Hayali 57
Hüseyni 58
Kaygusuz Alaaddin 59
Köroğlu 60
Kul Hüseyin 63
Kul Mehmet 64
Kul Mustafa 66
Muhyiddin Abdal 70
Nizamoğlu Seyfullah 72
Pir Sultan Abdal 73

Gaybi Sunuliah 76
Sürüri 77
Teslim Abdal 78
Usûli 79
Üftâde 80
Ümmi Sinan 81

XVII. YÜZYIL

Ahmed 85
Âşık 86
Ercişli Emrah 88
Gedayi 90
Gevheri 91
Âşık Halil 93
Âşık Hasan 95
Karacaoğlan 96
Kâtibi 99
Kayıkçı Kul Mustafa 101
Kazak Abdal 102
Âşık Kerem 104
Kul Himmet 107
Kul Nesimi 108
Kuloğlu 110
Nakşi 111
Niyazi 112
Öksüz Aşık 113
Âşık Ömer 115
Şahinoğlu 118

XVIII. YÜZYIL

Abdi 121
Âşık Ali 122
Âşık Bağdadi 123
Bahri 125
Âşık Civan 126
Bahşi 127
Derviş Mehmed 128
Fakiri 129
Fedayi 130
Âşık Halil 131

İrfani 133
Kabasakal Mehmed 134
Kul Şükrü 135
Levni 136
Mahtumi 137
Mecnuni 138
Meftuni 140
Öksüz Ahmet 141
Râşid 142
Safi 143
Seyidyâr 144
Âşık Sipahi 145
Âşık Sırri 146
Siyahi 147
(Âşık) Süleyman 148
Şermi 149
Talibi 150

XIX. YÜZYIL

Âgâhi 153
(Âşık) Arif 154
Bahri§ 155
Bayburtlu Zihni 156
Bedri 157
(Âşık) Beyoğlu 158
Celâli 159
(Âşık) Cemali 160
(Karslı) Ceyhuni 161
(Âşık) Ceyhuni 162
Dadaloğlu 163
Deli Boran 165
Dertli 167
Erbabi 170
Erzurumlu Emrah 171
(Âşık) Devâmî 173
Feryâdî 174
Figanî 175
Gündeşlioğlu 176
Kağızmanlı Hıfzı 177
(Âşık) İkrârî 179

(Âşık) Kâmil 180
Kâmilî 181
(Âşık) Kemalî 182
Kemalî (Borlu) 183
Kul İsmail 184
Kusurî 185
(Âşık) Meslekî 187
Minhacî 189
Muhibbî 190
(Âşık) Nazî 191
(Âşık) Necib 192
Noksanî 193
Nigarî 194
(Âşık) Nurî 195
Pesendî 196
Pir Mehmed 197
Ruhsatî 198
Sabri Baba 201
(Âşık) Sabrî 202
(Çankırılı) Sabri 203
(Âşık) Sait 204
Serdarî 205
Seyranî 206
(Sivaslı) Sıdkî 208
(Âşık) Süleyman 209
Sümmanî 210
(Âşık) Sürurî 212
Şamilî 213
Şem'î 215
(Âşık) Şenlik 216
Tahirî 217
Türabî 218

XX. YÜZYIL

Ademî 221
Baba Salim 222
(Âşık) Cevlânî 223
(Âşık) Nesimi Çimen 224
Ahmet Çitak 225
Hüseyin Çırakman 226

(Âşık) Derdiçok 227
(Âşık) Dizarî 228
Efkârî 229
(Âşık) Enis 230
Ayaşlı Fahrî 231
(Âşık) Fermanî 232
Feryadî 233
Gufrânî 234
Huzurî 235
(Âşık) Hüseyin 237
(Âşık) Işık 238
(Âşık) İhsanî 239
(Âşık) İlhamî 241
Habip Karaaslan 242
(Âşık) Mehmet 243
Molla Mehmet 244
Mehmet Ali 245
Nevşehirli Yahya 246
(Âşık) Nihanî 247
Ali İzzet Özkan 248
(Âşık) Ramî 251
(Âşık) Remzî 252
(Âşık) Rıza 253
Rahmi Sarıgözoğlu 254
Sefil Ali 255
Sefil Molla 256
(Âşık) Seyfullah 257
(Âşık) Süleyman 258
Şuayip Şahin 259
(Âşık) Şerif 260
Talibî 261
(Âşık) Ümmanî 263
Eyup Tekyurt 264
(Âşık) Vahdetî 265
(Âşık) Vahid 266
(Âşık) Veysel 267
Mevlût Yıldırım 270
(Âşık) Zülâlî 271

ŞAİRLERİN YAŞAM ÖYKÜLERİ 273
SÖZLÜKÇE 295

B İ R K A Ç S Ö Z

Asım Bezirci

Daha ortaokuldayken sevdiğim şiirleri güzel bir deftere özenle yazardım. Lisede parasız yatılı okurken bu defter en yakın arkadaşımdı. Sık sık yapraklarını çevirir, çağrışımları yüreğimde titreşimler doğuran kimi şiirleri eşsiz bir tadla okurdum. Üniversiteyi bitirdiğimde, defterim iyice dolmuş, enikonu bir antoloji olmuştu.

Bu antolojinin, günün birinde, kitaba dönüşeceğini hiç düşünmemiştim. Onun için, May Yayınevi'nden bu yolda bir teklif alınca şaşırdım. Şaşkınlığım sonra sevince çevrildi, sonra da korkuya. Nasıl bir sorumluluk yüklendiğimi çalışmaya başlayınca anladım. Meğer ne güç işmiş antoloji düzenlemek! Eskiden öyle sanmazdım.

Elbette, insanın sevdiği şiirleri bir yerde derlemesi kolaydır. Bunu her okur yapabilir. Kendi zevkine, eğilimlerine göre beğendiği şiirleri seçer. Şüphesiz bu, kişisel bir seçiştir, yanlışlığı seçenle sınırlıdır. Ama, kişisellikten sıyrılmaya, daha doğrusu, çevreye açılmaya ve seçimin gerekçesini irdelemeye yönelince iş çatallaşır. Birtakım güç sorunlar ya da görevler çıkar ortaya: Acaba, seçilen şiirler gerçekten güzel örnekler midir? Daha da önemlisi: Şairin kişiliğini en iyi yansıtan örnekler acaba bunlar mıdır? Acaba, bunların, Türk şiirinin oluşumunda bir payı var mıdır?

Bu ve benzeri sorular seçiciyi okurluktan eleştirmenliğe doğru götürür. Nitekim, benim için de öyle oldu. Eleştirmen olmam dolayısıyla, bir okur gibi davranamadım. Bilirsiniz, okurlar uzun uzadıya düşünüp yargılamadan severler bir şiiri. Eleştirmen ise sevmenin ya da sevmemenin nedenlerini arar. Gerekirse daha da öteye gider: Şiirin güzelliğiyle yetinmez, onun yeni ya da eski öbür şiirler arasındaki yerini, değerini, önemini de gözden geçirir. Başka bir deyimle, şiiri yalnızca estetik açıdan değil, tarihsel açıdan da ele alır. Çünkü, ona göre, iyi bir şair salt güzel şiirler yazan bir sanatçı değildir, şiire birtakım yenilikler getiren, eski kalıpları kıran, yeni bir zevki, bir duyarlığı, bir görüşü müjdeleyen bir öncüdür de. Bu öncülük göz önünde tutulunca, sözü edilen şairin öbür şairlerle ilişki ve ayrılıkları da değer kazanır. Bundan ötürü, eleştirmenin düzenleyeceği bir antoloji sadece güzel şiirlere değil, edebiyat tarihi bakımından önem taşıyan şiirlere de kapıyı açar. O zaman güzellerin yanında güzel olmayan bazı örnekler de içeri girer.

Belki soranlar çıkacaktır: Tarihsel önemi olan şiirler çirkin olabilir mi? Olabilir de, olmayabilir de. Örneğin Ahmet Haşim'in, Nâzım Hikmet'in, Orhan Veli'nin şiirleri estetik açıdan da, tarihsel açıdan da başarılıdır. Öte yandan, Tanzimat şairleri (Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa, Abdülhak Hâmit, vb) estetik yönden zayıf sanatçılardır. Tevfik Fikret'le Cenap Şahabettin bir yana Serveti Fünun şairleri de estetik yönden güçlü sayılmazlar. Hatta, Ahmet Haşim dışında, bütün Fecri Ati şairleri için de aynı şey söylenebilir. Fakat, bu şairlerin hepsi de çağına göre birer öncüdür; şiirimizin değişmesine, yenileşmesine yardım etmiştir. Onların şiirimizdeki yeri de bu öncülükle oranlıdır. Bu oranı gözden kaçırmak istemeyen her eleştirmen, sözü geçen şairleri de antolojisine almak gereğini duyacaktır.

Nitekim, ben de aynı gereği duydum: Estetik yönden beğenmediğim bazı şairlere de yer vermek zorunda kaldım. Hatta, daha da kötüsünü yaptım: Yazılarımda adlarını anarak yerdiğim şairlerden (üstelik, bunların tarihsel bir önemleri de yoktu) bile örnekler derledim. Bu yüzden, beni eleştirenler, kendimle çeliştiğimi söyleyenler çıkabilir. Yanlış anlaşılmamak için açıklamalıyım: Ben bu şairlerden çok şiirlerini düşündüm. Genellikle beğenmediğim bir şairin özellikle beğendiğim bir şiirine rastlayınca, onu dışarda bırakmaya kıyamadım. Diyeceğim, kişiler değil, örnekler ağır bastı burada.

Antolojiyi hazırlarken, güttüğüm amaç şuydu: Türk şiirinin tarihsel evrim çizgisini türlü yönleri ve güzel örnekleriyle ortaya koymak. Şüphe yok ki, böyle bir amaç, ancak demokratik bir anlayış ve davranışla

gerçekleşebilirdi. Onun için, şiirleri derlerken, onların sağ ya da sol, ilerici ya da gerici, mistik ya da laik bir eğilim gütmelerine değil, estetik ve tarihsel bir değerlilik ve çeşitlilik taşımalarına baktım. Bu bakışa dayanarak, şimdiye değin çoğunlukla antolojilerin dışında bırakılmış, edebiyat tarihlerine sokulmamış bazı toplumcu şairlere gereken yeri verdim. Böylece Nâzım Hikmet, Hasan İzzettin Dinamo, İlhami Bekir Tez, Rıfat Ilgaz, A. Kadir, Ahmed Arif, Şükran Kurdakul, Hasan Hüseyin, Niyazi Akıncıoğlu, Hasan Basri, Enver Gökçe vb gibi yıllar yılı halktan gizlenmiş şairlere yapılan haksızlığı gidermeye çalıştım.

Öte yandan, durumları, bir bakıma toplumcuları andıran genç şairlerle de ilgilenmekten kaçınmadım. Bilindiği üzere, antolojilere gençler genellikle alınmaz. Ben, nerdeyse bir gelenek haline girmiş bu yanlış tutumu yıkmak istedim. Neden derseniz, bir sanat eserinin değeri yaratıcısının yaşıyla orantılı değildir. (Rimbaud'nun en güzel şiirlerini delikanlılık çağında yazdığını unutmayalım.) Antolojinin amacı, tarihsel değerin yanı sıra estetik değeri de içermek olduğundan, yaşlı-genç ayrımı bana saçma göründü. Onun için, sevdiğim genç şairleri antolojiye almayı uygun buldum. Hem de, bunun sakıncalı bir davranış olduğunu bile bile...

Elbette, genç ya da yeni şairlere göre yaşlı ya da geçmiş şairlerden seçmeler yapmak daha kolaydır. Günümüze değin yayımlanmış antolojiler, incelemeler, edebiyat tarihleri bu kolaylığın temel verileridir. Fakat yenilerle gençler için böylesi veriler ya çok azdır ya da hiç yoktur. Dolayısıyla, onlardan seçmeler yapmak hem zor, hem de tehlikelidir. Ne olursa olsun, ben bu zorluğu da, bu tehlikeyi de göze almakla olumlu bir iş yaptığımı sanıyorum.

Dilerim ki zaman beni yanıltmaz.

ANTOLOJİNİN DÜZENİ

Antoloji üç ana bölüme ayrılmıştır: Halk Şiiri, Divan Şiiri, Yeni Şiir. Bunlardan Halk Şiiri'yle Divan Şiiri yüzyıl yüzyıl bölümlenmiştir. Her yüzyılın şairleri ilk adlarına ve alfabe sırasına göre ardarda konulmuştur. Böylece, sözü edilen iki ana şiir kolunun tarihsel akış içindeki örnek ve temsilcileri gösterilmek istenmiştir. Bunun, okurlar için de yararlı olacağı düşünülmüştür.

Yeni Şiir bölümünde ise tarihsel sırayla birlikte başlıca akım ve hareketler örneklerle gösterilmeye çalışılmıştır. Sözgelişi Tanzimat, Serveti Fünun, Fecri Ati gibi hareketler ve Yedi Meşaleciler, Garipçiler, Toplumcular gibi kümeler hem ayrı bölümler halinde, hem de zaman sırası-

na göre örneklenmiştir. Ayrıca, Cumhuriyet dönemi 1923-1940, 1940-1950, 1950-1960, 1960-1968 diye dilimlere ayrılmıştır. Gerçi, bu dilimler arasında kesin ve aşılmaz sınırlar yoktur. Ama şiirimizin belli başlı kuşak ve hareketlerini kabaca belirtmek için böyle genel dilimlere ihtiyaç vardır.

Antolojinin başında, bu dilim ve bölümlere giren şairlerin adları tarih ve alfabe sırasına göre belirtilmiştir. Ayrıca, antolojinin sonunda şairlerin adları, yaşadıkları zaman ve bağlandıkları akım göz önünde tutulmaksızın, yalnızca alfabeye göre dizilmiştir. Okurlar, aradıkları şairi, hem antolojinin başındaki İÇİNDEKİLER bölümünden, hem de sonundaki ADLIK bölümünden bulabilirler.

Halk ve Divan Şiiri bölümlerinde şairler ilk adlarına göre, Yeni Şiir bölümünde ise soyadlarına (soyadları olmayanlar gene ilk adlarına göre) sıralanmıştır. Şairler aranırken buna dikkat edilmelidir.

Her şairin doğduğu ve öldüğü yer ile doğum ve ölüm tarihi, adının altında işaretlenmiştir: Ayrıca, şiir eserlerinin adları ve yayımlanmışsa, ilk basım tarihleri yazılmıştır. Bunun dışında, şair ya da eserleri üstüne kısa bilgiler verilmesi uygun görülmemiştir. Gerçi, çoğu antolojilerde birkaç satırla bazı bilgiler sunulmaktadır. Gelgelelim, basmakalıplıktan ve yetersizlikten kurtulamayan bu bilgilerin yararlı mı, yoksa zararlı mı oldukları tartışılabilir. Şüphesiz, daha çok edebiyat tarihlerinde bulunması gereken doyurucu bilgilerin, antolojilerde de yer alması yararlıdır. Ama sayfa sınırlarının yayınevince önceden belirlenmiş olması buna imkân bırakmamıştır.

Aynı şekilde, bu sınırlar, antolojiye sokulması tasarlanan bazı şairlerin de dışarda kalmasına yol açmıştır. Okurların antolojiye göstereceği ilgi, ilerde, hem söz konusu sınırların genişlemesini, hem de bu şairlerin içeri alınmasını ve öbür eksiklerin giderilmesini sağlayacaktır.

GENİŞLETİLMİŞ İKİNCİ BASIMA BİRKAÇ SÖZ

Kemal Özer

Dünden Bugüne Türk Şiiri antolojisi, Asım Bezirci'nin çalışmaları arasında özel bir yer tutuyor kanısındayım. Edebiyat dünyasındaki kişiler, dönemler, yapıtlar üzerine yaptığı çalışmalar, yıllar içinde artarak sürdüğü halde, antoloji çalışmalarının bu kadar kapsamlısını neden bir daha ele almadığını, başka kitaplarını her baskıda geliştirmeyi ilke edindiği halde bu çalışmasını neden yeni baskılara hazırlamadığını merak ediyorum. Onun çalışmaları arasında bu antolojinin özel bir yer tutması, yalnızca bu merakla ilgili değil. Asım Bezirci'nin öğrencilikten başlayan şiir sevgisini, yazarlığı boyunca geliştirdiği ve eleştirmenliğine temel yaptığı şiir beğenisini geniş biçimde yansıtıyor olmasından geliyor asıl değeri. Eleştirel çalışmalarının ürünlere yansıyan bir uygulaması da sayabiliriz bu antolojiyi.

Onu Evrensel Basım Yayın'ın yıllar sonra yeniden okur önüne çıkarma kararını sevinçle karşıladım o yüzden. Yeni basım yapılırken, güncelleştirme ve geliştirme çalışmasını benden istemesini de. Ne var ki, ilk baskıya yazdığı "Birkaç Söz"de Asım Bezirci'nin vurguladığı üzre, önce sevindim, sonra korkuya dönüştü bu sevinç. Nasıl bir sorumluluk yüklendiğimi ben de, onun gibi, çalışmaya başlayınca anladım.

Süre oldukça kısa olmasına karşın, korkuyu yenecek cesareti ken-

dimde buldumsa, bunun kaynağı, Asım Bezirci'yle yeniden yan yana gelmek, onun yürüdüğü yoldan yürümek, onun bir yere kadar getirdiği bir işi biraz daha ileriye taşımak heyecanıydı. Benim katkım, Halk Şiiri ve Divan Şiiri bölümleri için, şiirleri olabildiğince asıllarıyla karşılaştırıp yanlış ve eksikleri gidermekten, ozanları tanıtan kısa bilgiler ile küçük bir sözlük eklemekten öteye gitmedi. Yeni Şiir bölümünü ise her bakımdan geliştirmeye ve güncelleştirmeye çalıştım. Bunu yaparken, öncelikle ilk basımdaki sıralama ve düzenlemeye bağlı kalmaya, seçilmiş şiirleri korumaya özen gösterdim. Geliştirme çabama, 1985'te yine A. Bezirci'nin giriştiği, ama yayınlanmadan kalmış bir başka antoloji çalışmasının elde bulunan dosyası yardımcı oldu. Bu dosyada, ozanlar için kısa bilgilerle yetinilmemiş, hem yaşamları ayrıntılı olarak yazılmış, hem yapıtlarının adları ve yayın yılları eksiksiz gösterilmiş, hem de sanatları değerlendirilmişti. Dosyadaki 65 ozanın 50 tanesi Dünden Bugüne Türk Şiiri'nin ilk basımında yer alıyordu. Hepsini ikinci basıma olduğu gibi aktarırken, geliştirme çabamın yöntemi üzerine gerekli ipuçlarını da elde etmiş oldum.

Buna göre, Yeni Şiir bölümünde yer alan 200 ozandan 135'i için bir araştırma ve değerlendirme yapmam gerektiğinde, Asım Bezirci'nin yolunu izledim. Yaşamöykülerini olabildiğince ayrıntılı, yapıtlar toplamını olabildiğince eksiksiz saptamaya çalıştım. Değerlendirme satırlarını ise, topluca değerlendirmeye hazır olduğumu düşündüğüm ozanlar için doğrudan kendi görüşlerimle, onların dışındakiler için çeşitli yazarlardan yaptığım alıntılarla oluşturdum. Elbet bu alıntıları yaparken, ozanın sanatını kuşatıcı olmalarına, yan yana getirildiklerinde bir bütünlük sağlamalarına dikkat ettim.

Asım Bezirci'nin izlediği yolu, yansıttığı beğeniyi, yaptığı seçimi ve bölümlemeyi temelde korumama karşın, sanırım birtakım değişikliklerden de söz açmalıyım. Bunların nedeni yaklaşım ayrılığından kaynaklansa gerek. Asım Bezirci, "Birkaç Söz"de altını çizdiği gibi, ozan ve şiir seçiminde, eleştirmenlere özgü bir tutum izleyip salt güzellik ölçütüyle yetinmemiş, "edebiyat tarihi bakımından önem taşıma"yı da gözetmiştir. Bu amaçla, "estetik yönden beğenmediği" ozanları seçmekten bile kaçınmamıştır. Bense, bir eleştirmen için doğal görülebilecek bu tutumla bağdaşık davranmış değilim. Ne ilk basımda yer alan 167 ozandan 11'ini ikinci basımın dışında bırakırken, ne de yeni eklenen 44 ozandan 29'unun seçimini üstlenirken.

Gerek ozanları, gerek şiirleri seçerken beni yönlendiren, antolojiler üstüne yaptığım kimi gözlemler ve vardığım kimi sonuçlar oldu. Adına

rastlanması olağan ozanlar ve neredeyse her antolojinin yer verdiği "seçki klâsiği" sayılacak şiirlerle yetiniyordu çoğu. Oysa her antoloji bir öneri getirmeyi, geçerli olandan değişik bir sunuş yapmayı göze almalıydı. (Nitekim Bezirci de, ilk basımda, görmezden gelinen toplumcu ozanlara ve yer verilmeyen genç ozanlara, bir haksızlığı gidermek adına, daha çok sayfa ayırmayı benimsemişti.) Elimden geldiğince ben de bunu uygulamaya çalıştım. Olağan adların dışındaki birtakım ozanlara yer verdim örneğin. Kimi ozanları değerlendirirken, onların hakkındaki yerleşik yargıların dışına çıkılmasını, başka bir gözle görülmelerini önerdim. Şiirleri seçerken de olağan örnekler dışındaki ürünlere yöneldim. Seçerken olduğu gibi sunarken de değişik bir tutum izledim. Ozanı en iyi temsil eden ya da en güzel şiirlerini seçmek yerine, o ozanın bana göre üzerinde durulması gereken özelliklerini en çok içerdiğini düşündüğüm örnekleri yeğledim. Onları bir araya getirirken, tek tek söylediklerinin dışında, yan yana gelişleriyle ve sıralanışlarıyla da bir şey söylemelerini gözettim. Tıpkı sözcükleri şiirler olan yeni bir cümle gibi.

Geliştirme ve güncelleştirme çabamın ikinci adımını "Tanzimat'tan Günümüze Türk Şiirinin Görünümü ve Evreleri" yazısı oluşturdu. Ozanları tek tek değerlendirirken yaptığım gibi, bu çalışma boyunca da iki ayrı yol izlemiş oldum. Tarihsel gelişim sürecini kavrar ve yansıtırken, daha önce yapılmış çalışmaları kaynak olarak aldım. Dünya görüşümün ve sanat anlayışımın odağında onlardan yararlanıp bir bileşime varmaya çalıştım. 1950'den sonrası için, yine aynı yolu izlemekle birlikte, kendi tanıklığımın getirdiği öznel bakışla çözümlemeler yapmaktan, vardığım sonuçları bir bakıma tartışmaya sunmaktan kaçınmadım.

Sonuç, Dünden Bugüne Türk Şiiri'nin temelindeki Asım Bezirci'yi, olduğu gibi korumak ile ona katkıda bulunmanın alçakgönüllü bir bileşkesi, benim içinse bir kendimi sınama ve geliştirme vesilesi oldu diyebilirim.

ANTOLOJİNİN DÜZENİ

Asım Bezirci, ilk basıma yazdığı "Birkaç Söz"de antolojinin üç ana bölüme ayrıldığını söylüyor. İkinci basımda bu bölümler bağımsız ciltlere dönüştü. Üstelik Yeni Şiir, genişlediği için, üç cilde bölündü.

Halk Şiiri ve Divan Şiiri için, yüzyıllara göre dilimleme, ozan adlarına göre sıralama, Yeni Şiir için kuşak ve hareketleri gösterir biçimde kümelendirme ve dilimleme, içindekiler ve adlık bölümleriyle ad sıralamasının yöntemi ikinci basımda da aynı kaldı.

Değişim, Bezirci'nin yayınevince sayfa sınırlarının önceden belirlen-

mesini gerekçe gösterdiği bilgi eksikliğinin giderilmesinde, ozanlar ve yapıtları için özlenen çapta bilgilere yer verilmesinde ortaya çıktı. Yeni Şiir ciltlerinde ozan sayısının 167'den 200'e çıkarılması, basım dışı tutulan 11 adın yerine 44 yeni adın eklenmesi ise, Bezirci'nin yeni basımlarda giderilmesini umduğu sayıca sınırlılığın azalmasına yol açtı.

Halk Şiiri ve Divan Şiiri ciltlerine eklenen, ozanları tanıtıcı bilgilerle sözlükler, antolojinin ilk basımındaki iki eksiği daha gidermeyi sağladı.

XIII. Yüzyıl

YUNUS EMRE

1

Taştın yine deli gönül
Sular gibi çağlar mısın
Aktın yine kanlı yaşım
Yollarımı bağlar mısın

N'idem elim ermez yâre
Bulunmaz derdime çare
Oldum ilimden avâre
Beni bunda eğler misin

Yavu kıldım ben yoldaşı
Onulmaz bağrımın başı
Gözlerimin kanlı yaşı
Irmak olup çağlar mısın

Karlı dağların başında
Salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benim için
Yaşın yaşın ağlar mısın

Esridi Yunus'un canı
Yoldayım illerim kanı
Yunus düşte gördü seni
Sayru mısın sağlar mısın

2

Canlar canını buldum
Bu canım yağma olsun
Assı ziyandan geçtim
Dükkânım yağma olsun

Ben benliğimden geçtim
Gözüm hicâbın açtım
Dost vaslına eriştim
Gümanım yağma olsun

İkilikten usandım
Birlik hânına kandım
Derd-i şarabın içtim
Dermanım yağma olsun

Yunus ne hoş demişsin
Bal ü şeker yemişsin
Ballar balını buldum
Kovanım yağma olsun

3

Aşkın aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün ü günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinürem
Ne yokluğa yerinürem
Aşkın ile avunuram
Bana seni gerek seni

Aşkın âşıklar öldürür
Aşk denizine daldırur
Tecelli ile doldurur
Bana seni gerek seni

Aşkın şarabından içem
Mecnun olup dağa düşem
Sensin dün ü gün endişem
Bana seni gerek seni

Sofîlere sohbet gerek
Ahilere ahret gerek
Mecnunlara Leylî gerek
Bana seni gerek seni

Eğer beni öldüreler
Külüm göke savuralar
Toprağım anda çağıra
Bana seni gerek seni

Yunus'durur benim adum
Gün geçtikçe artar odum
İki cihanda maksudum
Bana seni gerek seni

4

Bir nazarda kalmayalum
Gel dosta gidelüm gönül
Hasret ile ölmeyelüm
Gel dosta gidelüm gönül

Gel gidelüm can turmadan
Sûret terkini urmadan
Araya düşman girmeden
Gel dosta gidelüm gönül

Terk idelüm il ü şarı
Dost içün kılalum zârı
Ele getürelim yârı
Gel dosta gidelüm gönül

Kılavuz olgıl sen bana
Yönelelim dosttan yana
Bakmayalum önden sona
Gel dosta gidelüm gönül

Ölüm haberi gelmeden
Ecel yakamız almadan
Azrail hamle kılmadan
Gel dosta gidelüm gönül

Gerçek İrem'e varalum
Hakkın haberin soralum
Yunus Emre'yi alalum
Gel dosta gidelüm gönül

5

Geldi geçti ömrüm benim
Şol yel esip geçmiş gibi
Hele bana şöyle gelir
Bir göz yumup açmış gibi

İşbu söze Hak tanıktır
Bu can gövdeye konuktur
Bir gün ola çıka gide
Kafesten kuş uçmuş gibi

Bir hastaya vardın ise
Bir içim su verdin ise
Yarın anda karşı gele
Hak şarabın içmiş gibi

Miskin âdem oğlanını
Benzetmişler ekinciğe
Kimi biter kimi yiter
Yere tohum saçmış gibi

Bu dünyada bir nesneye
Yanar içim göynür özüm
Yiğit iken ölenlere
Gök ekini biçmiş gibi

Yunus Emre bu dünyada
İki kişi kalır derler
Meğer Hızır İlyas ola
Âb-ı hayat içmiş gibi

6

Aceb şu yerde var m'ola
Şöyle garip bencileyin
Bağrı başlı gözü yaşlı
Şöyle garip bencileyin

Gezdim Urum ile Şam'ı
Yukarı illeri kamu
Çok istedim bulamadım
Şöyle garip bencileyin

Bendeler garip olmasın
Hasret oduna yanmasın
Hocam kimseler kalmasın
Şöyle garip bencileyin

Söyler dilim ağlar gözüm
Gariplere göynür özüm
Meğer ki gökte yıldızım
Şöyle garip bencileyin

Nice bu dert ile yanam
Ecel ire bir gün ölem
Meğer ki sinimde bulam
Şöyle garip bencileyin

Bir garip ölmüş diyeler
Üç günden sonra duyalar
Soğuk su ile yuyalar
Şöyle garip bencileyin

Hey Emre'm Yunus biçare
Bulunmaz derdine çare
Var imdi gez şardan şara
Şöyle garip bencileyin

7

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır

Okumaktan manâ ne
Kişi Hakk'ı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru emektir

Okudum bildim deme
Çok taat kıldım deme
Eri Hak bilmez isen
Abes yere yelmektir

Dört kitabın manâsı
Bellidir bir elifte
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktır

Yiğirmi dokuz hece
Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Manâsı ne demektir

Yunus Emre der hoca
Gerekse var bin hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

8

Ben dervişim diyene
Bir ün edesim gelir
Tanıyuben şimdiden
Varıp yetesim gelir

Sırat kıldan incedir
Kılıçtan keskincedir
Varıp anın üstüne
Evler yapasım gelir

Altında Gayya vardır
İçi nâr ile pürdür
Varuben ol gölgede
Biraz yatasım gelir

Ta'neylemen hocalar
Hatırınız hoş olsun
Varuben ol tamuda
Biraz yanasım gelir

Andan cennete varam
Cennette Hakkı görem
Huri ile gulmanı
Bir bir kucasım gelir

Derviş Yunus bu sözü
Eğri büğrü söyleme
Seni sigaya çeker
Bir Molla Kasım gelir

ÂŞIK PAŞA

1

Yeryüzünü gezen kişi
Senin gibi bulmayıser
Seni seven sevday olup
Kend'özüne gelmeyiser

Seni seven n'ider işi
Tün gün akar gözü yaşı
Paşam seni gören kişi
Niçin deli olmayıser

Derdin senin câna rahat
Senin sözün kand ü nebat
Vaslın senin âb-ı hayat
İçen anı ölmeyiser

Kim ki senden cüdâ olup
Hasretinden şeydâ olup
Derdin anda peydâ olup
Rengi nasıl solmayıser

Âşık yürür şûrî ile
Eğlenemez hûrî ile
Muhlis aşkı nûru ile
Esrükdür hod bilmeyiser

2

Benden mi bana bu elem
Aşktan mı yoksa derd ü gam
Bunca belâ cevr ü sitem
Bilsem nedendir bilmezem

Cânan olursa ger nihan
Kalmaya canda zerre can
Buluban bu sözü iyan
Bilsem nedendir bilmezem

Aşkın yürekte yâresi
Pes olmuşum âvaresi
Ya Rab bu derdin çaresi
Bilsem nedendir bilmezem

Daim dilefkâr olduğum
Şuride vü zâr olduğum
Talib-i Dîdar olduğum
Bilsem nedendir bilmezem

Âşık'ta bu hayret nedir
Maşuktaki şevket nedir
Derviş buna hikmet nedir
Bilsem nedendir bilmezem

3

Her kim bana ağyâr ise
Hak Tanrı yâr olsun ana
Her kancaru varır ise
Bağ u bahar olsun ana

Bana ağu sunan kişi
Şehd ü şekker olsun işi
Kolay gele müşkül işi
Eli erer olsun ana

Acı dirliğim isteyen
Tatlı dirilsin dünyada
Kim ölümüm ister ise
Bin yıl ömür olsun ana

Her kim diler ben hâr olam
Düşman elinde zâr olam
Dostları şâd ü düşmanı
Dost mâ'şuk yâr olsun ana

Ardımca taşlar atanı
Hak tahta ağdırsın anı
Önüme kuyu kazanı
Güller nisâr olsun ana

Her kim diler ise benim
Ol dostumdan ayrıldığım
Gözlerinden hicap gitsin
Dizar iyan olsun ana

Bu Muhlis oğlu Paşa'nın
Güldüğün istemeyenin
Ağladığın isteyenin
Gözüm pınar olsun ana

4

Söyler isem bu derdi ben
Sırrım cihâna fâş olur
Sâkin olup oturursam
Sağmaz yüreğim baş olur

Seyrim dâim senden sana
Seyranlarım senden yana
Sultandürür aşkın bana
Süvâr ü hem yoldaş olur

Sen tınma Âşık ol erür
Sayruyu sağı ol görür
Serkeşleri yoldan sürür
Sâkinlere ferrâş olur

XIV. Yüzyıl

EMİR SULTAN

Gerçek âşıklara salâ denildi
Dertli olan gelsin dermanı buldum
Âh ile vâh ile cevlân ederken
Canımın içinde cânânı buldum

Akar gözlerimden yaş yerine kan
Zerrece görünmez gözüme cihan
Deryâlar nûş edip kanmaz iken can
Âşıklar kandıran ummânı buldum

Âşıklar meydana doğru varırlar
Erenler cem'olmuş verir alırlar
Cümle evliyâlar dîvan dururlar
Cevâhir bahş-olan dükkânı buldum

Açılmış dükkânlar kurulmuş pazar
Canlar mezad olmuş dellâlde gezer
Oturmuş ümmetin berâtın yazar
Hakk'a mahbub olan sultanı buldum

Emir Sultan der ne hoş pazar imiş
Âşıklar meydan edip gezer imiş
Cümlenin maksûdu ol dîdar imiş
Hakk'a karşı duran dîvânı buldum

HACI BAYRAM VELİ

1

N'oldu bu gönlüm n'oldu bu gönlüm
Derd ü gam ile doldu bu gönlüm
Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm
Yanmada derman buldu bu gönlüm

Yan ey gönül yan yan ey gönül yan
Yanmadan oldu derdine derman
Pervane gibi pervane gibi
Şem'ine aşkın yandı bu gönlüm

Gerçi ki yandı gerçeğe yandı
Rengine aşkın cümle boyandı
Kendinde buldu kendinde buldu
Matlubunu hoş buldu bu gönlüm

Bayram'ım imdi Bayram'ım imdi
Bayram ederler yâr ile şimdi
Hamd ü senâlar hamd ü senâlar
Yâr ile bayram kıldı bu gönlüm

2

Bilmek istersen seni
Can içre ara canı
Geç canundan bul anı
Sen seni bil sen seni

Kim bildi ef'âlini
Ol bildi sıfâtını
Anda gördü zâtını
Sen seni bil sen seni

Görünen sıfatındur
Anı gören zâtındur
Gayri ne hâcetindür
Sen seni bil sen seni

Kim ki hayrete vardı
Nura müstağrak oldı
Tevhid-i zâtı buldı
Sen seni bil sen seni

Bayram sözünü bildi
Bileni anda buldı
Bulan ol kendi oldı
Sen seni bil sen seni

3

Hiç kimse çekebilmez
Güçtür feleğin yayı
Derdine gönül verme
Bir gün götürür vâyı

Oynayu gelir aldar
Çünkü eli çabuktur
Bir bunculayın fitne
Kande bulur arayı

Bir fâni vefasızdır
Kavline inanma hiç
Gâh yoksulu eder bay
Gâh yoksul eder bayı

Hayran kamu âlimler
Bu mani'nin dalında
Kaf'tan Kaf'a hükmeder
Bilmez bu muammayı

Vâhittir o vahdette
Kesrette kanı tefrik
Hızr ermedi bu sırra
Bildirmedi Musâ'yı

Miskin Hacı Bayram sen
Dünyaya gönül verme
Bir ulu imârettir
Alma başa sevdayı

4

Çalabım bir şar yaratmış
İki cihan aresinde
Bakıcak dîdar görünür
Ol şarın kenâresinde

Nâgihan bir şara vardum
Ol şarı yapılır gördüm
Ben dahi bile yapıldum
Taş u toprak aresinde

Şakirtleri taş yonarlar
Yonup üstada sunarlar
Mevlâ'nın adın anarlar
Taşın her bir pâresinde

Ol şardan oklar atılur
Gelür ciğere batılur
Ârifler sözü satılur
Ol şarın bazâresinde

Ol şar dediğim gönüldür
Ne cahildir ne kâmildir
Âşıklar canı sebildir
Ol şarın kenâresinde

Bu sözü ârifler anlar
Cahiller bilmeyüp tanlar
Hacı Bayram kendi banlar
Ol şarın minaresinde

SAÎD EMRE

1

Nâgâh yağma eyledi aşk odu canımızı
Hiç kimse nitelikten vermez nişanımızı
Nice nişan vereler hangi yoldan soralar
Çün elden bıraktırdı dîn ü îmânımızı

Ne îmana baktırır ne hod dine taptırır
Kendüyle bile tutar yıktı dükkânımızı
Verdi birlikten şarab kıldı dükkânı harab
Cümlesini terkettik assı ziyanımızı

Ne assı var ne ziyan gelsin canına kıyan
Cümlesinden geçiben bulduk sultanımızı
Çünki oldu bilelik kaldı nelik nitelik
Ayrılık söylemeye komaz lisanımızı

Yüzbin lisana gelir yüzbin can yolda kalır
Yüzbin gözler göremez bizim cevlânımızı
Gözler nite göriser kimse nite eriser
İki cihandan öte kurdu sayvanımızı

Gördüm imdi bu kândan ne biter bu mâdenden
Ayrılmayız birlikten bulduk mekânımızı
Saîd imdi yürü var çün bir oldu bu ikrar
Hiç makamdan vermesin kimse nişanımızı

2

Zâhir bir bâtın gerek
Birlik eri halinde
Dünya ahret bir adım
Aşk erinin yolunda

Zâhiriyi bırakmış
Küllî bâtına bakmış
Sıfatı aşka akmış
Varlığı aşk elinde

Ayrılığı unutmuş
Birlik kendide bitmiş
Varlığını gark etmiş
Yağmur ile selinde

Kendi adın eyitmez
Kendinden kabul etmez
Bileliğin unutmuş
Ayrılık yok yolunda

Saîd eydür zî dirlik
Dost ile olsa birlik
Ayrılmaksız bilelik
Bulmuş rüzigârında

3

Ayıdam göyne göyne
Hâlimi döne döne
Düştük aşkın oduna
Can u gönül yan yana

Ne olduk bilemeziz
Bir yerde olımazız
Aklımız deremeziz
Ne diyelim sorana

Nedir neyi sevelim
Neden ne isteyelim
Nerden nere varalım
Olduk mest ü divâne

Akl u can yavı kıldık
Sermest ü şeydâ olduk
Yüzbin can fedâ kıldık
Bizi bizden alana

Yarlık içre barıştık
Kadimliğe karıştık
Koptuk tenden kavuştuk
Saîd'e can olana

XV. Yüzyıl

ABDÜRRAHİM-İ TIRSÎ

1

Ey dost senin derdin ile
Yürüyeyim yana yana
Dökeyim gözümden yaşı
Akıtayım dane dane

Bana seni gerek seni
Sensiz n'eylerim ben beni
Aşk şarabı canım canı
İçir bana kana kana

Doldur gönlüm fikrin ile
Hem dilimi zikrin ile
Dost dost diye aşkın ile
Çarh vurayım döne döne

Eyle cismim candan üryan
Olayım yüzüne hayran
Götür hicabı aradan
Gösteredur canı cana

Bu Abdürrahim-i Tırsî
Sen sultanın eksiklisi
Seni umar kerem issi
Ulaşasın hâne hâne

2

Yücelerden döndüreyim
Alçaklara gönül seni
Alçaklardan alçaklara
İndireyim gönül seni

Başımın terkin urayım
Canımı yolda koyayım
Ne kim olursam olayım
Koymayayım gönül seni

Yürüyeyim yana yana
Aşk odun vurayım cana
Bakmayayım mâsivaya
Geçireyim gönül seni

Dost gamın alayım başa
Yürüyeyim kalka düşe
Vasfı dile gelmez işe
Uğradayım gönül seni

Sığınayım ol Mevlâ'ya
Yüz vurayım ol a'lâya
Abdürrahim-i Tırsî'ye
Uydurayım gönül seni

BALIM SULTAN

1

Gel gönül mülküne bir nazar eyle
Mahabbet arzeder hallerimiz var
Ayn-ı cemde bugün aşk-ı yâr ile
Hakka doğru gider yollarımız var

Rehberim Muhammed mürşidim Alî
Hacım Sultan Onik'İmam'ın gülü
Gönüller aynası Şah Kızıl Deli
Okuruz ismini dillerimiz var

Âşık olan aşkın yolundan anlar
Gerçekler çerağı sabahtan yanar
Pir meydanıdır bu aç olan doyar
Susuzlar kandırır göllerimiz var

Kırklar meclisinde Selman içinde
Katma ana hûr ü gılman içinde
Ayn-ı cemde bugün devran içinde
Derun Abdal gibi kullarımız var

Mü'minin Kâ'be'si gönül evidir
Kudret hazinesi Hakkın yeridir
Pîrim cansız dıvarları yürütür
Balım Sultan gibi ballarımız var

2

Biz Urum abdallarıyız
Maksudumuz yârdır bizim
Geçtik ziynet kabâsından
Gencinemiz erdir bizim

Dâim kılarız biz vârı
Harc-eyleriz elde varı
Dost yoluna verdik seri
Münkirimiz hordur bizim

Aşk bülbülüyüz öteriz
Râh-ı Hakka yüz tutarız
Ma'na gevherin satarız
Müşterimiz vardır bizim

Haber aldık Muhammed'den
Geçmeyiz zât u sıfattan
Balım nihan söyler zattan
İrşadımız sırdır bizim

EŞREFOĞLU

1

Bu dünyaya verme gönül
Dünya sana kalır değil
Dünya seven dost katına
Yüz akıyla varır değil

Bu dünyanın muhabbeti
Şol ağulu bal gibidir
Ağusun bilen ol bala
Parmağını banar değil

Bu dünyanın zehri katı
Cana erer mazarratı
Zehrini bilmeyen bunun
Kendüyü sakınır değil

Bu dünyayı derip yığma
Âhir koyup gitsen gerek
Koyup gideceğin sanan
Dünyayı devşirir değil

Âşıkların gönül kuşu
Düşmez dünya tuzağına
Gerçek eren bu dünyayı
Hiç muhale alır değil

Eşrefoğlu Rûmî sen de
Eğer şaha mahrem isen
Himmetin gözüne kevneyn
Zerre denlü gelir değil

2

Aşkın odu ciğerimi
Yaka geldi yaka gider
Garip başım bu sevdayı
Çeke geldi çeke gider

Firkat kâr etti canıma
Gelsin âşıklar yanıma
Aşk zencirin dost boynuma
Taka geldi taka gider

Bülbül eder zâr ü efgan
Aşk oduna yandı bu can
Benim gönülcüğüm heman
Hakk'tan geldi Hakk'a gider

Ârifler durur sözüne
Gayri görünmez gözüne
Eşrefoğlu yâr yüzüne
Baka geldi baka gider

3

Seni seven âşıkların
Gözü yaşı dinmez imiş
Seni maksud edinenler
Dünya ahret anmaz imiş

Gönlün sana verenlerin
Eli sana erenlerin
Gözü seni görenlerin
Devranları dönmez imiş

Ölmez imiş âşık canı
Hiç çürümez imiş teni
Aşk her kimi kıldı fâni
Ana zeval ermez imiş

Aşkına düşen canların
Yoluna baş verenlerin
Aşka bülbül olanların
Kimse dilin bilmez imiş

Aşkın ile bilişenler
Senin ile buluşanlar
Sen maşuka erişenler
Ezel ebed olmaz imiş

Eşrefoğlu Rûmî senin
Yansın aşk oduna canın
Aşk oduna yanmayanın
Kalbi sâfî olmaz imiş

İBRAHİM TENNURÎ

Cana cefa ya kıl vefâ
Kahrın da hoş lûtfun da hoş
Ya dert gönder yahut devâ
Kahrın da hoş lûtfun da hoş

Hoştur bana senden gelen
Ya hil'at ü yahut kefen
Ya taze gül yahut diken
Kahrın da hoş lûtfun da hoş

Gelse celâlinden cefa
Yahut cemalinden vefa
İkisi de cana safa
Kahrın da hoş lûtfun da hoş

Ger bağ ü ger bostan ola
Ger bend ü ger zindan ola
Ger vasl ü ger hicran ola
Kahrın da hoş lûtfun da hoş

Ağlatırsan zâri zâri
Verirsen cennet ü huri
Lâyık görür isen nârı
Kahrın da hoş lûtfun da hoş

Gerek ağlat, gerek güldür
Gerek dirgür gerek öldür
Bu Âşık hem sana kuldur
Kahrın da hoş lûtfun da hoş

KAYGUSUZ ABDAL

1

Cümle kaplumbağalar
Kanatlanmış uçmağa
Kertenkele derilmiş
Kırım suyun geçmeğe

Kelebek ok yay almış
Ava şikâra çıkmış
Domuzları korkutur
Ayıları kaçmağa

Ergene'nin köprüsü
Susuzluktan bunalmış
Edirne minaresi
Eğilmiş su içmeğe

Leylek koduk doğurmuş
Ovada zurna çalar
Balık kavağa çıkmış
Söğüt dalın biçmeğe

Kelebek buğday ekmiş
Manisa ovasına
Sivrisinek derilmiş
Irgat olup biçmeğe

Bir sinek bir devenin
Çekmiş budun koparmış
Salınıban segirdir
Bir yâr ister koçmağa

Bir aksacık karınca
Kırk batman tuz yüklemiş
Gâh yorgalar gâh seker
Şehre gider satmağa

Deve hamama girmiş
Dana dellaklık eder
Susığırı natır olmuş
Nöbet ister çıkmağa

Kaygusuz'un sözleri
Hindistan'ın kozları
Bunca yalan söyledin
Girer misin uçmağa

2

Ademi balçıktan yuğurdun yaptın
Yapıp da n'eylersin bundan sana ne
Halk ettin insanı cihana saldın
Salıp da neylersin bundan sana ne

Bakkal mısın terazuyu n'eylersin
İşin gücün yoktur gönül eğlersin
Kulun günahını tartıp n'eylersin
Geçiver suçundan bundan sana ne

Katran kazanını döküver gitsin
Mü'min olan kullar didara yetsin
Emreyle yılana tamuyu yutsun
Söndür şu ateşi bundan sana ne

Kaygusuz Abdal'ım sözümüz budur
Her nerde çağırsam Hak anda hazır
Hep duzaha bastırırsın kim ne der
Yakma kullarını bundan sana ne

3

Yücelerden yüce gördüm
Erbabsın sen koca Tanrı
Âlem okur kelâm ile
Sen okursun hece Tanrı

Âsi kullar yaratmışsın
Varsın şöyle dursun deyu
Anları koymuş orada
Sen çıkmışsın uca Tanrı

Kıldan köprü yaratmışsın
Gelsün kullar geçsün deyu
Hele biz şöyle duralım
Yiğit isen geç a Tanrı

Kaygusuz Abdal Yaradan
Gel içegör şu cur'adan
Kaldır perdeyi aradan
Gezelim bilece Tanrı

4

Benk ile seyretmeye
Ah bize bir bağ olsa
Issı soğuk olmasa
Havası hub sağ olsa

Pireden incinmesek
Kar ü yağmur olmasa
Sinek hey vızlamasa
Ana hem yasağ olsa

Dobruca ovasından
Büyük yağlı çörekler
Akkirman'ın yağından
Benzimiz hey ağ olsa

Cümle cihan koyunun
Semiz yahni etseler
Biz yemeğe başlasak
Engeller ırağ olsa

Gaziler helvasından
Cihan dopdolu olsa
Zülbiye halkasıyla
Simidi hem çoğ olsa

Düpdüz bu yaş ovalar
Her biri boş durmasa
Sulu şeftalisi çok
Bin üzümlü bağ olsa

Kande bir göl var ise
Badem paluze olup
Bir yanından diş vursak
Çevresi bal yağ olsa

Kaygusuz Abdal otur
Kimin ye kimin götür
Sofuya koz kalmadı
Abdala kaymağ olsa

5

Bu âdem dedikleri
El ayakla baş değil
Âdem mânâya derler
Sûret ile kaş değil

Gerçi et ve deridir
Cümlenin serveridir
Hakkın kudret sırrıdır
Gayre bakmak hoş değil

Âdem mânâ-yı mutlak
Âdemdedir nutk-u hak
Âdemden gafil olma
O hayal ya düş değil

Âdem gerek su gibi
Arı olsa arınsa
Âdem oldur ey hoca
Nefsi de serkeş değil

Âdemdedir külli hâl
İlm ü hikmet güft ü kal
Âdem katında âdem
Dâne-i haşhaş değil

Âdem oldur ey hoca
Gıdâsı mânâ ola
Maksud âdemden ahî
Çöp veya tutmuş değil

Kendi özünü bilen
Maksûdun bulan kişi
Hakkı bilen doğrudur
Yalancı, kallâş değil

Bu Kaygusuz Abdal'a
Âşık demen dünyâda
Nakş ü suret gözetir
Maksûdu nakkaş değil

XVI. Yüzyıl

AZMÎ BABA

Yeri göğü ins ü cinni yarattın
Sen ey mimarbaşı eyvancı mısın
Ayı günü çarhı burcu var ettin
Ey mekân sahibi rahşancı mısın

Denizleri yarattın sen kapaksız
Suları yürüttün elsiz ayaksız
Yerleri temelsiz göğü dayaksız
Durdurursun acep iskâncı mısın

Kullanırsın kanatsızca rüzgârı
Kürekle mi yaptın sen bu dağları
Ne yapıp da öldürürsün sağları
Can verip alırsın sen cancı mısın

Sekiz cennet yaptın sen Âdem için
Adın büyük bağışla anın suçun
Âdem'i cennetten çıkardın niçün
Buğday nene lâzım harmancı mısın

Bir iken bin ettin kendi adını
Görmedim sen gibi iş üstadını
Yeşertirsin kurutursun odunu
Sen bağçevan mısın ormancı mısın

Cibril'e perde altında söylerdin
İnip Beytullah'a kendin dinlerdin
Bu ateş-i cehennemi neylerdin
Hamamın mı var, ya külhancı mısın

Hafâya çekilip seyrana durdun
Aklı yetmezlerin aklını vurdun
Kıldan ince köprü yaptın da kurdun
Akar suyun mu var bostancı mısın

Bu kışlara bedel bu yazı yaptın
Evvel bahara karşı güzü yaptın
Mizanı iki göz terazi yaptın
Bakkal mısın yoksa dükkâncı mısın

Kazanlarda katranların kaynarmış
Yer altında balıkların oynarmış
On bu dünya kadar ejderhan varmış
Şerbet mi satarsın yılancı mısın

Esirci misin koydun cehenneme Arap
Hoca mısın okur yazarsın kitap
Aslın kâtip midir görürsün hesap
İntisabın mı var yok hancı mısın

Yüz bin cehennemin olsa korkmam birinden
Rahman ismi nâzil değil mi senden
Gaffar-üz zünub'um demedin mi sen
Affet günahımı yalancı mısın

Beni affeylesen düşen mi şandan
Ne dökülür ne eksilir haznenden
Şahlar bile geçer böyle isyandan
Affetsen olmaz mı noksancı mısın

Şanına düşer mi noksan görürsün
Her gönülde otururbut yürürsün
Bunca canı alıp yine verirsin
Götürüp getiren kervancı mısın

Bilirsin ben kulum sen sultanımsın
Kalpte zikrim dilde tercümanımsın
Sen benim canımda can mihmanımsın
Gönlümün yârisin yabancı mısın

Beni delil eyler kendin söylersin
İçerden Azmî'yi pazar eylersin
Yücelerden yüce seyran eylersin
İşin seyran kendin seyrancı mısın

BABA SÜLEYMAN

Diriğ etme dosta elden geleni
Deryaya bıraksan eylik zay olmaz
Mevlâ bilir bilmeyeni bileni
Deryaya bıraksan eylik zay olmaz

Fehmedebilirsen ağı karadan
İkiliği koma çıkar aradan
Balık bilmez ise bilir Yaradan
Deryaya bıraksan eylik zay olmaz

İhsanları bize çoktur Hudanın
Menzili cinandır doğru gidenin
Zararı kendine kemlik edenin
Deryaya bıraksan eylik zay olmaz

Mevlâ cümlemizi ayırmaya dinden
Bu sözler ayandır ay ile günden
Tatlı dil çıkarır yılanı inden
Deryaya bıraksan eylik zay olmaz

Hakikat yoludur sürüp geldiğim
Yâre yeksan ağladığım güldüğüm
Süleyman der budur benim bildiğim
Deryaya bıraksan eylik zay olmaz

BAHŞÎ

Sultan Selim cülûsunda
Salâ dedi de yürüdü
Gidelim Mısır'a doğru
Yola dedi de yürüdü

Şamlı çıkıp kaçar köyden
Sofu beri gelmez Hoy'dan
Mert var ise işte meydan
Gele dedi de yürüdü

Nesne yok imiş erinde
Halife donmuş yerinde
N'arar Yusuf'un şehrinde
Köle dedi de yürüdü

Almak gerek kûh-u Kaf'ı
Kırım var mı ola dahi
Horasan'da ise Şah'ı
Bula, dedi de yürüdü

Bahşî eydür Mehdi budur
Yücemize erdir Kadir
Kılavuzu İlyas Hızır
Yola dedi de yürüdü

ÂŞIK GARİP

1

Gurbet elde baş yastığa gelende
Acep neye varır işi garibin
Gelen olmaz giden olmaz yanına
Akar gözlerinin yaşı garibin

Lânet olsun gurbet elin adına
Hiç doyulmaz muhabbetin tadına
Hısım akrabası düşer yâdına
Bir yol ağrıyınca başı garibin

Garip nere varsa karadır yüzü
Nemlidir yakası yaşlıdır gözü
Aşikâr edemez gizlidir sözü
Bir yere gelince başı garibin

Gurbet elde garip kimdir bilmezler
Ağlayınca çeşmi yaşı silmezler
Garip hâlin nedir deyi sormazlar
Bulunmaz yârânı eşi garibin

Âşık Garip gözlerinden yaş döker
Anam yoktur yaka yırtıp yaş döker
Nişanlım yok mezarıma taş diker
Bir çalıdır mezar taşı garibin

2

İşte geldim gidiyorum
Şen kalasın Halep şehri
Çok nân ü nimetin yedim
Helâl eyle Halep şehri

Sana derler Arabistan
Güzellerin çeşmi mestan
Yeni haber geldi dosttan
Durmak olmaz Halep şehri

Çok garipler sana gelir
Gelir de eğlenir kalır
Her kişi muradın alır
Şen kalasın Halep şehri

Âşık Garip düştü yola
Hızır yardımcısı ola
Gözüme göründü sıla
Şen olasın Halep şehri

3

Arzulayıp çıktım gurbet eline
Ağlarım sızlarım kimsem yok benim
Yazık oldu düştüm ben ilden ile
Ağlarım sızlarım kimsem yok benim

Genç yaşımda terkeyledim vatanım
Gayet ile zayıf oldu bu tenim
Şimdi bu beldedir benim meskenim
Ağlarım sızlarım kimsem yok benim

Âşık Garip yanık yanık söylesin
İnip aşkın deryasını boylasın
Hak seni devletinde daim etsin
Ağlarım sızlarım kimsem yok benim

4

Bir söz ile ben tuzağa tutuldum
Bu garip ellerde yaktı nâr beni
Hasretin nârına yandım kül oldum
Âhu gözlüm ne haldeyim gör beni

Ne sabra takat var ne dilde mecâl
Gönül Mecnun olmuş Leylâ'sın arar
Vazgeçersem seni yâd eller sarar
Görünce abdal eyledi yâr beni

Âşık Garip gönüllerin uğrusu
Geçmez imiş bu sevdanın ağrısı
Sana ben söyleyim sözün doğrusu
Al sevdiğim, gel sînene sar beni

5

Nâme geldi vatanımdan
Vaktı varayım gideyim
Gözlerimden kanlı yaşlar
Aktı varayım gideyim

Ol kerimdir kerem kânı
Kuluna çoktur ihsanı
Gurbet elin kahrı beni
Yaktı varayım gideyim

Bendoldum kanlı zalime
Asla rahmetmez halime
Yedi yıldır yâr yoluma
Baktı varayım gideyim

Âşık Garip yalvar kendin
Yiğit olan döğer bendin
Felek boynuma kemendin
Taktı varayım gideyim

6

Koluna bağladım teli
Konuşurdun yetmiş dili
Unuttun mu sazım beni
Konuş sazım benim ile

Vasf-ı halimden bilmedin
Sen gideli ben gülmedim
Yedi yıl haber almadım
Konuşamam senin ile

Koluna bağladım perde
Sen uğrattın beni derde
Yedi yıldır Garip nerde
Konuş sazım benim ile

Sînem duvara yaslandı
Kolumda teller paslandı
Garip ölmüştür seslendi
Konuşamam senin ile

Garip kurbandır soyuna
Sanem'in selvi boyuna
Gidek Sanem'in toyuna
Konuş sazım benim ile

Kar kuşandı gönül dağı
Çürüdü sînemin bağı
Sanem'in destinde ağu
Konuşamam senin ile

HASAN DEDE

1

Aşk elinden nic'edeyim n'eyleyim
Medet helâk oldum nârın içinde
Neme sevineyim neme güleyim
Gonca güller kaldı hârın içinde

Meyil etmez oldu bana talihim
Zâhir oldu gizli haber bâtınım
Arşa direk direk oldu tütünüm
Vücudum kül oldu nârın içinde

Dertlerim yalkındı bağrım deşildi
Yâr ile sürdüğüm demler düş oldu
Ellere yaz bahar bana kış oldu
Gönül mekân tuttu karın içinde

Hasan Dedem dedi bir mekân eylem
Çağlayup deryâya karışabilem
Yardan ayrılalı büküldü belim
Kaldı gayret ile nârın içinde

2

Eşrefoğlu al haberi
Bahçe biziz gül bizdedir
Biz de Mevlâ'nın kuluyuz
Yetmiş iki dil bizdedir

Erlik midir eri yormak
Irak yoldan haber sormak
Cennetteki ol dört ırmak
Coşkun akan sel bizdedir

Âdem vardır cismi semiz
Aptest alır olmaz temiz
Halkı dahleylemek nemiz
Bilcümle vebâl bizdedir

Arı vardır uçup gezer
Teni tenden seçip gezer
Canan bizden kaçıp gezer
Arı biziz bal bizdedir

Biz erenler gerçeğiyiz
Has bahçenin çiçeğiyiz
Hacı Bektaş köçeğiyiz
Edep erkân yol bizdedir

Kuldur Hasan Dedem kuldur
Mânâyı söyleyen dildir
Elif Hakk'a doğru yoldur
Cim ararsan dal bizdedir

HATAYÎ

1

Bu yolun yolcusu olayım dersen
Elde iki karpuz tutmalı değil
Derviş olup şalvar giyeyim dersen
Gâhi giyip gâhi atmalı değil

Lâden bahçesinde gonca gül olmaz
Kâmil ile yoldaş olan yorulmaz
İki mahlûk vardır Hakk'a kul olmaz
Mağrurluk kibirlik etmeli değil

Mağrurlar orada olurlar yalan
Kibr imiş yorulup yollarda kalan
Eğer yolcu isen köprüyü dolan
Göz göre çamura batmalı değil

Koyun kuzusuna nasıl meledi
Öküzün kulağın kimler enedi
Garip bülbül gül dalında tünedi
Her çalı başında ötmeli değil

Şah Hatayî İmam Cafer muhbiri
Hakk'ın yâranıdır Veysel Karanî
Hakk'ın haznesinden gelen güheri
Müşteri olmayana satmalı değil

2

Karşıki karlıca dağı gördün mü
Doldurulmuş eyyamın eriyüp gider
Akan sulardan sen ibret aldın mı
Yüzünü yerlere sürüyüp gider

Kadirsin hey ulu şahım kadirsin
Her nereye baksam anda hazırsın
Üstümüzde dört köşeli çadırsın
Cümlemizi birden bürüyüp gider

Şah Hatayî'm söyler sözü özünden
Dervişlerini sakınur gözünden
Olur olmaz münkirlerin sözünden
Esriyip gönlümüz fariyıp gider

3

Gel gönül incinme bizden
Kalsın gönül yol kalmasın
Evvel âhır yol kadimdir
Kalsın gönül yol kalmasın

Erenler bize pusudur
Yalan söyleyen asidir
Bu gerçekler nefesidir
Kalsın gönül yol kalmasın

Bahçede açılan güldür
Hakk'ı söyleyen de dildir
Pes ezelden yol kadimdir
Kalsın gönül yol kalmasın

Başındadır altın tacı
Budur erenler miracı
Keskindir yolun kılıcı
Kalsın gönül yol kalmasın

Ey divane ey divane
Âşık olan kıyar cane
Hatayî'm der Taclı hane
Kalsın gönül yol kalmasın

HAYALÎ

1

Leylâm gelür deyü yollar gözlerim
Gelmedi gözümde kaldı hayâli
Gizli sırrım beyan etmem gizlerim
Serimi sevdaya saldı hayâli

Yârim biçare olduğumu bilmiş
Çifte benler beyaz gerdana inmiş
Bu gece seyrettim beyazlar geymiş
Salındı karşıma geldi hayâli

Yârimin sevdası vardır başımda
Uyansam karşımda yatsam düşümde
Ne cânibe gitsem bile peşimde
Benim ile yoldaş oldu hayâli

Der Hayalî hıram ederek yürür
Gece gündüz gitmez karşımda durur
Ben seninim deyü teselli verir
Garip gönlüm ele aldı hayâli

2

Turnam gider olsan bizim illere
Vezir Ardahan'dan göçtü diyesin
Karşı geldi Kızılbaş'ın hanları
Çıldır'da döğüş oldu diyesin

Al kana boyandı Çıldır dağları
Gaziler takındı altun tuğları
Gözü kanlı Diyarbakır beyleri
Din yoluna şehit düştü diyesin

Çamur dize çıktı kan ile yaştan
Atlar dalmaz oldu serilen leşten
Kuleler yığıldı kesilen baştan
Ak gövdeler kana battı diyesin

İki alay bir araya gelince
Ara yere çarkacılar girince
Beş bin beş yüz belli atlı dolunca
Tokmak Han döğüşten kaçtı diyesin

Haberimiz versin dosta erenler
Varıp dostun dîdarını görenler
Şahin şahin paşaları soranlar
Din uğruna şehit düştü diyesin

HÜSEYNÎ

1

Hani benim ile lokma yiyenler
Halden bilir bir haldaşım kalmadı
Şu dertli sîneme merhem saracak
Derman olan bir yoldaşım kalmadı

Kaddim hilâl oldu pirlik erişti
Fehimim kalmadı tebdilim şaştı
Yaş da vardı yetmiş ile görüştü
Dayanıp durmaya başım kalmadı

Nice yerde ahbaplarım varıdı
Esti seher yeli değdi eridi
Yüceme kar yağdı aşkım farıdı
Tükendi cünbüşüm cûşum kalmadı

Dükkân açtım metâım var şarımda
İşler bazergânlar Şam'da Urum'da
Bir güzelin sevdası var serimde
Gayrı hublar ile işim kalmadı

Evvel ağlamışım sonra gülemem
Eşkinim kalmadı menzil alamam
Her lokmanın lezzetini bilemem
Damağım söküldü dişim kalmadı

Hüseynî'yem aydur kendi özüme
Irakları yakın ettin gözüme
Evvel şikâr avla derdim bazıma
Şimdi şikâr avlar kuşum kalmadı

2

Şunda bir dilberin sallanışında
Serviye benzettim dallar içinde
Deryâ kenârında ırmak yüzünde
Turnaya benzettim göller içinde

Hakka giden doğru yolu basmazlar
Söyletirler tatlı dili kesmezler
Güzel sevdi diye çekip asmazlar
Bir zaman söylenir diller içinde

Benim yârim gelişinden bellidir
Ak elleri deste deste güllüdür
Yârinden ayrılan neden bellidir
Melîl mahzun gezer iller içinde

Alma deli gönül alma eline
Ciğerciğim aşk oduyla deline
Yârim al yeşiller giye salına
Ko beni yatayım çullar içinde

Hüseynî aydur işim âh ü zâr m'ola
Aşk kemendi boynumuzda dar m'ola
Benim yârim gibi güzel var m'ola
Hakkın yarattığı kullar içinde

KAYGUSUZ ALÂADDİN

1

Gönül gözün açtın ise
Yetersin sen kitab sana
Gördüğün yüz dost yüzüdür
Âlemde yok hicab sana

Gözün bakar seni görür
Sem'in senden haber virür
Her ne gelse senden gelür
Söyleyen sen hitab sana

Seni bulan gayrı n'eyler
Senin ile gönül eğler
Yedi mushaf seni söyler
Cümle merci maab sana

Gel gir aşkın harmanına
Düşme gel gayrın gamına
Hû de gerçekler demine
Çün feth oldu bu bab sana

Kaygusuz sen seni bildin
İstediğin sende buldun
Her yüzde görünüp geldin
Yoktur adet hisab sana

2

Aşktan haber duyam dersen
Sen sende iste bul seni
Aç perdeyi gir gönlüme
Sen sende iste bul seni

Din ile îman sendedir
Hûr ile Rıdvan sendedir
Ol sırr-ı pinhan sendedir
Sen sende iste bul seni

Habib-i rahman sendedir
Derdine derman sendedir
Pertev-i Sübhan sendedir
Sen sende iste bul seni

Erenler böyle erdiler
Ermeyen böyle kaldılar
Bulanlar böyle buldular
Sen sende iste bul seni

Gezme serseri yabanda
Deme şundadır ya bunda
Kaygusuz bu ma'nâ sende
Sen sende iste bul seni

KÖROĞLU

1

Şahlar şahı divan açar
Divan gümbür gümbürlenir
Mert dayanır namert kaçar
Meydan gümbür gümbürlenir

Yiğit kendini öğende
Oklar menzili döğende
Şeşper kalkana değende
Kalkan gümbür gümbürlenir

Ok atılır kalesinden
Hak saklasın belâsından
Köroğlu'nun nârasından
Her yan gümbür gümbürlenir

2

Benden selâm olsun Bolu Beyine
Çıkıp şu dağlara yaslanmalıdır
Ok gıcırtısından kalkan sesinden
Dağlar sada verip seslenmelidir

Düşman geldi tabur tabur dizildi
Alnımıza kara yazı yazıldı
Tüfek icad oldu mertlik bozuldu
İğri kılınç kında paslanmalıdır

Köroğlu düşer mi yine şanından
Ayırır çoğunu er meydanından
Kır at köpüğünden düşman kanından
Çevrem dolup şalvar ıslanmalıdır

3

Heman Mevlâ ile sana dayandım
Arkam sensin kalem sensin dağlar hey
Yoktur senden gayri kolum kanadım
Arkam sensin kalem sensin dağlar hey

Yüce yüce tepesinden yol aşan
Gitmez oldu gönlümüzden endişen
Mürüvvetsiz beyden yektir dört köşen
Arkam sensin kalem sensin dağlar hey

Hep sınadım Osmanlı'nın alını
Bulamadım hergiz gönlüm alanı
Anıcağız sevdiğimin halini
Arkam sensin kalem sensin dağlar hey

Köroğlu der tepelerden bakarım
Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim
Bunca yıldır hasretini çekerim
Arkam sensin kalem sensin dağlar hey

4

Ay batsın ağalar güneş tutulsun
Parladı parladı çalın kılıncı
Oklar gıcırdasın ayyuka çıksın
Mevlâ'nın aşkına basın kılıncı

Koşun at çatlasın, kuvvet bacakta
Keyif günü değil köşe bucakta
Haydi savaş gerek kelle kucakta
Mevlâ'nın aşkına çalın kılıncı

Yiğit gelsin harpte gönül eğlesin
Doru at kişnesin, al at oynasın
Kaynaklarda kızıl kanlar kaynasın
Esir etmek yok ha basın kılıncı

Bu yıl koç yiğitler burda kışlasın
Yılan dilli eğri hançer işlesin
Kâfir düşman el'amana başlasın
Hiç aman vermeyin çalın kılıncı

Köroğlu ahdetti meydan almaya
Kılınç gibi düşmanına salmaya
Peyman ettim yedi derya dolmaya
Doldurun deryayı basın kılıncı

5

İki koçak bir meydana koşanda
Ağzı gemli küheylanlar coşanda
Gün batarken kan gövdeyi aşanda
Titreşir yerle gök er savaşından

Cenk gününde döğüş olur can kokar
Şehitlerden ılgıt ılgıt kan kokar
Muhanet de gelmiş duldadan bakar
Utanmaz mı hançerinin taşından

Yükseklerde uçar alçağa inmez
Yiğit olan yiğit yayını vermez
Arkasın çevirip yüzünü dönmez
Yaralanır sıfatından döşünden

Köroğlu'yum kılıç vurdum kalkana
Muhanette eksik olmaz mahana
Koç yiğidi doğuramaz her ana
Boğulur gayrete geçer serinden

6

Yiğit olan gümbür gümbür gürlesin
Yiğidi doğuran ana bin yaşa
Ak gövdede kızıl kanlar şarlasın
Yiğidi doğuran ana bin yaşa

Davlumbazlar yeğde yeğde vuranda
Çarkacılar sağlı sollu dönende
İğri kılıç ak gövdeyi bölende
Yiğidi doğuran ana bin yaşa

Gele beyler cenge harbi çalınsın
Çamlıbel askeri ayrı bölünsün
Gece gündüz darb-ı meydan kurulsun
Yiğidi doğuran ana bin yaşa

Asıl koç yiğitler pusuda saklı
Belleri kılıçlı eli mızraklı
Hep şahin bakışlı aslan sıfatlı
Yürü kan içenler hep binler yaşa

Köroğlu der bugün burda duralım
Sabah olsun darb-ı meydan kuralım
Akan kandan dolu şarap uralım
Yürü deli huylum sen binler yaşa

7

Siyah kâküllerin dökmüş
Kızıl güllere güllere
Elâ gözlerini dikmiş
İnce yollara yollara

Gel Ayvazım dolaşalım
Çamlı bellere bellere

Doldur elinden içeyim
Mest olup serden geçeyim
Seninle bile göçeyim
Uzak illere illere

Gel Ayvazım dolaşalım
Çamlı bellere bellere

Okursun aşkın kitabın
Komadım âşıkın tab'ın
Akıttın çeşminin âbın
Döndü sellere sellere

Gel Ayvazım dolaşalım
Çamlı bellere bellere

Âşıklara vardır meyli
Riyazet çekmişim hayli
Ben Mecnun olam sen Leyli
Düşüp çöllere çöllere

Gel Ayvazım dolaşalım
Çamlı bellere bellere

Köroğlu der budur derdim
Sarardı çehre-i zerdim
Şu benim nihan-ı derdim
Düştü dillere dillere

Gel Ayvazım dolaşalım
Çamlı bellere bellere

KUL HÜSEYİN

Âdem oğlu dünyaya gelince
Taze açılmış fidana benzer
Bir yaşına kadem basınca
Bülbül gibi şakır, gülşene benzer

İki yaşında kalkar oturur
Üç yaşında açuk mânâlar getürür
Dört yaşında hamaylisin götürür
Beş yaşında bağ u bostana benzer

Altısında fehmeder düşünü
Yedisinde düşürür dişini
Sekizinde fehmeder işini
Dokuzunda mah-ı tâbâna benzer

On yaşında taze güldür kokulur
On birinde gül gibi açılur
On ikisinde boy gösterür seçilir
On üçünde selvi revana benzer

On dördünde mahbupluğu çağıdır
On beşinde gören aklın dağıdır
On altısında sanki cennet bağıdır
On yedisinde kaşlar kemana benzer

On sekizde fehmeder ârını
On dokuzunda gözedür şikârını
Yirmisinde kimse bilmez sırrını
Tâlimin almış şahana benzer

Yirmi beşinde bir hoşça görünür
Otuzunda akan sudur durulur
Otuz beşinde meclislerde anılır
Yârâna karışmış irfâna benzer

Kırk yaşında gazel gibi bağlarda
Kırk beşinde günahların ağlarda
Ellisinde Suphana bel bağlar da
Yüklemiş yükünü kervana benzer

Elli beşinde ettikleri düş olur
Altmışında pirlik gelür kış olur
Altmış beşinde gözleri yaş olur
Dağ başına çıkmış güneşe benzer

Yetmişinde ağrı iner dizine
Yetmiş beşte duman çöker gözüne
Sekseninde kimse bakmaz yüzüne
Baykuş oturmuş virane benzer

Seksen beşinde beli bükülünce
Doksanında defterin dürülünce
Doksan beşinde ömrün serilince
Bir günde savrulmuş harmana benzer

Kul Hüseyin yüz yaşına varınca
Hâk ile hâk olup yeksana benzer

KUL MEHMET

1

Behey elâ gözlü canım
Kul olmaya geldim sana
Gönül tahtında sultanım
Kul olmaya geldim sana

Ne yerdeyiz ne gökteyiz
Dün ü günü firkatteyiz
Elim ermez hasretteyiz
Kul olmaya geldim sana

Evlerinin önü yoldur
Kerem kıl âşıkın güldür
Gerek ağlat gerek öldür
Kul olmaya geldim sana

Koynunda turuncu gizli
Tatlı dilli şirin sözlü
Şahin gibi kara gözlü
Kul olmaya geldim sana

Kerem eyle benden kaçma
Sakın yadlar ile yatma
Gamzen okun bana atma
Kul olmaya geldim sana

Mehemmed eydür kulunum
Başı açık bir delinim
Tâ ezelden muhibbinim
Kul olmaya geldim sana

2

Her dem yüzüme gül gibi
Gülen dilberin kuluyum
Ben ağladıkça yaşımı
Silen dilberin kuluyum

Naz ile salan başını
Oynadıp gözü kaşını
Rahmedip ben yoldaşını
Anan dilberin kuluyum

Mağrur tutmayıp kendini
Alçak tutuben gönlünü
Arayıp derdimendini
Bulan dilberin kuluyum

Soyunup giren koynuma
Rahimsiz gelmez aynıma
Siyah zülfünü boynuma
Salan dilberin kuluyum

Kul Mehemmed eydür ferman
Hastasına eder derman
Benimle her gece mihman
Olan dilberin kuluyum

3

Yine gönlüm üç dilbere yakıldı
Kangısından ayırayım gönlümü
Uslu adım delilere takıldı
Kangısından ayırayım gönlümü

Biri kulum deyu kulluğa salar
Biri ak kolların boynuma dolar
Biri benim deyu bağrına sarar
Kangısından ayırayım gönlümü

Birinin karadır yay gibi kaşı
Birinin inciden ufaktır dişi
Biri yeşil donlu san tavus kuşu
Kangısından ayırayım gönlümü

Kadılar müftüler hakkı bilmez mi
Suçu olanları beyler asmaz mı
İkisin sevmekle biri küsmez mi
Kangısından ayırayım gönlümü

Biri hüma kuşu yerlere inmez
Birinin âlemde misli bulunmaz
Üçü dahi birbirinden seçilmez
Kangısından ayırayım gönlümü

Akar sular gibi akam dolaşam
Çıkıp denizlere varıp kavuşam
Bir yoldaşım yok kim varam danışam
Kangısından ayırayım gönlümü

Kul Mehemmed eydür zülf-i bendiyim
Her ne derler ise ben ol kendiyim
Üçünün de bile derdimendiyim
Kangısından ayırayım gönlümü

KUL MUSTAFA

1

Yücesi dumanlı boralı dağlar
İncitmen sunamı yol verin gitsin
Eyyamı şitada bahar erişsin
Eline bir deste gül verin gitsin

Uğratman sunamı kışa borana
Kader kısmet durulmadı çare ne
Eşinden ayrılıp giden ceylâna
Düzelin a dağlar yol verin gitsin

Mustafa'm der cemaline doyulmaz
Seni görmeyince takatım gelmez
Dostum gurbet elde yolun bulunmaz
Bir takım kılavuz kul verin gitsin

2

Gamzesiyle dertli sinem
Deler nazlanı nazlanı
Döküldükçe didemden nem
Güler nazlanı nazlanı

Ne gezer bizimle naşi
Gavgaya uğrattım başı
Aktıkça gözümün yaşı
Siler nazlanı nazlanı

Ah ile geçirdim günü
Derd ile öldürdün beni
Atmağa bu gamzesini
Biler nazlanı nazlanı

Bülbüle benzer dillerin
Açıldı gonca güllerin
Karşımızda ak kolların
Sallar nazlanı nazlanı

Mustafa çâk eder sine
Mecnun olur Leylâsına
Bahridir aşk deryasına
Dalar nazlanı nazlanı

3

Gece gündüz uyku girmez gözüme
İntizârım elâ gözlü yâr deyi
Gündüz hayâlimde gece düşümde
Selâmı yok bir efendim var deyi

Ben bilirim yâr kokusu candandır
Yârsız bana fenâ dünya zındandır
Benim ulu korkum heman şundandır
Gayrılara gönül vere yâr deyi

Ne mümkündür yüzüm yârden döndürem
Arşı kürsü aşk oduna yandıram
Bir sırdaşım yoktur yâre gönderem
Var cânânın hatırını sor deyi

Kul Mustafa'm kulluğunu bilmez mi
Varıp dostun bahçesine girmez mi
Dilber bize bir destmâl vermez mi
Ağladıkça gözün yaşın sil deyi

4

İptida Bağdad'a sefer olanda
Atladı hendeği geçti Genç Osman
Vuruldu sancaktar kaptı sancağı
İletti bedene dikti Genç Osman

Eğerleyin kır atımın ikisin
Fethedeyim düşmanların hepisin
Sabah namazında Bağdad kapısın
Allah Allah deyip açtı Genç Osman

Sultan Murat eydür gelsin göreyim
Nice kahramandır ben de bileyim
Vezirlik isterse üç tuğ vereyim
Kılıcından al kan saçtı Genç Osman

Kul Mustafa karakolda gezerken
Gülle kurşun yağmur gibi yağarken
Yıkılası Bağdat seni döğerken
Şehitlere serdar oldu Genç Osman

5

Gel ey dilber gel Allah'ı seversen
Gel ağlatma beni eller içinde
Ne acayip olur şu halk-ı âlem
Söyleşirler bizi diller içinde

Bunca zaman hasretinden gülmedim
Böyle zalim olacağın bilmedim
Çok yerleri gezdim amma görmedim
Bencileyin geda kullar içinde

Bedir olur doğar artık dolunmaz
Akar çeşmim yaşı bir dem silinmez
Umarım ki şunda asla bulunmaz
Sencileyin gonca güller içinde

Mustafa söyler sözünü sazile
Süregör devranı şevkce saz ile
Kırmızılar gey de salın nazile
Ko ben görüneyim çullar içinde

6

Kuşlar içinde bir ak kuş
Eşim yok deyi çağırır
Bu çarh-ı gerdun elinden
Sinem çâk deyi çağırır

Kumru eder canım hasta
Gönül dosta imiş dosta
Ömrüm geçti bir kafeste
Kurtar Hak deyi çağırır

Kartal eder dünya fani
Alır bir gün tenden canı
Kendi kanadımdır beni
Vuran ok deyi çağırır

Bülbül eder ben söylerim
Hatiften mâna anlarım
Öten kuşları dinlerim
Enelhak deyi çağırır

Leylâm eder Mecnun sayrı
Düştüm aşinadan ayrı
Baykuş yapılardan gayrı
Viran çok deyi çağırır

Deli gönül kaldı gamde
Zira bazıları nemde
Kul Mustafa iyi demde
Yâran çok deyi çağırır

7

Dördümüzü bir araya sürdüler
Eriş Teslim Abdal gel imdad eyle
Sordular da bol bol zahmet verdiler
Eriş Teslim Abdal gel imdad eyle

Pekin olur gerçek erin kuvveti
Her yerde okunur ismi âyeti
Mü'min kullarının yüzü hürmeti
Eriş Teslim Abdal gel imdad eyle

Bize ölüm gömleklerin giydirme
Sırrımızı yad olana dedirme
Aman mürvet katarından ayırma
Eriş Teslim Abdal gel imdad eyle

Gerçekler yanında olmaz müdara
Umarım ki müdarayı gidere
Pîrim dîvând'etme yüzümüz kara
Eriş Teslim Abdal gel imdad eyle

Kul Mustafa sıklet geldi üstüme
Mail oldum ala gözlü dostuma
Gelip rakıyp nittin düştün kastıma
Eriş Teslim Abdal gel imdad eyle

MUHYİDDİN ABDAL

1

İnsan insan dedikleri
İnsan nedir şimdi bildim
Can can deyü söylerlerdi
Ben can nedir şimdi bildim

Kendisinde buldu bulan
Bulmadı taşrada kalan
Müminin kalbinde olan
İman nedir şimdi bildim

Bir kılı kırk yardıkları
Birin köprü kurdukları
Erenler gösterdikleri
Erkân nedir şimdi bildim

Sıfat ile zât olmuşum
Kadr ile berat olmuşum
Hak ile vuslat olmuşum
Mihman nedir şimdi bildim

Muhyiddin aydur Hak kadir
Görünür her şeyde hazır
Ayan nedir pinhan nedir
Nişan nedir şimdi bildim

2

Erenlerin eşiğinde
Yaslanıbanı yattım ben
Erenlere belî dedim
Sıdk ile ikrar ettim ben

Şahım da rehberim oldu
Hemen kıblem nurum oldu
Ganî Otman pîrim oldu
Anın eteğin tuttum ben

Hocamdan ben sebak aldım
Okudum sebakın bildim
Üstad'erdim üstad oldum
Gör ne üstada erdim ben

Eğnime giydim abayı
Terkettim kamu kabâyı
Severim Sultan Baba'yı
Can ile gönül kattım ben

Güller açılır çağında
Bülbüller öter bağında
Mûsâ ile Tur dağında
Koyunu bile güttüm ben

Kadîmî leyl ü neharım
Hayat u bâd-ı seherim
Hem sadefim hem güherim
Özge mâdende buldum ben

Maksûdum dîdar eyledim
Gönülden nazar eyledim
Nakd ile pazar eyledim
Alana gevher sattım ben

Ben Muhammed'in gülüyüm
Ehl-i kemâlin kuluyum
Dost bağının bülbülüyüm
Cennet bağında öttüm ben

Kim bilir âşık halinden
Söyleşeyim hal dilinden
Muhyiddin'em aşk elinden
Uş yine deli oldum ben

3

Aşkolsun meydana gelip
Doğru yolunca gidene
Aferin Hakkı Hak bilip
Hâl giyip gönül güdene

Kâf nun emrinde kün fekân
Hükmüne ferman cümle can
Teslîm-i dârıdır cihan
Hem yedilip hem yedene

Gönlünü yüksekten indir
Âr etme alçağa kondur
Açı doyur susuz kandır
İbâde borcun ödene

Göresin yârin yüzünü
Öpesin iki gözünü
Hak yarlıgar Hak sözünü
Hup dinleyip işidene

Ârif isen özün yokla
Tevekkül kapusun bekle
Genc buldun ise pek sakla
Duyurmak olmaz nâdâna

Besleme gazeb atını
Çekersin zulümâtını
Tepele nefsin itini
Zarar gelmesin bedene

Nazar ırmayıp doğru hak
Doğru gidene zevâl yok
Rahmet eder yarlıgar Hak
Hak için kulluk edene

Muhyiddin Abdal aşkolsun
Sırrını eller duymasın
Yemişin nâdan yemesin
Şayet yeyiben dadana

NİZAMOĞLU SEYFULLAH

1

Yâ Rab aşkın ver bana
Hû diyeyim döne döne
Âşık olayım ben sana
Hû diyeyim döne döne

Koma hiç benliğim bende
Varlığım yok eyle sende
Seni görüp her mekânda
Hû diyeyim döne döne

Çâha düştüm Yûsuf gibi
Derde düştüm Eyyub gibi
Ağlayayım Yakup gibi
Hû diyeyim döne döne

Senden gayrusın al benden
Ayırma ben kulun senden
Sevdir bana seni candan
Hû diyeyim döne döne

Gönlümde ağyar kalmasun
Senden gayru yâr olmasun
N'olduğum kimse bilmesin
Hû diyeyim döne döne

Şevkin ver bana döneyim
Tâ kül olunca yanayım
Gördüğüm seni sanayım
Hû diyeyim döne döne

Mevlâm koma beni bana
Al gönlümü senden yana
Müştâkın oluben sana
Hû diyeyim döne döne

Seyyid Nizamoğlu kuldur
Gerek dirgür gerek öldür
Aşkınla gönlümü doldur
Hû diyeyim döne döne

2

Yandıklarım şâm ü seher
Senden midir benden midir
Başımdaki aşktan eser
Senden midir benden midir

Terkettiğim cân ü teni
Yok ettiğim hem ben beni
Her gördüğüm sanmak seni
Senden midir benden midir

Bağrımdaki başım benim
Gözümdeki yaşım benim
Ah oldu yoldaşım benim
Senden midir benden midir

Nâlânım erdi göklere
Düşmeli oldum dağlara
İriştiğim bu ağlara
Senden midir benden midir

Seyyid Nizamoğlu sana
Al benliksiz senden yana
Sen ben sözü bilmem bana
Senden midir benden midir

PİR SULTAN ABDAL

1

Hızır paşa bizi berdar etmeden
Açılın kapılar şaha gidelim
Siyaset günleri gelip yetmeden
Açılın kapılar şaha gidelim

Gönül çıkmak ister şahın köşküne
Can boyanmak ister Ali müşküne
Pirim Ali on ik'imam aşkına
Açılın kapılar şaha gidelim

Her nereye gitsem yolum dumandır
Bizi böyle kılan ahd ü peymandır
Zincir boynum sıktı halim yamandır
Açılın kapılar şaha gidelim

Yaz selleri gibi akar çağlarım
Hançer alıp ciğerlerim dağlarım
Garip kaldım şu arada ağlarım
Açılın kapılar şaha gidelim

Pir Sultan Abdal der mürvetli şahım
Yaram baş verdi sızlar ciğergâhım
Arşa direk direk olmuştur ahım
Açılın kapılar şaha gidelim

2

Gelin canlar bir olalım
Münkire kılıç çalalım
Hüseyn'in kanın alalım
Tevekkeltü taâlâllah

Özü öze bağlayalım
Sular gibi çağlayalım
Bir yürüyüş eyleyelim
Tevekkeltü taâlâllah

Açalım kızıl sancağı
Geçsin Yezitlerin çağı
Elimizde aşk bıçağı
Tevekkeltü taâlâllah

Mervan soyunu vuralım
Hüseyn'in kanın soralım
Padişahın öldürelim
Tevekkeltü taâlâllah

Pir Sultan'ım geldim cûşa
Münkirlerin aklı şaşa
Takdir olan gelir başa
Tevekkeltü taâlâllah

3

Bu yıl bu dağların karı erimez
Eser bâd-ı sabâ yel bozuk bozuk
Türkmen kalkıp yaylasına yürümez
Yıkılmış aşiret il bozuk bozuk

Kızılırmak gibi çağladım aktım
El vurdum sînemin bendini yıktım
Gül yüzlü cerenin bağına çıktım
Girdim bahçesine gül bozuk bozuk

Elim tutmaz güllerini dermeğe
Dilim tutmaz hasta halin sormağa
Dört cevabın mânâsını vermeğe
Sazım düzen tutmaz tel bozuk bozuk

Pir Sultan'ım yaradıldım kul deyi
Zâlim paşa elinden mi öl deyi
Dostum beni ısmarlamış gel deyi
Gideceğim amma yol bozuk bozuk

4

Güzel âşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi

Yemeyenler kalır naçar
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdir gelir geçer
Duyamazsın demedim mi

Âşıklar kara bahtl'olur
Hakk'ın katında kutl'olur
Muhabbet baldan tatl'olur
Doyamazsın demedim mi

Bu dervişlik bir dilektir
Bilene büyük devlettir
Yensiz yakasız gömlektir
Giyemezsin demedim mi

Çıkalım meydan yerine
Erelim Ali sırrına
Can u başı Hak yoluna
Koyamazsın demedim mi

Pir Sultan Abdal Şah'ımız
Hakk'a ulaşır râhımız
On İk'İmam katarımız
Uyamazsın demedim mi

5

Bülbül olsam varsam gelsem
Hakkın divanına dursam
Ben bir yanıl alma olsam
Dalında bitsem ne dersin

Sen bir yanıl alma olsan
Dalımda bitmeye gelsen
Ben bir gümüş çövmen olsam
Çeksem indirsem ne dersin

Sen bir gümüş çövmen olsan
Çekip indirmeye gelsen
Ben bir avuç darı olsam
Yere saçılsam ne dersin

Sen bir avuç darı olsan
Yere saçılmaya gelsen
Ben bir güzel keklik olsam
Bir bir toplasam ne dersin

Sen bir güzel keklik olsan
Bir bir toplamaya gelsen
Ben bir yavru şahin olsam
Kapsam kaldırsam ne dersin

Sen bir yavru şahin olsan
Kapıp kaldırmaya gelsen
Ben bir sulu sepken olsam
Kanadın kırsam ne dersin

Sen bir sulu sepken olsan
Kanadım kırmaya gelsen
Ben bir deli poyraz olsam
Tepsem dağıtsam ne dersin

Sen bir deli poyraz olsan
Tepip dağıtmaya gelsen
Ben bir ulu hasta olsam
Yoluna yatsam ne dersin

Sen bir ulu hasta olsan
Yoluma yatmaya gelsen
Ben de bir Azrail olsam
Canını alsam ne dersin

Sen de bir Azrail olsan
Canımı almaya gelsen
Ben bir cennetlik kul olsam
Cennete girsem ne dersin

Sen bir cennetlik kul olsan
Cennete girmeye gelsen
Pir Sultan üstadın bulsan
Bilece girsek ne dersin

GAYBÎ SUN'ULLAH

1

Tac ma'rifet tâcıdır
Sanma gayri tâc ola
Taklîd ile tok olan
Hakîkatte aç ola

Düşe düşüp aldanma
Kendin hayrete salma
Hakk'tan gayrı ne vardır
Tabîre muhtac ola

Sana âlem görünen
Hakîkatte Allah'tır
Allah birdir vallahi
Sanma ki birkaç ola

Bir ağaçtır bu âlem
Meyvası olmuş âdem
Maksûd olan meyvadır
Sanma ki ağaç ola

Bu âdem meyvasının
Çekirdeği sözündür
Sözsüz bu âdem âlem
Bir anda târâc ola

Bu sözlerin meâli
Kişi kendin bilmektir
Kendi kendin bilene
Hakîkat mi'râc ola

Hak denilen özündür
Özündeki sözündür
Gaybî özün bilene
Rubûbiyyet tâc ola

2

Âşık özün bilmeğe
Kendine gel kendine
Hakk'ı ayan görmeğe
Kendine gel kendine

Hakk'a giden doğru yol
Sana gider senden ol
Sa'y et seni sende bul
Kendine gel kendine

Her ne varsa âlemde
Örneği var âdemde
Bul sen seni bu demde
Kendine gel kendine

Sensin dâr-ı âhiret
Sende bulundu cennet
Senden göründü Hazret
Kendine gel kendine

Ko bu zühd ü tâati
Terkedegör âdeti
Geç kamu hayâlâtı
Kendine gel kendine

Mushaf-ı Hak'tır yüzün
Âyet-i Kur'an sözün
Gaybî bilegör özün
Kendine gel kendine

SÜRURÎ

Kerem kıl söyle ey dilber
Sen benim nemden incindin
Serâser âleme server
Sen benim nemden incindin

Bilir misin bana n'ettin
Elim alıp yaban gittin
Güzel beni mecnun ettin
Sen benim nemden incindin

Ne yükseksin ne mahım ne
Erişmez n'idem ahım ne
Suçum bilmem günahım ne
Sen benim nemden incindin

Çözüldü göğsünün bendi
Ben ağlarım güler kendi
Sana derim ey efendi
Sen benim nemden incindin

Aktır geminin yelkeni
Gider çalkanı çalkanı
Hey güzellerin sultanı
Sen benim nemden incindin

Ey benim mah-ı tâbanım
Ey hurşid-i dırahşanım
Benim devletli sultanım
Sen benim nemden incindin

İkinin birisin biri
Ya meleksin yahut huri
Sürurî'nin çeşmi nuru
Sen benim nemden incindin

TESLİM ABDAL

1

Gafil durma şaşkın bir gün ölürsün
Dünya sana bâki değil ne fayda
Ettiğin işlere pişman olursun
Pişmanlığın ele girmez ne fayda

Bir gün seni iletirler evinden
Hakkın kelâmını kesme dilinden
Kurtulmazsın Azrail'in elinden
Türlü türlü yolun olsa ne fayda

Söylersin de sen sözünden şaşmazsın
Helâlini haramından seçmezsin
Kepeğin tükenir su da içmezsin
Hep deryalar senin olsa ne fayda

Teslim Abdal eydür çöksem otursam
Cümle varlığımı ele getirsem
Şu yalan dünyayı zapta geçirsem
Hep dünyalar senin olsa ne fayda

2

Aşnamdan ayrıldım yamandır halim
Âdettir âşıkın hali böyle olur
Yar aklımı aldı çevirdi başın
Mecnun dedikleri deli böyle olur

Şu aşkın ateşi bağrımı yaktı
Ah ile feryadım göklere çıktı
Gözlerimden yaş yerine kan aktı
Yaz bahar ayının seli böyle olur

Teslim Abdal ben bu yoldan dönmenem
Dünyada pîri elimden salmanam
Devlet sofrasına elim sunmanam
Saadetlü Hünkâr kulu böyle olur

3

Türlü kumaşlardan yükünü tutmuş
Gördüm bir bazergân Yemen'den gelir
Boz atlı Hızır'ı sarıvan etmiş
Gördüm bir bazergân Yemen'den gelir

Doldurmuş dolusun sunuyor sâki
Yüzbin haramiden hiç olmaz korku
İnci sedef lâ'l ü gevherdir yükü
Gördüm bir bazergân Yemen'den gelir

Üveys gibi şah devesin güderim
Yüklettim kumaşı şara giderim
Müşteri bulursam pazar ederim
Gördüm bir bazergân Yemen'den gelir

Ehl-i irfan ol gel eyleme inkâr
Gerçek âşık isen gel yaramı sar
Yüküm lâ'l ü gevher şah damgası var
Gördüm bir bazergân Yemen'den gelir

Teslim Abdal can emanet-i Bârî
Ateşten yeğindir sitemin nârı
Şah dükkânın açmış satar esrarı
Gördüm bir bazergân Yemen'den gelir

USÛLÎ

1

Yârenler ecel gelmeden
Gözümüz toprak dolmadan
Felek bizden öç almadan
Hele bir demdir sürelim

Döğünüp hasret taş ile
Bağrımız dolu baş ile
Ah ile kanlı yaş ile
Hele bir demdir sürelim

Kara toprak döşenmeden
Ten kafesi uşanmadan
Nefis kuşu boşanmadan
Hele bir demdir sürelim

Dünya kimseye mi kalır
Başa hod yazılan gelir
Ötesini Allah bilir
Hele bir demdir sürelim

Bir acayip devran ancak
Cümle âlem hayran ancak
Bu da bir hoş seyran ancak
Hele bir demdir sürelim

Usûlî terketti varın
Komadı ah ile zârın
Kim bile nic'ola yarın
Hele bir demdir sürelim

2

Beni kıya kıya bakan
Kor muyum seni kor muyum
Bakışı ciğerim yakan
Kor muyum seni kor muyum

Behey güzellerin canı
Âşıkın dini imanı
Yoluna vermeden canı
Kor muyum seni kor muyum

Sular gibi akmayınca
Âhım odu çıkmayınca
Mahalleni yakmayınca
Kor muyum seni kor muyum

Terkedem cânı cihânı
Yıktın viran ettin teni
Böyle garip kodun beni
Kor muyum seni kor muyum

Ölüm yelleri esmezse
Ömür ekinin kesmezse
Ecel leşkeri basmazsa
Kor muyum seni kor muyum

Nice yıl yel gibi yelem
Aşk yolunda toprak olam
Gül gibi açılıp solam
Kor muyum seni kor muyum

Usûlî ayrılmaz senden
Hiç cân ayrılır mı tenden
Yâni kaçmak ile benden
Kor muyum seni kor muyum

ÜFTÂDE

1

Görmez isem cemâlini
Güzel adın işideyim
İrmez isem visâline
Güzel adın işideyim

Bugün gördüm cemâlini
Seyr eyleyim kemâlini
Kesb eyleyim visâlini
Güzel adın işideyim

Ne dilde kim ola zikrin
İrişe gönüle fikrin
İder dâim senin şükrün
Güzel adın işideyim

Güzel adın rehber bize
Aşkın dahi server bize
Cümle adın ezber bize
Güzel adın işideyim

Gönül bulup cilâsını
Dahi Hakk'ın rızâsını
Cemâlinin safâsını
Güzel adın işideyim

Üftâde'nin budur yolu
Hak yoluna dedi beli
Zikr eyleye dâim dili
Güzel adın işideyim

2

Yürürken kendi hâlimde
Onulmaz derde düş oldum
Kamu yârenlere sordum
Bilür var mı benim derdim

Gönül arşa irişmişken
Ululara yetişmişken
Cevab virmediler gördüm
Onulmaz derde düş oldum

Çoğ itdim âh ile zârı
Yoğ itdim cümle hep varı
Meleklere katışmışken
Onulmaz derde düş oldum

Cemi yârenlerim kaçtı
Kamu bildiklerim şaştı
Umar idim görem yârı
Onulmaz derde düş oldum

Tedârük etmeğe aklım
İrişmez oldu hiç fikrim
Visâlin firkate düşdü
Onulmaz derde düş oldum

Garib Üftâde bu derdi
Gönülde saklasan yeğdi
Sana senden hitâb irdi
Onulmaz derde düş oldum

ÜMMÎ SİNAN

1

Mevlâm aşkın meydanına
Yanmağa geldik yanmağa
İçüp aşkın şarabına
Kanmağa geldik kanmağa

Bindirdin aşkın atına
Kandırdın aşk şerbetine
Vurup likanın zâtına
Kanmağa geldik kanmağa

Okudum aşkın kitâbın
Feth ettim Enelhak babın
Senden irciî hitâbın
Öğmeğe geldik öğmeğe

Aşktır sağ eden sayruyu
Aşktır bir eden ayruyu
İsm-i zâtınla gayruyu
Yenmeğe geldik yenmeğe

Bekledim aşkın bâbını
Gör münkirlerin ta'nını
Evvelden işin sonunu
Sanmağa geldik sanmağa

Ümmî Sinan aşka yardır
Anınçün gayrıdan dûrdur
Dü cihan bize ağyardır
Dönmeğe geldik dönmeğe

2

Erenlerin sohbeti
Ele giresi değil
İkrar ile gelenler
Mahrum kalası değil

İkrar gerek bir ere
Göz açıp Dîdâr göre
Sarraf gerek gevhere
Nâdân bilesi değil

Bir pınarın başına
Bir testiyi koysalar
Kırk yıl anda dururşa
Kendi dolası değil

Ümmî Sinan yol ayan
Oluptur belli beyan
Dervişlik yolu heman
Tâc u hırkası değil

XVII. Yüzyıl

AHMED

1

Güç mü geldi ak boynuna değdiğim
Çağın geçer odur benim evdiğim
Sana derim ey gözlerin sevdiğim
Nice bir vâdeye salarsın beni

Akar Tunca Edirne'yi dolaşır
Getir ak kolların boynumdan aşır
Öpülmek kuculmak sana yaraşır
Nice bir vâdeye salarsın beni

Karalar giymeğe âşık gerektir
Âşıklık bilirim senden ıraktır
Senin cevrin güzel bana firaktır
Nice bir vâdeye salarsın beni

Ahmed eder behey canım paresi
Olasın sen güzeller voyvodası
Sana derim behey benim olası
Nice bir vâdeye salarsın beni

2

Gözlerim yollarda kaldı
Hey Ahmed'in varı tez gel
Hasretin bağrımı deldi
Kıldım ah ü zarı tez gel

Mailim çeşm-i mestime
Haber gönderdim dostuma
Güneş doğmadan üstüme
Gözlerimin nuru tez gel

Gül benzim sararıp soldu
Yüreğim derd ile doldu
Ciğerciğim kebab oldu
Yaktı aşkın nârı tez gel

Tâ ezelden kulunuzdur
Bu divane delinizdir
Ahmed bunda yalınızdır
Hey canımın yârı tez gel

ÂŞIK

1

Yüce dağlar duman olmaz
Çeşmin yaşı revan olmaz
Değme kişiye kul olmaz
Ben gönlümü bilmez miyim

Engine saldım özümü
Hakka döndürdüm yüzümü
Çekmezem nâdan sözünü
Ben gönlümü bilmez miyim

Arslan gibi çalar çarpar
Kaplan gibi yola bakar
Gökte buluttan nem kapar
Ben gönlümü bilmez miyim

Der ki Âşık yâri söyler
Yaktı derunumu közler
Beş padişahlık yer özler
Ben gönlümü bilmez miyim

2

Divâneyim aklım kalmadı serde
Bir kaşları keman aldı da gitti
Aşkın deryasına açuben yelken
Bî-kıyas ummana daldı da gitti

Yârin şehrine uğrar ise yolum
Yüz sürüp pâyine arzedem hâlim
Ahdinde durmadı şol kanlı zâlim
Beni ferdâlara saldı da gitti

Medhini ederim doluda câmda
Naziri bulunmaz Urum'da Şam'da
Sevdalı bülbülüm kaldım figanda
Gül gibi yüzüme güldü de gitti

Zâlim felek yine gösterdi işler
Gözlerimden akar kan ile yaşlar
Yüreğimdeki yârelerim işler
Gamzesi sînemi deldi de gitti

Bârekâllah ne hoş yaraşır allar
Leblerinden akar sükkerle ballar
Der Âşık eğnine aldığım şallar
Hayali gözümde kaldı da gitti

3

Tâ kıyamete dek gözlerim seni
Bu hasta gönlümün mihmânı tez gel
Yad ellerde garip eyledin beni
Eğlenme hûbların sultanı tez gel

Yoluna vermişim can ile teni
İnkârım yokturur severim seni
Lûtfun ile şâdet ağlatma beni
Eğlenme derdimin dermanı tez gel

Mürg-i dil bir acap nevâ eyledi
Garip bülbül kesb-i hevâ eyledi
Ayrılık dellâlı nidâ eyledi
Göçmeden muhabbet kervanı tez gel

Der ki Âşık asla kalmadı tâkat
Merhametin yok mu ey servi kamet
Kâfir nesli misin fitne-i âfet
Yok mudur göğsünün imanı tez gel

4

Ulu ulu kervan geçmiş
Yollar gibi inilerim
Karlı karlı dağlar aşan
Seller gibi inilerim

Yücesinden er haykırmaz
Sığın geyiği böğürmez
Kuş uçmaz kulun yüğürmez
Dağlar gibi inilerim

Canım karılığa düşmüş
Kaynadı ciğerim taşmış
Hocasından ayrı düşmüş
Kullar gibi inilerim

Hayalin benden dolundu
Ah ile bağrım delindi
İçinden beyi alındı
İller gibi inilerim

Yapıdan düşmüş bozulmuş
Top tüfek vurmuş ezilmiş
Kil'selerde haç yazılmış
Taşlar gibi inilerim

Miskin Âşık bilmez n'ider
Evliya gayretin güder
Subha değin tesbih eder
Diller gibi inilerim

ERCİŞLİ EMRAH

1

Bir sabah uğradım göl kenarına
Sunam beni gördü yüzmeye durdu
Çalındı çırpındı çıktı kenara
Elâ gözlerini süzmeye durdu

İstedim kendimi bu göle atam
Elimi uzatıp yavruyu tutam
Bir hayal eyledim sarılıp yatam
Vefasız, gönlümü üzmeye durdu

Emrah şahin almış bugün yalçını
Yel estikçe döker bele saçını
Arzıhal eyledim visal baçını
İnci dişlerini dizmeye durdu

2

Yine bahar oldu coştu yüreğim
Akar boz bulanık selli dereler
Sıla derdi vatan derdi yâr derdi
İflâh etmez bu dert beni paralar

İtibar olmazmış yüze gülene
Canım kurban olsun kadir bilene
Kefen yetişmezmiş garip ölene
Belki yârin çevresine saralar

Hayal oldu Âşık Emrah halleri
Deyin yâre gözlemesin yolları
Herkesin sevdiği giyer alları
Ko benim sevdiğim giysin karalar

3

Bir nâzenin bana gel gel eyledi
Varmasam incinir varsam incinir
Beyaz gerdanından ince belinden
Sarmasam incinir sarsam incinir

Kaşına çekilmiş kudret kalemi
Görmemiş dünyada derd ü elemi
Her sabah her akşam verir selâmı
Almasam incinir alsam incinir

Yine görünüyor yârin illeri
Başımızda esen sevdâ yelleri
Yârin bahçesinde gonce gülleri
Dermesem incinir dersem incinir

Nereden nereye sevdim o yâri
Ateşi komuyor yakıyor beni
Âşık Emrah sever böyle bir canı
Sevmesem incinir sevsem incinir

4

Evvel bahar yaz ayları gelende
Açılmış bahçende nar memelerin
Versen de ağzıma onları emsem
Bal ile yoğrulmuş yâr memelerin

Açma göğsün açma rakip bakıyor
Yâr senin ateşin beni yakıyor
Tenin misk ü amber olmuş kokuyor
Al benim yağlığım sar memelerin

Ecel kuşu gelip başa konanda
Tenim çıkıp teneşirde yunanda
Biçare Emrah da bir gün ölende
Mezarım taşına sür memelerin

5
Ben bir garip seyyah olsam
Gezsem karayı karayı
Yitirdim nazlı yârimi
Bulsam arayı arayı

Irak yollar yakın olsa
Her güzelde hakkım olsa
Dostum Lokman Hekim olsa
Sarsam yarayı yarayı

Yâri düşürsem ardıma
Bir ateş düştü yurduma
Benim onulmaz derdime
Bulsam çareyi çareyi

Emrah'ım da okur yazar
Hak kalemin kimler bozar
Ayna almış perçem düzer
Zülfün tarayı tarayı

6
Baktım ki yurduna bülbülü susmuş
Selvi göçmüş viran kalmış otağı
Câmlar şikest olmuş meyler dökülmüş
Sâkîler meclisten kesmiş ayağı

Ayrıldım Selvi'den yastayım yasta
Başım yastıktadır kulağım seste
Tûtiler kan ağlar bülbüller hasta
Nazlı cânan terkedeli bu bağı

Emrah yâr hastası daima canda
Gönül melül mahzun dîdeler kanda
Salı geldi götürdü sevdası bende
Mecnun gibi dolanayım bu dağı

7
Dedim ay kız ne güzelsin
Dedi dersim hecelenmiş
Dedim sensin tan yıldızı
Dedi hayli yücelenmiş

Dedim dilber bu ne haldir
Dedi ebrûlarım yaydır
Dedim bedirlenmiş aydır
Dedi onbeş gecelenmiş

Dedim dilber yüzün mâhı
Selvi'sin güzeller şâhı
Dedim unutma Emrah'ı
Dedi neylim kocalanmış

GEDÂYÎ

1

Sanadır niyazım derunu dilden
Mevlâ'nın aşkına dur seher yeli
Çıkarmış mı beni yârim gönülden
Varınca divana sor seher yeli

Âşıksın âşıkın gönlün alırsın
Gönlün alıp hem teselli verirsin
Mekke'den ya Medine'den gelirsin
Hak seni yaratmış nur seher yeli

Kan ağlar Gedâyî kalmadı mecal
Olmuşum hicr ile ben manend-i nâl
Göz yaşıyla yazdırmışım arzıhal
Öp elin cânana ver seher yeli

2

Gamzen tîri ile kaşları keman
Bu dertli sinemi delmek yol mudur
Yok mudur göğsünde din ile iman
Bendeni feryada salmak yol mudur

Eşiğinde mesken tutar kalırdım
Ol rakîpten intikamım alırdım
Ağa yollum seni benim bilirdim
Varıp ellere yâr olmak yol mudur

Nasihattır tut gûşunu sözüme
Şikâr eksik olmaz yavru bazıma
Tenhada gördüğüm vakit yüzüme
Hercayilik edip gülmek yol mudur

Her kaçan gördükçe sen yüzü mahı
Zayi olur gider aklım billâhi
Der Gedâyî behey hubların şahı
Sende hak nazarım kalmak yol mudur

GEVHERÎ

1

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Her gülün sözüne bülbül uyar mı
Ben bir divaneyim bir şey bilmem ya
Güzel olmayanı gönül sever mi

Belendim toprağa yasladım taşı
N'eyleyim silinmez gözümün yaşı
Seni cân ü dilden sevmeyen kişi
Geçer de karşında boyun eğer mi

Irak yoldan arzulayıp geldiğim
Ferhat gibi karlı dağlar deldiğim
Ala gözlerine kurban olduğum
Tatlı dillerine adam uyar mı

İnansınlar Gevherî'nin özüne
Beli deyip uydu yârin sözüne
Nokta benler konmuş ol mah yüzüne
Göz katlansa bile gönül doyar mı

2

Bülbül ne yatarsın yaz bahar oldu
Çağrışıp ötmenin zamanı geldi
Selviler yeşerdi çiçekler doldu
Cana can katmanın zamanı geldi

Benim yârim yanakları allıdır
Ak elleri deste deste güllüdür
Dertli olan bakışından bellidir
Her derdi atmanın zamanı geldi

Firkatle ağlayıp şevkle gülünce
Gözümden dökülen yaşı silince
Bir dilberin elin ele alınca
Yaylaya çıkmanın zamanı geldi

Âşık Gevherî de gider dostuna
Gidi rakîplerin bize kasdi ne
Evvelbahar çayır çimen üstüne
Sarılıp yatmanın zamanı geldi

3

Geçerken şu yere uğradı yolum
Bu yerlerde böyle güzel olur mu
Kuğum seni uçurmuşlar gölünden
Bu göllerde böyle kuğu olur mu

Kuğum senin kaşın gözün karadır
Görün kadir Mevlâm neler yaratır
Ak gerdanda siyah benler sıradır
Ak kuğuda siyah benler olur mu

Kuğum gitti viran kaldı gölleri
Söyler mi ol efendimin dilleri
Balıktan mı aldın sen bu telleri
Ak kuğuda böyle teller olur mu

Gevherî der bu kuğunun kasdi ne
Kına vurmuş ellerinin üstüne
Kurban olam gözlerinin mestine
Ak kuğuda böyle gözler olur mu

4

Kara gözlü yârım ben gider oldum
Sakınıp zülfünü yoldurmayı gör
Ağlama sevdiğim yine gelirim
Hasretle aklını aldırmayı gör

Sen benim açılmış konca gülümsün
Sağ kalır gelirsem yine benimsin
Gündüz hayalımda gece düşümsün
Gülüne yad bülbül kondurmayı gör

Kara gözlü yârım bana yanıp da
Geleni geçeni beni sanıp da
Ağlayı ağlayı kahırlanıp da
Gül benzini sakın soldurmayı gör

Gevherî de der ki sakın açılma
Yanılıp da dilden bir söz kaçırma
Ellerin yanında göğsün geçirme
Düşmanı kendine güldürmeyi gör

5

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Salınıp geldiğin yollar öğünsün
Ne güzel yaratmış seni Yaradan
İnce belin saran kollar öğünsün

Aman hey eğlencem gel yine aman
Yok mudur zerrece göğsünde iman
Soyunup koynuma girdiğin zaman
Göğsünü okşayan eller öğünsün

Bir melek nesli mi vardır soyunda
Hak nazarım kaldı selvi boyunda
Ol günlerde bahar bayram ayında
Üstüne gölge olan dallar öğünsün

Gevherî yârının gülleri aktır
Var yürü yüzüne perdeler döktür
Bilemem sevdiğim akranın yoktur
Zülfüne dokunan yeller öğünsün

6

Bizden selâm olsun gül yüzlü yâre
Salınıp sevdiğim bağlara gelsin
Severim dilberi elde ne çare
Yürekte eriyen dağlara gelsin

Sevda derler bir acayip dengim var
Güzeller giyecek şâlî rengim var
Bugün benim adüvlerle cengim var
Kılıçlar bilensin zağlara gelsin

Ne kadar cevr etse şikâyet etmem
Öperim koçarım hiyanet etmem
Canım sende iken feragat etmem
İsterse gerdanım ağlara gelsin

Gevherî bağlanmış bir özge edâ
Elinde tesbihi dilinde Hüdâ
Dellâl-i muhabbet eylemiş nidâ
Mecnunum olanlar dağlara gelsin

7

Bahar oldu yine güller açıldı
Bülbül feryat eder ağlar ne güzel
Yârın dudağından dürler saçıldı
Safalar sürmeye bağlar ne güzel

Bülbülün feryadı her dem hâr ile
Âşıkların işi âh ü zâr ile
Ayrı düştüm şu gurbette yâr ile
Hayali gönlümü dağlar ne güzel

Gece demem gündüz demem ağlarım
Derdime derd ile merhem bağlarım
Vefasın tutmazsan deyi ağlarım
Akar gözüm yaşı çağlar ne güzel

Gevherî der benim cân ü cânanım
Yoluna fedadır baş ile canım
Gel çıkıp gidelim benim sultanım
Lâleli sümbüllü dağlar ne güzel

ÂŞIK HALİL

1

Can bülbülüm cüda düştüm gülümden
Zârımdan bezmedik dağlar mı kaldı
Âhu gözlü yârim senin elinden
Şikâyet etmedik beyler mi kaldı

Nuş edip elinden zehir yutarsam
Günden güne kendim helâk edersem
Acep midir başım alıp gidersem
Biraz da ardımca ağlar mı kaldı

Dağları delmekti Ferhad'ın demi
Şirin'i gördükçe artardı gamı
Ben Mecnun'um aldırdım da Leylâ'mı
Nice aşmadığım dağlar mı kaldı

Halil der bülbülüm ayrı gülümden
Gece gündüz virdim gitmez dilimden
Aldırdım gül yüzlü yâri elimden
Divane gönlümü eğler mi kaldı

2

Mestâne bakışlı nazlı cânanım
Benim sende hak nazarım kalsın mı
Harâmî gözlerdir her dem kan eden
Gamzen oku ciğerimi delsin mi

Bu niyetin bize cefâdır heman
Yok mudur sultanım göğsünde îman
Eller şâd olup da güldüğü zaman
Hasret kanı ile gözüm dolsun mu

Döküldü yapraklar ağardı dağlar
Gül benzim sarardı anıldı çağlar
Deli gönül gâhi güler gâh ağlar
Bu garibin ağlasın mı gülsün mü

Kul Halil'im eydür varmak isterim
Hâk-i pâye yüzüm sürmek isterim
Seni bu sîneye sarmak isterim
Ya ne dersin elâ gözlüm olsun mu

3

Kara gözlüm benden Tanrı selâmın
Keser gider misin kıyametedek
Bir kurulu yaydır kaşları keman
Yaşar gider misin kıyametedek

Öldürmeğe kail oldum ben özüm
A benim sevdiğim, hey iki gözüm
Ayağın altına döşesem yüzüm
Basar gider misin kıyametedek

Nereden uğradım senin iline
Gider iken ağam doğru yoluma
Bend eyledin siyah zülfün teline
Asar gider misin kıyametedek

Gelin yalvaralım şimdi Celil'e
Merhamet eyleye kalb-i melile
A sevdiğim, kulun hasta Halil'e
Küser gider misin kıyametedek

4

Kıvrılıp yassılan yollar
Garip midir bencileyin
Çağlayuben akan seller
Garip midir bencileyin

Eğer gece eğer gündüz
Hep onunla eğleniriz
Gökyüzünde olan yıldız
Garip midir bencileyin

Gözden akan kanlı yaşlar
Yüreğin yarası işler
Yuvadan ayrılan kuşlar
Garip midir bencileyin

Çağlayuben akan seller
Her seherde esen yeller
Beylikten ayrılan kullar
Garip midir bencileyin

Halil eydür iki nişan
Yürekte kanayıp coşan
Sevdiğinden ayrı düşen
Garip midir bencileyin

5

Eğer görür isen gül yüzlü yâri
Selâm et hatırın sor seher yeli
Bildir ahvalimi dostuma bari
Ne söyler sultanım gör seher yeli

Zira sen sabasın esersin yakın
Dağıt kâküllerin zülfüne dokun
Rakîbin yanında buluşma sakın
Tenha düşürünce dur seher yeli

Gül cemali bedir aydır bilmiş ol
Bahan' edip yâre yakın varmış ol
Benim için bir piyade sürmüş ol
Mahabbet arz eyle gir seher yeli

Gönül arzu çeker nazlı dostuna
Yürü seni hayal' ettim üstüne
Mahabbetnamemi kendi destine
Tanrı emaneti ver seher yeli

Göstermez Halil'i suret ayine
Döndürür kaddimi Mısır yayına
Benim için dostun hâk-i pâyine
Ağlayıp yüzünü sür seher yeli

ÂŞIK HASAN

1

Bilmem sarhoş mudur uykudan kalkmış
Taramış zülfünü gerdana dökmüş
Beyaz ellerine al kına yakmış
Dedim öpüşelim dedi ki yok yok

Dedim selvi nedir dedi boyumdur
Dedim bu güzellik dedi soyumdur
Dedim bu cilveler dedi huyumdur
Dedim koçuşalım dedi ki yok yok

Dedim ölüm yok mu dedi aynımda
Dedim öz vebâlim dedi boynumda
Dedim turunçların dedi koynumda
Dedim koklaşalım dedi ki yok yok

Dedim yanakların dedi gülümdür
Dedim kâkülün dedi sümbülümdür
Dedim garip Hasan dedi kulumdur
Dedim sarmaşalım dedi ki yok yok

2

Gelinin alnına elif yazılmış
Elifin alnına benler bazılmış
Azrail gelince başı bozulmuş
Kız iken sevdiğim sen değil misin

Gelinin yüzünde ipek duvaklar
Hani adadığın bunca adaklar
Sultanî kireze benzer dudaklar
Kız iken sevdiğim sen değil misin

Evinin önünde yürüdüm yoldan
Doğrulup bakmadım ar ettim elden
Yanaklar farıksız katmerli gülden
Kız iken sevdiğim sen değil misin

Âşık Hasan şu bahçenin düzüne
Halka halka sürme çekmiş gözüne
Gelin oldum diye bakmaz yüzüne
Kız iken sevdiğim sen değil misin

3

Bugün ben bir güzel gördüm
Gül cemâli ala benzer
Çıkmış bahçede salınır
Boyu servi dala benzer

Boyu uzun beli ince
Memeler benzer turunca
Yanak lâle ağız konca
Kaşları hilâle benzer

Bahçenizde biten badem
Sanma ki ben sana yâdem
Eğil gerdanından tadam
Ab-ı şeker bala benzer

Bahçenizde biten üzüm
Sensin benim iki gözüm
Gerdânına yoktur sözüm
Bağdâdî merâla benzer

Bahçenizde bülbül öter
Âşık Hasan yanıp tüter
Siyah kâkül gerdan örter
Lebi kevser bala benzer

KARACAOĞLAN

1

Nedendir de kömür gözlüm nedendir
Şu benim geceler uyumadığım
Çetin derler ayrılığın derdini
Ayrılık derdine doyamadığım

Dostun bahçesine yad eller dolmuş
Gülünü toplarken fidanın kırmış
Şunda bir kötünün koynuna girmiş
Şu benim sevmeğe kıyamadığım

Kömür gözlüm seni sevdim sakındım
İndim has bahçeye güller sokundum
Bilmiyorum nereler'ne dokundum
Bir belli haberin alamadığım

Karac'oğlan der ki yandım da öldüm
Her bir deliliği kendimde buldum
Dolanıp da kavil yerine geldim
Kavil yerlerinde bulamadığım

2

Çıktım yücesine seyran eyledim
Gördüm ak kuğulu göller perişan
Bir firkat geldi de durdum ağladım
Öpüp kokladığım güller perişan

Hayal hayal oldu karşımda dağlar
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar
Dökülmüş yapraklar bozulmuş bağlar
Bülbülün konduğu dallar perişan

Yıkılmış dilberin mâmur illeri
Susmuş bülbül söylemiyor dilleri
Dağılmış sümbülü solmuş gülleri
Yüzüne dökülmüş teller perişan

Karacaoğlan der ki toylatamadım
Arap ata binip boylatamadım
Küstürdüm dilberi söyletemedim
Dilberi küstüren diller perişan

3

Uçup uçup dağ salından gelirsin
Gelişin nereden yalınız ördek
Ben bilirim bizim ilden gelirsin
Söylesin bir kelâm diliniz ördek

Ağlamışsın gözyaşını sileyim
Söyle derdin neyse ben de bileyim
Eğer yalınızsan yoldaş olayım
Daha çok ırak mı iliniz ördek

Ağlamışsın gözlerinin yaşına
Uğramışsın zemherinin kışına
Alıcı kuş ile senin işin ne
Onda yaman olur haliniz ördek

Karacaoğlan der ki bir telin eğri
Sağ yanın sol yanın püskürtme benli
Boynunu çevirmiş bir yana doğru
Kaynar pınar olsun yolunuz ördek

4

İzin ver hey ağam ben de gideyim
Ah çekip de arkam sıra ağlar var
Bakarım bakarım sılam görünmez
Aramızda yıkılası dağlar var

Coşkun sular gibi akıp durulma
Kuru gazel gibi esip savrulma
Nerde güzel görsen ona çevrilme
Bizim ilde cana kıyar beyler var

Karşıdan karşıya yanar bir ışık
Bunu söyleyenin dilleri âşık
Bir buğday benizli zülfü dolaşık
Gitme diye beni yolda eğler var

Karac'oğlan der ki kendim öğeyim
Kaşlar alıp kara bağrım döğeyim
Güzel sevme derler nasıl sevmeyim
Kaşlar arasında çifte benler var

5

İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye
Deli gönül hayran olmuş
Gezer Elif Elif diye

Elif'in uğru nakışlı
Yavru balaban bakışlı
Yayla çiçeği kokuşlu
Kokar Elif Elif diye

Elif kaşlarını çatar
Gamzesi sineme batar
Ak elleri kalem tutar
Yazar Elif Elif diye

Evlerinin önü çardak
Elif'in elinde bardak
Sanki yeşil başlı ördek
Yüzer Elif Elif diye

Karac'oğlan eğmelerin
Gönül sevmez değmelerin
İliklemiş düğmelerin
Çözer Elif Elif diye

6

Ala gözlü benli dilber
Usul söyle söz ederler
Gönül suyum akıttılar
Gözlerimi buz ederler

Turnalar katarla yürür
Yaylayı ummanı bürür
Cümle dalımı soldurur
İlkyazımı güz ederler

Güzel gerek öğülmeğe
Düven gerek döğülmeğe
Yiğit gerek sevilmeğe
Şu dağları düz ederler

Karac'oğlan der sınandım
İçtim meyi aşka kandım
Her güzeli yârdır sandım
Bir yaramı yüz ederler

7

Gök yüzünde tüten olsam
Yer yüzünde biten olsam
Al benekli keten olsam
Yâr boynuna sarsa beni

Yâr kolunda burma olsam
Yedikleri hurma olsam
Alçım alçım sürme olsam
Yâr kaşına sürse beni

Karac'oğlan uşak olsam
Yâr belinde kuşak olsam
Bir atlastan döşek olsam
Yâr altına serse beni

8
Ala gözlerini sevdiğim dilber
Seni görmeyeli göresim geldi
Altın kemer sıkmış ince belini
Usul boylarını sarasım geldi

Küçücüksün güzel etme bu nazı
Ciğerime bastın ateşi közü
Başına sokmuşsun gülü nerkisi
Yüzünü yüzüme süresim geldi

Aladır gözlerin siyahtır kaşın
Aradım cihanı bulunmaz eşin
Yaylanın karından beyazdır döşün
Uzanıp üstüne ölesim geldi

Karac'oğlan der ki bilirim seni
Adadım yoluna kurban bu canı
Koynunda beslenen ayvayı narı
Çözüp düğmelerin deresim geldi

KÂTİBÎ

1

Deli gönül melûl olup gam yeme
Ağlamanın elbet gülmesi vardır
Adûya intikam kalur mu böyle
Herkes ettiğini bulması vardır

Hak için ibâdet eden sâdıklar
Mertebesin bulur bağrı yanıklar
Bî-vefâ dilberi seven âşıklar
Gâhi böyle melûl olması vardır

Bu aşk dedikleri bir yoldur ince
Bülbüle cevreder ol gül-i gonca
Bir güzelin kendi gönlü olunca
Tenhaca odaya gelmesi vardır

Bu bir eski sözdür söylenür ezel
Dilber akçe ister dinlemez gazel
Zengince bir âşık bulsa bir güzel
Züğürdü feryâda salması vardır

Kâtibî sabreyle ötesi yakın
Hercaî gözetmez tuz ekmek hakkın
Bî-vefâ dilbere aldanma sakın
Hemen bir yüzüne gülmesi vardır

2

Sevdiğim vuslata ireyim deyü
Ciğerim kan ile dolagelmiştir
Gözlerim lûtfunu göreyim deyü
Ağlayı ağlayı yola gelmiştir

Doğan aylar gibi doğup dolunma
Beni koyup yadlar ile salınma
Civan seni sevdiğime alınma
Severler güzeli olagelmiştir

Hatırını yıkma gel bu gedanın
Bir edna kuludur bari Hudanın
Nice sencileyin konca fidanın
Açılmış gülleri solagelmiştir

Gayetle nazlısın biz de biliriz
İltifat edersin deyü geliriz
Kabul etmez isen bir yâr buluruz
Mecnun Leylâsını bulagelmiştir

Kâtibî der sitem vardır bu sözde
Derdimiz ne beşte durur ne yüzde
Dilberin uğruna ölelim biz de
Dost için âşıklar ölegelmiştir

3

Elâ gözlü dilberlerin lezzeti
Şeker midir şerbet midir bal mıdır
Ne dökülmüş ak gerdanın üstüne
Kâkül müdür zülüf müdür tel midir

Kudretten eğnine hulle biçilmiş
Al yanak üstüne benler saçılmış
Hüsnünün bağında güller açılmış
Lâle midir sümbül müdür gül müdür

Alçakları koyup yükseğe uçmak
Böyle gerdan kırıp göğüsler açmak
Yadlara meyledip yarenden kaçmak
Âdet midir kanun mudur yol mudur

Kâtibî ah edip bağrını ezer
Ağyarlar yavrunun ardınca gezer
Efkârlanır gönül yollarda eser
Dağ mıdır bağ mıdır yoksa çöl müdür

4

Efendim lütfeyle Hakkı seversen
Gel ağlatma beni eller içinde
Senin salınışın öldürür beni
Selviye benzettim dallar içinde

Ben seni seveli bir dem gülmedim
Derdim pek yeğindir ilâç bulmadım
Çok gülistan gezdim asla görmedim
Sencileyin gonca güller içinde

Efendim hışımla yüzüme bakar
Ayrılık ateşi bağrımı yakar
Gözüm yaşı durmaz çağlayıp akar
Kalmışım sultanım seller içinde

Kâtibî der imiş ah ü zâr m'ola
Yâr da bencileyin intizar m'ola
Acap sevdiğimden güzel var m'ola
Şu fâni dünyada kullar içinde

5

Gurbet ile düştü yolum
Ağlayup gezer yürürüm
Efkâr ile deli gönlüm
Dağlayup gezer yürürüm

Oldum işimden âvâre
Yakarım sînemi nâre
Gönlümü zülf-i dildare
Bağlayup gezer yürürüm

Dağlar başı oldu yurdum
Günden güne artar derdim
Ben kara gözlümü gördüm
Sızlanup gezer yürürüm

Anlatamam melâlimi
Göz görmesin meralimi
Hâlden bilene hâlimi
Söyleyüp gezer yürürüm

Kâtibî içelden câmı
Mest olup geçer eyyâmı
Şaşkın sel gibi müdamı
Çağlayup gezer yürürüm

KAYIKÇI KUL MUSTAFA

1

Saba selâm eyle gül yüzlü yâre
O mubarek hatırcığı hoş mudur
Ben bendesi ayrı olalı gözden
Kadrin bilmezlerle hali hoş mudur

Canan bizim kıymetimiz bilmedi
Bu çeşmimden akan yaşı silmedi
Çok zamandır bir selâmı gelmedi
Bilmem o zalimin bağrı taş mıdır

Mustafa'm da yollarını gözetir
Rakip açmış zülüflerin düzetir
Olur olmaz sitemlerin bizedir
Adularla bâde içmek iş midir

2

Kıyamet haşredek beklerim seni
Görmeden gönlümün kervanı tez gel
Ahu tek çöllerde ağlatma beni
Bu garip gönlümün mihmanı tez gel

Uçtu gönül kuşu hava eyledi
Bülbül mekânında yuva eyledi
Ayrılık dellâlı nida eyledi
Bu garip gönlümün mihmanı tez gel

Bülbülün mekânı çalı bucağı
Dilberin mekânı âşık kucağı
Ölürsem körelir babam ocağı
Bu garip gönlümün mihmanı tez gel

Mustafa'm çağırır kalmadı takat
Beni mecnun etti gözleri afet
Melek nesli misin ey servi kamet
Bu garip gönlümün mihmanı tez gel

3

Gönül bir belâdır sana düşerse
Beni ferdâlara salma sevdiğim
Mâh yüzünü görüp aklım şaşarsa
Bana deli deyu gülme sevdiğim

Gözümün önünde eyleme safâ
Vücûdüm zayıftır çekemem cefâ
Gel eyle sevdiğim vâdine vefâ
Rakipleri memnun kılma sevdiğim

Mâilim bakmağa yârin yüzüne
Yüzüm sürdüm ayağının tozuna
Medet uyma adûların sözüne
Benim bedduâmı alma sevdiğim

Severler güzeli ezel âr değil
Derûnumda olan sanma nâr değil
Âşıkım başımda aklım yâr değil
Anınçün kusûra kalma sevdiğim

Der Mustafa eşin gelmez cihâna
Seni seyreylesin düşen gümâna
Kadd ü kametine yoktur behâne
Güzellikle mağrur olma sevdiğim

KAZAK ABDAL

1

Ormanda büyüyen adam azgını
Çarşıda pazarda insan beğenmez
Medrese kaçkını softa bozgunu
Selâm vermeğe dervişan beğenmez

Elin kapısında karavaş olan
Burnu sümüklü hem gözü yaş olan
Bayramdan bayrama bir tıraş olan
Berbere gelir de dükkân beğenmez

Âleme ta'n eder yanına varsan
Seni yanıltır bir mesele sorsan
Bir cim çıkmaz eğer karnını yarsan
Camiye gelir de erkân beğenmez

Dağlarda kırlarda gezen bir yörük
Kimi tımar sipah kimisi bölük
Bir elife dili dönmeyen hödük
Şehristana gelir ezan beğenmez

Bir çubuğu vardır gayet küçücek
Zu'm-u fasidince keyif sürecek
Kırık çanağı yok ayran içecek
Kahvede fağfuri fincan beğenmez

Yaz olunca yayla yayla göçenler
Topuz korkusundan şehre kaçanlar
Meşe yaprağını kıyıp içenler
Rumeli bohçası duhan beğenmez

İş gelmez elinden gitmez bir kâre
Aslında neslinde giymemiş hare
Sandığı gömleksiz duran mekkâre
Bedestene gelir kaftan beğenmez

Kazak Abdal söyle bu türlü sözü
Yoğurt ayran ile hallolmuş özü
Köyden şehre inse bir köylü kızı
İnci yakut ister mercan beğenmez

2

Eşeği saldım çayıra
Otlaya karnın doyura
Gördüğü düşü hayıra
Yoranın da avradını

Münkir münafıkın soyu
Yıktı harap etti köyü
Mezarına bir tas suyu
Dökenin de avradını

Derince kazın kuyusun
İnim inim inilesin
Kefen dikmeğe iğnesin
Verenin de avradını

Dağdan tahta indirenin
Iskatına oturanın
Talkınını bitirenin
İmamın da avradını

Müfsidin bir de gammazın
Malı vardır da yemezin
İkisin meyyit namazın
Kılanın da avradını

Kazak Abdal söz söyledi
Cümle halkı dahleyledi
Sorarlarsa kim söyledi
Soranın da avradını

ÂŞIK KEREM

1

Kara gözlüm hasretinden derdinden
Sarardı gül benzim hâr oldu bugün
Benim derdim gayrılara benzemez
Dost bana bir acib hal oldu bugün

Sarıdır saçların altından telden
Çekilmez ayrılık ne gelir elden
Bülbül cüda düşmüş kırmızı gülden
Gülümde bülbülüm zâr oldu bugün

Bize verilmedi şu yerde durmak
Aktı gözüm yaşı sel oldu ırmak
Ne müşküldür nazlı yardan ayrılmak
Gecem de gündüzüm zâr oldu bugün

Kerem der yiğidim yağrum eğleyem
Yüreğimde derdim yeğin söyleyem
Han Aslım da gurbet ilde n'eyleyem
Bilmediğim dağlar yol oldu bugün

2

Hey ağalar nic'edeyim
Ben dönerim gönül dönmez
Bir yavruya düştü meylim
Ben dönerim gönül dönmez

Keklik gibi sekişliden
Göğsü elvan nakışlıdan
Bir harâmi bakışlıdan
Ben dönerim gönül dönmez

Bana kaş oynatır nâdan
Öptüm kaşından gözünden
Aslı bir keşiş kızından
Ben dönerim gönül dönmez

Yoluna koymuşum canı
Didemden akıttım kanı
Kerem sevdi Aslı Han'ı
Ben dönerim gönül dönmez

3

Aşa idim karlı dağın ardına
Aslım gitmiş eller konmuş yurduna
Ben de düştüm bu yavrunun oduna
Han Aslım aklıma düştü ağlarım

Dağlar siz de agâh olun işime
Aduv engel ağu kattı aşıma
Genç yaşımda gör ne geldi başıma
Han Aslım aklıma düştü ağlarım

Yüce dağlar gariplere yurt olur
Ak sürüden kuzu alan kurt olur
Bu ayrılık bize yaman dert olur
Han Aslım aklıma düştü ağlarım

Yüce dağ başında otlar ışılar
Maral avcısını görür muşular
Hor görmen Kerem'i yaban kişiler
Han Aslım aklıma düştü ağlarım

4

Yeşil başlı telli turnam
Şimdi bizim gölden uçtu
Aklımı başımdan aldı
Vardı gayri göle düştü

Seher yolu gül dağıdır
Gönül aşkın budağıdır
Yel eser zülfün dağıtır
Şimdi fırsat ele düştü

Dünya kadar olsun malın
Mevlâm artırsın kemâlin
Güneş yüzün mah cemalin
Yazık dilden dile düştü

Bir zaman çekerim yası
Yüreğimden gitmez pası
Onulmaz aşkın yarası
Altın kemer bele düştü

Yoluna koymuşum canı
Seversen İncil Kur'anı
Kerem sevdi Aslı Han'ı
O da gurbet ile düştü

5

Yükseğinde yavru şahin beslenir
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın
Alçağında kumru bülbül beslenir
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Yükseğinde pâre pâre karın var
Alçağında mor sümbüllü bağın var
Yardan mı ayrıldın ah u zârın var
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Gelen geçen seyran eder meşesin
Beline kondurmuş beyin paşasın
Harâmiler bekler dört bir köşesin
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Her taşlardan boyalıca taşın var
Şahin yuva yapmış öter kuşun var
Kerem gibi ne belâlı başın var
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

6

Her kaçan göründü dağlar
Derdim bin oldu bin oldu
Aktı şu gözümün yaşı
Görün sel oldu sel oldu

Ben anamdan olmayaydım
Bu gurbeti görmeyeydim
Gönül kuşu salmayaydım
Benzim sar'oldu sar'oldu

Kayseri'nin gökçeleri
Al yeşildir giydikleri
Han Aslı'nın dedikleri
Bana dert oldu dert oldu

Kemendim atıldı dâra
Esir düştüm ben küffara
Aslı tek vefasız yâra
Kerem bend oldu bend oldu

7

Gurbet elde yaman oldu halimiz
Sılaya varmaya nice çağlar var
Ah ederim elim erişmez yâre
Aramızda yıkılası dağlar var

Ne yaman eğlenip kaldık burada
Dilerim Mevlâ'dan erem murada
Bana derler neyin kaldı sılada
Demezler ki bir ciğerim dağlar var

Bir yiğit düşünce kaldıran olmaz
Eyilik dururken kem demek olmaz
Bu kadar gurbette eğlenmek olmaz
Ne diyeyim ayağımı bağlar var

Bozulmaz mı alnındaki yazılar
Göz göz oldu yaralarım sızılar
Kerem'im der dinleyin hey gaziler
Derdin koyup benim için ağlar var

8

Silkinip boyun uzatma
Turna ben avcı değilim
Irak yolları gözetme
Turna ben avcı değilim

Yolcuyum kendi yolumda
Abdalım kendi halımda
Şahinim yoktur kolumda
Turna ben avcı değilim

Yol yokuş demez giderim
Kendözümü ne ederim
Hemen bir seyrin ederim
Turna ben avcı değilim

Yine kanadlanmış dertler
Ahımdan yarılır yerler
Bana dertli Kerem derler
Turna ben avcı değilim

KUL HİMMET

1

Aklım fikrim yâr eyledim ben bana
Öğüt verdim deli gönül almadı
Bir kileciği var almış eline
Dünyayı içine koydum dolmadı

Alması farz imiş sünnettir selâm
Hak nurdan yaratmış yaz dedi kalem
Bir çiçek yarattı ol rabbül-âlem
Anı kokulayan mahrum kalmadı

Var bir pîre eriş serseri gezme
Gözet gözün önün yolundan azma
Değme bir dükkâna yükünü çözme
Bunda çok bazergân işi kalmadı

Gençlik yaza benzer kocalık güze
Yüreğim başlıdır dertlerim taze
Boynun eğ de hizmet eyle üstâze
Şeytan benlik ile menzil bulmadı

Kul Himmet'in deste gülü elinde
Daimâ zikreder Hakk'ı dilinde
Bir güzel sevmişim Hakk'ın yolunda
Hayâli gönülden zâil olmadı

2

Seyyah oldum şu âlemi gezerim
Bir dost bulamadım gün akşam oldu
Kendi efkârımca okur yazarım
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

İki elim gitmez oldu yüzümden
Ah ettikçe yaşlar gelir gözümden
Kusurumu gördüm kendi özümden
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

Bozuk şu dünyanın temeli bozuk
Tükendi daneler kalmadı azık
Yazıktır şu geçen ömüre yazık
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

Kul Himmet üstadım ummana dalam
Gidenler gelmedi bir haber alam
Abdal oldum şal giyindim bir zaman
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

3

Dün gece seyrimde bir şara vardım
Niyaz ile kapuları açılur
Lâleli sümbüllü bağını gördüm
Bülbül öter gonce güller seçilür

Pazarında gül alırlar satarlar
Koklaşuben canı cana katarlar
Gerçekleri bir kıl ile yederler
Müminlere hulle donu biçilür

Dallarında baharları yazılı
Yaprakları bir sıraya dizili
Meleşirler kurbanları kuzulu
Canlar bağışlanur kandan geçilür

Bu şar, Kul Himmet'im erenler şarı
Bu şarda satarlar erenler varı
Bu şarın adı var gönül pazarı
Engürler ezilür meyler içilür

KUL NESİMÎ

1

Gel beni ağlatma şâhım
Ben sana kullar olayım
Gel bana ceylân bakışlım
Ben sana kullar olayım

Bir gonce bülbülün idim
Geldim dalında ötmeye
Şânına ağlatma düşmez
Ben sana kullar olayım

Açtım zülfünü telinden
Zülfün ucu mâh gibidir
Kesüp de yabana atma
Ben sana kullar olayım

Nesimî cânın nesimi
Derdime bir çâre bul gel
Ezelden seni severim
Ben sana kullar olayım

2

Uykudan uyanmış şahin bakışlım
Dedim sarhoş musun söyledi yok yok
Ak elleri elvan elvan kınalı
Dedim bayram mıdır söyledi yok yok

Dedim ne gülersin dedi nazımdır
Dedim kaşın mıdır dedi gözümdür
Dedim ay mı doğdu dedi yüzümdür
Dedim ver öpeyim söyledi yok yok

Dedim aydınlık var dedi aynımda
Dedim günahım çok dedi gönlümde
Dedim mehtap nedir dedi koynumda
Dedim ki göreyim söyledi yok yok

Dedim vatanım mı dedi ilimdir
Dedim bülbül müdür dedi gülümdür
Dedim Nesimî şah dedi kulumdur
Dedim satar mısın söyledi yok yok

3

Ben yitirdim ben ararım
Yâr benimdir kime ne
Gâh giderim öz bağıma
Gül dererim kime ne

Gâh giderim medreseye
Ders okurum Hak için
Gâh giderim meyhaneye
Dem çekerim kime ne

Sofular haram demişler
Bu aşkın şarabına
Ben doldurur ben içerim
Günah benim kime ne

Ben melâmet hırkasını
Kendim giydim eğnime
Âr ü namus şişesini
Taşa çaldım kime ne

Sofular secde ederler
Mescidin mihrabına
Yâr eşiği secdegâhım
Yüz sürerim kime ne

Gâh çıkarım gökyüzüne
Hükmederim Kaf-be-Kaf
Gâh inerim yer yüzüne
Yâr severim kime ne

Kelp rakip böyle diyormuş
Güzel sevmek pek günah
Ben severim sevdiğimi
Günah benim kime ne

Nesimî'ye sordular ki
Yârin ile hoş musun
Hoş olayım olmayayım
O yâr benim kime ne

4

Pir dîvânına uğradım
Pirin dîvânı güldür gül
Oturmuş köşk sarayına
Taht-ı revânı güldür gül

Gülden terazi tutarlar
Gül alırlar gül satarlar
Gül ile gülü tartarlar
Çarşı pazarı güldür gül

Kurusu güldür yaşı gül
Toprağı güldür taşı gül
Has bahçenin içindeki
Servi çenarı güldür gül

Gülden değirmen döndürür
Gine gülden gül övünür
Akar arkı döner çarkı
Bendi pınarı güldür gül

Güle gül Seyyid Nesimî
Haklı nefesleri güldür
Hak oturur mihman canla
Cemî-i canlar güldür gül

KULOĞLU

1

Evvelki yârımdan vaz geldim ise
Şimdiki sevdiğim ondan ziyade
Bilmem huri midir gökten mi inmiş
Bir melek görmedim bundan ziyade

Deldin ciğerimi ne salınırsın
Gevher pas mı tutar ne silinirsin
Baktıkça gözüme al görünürsün
Güzelliğin bugün dünden ziyade

Daim hizmetinde ben kulun geda
Cevr'eyleyip yakma gel beni oda
Serimi koymuşum yoluna feda
Sana kurban benim candan ziyade

Kuloğlu eydür ki muhabbet haktır
Halis muhabbetin ziyanı yoktur
Sineme vurduğun ne yaman oktur
Daha n'ideceksin bundan ziyade

2

Şevkimi arttırır akşamın demi
Sevdiğim benimle olduğu zaman
Defolur da gider gönlümün gamı
Gelüp de yanıma güldüğü zaman

Söyledikçe lezzet vardır sözünde
Ruz ü şeb hayali iki gözümde
Hudanın emriyle yârin yüzünde
Ak güller açılur güldüğü zaman

Aşkımın dumanı serimi bürür
Divane gönlümü gâh ele alur
Sanırım vücudum cennete girür
Yâr beni koynuna aldığı zaman

Nâr-ı aşkı ile vücudum yandı
Bir asılzadedir huridir kendi
Sanırım ki gökten bir melek indi
Kolların boynuma saldığı zaman

Kuloğlu'yum boz bulanık akarım
Hasret oduna cism ü can yakarım
Ne rızkıma ne malıma bakarım
Yâr aşkı kalbime dolduğu zaman

3

İşit avazımı ben de varayım
Uçup gitme bunda konadur bülbül
Senin hub nefesin kalbim evini
Vücudum şehrini donadır bülbül

Konarsan güle kon dikene konma
Eski düşmanların dost olur sanma
Açıp da göğsünü hâra dayanma
Rakiplerin kasdı canadır bülbül

Sultan oldur rahmet ide kuluna
Tabib oldur derde derman buluna
Bönlük edip konma gülün dalına
Hârı var pençeni kanatır bülbül

Kuloğlu dembedem doludur içer
Kişi sevdiğine dibalar biçer
Bu dünya fanidir tez gelip geçer
Bu bahçenin sonu fenadır bülbül

NAKŞÎ

1

Öttü yine can bülbülü
Derdi anın gül değil mi
Âşıkların gözü yaşı
Kan bulanık sel değil mi

Her kişinin vardır özü
Ârif isen anla sözü
Taliblerin gönlü gözü
Dosta giden yol değil mi

Okur isen bundan sebak
Zahir olur kudret-i Hak
Aç gözünü kalbine bak
Şehir diyar il değil mi

Tohm-i ezelden ekilen
Arz-ı insana dikilen
İnüp ummâna dökülen
Her biri bir kül değil mi

Nakşî döner peymâneler
Na're urup mestâneler
Her sadefte dürdâneler
Doğru baksan ol değil mi

2

Hiç bilmezem bana n'oldu
Gönül eğlenmez eğlenmez
Gözlerim kan ile doldu
Gönül eğlenmez eğlenmez

Mecnunleyin dağlar gezer
Hiç utanmaz ağlar gezer
Seller gibi çağlar gezer
Gönül eğlenmez eğlenmez

Girye vü zâr oldu kârım
Gitti elden ihtiyârım
Kalmadı sabre karârım
Gönül eğlenmez eğlenmez

Kimisi kîl ü kal ister
Bu dil bir ehl-i hâl ister
Tecellî-i cemâl ister
Gönül eğlenmez eğlenmez

Çünki düştün sen bu derde
Bu derd ile gider perde
Ne göklerde ne yerlerde
Gönül eğlenmez eğlenmez

Gönül durmaz konar göçer
Yedi deryâ gelüp geçer
Hayâli gözümde uçar
Gönül eğlenmez eğlenmez

Akan gözlerimin yaşı
Lâle reng eyledi taşı
Diler virem cân ü başı
Gönül eğlenmez eğlenmez

Nakşîyâ sür aşka gel yüz
Fânisin olasın düpdüz
Ağlar çeşmim gice gündüz
Gönül eğlenmez eğlenmez

NİYÂZÎ

1

Derman aradım derdime
Derdim bana derman imiş
Burhan aradım aslıma
Aslım bana burhan imiş

Sağım solum sözler idim
Dost yüzünü görsem deyu
Ben taşrada arar idim
Ol can içinde can imiş

Öyle sanırdım ayrıyım
Dost gayrıdır ben gayrıyım
Benden görüp işideni
Bildim ki ol cânân imiş

Savm ü salât ü hac ile
Sanma biter zâhid işin
İnsân-ı kâmil olmağa
Lâzım olan irfan imiş

Anla hemen bir sözdürür
Yokuş değildir düzdürür
Âlem kamu bir yüzdürür
Gören anı hayran imiş

İşit Niyâzî'nin sözün
Bir nesne örtmez Hak yüzün
Hak'tan ayân bir nesne yok
Gözsüzlere pinhan imiş

2

Dünya gamından geçüp
Yokluğa kanat açup
Aşk ile dâim uçup
Çağırırım dost dost

Aradığım candadır
Canda ve hem tendedir
Bilir iken bendedir
Çağırırım dost dost

Derya olunca nefes
Paralanınca kafes
Ta kesilince bu ses
Çağırırım dost dost

Gökler gibi dönerim
Gün gibi dolanırım
Devr ile eğlenirim
Çağırırım dost dost

Geldim o dost ilinden
Koka koka gülünden
Niyâzî'nin dilinden
Çağırırım dost dost

ÖKSÜZ ÂŞIK

1

Ala gözlerine kurban olduğum
Ecelim gelmeden öldürme beni
Gizlice uğrunca severim seni
Sırrımı kimseye bildirme beni

Seni bana veren ol yüce Gani
Alurlar elimden korkarım seni
Kaddimi büküp de öldürsen beni
Üstüme düşmanım güldürme beni

Ölüm dedikleri gelmez aynıma
Sıva ak kolların dola boynuma
Soyunup eğnimi girsem koynuna
Sabah oldu deyü kaldırma beni

Öksüz Âşık bunu böyle söyledi
İndi aşkın deryasını boyladı
Senin aşkın beni mecnun eyledi
Dağlara düşürüp gezdirme beni

2

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Gördüm güzelliğin bildirip gider
Yine kul oldum da durdum selâma
Kendin'engelimden sakınıp gider

Ben yâr ile süremedim demleri
Sayamadım ak gerdanda benleri
Düşürmüş dağlarda mor çiğdemleri
Kolların kaldırmış sokunup gider

Sana huri derler hurisin huri
Yüzünde yanıyor Mevlâ'nın nuru
Mahın çevresinde aşk yıldızları
Gerdanında benler şakınıp gider

Gözünde ışıklar sevdanın nuru
Aslı melek nesli kendisi huri
Öksüz derdimendim gelmedi deyu
Dönmüş ensesine bakınıp gider

3

Gene evvel bahar oldu
Dalgalandı cûşum benim
Dağlar yeşil don giyince
Küheylandır eşim benim

Bir yad ile konuşunca
Zaman geçer alışınca
Nazlı yârla buluşunca
Durmaz akar yaşım benim

Öksüz Âşık eydür ana
Şükrüm vardır Mevlâm sana
Seyrimde verildi bana
Hayra yora düşüm benim

4

Dağlar yârimi gördün mü
Pâyine yüzler sürdün mü
Güzel hatırın sordun mu
Mecnunu çok güzel dağlar

Şu dağlardan geldim geçtim
Boz bulanık suyun içtim
Ben yârimden ayrı düştüm
Mecnunu çok güzel dağlar

Dağ başında yurdun mu var
Şikâr alan kurdun mu var
Bencileyin derdin mi var
Mecnunu çok güzel dağlar

Dağlar başı yolun olsun
Öksüz Âşık kulun olsun
Yaz kış açar gülün olsun
Mecnunu çok güzel dağlar

ÂŞIK ÖMER

1

Çıktım yücesine seyran eyledim
Yâr ile gezdiğim yollar perişan
Firkat geldi bir ah çektim ağladım
Bir ben değil cümle eller perişan

Aşkın zahmetinden yurt oldu dağlar
Gurbet elde kalan ah çeker ağlar
Döküldü yapraklar bozuldu bağlar
Viran olan bağda güller perişan

Fenadır dünyanın ötesi fena
Biz de eremiyok ezelki güne
Avcının elinden uçtu bir suna
Sunamı sarmayan kollar perişan

İndim gittim nazlı yârin iline
Bülbül konmaz bahçesine gülüne
Bayram gelsin kına yaksam eline
Kınası olmadık eller perişan

Ömer eydür böyle imiş yazımız
Şu illerden gitmez oldu gözümüz
Ulu meclislere ötmez sazımız
Almaz perdeleri teller perişan

2

Dedim dilber yanakların kızarmış
Dedi çiçek taktım gül yarasıdır
Dedim tane tane olmuş benlerin
Dedi zülfüm değdi tel yarasıdır

Dedim dilber sana yazıldı kanım
Dedi niçin dersin benim sultanım
Dedim kimler sarmış ince miyanın
Dedi kendim sardım kol yarasıdır

Dedim bu Ömer'in aklını aldın
Dedi sevdiğine pişman mı oldun
Dedim dilber niçin sararıp soldun
Dedi hep çektiğim dil yarasıdır

3

Şu karşıdan gelen dilber
Gelir amma neden sonra
Bir selâma kail oldum
Verir amma neden sonra

Bahçede açılan güller
Dalında öten bülbüller
Bizi zemmeyleyen diller
Çürür amma neden sonra

Gördüm yârimin yüzünü
Öptüm dostumun gözünü
Arayan bulur izini
Bulur amma neden sonra

Kolumda uçurdum bazı
Yeter ettin bana nazı
Âşık Ömer'in niyazı
Geçer amma neden sonra

4

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Güzel ağlatmadı güldürdü beni
Ummaz idim ondan ben bu keremi
Ak göğsün üstüne kondurdu beni

Üç güzeller geldi şurdan yukarı
Taramış zülfünü vermiş tımarı
Yârin leblerinden zemzem pınarı
Verdi de ağzıma kandırdı beni

Şunda bir dilberin müptelâsıyım
Üç gün akıllıyım üç gün deliyim
Dostun bahçesinde gonca gülüyüm
Soktu al yanağa soldurdu beni

Ömer mecbur bülbül gibi ötmeğe
Dostun bahçesinde feryat etmeğe
Yönümü döndürdüm koyup gitmeğe
Sarıldı boynuma döndürdü beni

5

Göğsün açıp bana karşı
Çıkma beni öldürürsün
Gözlerini süze süze
Bakma beni öldürürsün

Öldürüp kanıma girme
Gayrılara gönül verme
Elâ göze siyah sürme
Çekme beni öldürürsün

Diş değil dişin dürdane
Gelmemiş mislin cihana
Siyah zülfün ak gerdana
Dökme beni öldürürsün

Der ki Ömer yâre giden
Sevip de sonra terk eden
Göründü ol gümüş beden
Açma beni öldürürsün

6

Elâ gözlerine kurban olduğum
Yüzüne bakmaya doyamadım ben
İbret için gelmiş derler cihana
Noktadır benlerin sayamadım ben

Aşkın ateşidir sinemi yakan
Lûtfuna erer mi cevrini çeken
Kolların boynuma dolanmış iken
Seni öpmelere kıyamadım ben

Terkeyledim ağalarım beylerim
Boz bulanık seller gibi çağlarım
Anın için ben ah edip ağlarım
Ayrılık oduna doyamadım ben

Kaldı deli gönül kaldı hep yasta
Mevlâm erdir beni murada kasta
Âşık Ömer eydür sevgili dosta
Allah'ısmarladık diyemedim ben

7

Gel dilberim kan eyleme
Seni kandan sakınırım
Doğan aydan esen yelden
Seni günden sakınırım

Tabibim hışmınan bakma
Ben kulun odlara yakma
Yanağına güller sokma
Seni gülden sakınırım

Haldan bilir haldaşım var
Yola gider yoldaşım var
Üç yaşında kardaşım var
Seni ondan sakınırım

Ömer'im der ben de geldim
Tazelendi eski derdim
Sen bir kuzu ben bir kurdum
Seni benden sakınırım

8

Çün garip garip ötersin
Yahşi söyler dilin bülbül
Âşıklara dert katarsın
Açıldıkça gülün bülbül

Seher vaktinde cuş eyler
Âşıkın gönlün hoş eyler
Bade-i aşkı nuş eyler
Şakıdıkça dilin bülbül

Dolu sunar sana saki
Yüreğinde aşkın oku
Gel bizim bağlarda şakı
Uğradıkça yolun bülbül

Seher vaktinde coştukça
Hak dehanını açtıkça
Bahar eyyamı geçtikçe
Perişandır halin bülbül

Yüzüm sürünce yerlere
Hizmet eyledim pirlere
Der ki Ömer bu yerlere
Garip düştüm bilin bülbül

ŞAHİNOĞLU

İnler oldu karlı dağlar
Yolumdan şikâyetim var
Gözüm yaşı durmaz çağlar
Salımdan şikâyetim var

Sevdiğim kaşı yay etti
Aklımı baştan zay etti
Beni âleme şay etti
Dilimden şikâyetim var

Deli bülbül ötmez oldu
Yaralarım bitmez oldu
Hiç kimse rahmetmez oldu
Halimden şikâyetim var

Kaddim büküldü yay oldum
Gayette bimecal oldum
Gurbette hasta hal oldum
Ölümden şikâyetim var

Cihan başıma dar oldu
Her kârım ah ü zâr oldu
Varılmaz gülüm hâr oldu
Gülümden şikâyetim var

Mailim kaşı kemana
Sabrım yok benim amana
Eriştim âhır zamana
Zulümden şikâyetim var

Şahin der sırrın açmaya
Bu bendesinden kaçmaya
Şimdi bir kanlar içmeye
Zalimden şikâyetim var

XVIII. Yüzyıl

ABDÎ

1

Görmedim dünyâda rahat yüzünü
Yanılıp bu aşka başım koşalı
Bu bapta ben gibi cahil olursa
Deryâlar menendi biz de coşalı

Hûbların cevriyle biz nun'a döndük
İnleriz daima kanuna döndük
Şaşırdık kendimiz Mecnun'a döndük
Bu hicran dağını üste aşalı

Hâlime bu âlem hep güler oldu
Aşkım da yenilmez besbeter oldu
Rakipler aşkıma aş erer oldu
O tıfl-ı nevresle biz konuşalı

Karşımızdan geçti bir çeşm-i gazal
Gönlümün mürgünü avladı derhal
Bendesin eyledi billâhi abdal
Gerdana sardıkça o beyaz şalı

Âşıklar aşk ile bî-karar olur
Hem aklı başından târümar olur
Abdî der doğrusu şivekâr olur
Seversen cihanda yine Paşalı

2

Bulunmaz menendi bu cihan içre
Nazenin hubların şahı İstanbul
Söylenir daima şairan içre
Vermiştir dünyaya şanı İstanbul

Gök kubbe altında misli nadirdir
Marifet ilminde ehli mahirdir
Ararsan kuş südü anda hazırdır
Bil mürde dillerin canı İstanbul

Gayetle güzeldir hub-u zamanı
Arabi farisi türki lisanı
Mevcuttur içinde hur ü gılmanı
Demişler cennet-i sani İstanbul

İçinde ârifi billâhi çoktur
Mâmurdur cümlesi gözleri toktur
Devretsen cihanı nazîri yoktur
Bil rub'-u meskûnun hanı İstanbul

Söylenir dillerde daima namı
Yedi kıral içer aşkına camı
Müjdesine vermem billâhi Şam'ı
Kani Mısır Bağdad kani İstanbul

Her yanı bahçeli sümbüllü bağlar
Aşkıyla sineme urmuşum dağlar
Âşık Abdî gibi gurbette ağlar
Yanarlar cezbetse anı İstanbul

ÂŞIK ALİ

1

Karşımda salınan ey servi kamet
Beni kendin öldür cellâda verme
Kaşların karadır çeşmin kıyamet
Beni kendin öldür cellâda verme

Sabahtan salınan ey serv-i nazım
Niçin söylemezsin ey şirin sözlüm
Üsküfün eğdirmiş mestane gözlüm
Beni kendin öldür cellâda verme

Söyler seni sultan han seni gözler
Gönül seni gözler can seni gözler
Damarın içinde kan seni gözler
Beni kendin öldür cellâda verme

Âşık Ali'nin arttı derdi belâsı
Zalim rahm eylemez Haktan bulası
Aldı beni gözlerinin alası
Beni kendin öldür cellâda verme

2

Bülbül gibi zâr eyleme
Gönül sabreyle sabreyle
Ah edip ızhar eyleme
Gönül sabreyle sabreyle

İnşallah böyle kalmaz
Hak kuluna cefâ kılmaz
Hangi akşam sabah olmaz
Gönül sabreyle sabreyle

Kalmadı sabr ü kararım
Mecnun'um Leylâ'm ararım
Kısmet olursa sararım
Gönül sabreyle sabreyle

Âşık Ali kılar zârı
Figandır bülbülün kârı
Gam yeme buluruz yârı
Gönül sabreyle sabreyle

ÂŞIK BAĞDÂDÎ

1

Şükür ben cennetin gördüm mislini
Melekler yurt tutmuş sordum aslını
Bülbüller çağrışıp eder faslını
Açılmış gonca gülü var Hazne'nin

Gayret kemerini beline takmış
Mermer üzerine cevâhir kakmış
Serine müzeyyen çelenkler sokmuş
Göz kamaştırır teli var Hazne'nin

Direkler arasında perde açılır
Çeşmesinden Âb-ı Zemzem içilir
Behey dostlar bundan nice geçilir
Can fedâ kılsam yolu var Hazne'nin

Her bir köşesinin gördüm resmini
Bağdâdî de uryan etti cismini
Ben cennet-ül me'vâ dedim ismini
Arabî söyler dili var Hazne'nin

2

Hazne'nin içinde bülbüller öter
Avize şûlesi cihânı tutar
Babının önünde aslanlar yatar
Misâl-i cennettir yoktur kusuru

Havuz favvâresi tavana urur
Kem söyleyenlerin dilleri kurur
Hem saf saf melekler seyrâna durur
Misâl-i cennettir yoktur kusuru

Koğuşun içine diba döşendi
Çeşmelerden ab-ı kevser boşandı
Aslanları gören kanlar kuşandı
Misâl-i cennettir yoktur kusuru

Gayetle müferrih çeşme avlusu
Her dem feryad eder bülbül yavrusu
Olamaz hiç bundan âlâ doğrusu
Misâl-i cennettir yoktur kusuru

Bu Bağdâdî senin methin eyledi
İndi aşkın deryasını boyladı
Her bir köşesinin vasfın söyledi
Misâl-i cennettir yoktur kusuru

3

Taht tavusunu gördüm
Ayağına yüzüm sürdüm
El bağlayıp divan durdum
Şahım Sultan Selim'dir bu

Geçip çeşme kenarında
Havuzların civarında
Yapıp sanat divarında
Sim ü zerle kalemdir bu

Aynalarda gör kendini
İzhar eylemiş fendini
Açmış göğsünün bendini
Şükür Hak'tan keremdir bu

Cihan buna mâlik olmaz
Bahçesinin gülü solmaz
Seyre varan geri dönmez
Meğer Bağ-ı İrem'dir bu

Hüdâm versin nice sürur
Olalım daima mesrur
Der Âşık Bağdâdî mehcur
Benim dâim duamdır bu

BAHRÎ

Değme bir güzele gönül düşürmem
Mah yüzünde benler on olmayınca
Zay eyleyip akılcığım şaşırmam
Aslı melek yeşil don olmayınca

Gönül kuşu efgan eder kafeste
İnler sada verir dertli nefeste
Servi kamet gerek gözleri meste
N'eylerler güzeli şan olmayınca

Ak ablak alınlı ebrular siyah
Şan verdi âleme doğdu şems ü mah
Vilâyet sahibi melik padişah
Hublukta Yusuf-ü san' olmayınca

Esmerim şahinim toy kuşa salmam
Şikârım hümadır gayrısın almam
Bahrî'yim değme bir göllere dalmam
Lâ'l ü cevahire kân olmayınca

ÂŞIK CİVAN

Derd ü gamdan göz açmadım ağalar
Dua edin kara bahtım uyansın
Her kim beni kem bildirmiş o yâre
Bugün yarın al kanlara boyansın

Gavvas gibi aşk bahrine dalınca
Can çürüttüm tâ bir gevher bulunca
Vazgeçemem canım tende olunca
Canım yakmak ister rakîp o yansın

Buruk koydu bu âşıkın boynunu
Pek zalimdir asla saymaz sonunu
Bir yâr sevdim gayri sürmüş gününü
Böyle derde nasıl Civan dayansın

BAHŞÎ

1

Hazret Hüdâ'nın sırr-ı hikmetine
Yetmiş yok yetik yok yetecek yok
On iki perdede aşkın katına
Yetmiş yok yetik yok yetecek yok

Bir sevda deyipler bizleri yıkan
Alavsız tütünsüz âlemi yakan
Bir kolayın yapıp çâreye bakan
Yetmiş yok yetik yok yetecek yok

Gam bahrinden aşan olmaz o taya
Gönül yârdan ırak olup öteye
Bahşî'yem dünyada gamsız butaya
Yetmiş yok yetik yok yetecek yok

2

Sallanı sallanı geçen güzel yâr
Eğlen bir karşımda dur nazlı nazlı
Ben senin derdinden olmuşam hasta
İnsafa gel halim sor nazlı nazlı

Senin şirin dilin can katar cana
Bir gülüşün değer küllî cihâna
Saçların okşattım sünbül reyhana
Telinden hoş koku ver nazlı nazlı

Seni güzellere sultan dediler
Düşkünlere kılar ihsan dediler
Âşıklar derdine Lokman dediler
Bağrımda yaramı sar nazlı nazlı

Kul olam kapında tut bu Bahşî'yi
Birce gün n'olur şâd et bu Bahşî'yi
Boyun etti iki kat bu Bahşî'yi
Kalan yüreğime kor nazlı nazlı

DERVİŞ MEHMED

1

Nefes harc eyleyüb salma araya
Bir özün bilmeze bildiremezsin
Alıcı olmadan gelüb geçene
Gel al demek ile aldıramazsın

Din Muhammed dini taptığım tapı
Yıkılır mı Hakk'ın yaptığı yapı
Yüz yıl emek çeksen yapılmaz kapı
Kumdan dıvar örüp kaldıramazsın

Yavru şahin salar mı sal demekle
Gönül dost mu bulur bul demek ile
Ağlamış gül yüzlü gül demek ile
Hak'tan izn olmazsa güldüremezsin

Derviş Mehemmed'im koyma hâini
Herkes beğeniyor kendi huyunu
Dibi delik kaba aşkın suyunu
Taşıyıp yorulma dolduramazsın

2

Gam yeme divâne gönül
Herkes ettiğini bulur
Kimseye hiyle eyleme
Ettiğin yoluna gelir

İnsan Hakk'ı bulmayınca
Hak'tan kerem olmayınca
Ya ölmeden ölmeyince
Her kişi de kul mu olur

Aşk atına binmeyince
Aşk meyinden kanmayınca
Gül ağacı olmayınca
Her çalıda gül mü olur

Âşık olan serden geçer
Ârif olan akı seçer
Her kuş zümresiyle uçar
Kargadan bülbül mü olur

Derviş Mehmed'im buzular
Aşk ile sînem sızılar
Gerçeği tanır gaziler
Şahtan gayri pîr mi olur

FAKİRÎ

1

Yeter cevr eyledin nazlı sultanım
Ya n'olur insafa gel bazı bazı
Gücendin mi bana çeşmi fettanım
Lûtf u kereminden kıl bazı bazı

Elmaslı hançerin sineme çakma
Su gibi meyl edip her yana akma
Var ise isyanım kusura bakma
Şaşar bildiğinden kul bazı bazı

Der Fakirî gayet lebi balımsın
Bir pembe gerdanlı selvi dalımsın
Nasıl merhametsiz kanlı zalımsın
Divane gönlümü al bazı bazı

2

Ya nice bir ateş düştü serime
Dünyada yanarım külhan içinde
Ruz ü şeb ağlarım bilmezim n'oldum
Didelerim kaldı al kan içinde

İşim bülbül gibi zâr oldu gene
Gül iken etrafım hâr oldu gene
Bu dünya başıma târ oldu gene
Yusuf gibi kaldım zindan içinde

Fakirî ah etsem ciğergâhımdan
Zemin ü asüman titrer ahımdan
Bana bir namedir geldi şahımdan
Yazılmış katlime ferman içinde

FEDÂYÎ

1

Seyyah olup şu âlemi gezerken
Râhî kıldı bizi yolu Elif'in
Kaşlar değer on sekiz bin âlemi
Dökülmüş gerdana teli Elif'in

Adın sordum Elif dedi nazile
Âşıkına kıya baktı gözile
Beni eğledi dürlü dürlü sözile
Öter bülbül gibi dili Elif'in

Otak kurmuş yaylasının salında
Ahd-ı zârım kaldı zülfü telinde
On iki boy aşiretin dilinde
Söylenir gerdanda hali Elif'in

Ne hoş söyler çoktur onun edâsı
Altın tasda âb-ı zülâl bâdesi
Bir ben değil cümle âlem gedâsı
Hizmetinde çoktur kulu Elif'in

Ne hûbca yaratmış keremler kânı
Arttı Fedâyi'nin âh u figanı
Açılmış koynunda bağı bostanı
Kokar menevşesi gülü Elif'in

2

Yine havalandı mürg-i dil bugün
Pervaz etmek ister semt-i dildare
Eşkimle cûş etti neyle mey bugün
Hûn doldu boşaldı çeşm-i hunbare

Alevli ciğerde sevda-yı şerer
Kalmadı dilimde sürurdan eser
Allah için olsun ey bad-i seher
Var söyle halimi o nazlı yâre

Bayramda herkes muradın aldı
Bu cihan serâpa şad ile doldu
Her âşık yâr ile oynadı güldü
Fedâyi ağladı giyindi kâre

3

Arzıhal eyledim şahlar şahına
Kıl derdime derman el'aman dedim
Özüm türab ettim ben dergâhına
Dahi birliğine yok güman dedim

Kameti melektir sîması hûri
Uğruna koymuşum bu can ü seri
Bir ihsan eylersen tez eyle bâri
Tende tâkat yoktur hal yaman dedim

Beni mecnun etti mahmur bakışın
Ciğer kebap aşk oduna yakışın
Rûhum gelip şu bedene çıkışın
Şefaat kânısın Mustafa dedim

Kaşlar nizam kurmuş kirpik terazi
Nur ile boyanmış yüzünün benzi
Lebin şekerinden ver bâzı bâzı
Kulundur Fedâyi ol zaman dedim

ÂŞIK HALİL

1

Kıvrılıp yassılan yollar
Garip midir bencileyin
Çağlayuben akan seller
Garip midir bencileyin

Eğer gece eğer gündüz
Hep anında eğlenürüz
Gökyüzünde olan yıldız
Garib midir bencileyin

Gözden akan kanlı yaşlar
Yüreğim yarası işler
Yuvadan ayrılan kuşlar
Garip midir bencileyin

Çağlayuben akan seller
Seher vakti esen yeller
Beylikten ayrılan kullar
Garip midir bencileyin

Halil eydür iki nişan
Yürekte kanayıp coşan
Sevdiğinden ayrı düşen
Garip midir bencileyin

2

Ay efendim, hasretinden
Ah edip ağlar gezerim
Gece gündüz firkatinden
Sînemi dağlar gezerim

Kaçan kim dedik elvedâ
Yanıptır dil ü can oda
Kalıp yas ile ben gedâ
Karalar bağlar gezerim

Gam kasavet oldu kârım
Cemâlindir intizârım
Hiçbir yerde yok kararım
Su gibi çağlar gezerim

Gözüm oldu kanlı deryâ
Kesilmez emvâcı asla
Ben oldum bülbül-i şeyda
Bahçeler bağlar gezerim

Âşık Halil'im ciğer-hûn
Kalmışım mihnette zebûn
Aşkın ile olup mecnûn
Sahralar dağlar gezerim

3

Mestâne bakışlı nazlı canânım
Benim sende hak nazarım kalsın mı
Harâmî gözlerdir her dem kan eden
Gamzen oku ciğerimi delsin mi

Bu niyetin bize cefâdır heman
Yok mudur sultanım göğsünde îman
Eller şâd olup da güldüğü zaman
Hasret kanı ile gözüm dolsun mu

Döküldü yapraklar ağardı dağlar
Gül benzim sarardı anıldı çağlar
Deli gönül gâhi güler gâh ağlar
Bu garibin ağlasın mı gülsün mü

Kul Halil'im eydür varmak isterim
Hâk-i paye yüzüm sürmek isterim
Seni bu sîneye sarmak isterim
Ya ne dersin elâ gözlüm olsun mu

4

Ağlayu ağlayu geldim kapuna
Güzellik tahtına sultan olan yâr
Bir hastayım düştüm senin tapuna
Hey âşık derdine Lokman olan yâr

Olur olmaz bağın gülün dermezem
Sensiz cennet olursa da girmezem
Ben senden gayriye gönül vermezem
Sensin gönlümdeki mihman olan yâr

Nice medhedeyim nâzik bedensin
Aslın hûrî midir bilmem nedensin
Hasılı sevdiğim cihanda sensin
Mısr-ı melâhatte Ken'an olan yâr

Evc-i âsümâna çıkardım sadâ
Yoluna canımı edeyim fedâ
Bir şey nasîb etmiş herkese Hüdâ
Sensin ben âşıka ihsan olan yâr

Der Halil kanımı şarâb edersin
Yakıp ciğerimi kebab edersin
Böyle bir gün beni harâb edersin
Be fitne-i âhır zaman olan yâr

İRFÂNÎ

1

Gezer iken derde düştüm gaziler
Şu benim derdimden bilen olmadı
Meğer Haktan imiş kara yazılar
Ağlarım göz yaşım silen olmadı

Kıymetimi bilmez oldu şu eller
Kanlı yaş gözümden akıttı seller
Kesildi haberler bağlandı yollar
Dost elinden gidip gelen olmadı

İrfanî okuyor ismi müsemma
Gene bulunmuyor bu derde deva
Aşka düşüp sevda çeken çok ama
Benim gibi Mecnun olan olmadı

2

Gitme yârim bir Mevlâ'yı seversen
Eğlen gülüm sana bir deyişim var
Mevc-i aşkım birbirine karıştı
Yine bugün efkârlıyım cûşum var

Halimi arzedem gonca fidana
Mevlâ'yı severse girmesin kana
Aşk bir yana çeker sevdâ bir yana
Ben de bilmem ne belâlı başım var

İrfanî der pek perişan şu halım
Cevrini çekmeye yoktur mecalım
Dar vakitte eyvah kırdılar dalım
Ben de bilmem nasıl bağrı taşım var

3

Gel benim sevdiğim hercayi dilber
Yanağın bağlardan lâle getirir
Dolaştım dünyayı bulunmaz dengin
Korkarım başıma belâ getirir

Kınalı kekliğe benzer sekişin
Zay etti aklımı melûl bakışın
Her kim görse senin bu salınışın
Eğer kâfir olsa yola getirir

Kahpe felek ne düşmüşsün kasdime
Ya Rab sen kavuştur beni dostuma
Salını salını gelse üstüme
Ölmüş İrfanî'yi dile getirir

4

Derdimin dermanı yarem ilâcı
Medet bu dert beni almadan yetiş
Yetişir ağlattın bu ben muhtacı
Derdimiz sad hezar olmadan yetiş

Kurudu damarda ilikte kanım
Hicr ile yanarım nâre giryanım
Vâdem erişmeden çıkmadan canım
Ecel peymanesi gelmeden yetiş

Elbet böyle olur takdirin işi
Akıttı didemden kan ile yaşı
Aldı İrfanî'yi aşkın ateşi
Hasret kıyamete kalmadan yetiş

KABASAKAL MEHMED

Fukara kulların arz-ı hal kıldı
Ahvaller ziyade perişan oldu
Mâsumlar mektepte okumaz oldu
Mâsumlar duasın alın efendim

Mektebin önünde ahır yapıldı
Hep okuyan sıbyan geri çekildi
Etme diyenlerin evi yıkıldı
Bunun ilâcını görün efendim

Yiyiciler akçe ister cereme
Verilen malımız gelmez kaleme
Perişanlık şâyi oldu âleme
Kullarına imdâd kılın efendim

Akşam olur yiyiciler derilir
Fukara kulların kusurun bulur
Haftada hem üç yüz kuruşun alur
Keyfiyet halimiz bilin efendim

Silâhlar yazmağa tertib olundu
Gitmeyenler için defter verildi
Üçyüzden ziyade kulun soyuldu
Reaya ahvalin bilin efendim

Yetmiş kadar adam mahbus bulundu
Nice bigünahlar zahimdâr oldu
Mütevellî imam sebebi oldu
Kulların ahvalin bilin efendim

Yetmiş âdem ile ihzar olundu
Reayâ kulların hâli bilindi
Üç kimse üstüne hüccet olundu
Halimize merhamet kılın efendim

Kara Molla Oğlu araya girdi
Altı kese akçaya halâs buldu
Reayaya cebren sâlyâne oldu
Bize olan zulmü bilin efendim

Otuz kese akça tecrim olundu
Beş çifti olanın ikisi kaldı
Akbet Deveci Osman belâsın buldu
Sâirin hakkından gelin efendim

Reaya kulların çektiler gücün
İmam adam gönderdi töhmet içün
Devletli Beyfendimizin başıyçün
Tezkiye edin de sorun efendim

Niş gibi kalânın fethini kıldın
Koymadın küffardan intikam aldın
Âlemde gazilik şöhretin buldun
Kullar intikamın alın efendim

Kusurum afvinle eyle inâyet
Hâtiften tarihi düştü hidâyet
Yoktur keremine asla nihayet
Mehemmed biçare kulun efendim

KUL ŞÜKRÜ

Hey erenler gelin güzel sevelim
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı
Kokalım kucalım meydan olalım
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Güzeli sevmeyen dîdâra ermez
Dîdârı görmeyen Allah'ı bilmez
Sevelim güzeli hatâsı olmaz
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Yiyelim içelim güzel hal ile
Ezelim şerbeti şeker bal ile
Güzellik alınmaz dünya maliyle
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Şu fânî dünyada cânân güzeldir
Güzel gelen güzel giden güzeldir
Güzel Allah güzel merdân güzeldir
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Güzeli yaratmış ezelden pîrim
Güzeller yoluna koymuşum serim
Kul Şükrü bu dem ben güzel severim
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

LEVNÎ

Tut ata sözünü kalbi selîm ol
Gönülden gönüle yol var demişler
Gider yavuzluğun tab'ı halim ol
Sert sirke kabına zarar demişler

Her kâra uzatma elin eteğin
Yelkovana döner âhır emeğin
Nitekim göllerde şaşkın ördeğin
Başın kor kıçından dalar demişler

Aldanma cihânın sakın varına
Düşmeyegör onun âh ü zârına
Bugünkü işini koyma yarına
Yar yıkıldığı gün tozar demişler

Çoktur bu âlemde boşa yelenler
Kande bilenler ile bilmeyenler
Eskiden âdettir dağdan gelenler
Bağda olanları kovar demişler

Dediler bu pendi sordumsa kime
Tuz ekmek bilmeze müşkilin deme
Kül kömür ye nâmert lokmasın yeme
Gün olur başına kakar demişler

Arzeyle bu pendi kendi özüne
Dost addetme her güleni yüzüne
İncinme dostunun doğru sözüne
Doğru söz insana batar demişler

Bir mürşid-i kâmil bulmayanlara
Pîrler nasihatın almayanlara
Sözünün ispatı olmayanlara
Bir dipsiz kile boş anbar demişler

Yâr ile ettiğin kavle ver karar
Kâr etmezsen bâri eyleme zarar
Aza kanaat et olma tamahkâr
Ucuz satan tezcek satar demişler

Kanaat halkasın bırakma elden
Elinden çıkmasın der isen dümen
Deve âhû gibi boynuz isterken
İki kulaktan da çıkar demişler

Güneş balçık ile sıvanmaz ey dil
Bî-zeban da olsa bellidir kâmil
Kendüden gayrıyı beğenmez câhil
Kendi çalar kendi oynar demişler

Hileyi irtikâp etme kıl hazer
Desinler sana bir er oğludur er
Sen elin kapısın çalarsan eğer
El de senin kapın çalar demişler

Gerek şakî olsun gerekse saîd
Kerim kereminden eylemez teb'îd
Böyledir Mevlâ'dan sen kesme ümid
Gün doğmadan neler doğar demişler

Levnî nasihati pîrlerin böyle
Durûb-ı emsâlden hazm ile söyle
Meydân-ı hünerde ağırlık eyle
Ağır bassa beğni ağar demişler

MAHTÛMÎ

1

Gamzen oklarını ciğerde ara
El sunma ey keman-ebrû kandile
Beni helâk etti o kalbi kara
Katilimdir o zalimden kan dile

Artık âşıkını râm eyledikçe
Ben idim ey hûnî ah eyledikçe
Bu derd ile terk-i can eyledikçe
Zahm-ı derûnumdan gelir kan dile

Ehl-i murad görüp hüsnün safvetin
Erbab-ı cah eder dâim midhatın
Ehl-i firak bilir onun lezzetin
Bihûde bahseder lebin kand ile

Mahtûmîyâ siyah olup hayâlin
Var ise cihanda hüsn ü cemâlin
Arab'da Acem'de bulunmaz misâlin
Gezse Şam'ı Mısr'ı Semerkand ile

2

Duadan unutma bu mehcûrunu
Nur-ı çeşm-i cânım duâlar seni
Hakka ısmarladım her umûrunu
Ey şah-ı hubanım duâlar seni

Ömrümün hâsılı gönlüm sürûru
Çıkarma hatırdan dil-i mehcûru
Ciğerköşem canım gözümün nûru
Âfet-i devrânım duâlar seni

Hâl-i hicrin ile oldum dilfikâr
N'ola bülbül gibi kılsam ah ü zâr
Beni gurbet ile saldı ruzigâr
Ey kaşı kemânım duâlar seni

Gam değil Mahtûmî garip olursa
Vay eğer arada rakîb olursa
Yine görüşürüz nasib olursa
Şimdilik sultânım duâlar seni

3

Dilberan ahd ü vefâyı
Unuturlar unuturlar
Edip uşşaka cefâyı
Unuturlar unuturlar

Yâr olur gayr ile demde
Dil-i uşşakı elemde
Âşıkı kûşe-i gamde
Unuturlar unuturlar

Vâdedip vaslını dildar
Kasem eylerse de sad bâr
İtimad eyleme zinhar
Unuturlar unuturlar

Etme hubanı mükedder
Deme yoktur bana benzer
Seni, Mahtûmî, güzeller
Unuturlar unuturlar

MECNÛNÎ

1

Dost için gam yeme divane gönül
Dünyada sana hiç yâr mı bulunmaz
Er isen karşı dur merdane gönül
Mansur olanlara dâr mı bulunmaz

Kimse ermez âriflerin fi'line
Dağlar hail olmaz çeşmim seline
Can vermeyince bir canan yoluna
Âşıklar dûşüne bâr mı bulunmaz

Dinle nasihatım ey kaşı keman
Bir gün cana kıyar çarh-ı biaman
Pervasız pervane döndüğü zaman
Bal-i pervaneye nâr mı bulunmaz

Mecnûnî'yim gonce gülün dermeden
Aşkın ile muradıma ermeden
Geç gönül sevdadan dilber sevmeden
Ya n'oldu cihanda kâr mı bulunmaz

2

Karşımda salınan dilber
Sana kurban olayım mı
İsmin okur gönül ezber
Sevdi canım öleyim mi

Bu âşıkın mihnet ile
Geçti ömrü zahmet ile
Hey insafsız hasret ile
Şöyle mahrum kalayım mı

Sevdiğim beni yâd ettin
Gayrısına gönül kattın
Kulunu yabana attın
Seni Hakk'a salayım mı

Mecnûnî düştü bu derde
Sevdası yanıyor serde
Tenhaca bulduğum yerde
Bir şeftali alayım mı

3

Eşinden ayrılıp hasret kalanlar
Eller bayram etsin ben ah edeyim
İnip inip ak gerdana yayılan
Teller bayram etsin ben ah edeyim

Dostun bahçesinde güller biterse
Şakıyıp dalında bülbül öterse
Salınıp sevdiğim bağa giderse
Yollar bayram etsin ben ah edeyim

Mecnûnî der yârin sevdalı serde
Ben nerede kaldım sevdiğim nerde
Evvel bahar yaz ayları gelende
Seller bayram etsin ben ah edeyim

4

Mecnun gibi çıktım gittim çöllere
Gözün sevem Leylâ unutma beni
Felek saldı bizi gurbet ellere
Gözün sevem Leylâ unutma beni

Mevlâm takdir etmiş bende bu kârı
Yakdı ciğerciğim bu hasret nârı
Gâhi gâhi ben kulunu an bâri
Gözün sevem Leylâ unutma beni

Ağlayu ağlayu Hakk'a yüz tuttum
Dostlar âmin dedi ben dua ettim
Hüdâya ısmarladım işte ben gittim
Gözün sevem Leylâ unutma beni

Der Mecnûnî ayrılığa yok çare
İşlesin bende açtığın bu yara
Seni ısmarladım Ganî Settâra
Gözün sevem Leylâ unutma beni

5

Gurbet elde bir hâl geldi başıma
Feleğin sitemi bana fend oldu
Ayrı düştüm vatanımdan eşimden
Gönül bir kâkül-i dâre bend oldu

Kim görmüştür güzellerin vefâsın
Ârif olan sürer zevk ü sefâsın
Hercayi dilberin cevr ü cefâsın
Çeke çeke bu sineme kan doldu

Cihanda murada ermektir kasdım
Şikâyet değildir hikâyet kasdım
Gel ağlatma beni gül yüzlü dostum
Bu cefâlar bugün değil dün d'oldu

Mecnûnî yârini ararsın deyü
Bulur da sinene sararsın deyü
Gam çekme murada erersin deyü
Unuttun mu aramızda and oldu

MEFTUNÎ

1

Yeni bir dilbere kul oldu gönül
Mübarek vücudu gümüşe benzer
Zümre-i hubanda o iki fülfül
Lâal-renk lebleri yemişe benzer

Alamam gönlümü gâm-ı firaktan
Okurum inşâyı türlü varaktan
Düş oldu gözüme gördüm ıraktan
Gerdanda benleri emmişe benzer

Şimdilik aşkile hâlim yamandır
Yâri görmeyeli hayli zamandır
Bu aşk dedikleri âlem kemandır
Çekilmez Meftunî güç işe benzer

2

Gönül eğlencesi ruh-ı revanım
Ben seni terketmem bin kan olursa
Ne mümkün ayrılmak çıkmadan canım
Dönmezem kâinat düşman olursa

Dervişim cihanda varı n'eylerim
Bülbülüm gülşende hârı n'eylerim
Dahi senden gayri yârı n'eylerim
Her biri afet-i devran olursa

Su gibi meyledip her yana akmam
Ölenecek seni elden bırakmam
Cemalinden gayri cemale bakmam
Karşımda Yusuf-u Kenan olursa

Meftunî hicrinle sararsın solsun
Bize de edenler Mevlâ'dan bulsun
Olursa efendim sen gibi olsun
Cihanda âşıka canan olursa

ÖKSÜZ AHMET

Elâ gözlerini sevdiğim dilber
Aklım aldın yüzün gördüğüm zaman
Yok mudur zerrece iman göğsünde
Beni öldürürsün güldüğün zaman

Hüma kuşu gibi yüksek uçar mı
Kişi sevdiğinden nazlım kaçar mı
Sana bir minnetim vardır geçer mi
Soyunup koynuma girdiğin zaman

Dün gece girdindi dilber düşüme
Ertesi gün elim ermez işime
Benzetirler seni hüma kuşuna
Gülüp de karşıma geldiğin zaman

Dilinden mest oldum elinden sarhoş
Koymuşum yoluna hünkârım can baş
Gece gündüz ah ü efgan bir savaş
A zalim rüyama girdiğin zaman

Öksüz Ahmet bunu böyle söylemiş
İnip aşkın deryasını boylamış
Yerde insan gökte melek ağlamış
O zalim hatıra geldiği zaman

RÂŞİD

Aman olsun aman senin elinden
Senin istediğin veremem gönül
İnsaf eyle kese geçmem yolundan
Her nerede gezsen aramam gönül

Bir fâide göremedim kârında
Kararım yok meskeninde yerinde
Çünkü cidâl eksik olmaz serinde
Ne mümkün karşında duramam gönül

Dağlar dayanmaz hû ile cûşuna
Bin nasihat girmez senin gûşuna
Akıl ermez cünbüşüne işine
Korkarım asılın soramam gönül

Bir zaman yiğitlik bana yâr idi
Kalbim evi mâmur idi şâd idi
Tâkatim tak idi ömrüm nâr idi
Ben senin derdini çekemem gönül

Fırsat gitti elimizden ne çâre
Hiç bilmezsin kılle ile mudara
Serteser vücudum görünmez yara
Ben bu yaraları saramam gönül

Söküldü vücudum kalmadı bendi
Derd ü mihnetle ciğerim yandı
Vakıt âhır oldu ömrüm tükendi
Çağırdığın yere varamam gönül

Râşid bağrın demir imiş taş imiş
Aşkın ünü fenâ bulmuş cûş imiş
On parmağın mum eyledin boş imiş
Çok eylik eyledim bildiremem gönül

SAFÎ

1

Seyyah olup gezdim gurbet elleri
Canıma kâr etti yeter ayrılık
Vasfedemem başa gelen halleri
Çok çektim ölümden beter ayrılık

Bizi terk-i diyar eyledi gurbet
Âşık-ı sadıklar kavuşur elbet
Gâh yâr ile olur tenhada sohbet
Gâhi tundan tuna artar ayrılık

Safî kan ağladı tâ ki ölünce
Bülbül feryat eder gonce gülünce
Ben gurbette yâr feryatta olunca
İster ölüm olsun ister ayrılık

2

Beni bülbül gibi şamı ü seherde
Her demde zâr eden sen değil misin
Rağbetim kalmadı ins ü beşerde
Böyle biar eden sen değil misin

Var ise bir cürmüm gel bana söyle
Perişan halime merhamet eyle
Aşkın ateşine düşürüp böyle
Derunum nâr eden sen değil misin

Düşürdün âkıbet dilden dillere
Gözüm yaşı yakın oldu sellere
Zelil sefil çıkıp gurbet ellere
Halim naçar eden sen değil misin

Unutur mu sandın bu Safî seni
Ezeli ettiğin ikrarın hani
Vatanımdan cüda edip sen beni
Böyle bikâr eden sen değil misin

SEYİDYÂR

1
Şöyle bir dilbere müptelâyım ki
Bilmezem ol dilber nemden incinür
Ol şah-ı hûbâna ben gedâyım ki
Ağlasam incinür gülsem incinür

Ol dilber karşımda dur dese bana
Elimden doluyu al dese bana
Gel benim yolumda öl dese bana
Ölmesem incinür ölsem incinür

Yine dumanlandı dağların başı
Ah ile figandır âşıkın işi
Durmaz çağlar akar gözümün yaşı
Silmesem incinür silsem incinür

Seyidyâr oğlu der edeyim âhı
Medet senden medet bana ilâhi
Kendisi rahmetmez hiç bize gâhi
Gayrıya gönlümü versem incünür

2
Çünkü dilber gönlüm alıp gidersin
Hoşça tut yanında mihmânın olsun
Beni ferdâlara salıp nidersin
Unutma ahdile amanın olsun

Meyil ettiğiyçün Ferhâd'a Şirin
Ol dahi terk etti yolunda serin
Aramızda olan muhabbet sırrın
Sakla can içinde mihmânın olsun

Sağ olursam ben de gezem bir zaman
Gönülden çıkarma efendim heman
Unudup bendenden istersen nişan
Sînemde yaralar nişanın olsun

Sen var iken hergiz bakmazım yâda
Eş olayım Şirin ile Ferhâd'a
Sen sağ ol sevdiğim yalan dünyada
Seyidyâr kulunuz kurbanın olsun

3
Hayrola şu gözlerim seğiriyor
Bir hayırlı haber gelse yârimden
Aşılmaz dağların ardında kaldım
Hidâyet umarım Ganî Kerim'den

Ne yaman bekledik Süheyl'in düzün
Yâd avcı avlamış ördeğin kazın
Hayli zaman oldu görmedim yüzün
Beyler hasretim var nazlı yârimden

Virandır bahçesi gülleri bitmez
Çığrışuben anda bülbüller ötmez
Sevdalı serimden hiç duman gitmez
Esen rüzgâr sürerse şerefinden

Mürvetlidir bizim yerin beyleri
Karlı dağlar aşıp gider yolları
Seyidyâr der akar gözüm yaşları
Kaçan bir rûzigâr esse ilimden

ÂŞIK SİPÂHÎ

1

Şu karşıdan gelen şâhin bakışlı
Yüzü çifte benli bilmem kimindir
Sabah seherinde keklik sekişli
Yüzü çifte benli bilmem kimindir

Etti beni bende deli divâne
Hûbluğuna yoktur asla bahane
Nazîri gelmemiş devr ü zamana
Yüzü çifte benli bilmem kimindir

Hüma kuşu gibi boynun uzadır
Yöğrük atlar gibi meydan gözedür
Göre Mevlâm ne güzeller yaradur
Yüzü çifte benli bilmem kimindir

Her dilbere bu güzellik verilmez
Nâşad olan güller asla derilmez
Sipâhî'ye böyle güzel sorulmaz
Yüzü çifte benli bilmem kimindir

2

Atladım bahçene girdim
Açılmamış gülün derdim
Ak gerdanda neler gördüm
Sırasın saydım duydun mu

Sabahın seher vaktında
Dilber oturmuş tahtında
Dün gece köşkün altında
Ah ettim geçtim duydun mu

Edirne dağların aşdım
Diyâr-ı gurbete düşdüm
Elinden bir bâde içdim
İçdim de geçtim duydun mu

Der Sipâhî yâr suçum ne
Al beni koynun içine
Nâmeyi zülfün ucuna
Bağladım geçdim duydun mu

ÂŞIK SIRRÎ

Anca yıllar bunca günah işledim
Ne amel işleyim ben şimdengerü
Hakka tâat yolun eyvah boşladım
Çürür toprak olur ten şimdengerü

Bozuldu bağlarım geçti çağlarım
Ömrüm geldi geçti ona ağlarım
Mevlâm mamur eyle ahret evlerim
İstemem saray gülşen şimdengerü

Temel suyun içti yiğitlik kaçtı
Dünyam hey hey amma ahretim göçtü
Ömrüm şuna benzer ikindi geçti
Az kaldı inmeye gün şimdengerü

Ömrümün harmanı geldi erişti
Savruldu deneler dermene düştü
Hazır lokma tükenmesi yaklaştı
Dönüp buğday olmaz un şimdengerü

Biz de varır Sırrî yurda konarız
Azap çekip günah'mızca yanarız
Bu dünyada gelmediğe döneriz
Çürür toprak olur ten şimdengerü

SİYAHÎ

1
Pirim beni bir bahçeye gönderdi
Bahçede açılan gülleri sarhoş
Seherde bülbüller kılardı zari
Nağmeler eyleyen dilleri sarhoş

Bir lâhza görmesem aklım alınır
Gören bendelerin bağrı delinir
Seher yeli eser zülfün bölünür
Bölünen zülfünün telleri sarhoş

Çıkar da karşımda nazlım salınır
Gören âşıkların aklı alınır
Bad estikçe safasından salınır
Salınan selvinin dalları sarhoş

Saki devran eder meydana gelmiş
Mey küpünü orta yere getirmiş
Der Siyahî mest oluben yıkılmış
Sultan sermest olmuş kulları sarhoş

2
Birkaç dilber gördüm dostlar geçende
Böyle düş gören can hiç uyanmasın
Mest olup da kalsa ömrü içinde
Uyusun bu devran hiç uyanmasın

Bir daha göreydim şuh-u cihanı
Müşkildir ayrılmak bu dünya fâni
Geceler uyanıp götürse beni
Engellerden duyan hiç uyanmasın

Günahımız çoktur derya misali
Sanma ki rahmetten oluruz hâli
Dili şeker dudak bir oğul balı
Emsem lebin hâbdan hiç uyanmasın

Encamı bir firkat beni bulursa
Ya bu hasret kıyamete kalırsa
Siyahî der dosta sitem olursa
Yanarım yâr yanan hiç uyanmasın

ÂŞIK SÜLEYMAN

1

Gitme turnam sana bir sualim var
Turnam neden düştün sen bu diyâra
Arzedecek sana gizli sırrım var
Turnam neden düştün sen bu diyâra

Yaz olıcak yaylaları boylarsın
Güz olıcak vatanını özlersin
Niçin böyle garip garip ağlarsın
Turnam neden düştün sen bu diyâra

Od ursun dehanından virdinden
Yad olursun vatanından yurdundan
Korkmaz mısın şahin gelir ardından
Turnam neden düştün sen bu diyâra

Söyledikçe dürler saçar dehanın
Aklı zail olur sana bakanın
Der Süleyman Bağdad imiş mekânın
Turnam neden düştün sen bu diyâra

2

Her dem arzularım bahçesin bağın
Gitmez hayalimden nârı sılanın
Kaldım gurbet ilde gidemez oldum
Öldürür yiğidi ârı sılanın

Asla unutamam gözümde tüter
Sıla terkeylemek ölümden beter
Koç yiğide bir at bir silâh yeter
Cennet misali gülzarı sılanın

Kuşlar içre bülbül gibi kuş olmaz
Aşkın piyadesi daim boş olmaz
Yüz bin güzel sevsem gönül hoş olmaz
Derdime dermandır yârı sılanın

Süleyman'ım çağrır gani Settar'ı
Sılaya gönder sen garip kulları
Ölmeden bir kere göreydim bari
Bana gül görünür hârı sılanın

3

Kalktı göç eyledi gönül kervanı
Gidem de eğlenem belki gelmeyem
Garip illerde mihnet-i devrânı
Çekem de eğlenem belki gelmeyem

Koç yiğidin Bağdad olur vatanı
Aramazlar gurbet ilde yiteni
Ak gülün yerine kara dikeni
Saram da eğlenem belki gelmeyem

Boyadım karaya ben de donumu
Hakka doğru döndürmüşüm yönümü
İster ise ol emanet canımı
Verem de eğlenem belki gelmeyem

Beline takınmış gümüşlü bıçak
Çevre yanın almış al yeşil çiçek
Sağ yanı kalkanlı bir sıtkı gerçek
Bulam da eğlenem belki gelmeyem

Süleyman der yorar oldum düşümü
Hak onarsın cümle müşkül işimi
Ecel yastığına garip başımı
Koyam da eğlenem belki gelmeyem

ŞERMÎ

1

Gurbet illerine gitti efendim
Aceb dostlar yine tizce gelir mi
Zevk işret içinde zülfü kemendim
Benim bunda çektiğimi bilir mi

Ağlamaktan hiçbir lâhza gülemem
Akan bu çeşmimin yaşın silemem
Bir aceb sır vardır bunda bilemem
Deli gönül böyle mahzun kalır mı

Bülbül gibi eyleyim mi figanı
Zârım ile ağlatırım cihânı
O gül yüzlü âhû gözlü civanı
Çark-ı felek elimizden alır mı

Beni Mecnûn eden ol saçı Leylâ
Gezerim aşk ile sahrâ-be-sahrâ
Aceb ol dilberi Âşık Şermîyâ
Bir gececik yine tenha bulur mu

2

Hayf oldu dünyada arzuhalimiz
Okuyup dildara dinletemedik
Sırr ile anlatıp bu ahvalimiz
Derunumuz nayın inletemedik

Hava yere geçti ömrümüz heman
Sürmedik yâr ile bir dem ü devran
Doldurup elinden mey-i erguvan
Nuş edip kâseyi çınlatamadık

Güc ile düşürdüm yârimi tenha
Ref'-i hicab için nuş ettim sahba
Halkalandı o gül ruhleri amma
Beyaz-ı gerdenin benletemedik

Şermîyâ sineden pâk eyle jengi
Ruz ü şeb eyleme savaş ü cengi
Bürc-i dilden atıp top ü tüfengi
Şehr-i vücudumuz şenletemedik

3

Beni tenha koyup ol keman ebru
Acep belirmedi eser kandedir
Her dem ol bihakikati araryu
Gezerim şam ile seher kandedir

Ne yaman görünür benim yıldızım
Mihnet ile geçer gecem gündüzüm
Tâ şöyle hastayım anlanmaz sözüm
Halimi anlamaz dilber kandedir

Hasret oku şu sineme dayandı
Güzer edip tâ canıma dolandı
Destimalim elde kana boyandı
İki gözüm kanlar döker kandedir

Ummaz idim bu cefayı edesin
Hilâle döndürdün dahi n'edesin
Bir gün ola belki sual edesin
Şermî-i biçâre çaker kandedir

TÂLİBÎ

1

Hani senin eski çağın sevdiğim
Pek safâlı salunurdun bir zaman
Ben de senin kulun âşıkın iken
Cihanda bir bulunurdun bir zaman

Demez miydim gel güvenme zamana
Çok yalvardım gücül geldin imana
Mah cemâlin hurşîd iken cihana
Gâh doğar gâh dolunurdun bir zaman

Bana nisbet eller ile gezerdin
Kaşlarını çatıp gözler süzerdin
Hayır sözlerimi şerre yazardın
Az sözümden alunurdun bir zaman

Tâlibî kul idi sen bir bey iken
Püskürme benlerle hüsnün yeğ iken
Al yanaklar gonce gülden pek iken
Sen'öptükçe silkinürdün bir zaman

2

Ey mertlik dâvasın süren gel berü
Mert olan namusta arda bell'olur
Hak için çekelim sadakat gayret
Metanet sadakat darda bell'olur

Bizler de çok çektik Hak için emek
Tükendi sermaye kalmadı enek
Ben pervâneyim der cümle kepenek
Pervâne olanlar nârda bell'olur

Tâlibî şeydâdır pîr yüzü yerde
Aşk odu derunda dumanı serde
Sırlar âgâh olur ruz-i mahşerde
Dâvasının eri orda bell'olur

3

El çek tabib el çek yaram üstünden
Sen benim derdime çare bilmezsin
Ya nasıl tabibsin yoktur ilâcın
Yaram yürektedir sarabilmezsin

Merhamet eyler mi ol kalb-i hâin
Değme âşık çekmez bu aşkın yayın
Yıktın viran ettin gönül sarayın
Şimdi bir taşını koyabilmezsin

Tâlibî'yim dağ başında izlerim
Muhabbetin can evimde gizlerim
Ağlasana be hey kara gözlerim
Bir daha o yâri görebilmezsin

4

Zülfün kemendine bu gönlüm güzel
Düştü asla o tuzaktan ayrılmaz
Adım mest yazılmış levhime ezel
Tel veraktan yazı aktan ayrılmaz

Bu hüsnü görenler ey serv-i kamet
Seni sever yanar tutuşur elbet
Gözlerin menekşe dudaklar demet
Dal yapraktan gül budaktan ayrılmaz

Aşkınla giryanım gözlerimde nem
Bülbül gibi oldum bağında sersem
Ne mümkün ayrılmak ey gonca gülfem
Tâlibî bu gül dudaktan ayrılmaz

XIX. Yüzyıl

ÂGÂHÎ

Seher vakti çaldım yârin kapısın
Baktım yârin kapıları sürmeli
Açtırdım kapıyı girdim içeri
Çıkageldi bir gözleri sürmeli

Öptüm ellerini girdim içeri
Aklımı başımdan aldı bir peri
Dedim sende buldum halis güheri
Dedi seni bir mehenge sürmeli

Bir yapı görmedim senin yapında
Oynanılmaz urganında ipinde
Ölenecek bekleyim mi kapında
Dedi yok yok seni burdan sürmeli

Şu kevn ü mekânı tuttu ışığı
Nöbeti bekleyen alır keşiği
Beklemeli bir sultanın eşiği
Günde yüz bin defa yüzler sürmeli

Âgâh dolu içti kanlı yaş ile
Hak bulunmaz hayal ile düş ile
Yetemen menzile bu gidiş ile
Binip aşk atını hemen sürmeli

ÂŞIK ÂRİF

1

Bir civan bir ateş saldı özüme
Nâzenînim sana kimse kıyar mı
Yemesem içmesem baksam yüzüne
Sabahtan akşama insan doyar mı

Nazlısın sevdiğim gayetle nazlı
Gamzelerin oku sinemde gizli
Cilveli ateşli hem şirin sözlü
Güzellikte eller sana uyar mı

Ârif'siz gezersin sen bu dünyada
Etme bu cefâyı ermen murâda
Sana cân ü dilden oldum üftâde
Bir bûse verirsen gönül doyar mı

2

Hey benim sevdiğim seni bu yerden
Alıp kaçsam da bir kaçmasam da bir
Gizli sırlarımı dosta düşmana
Gayri açsam da bir açmasam da bir

Deli gönül sakın şaşma yolundan
Çatar gelir adu tutar kolundan
Taze mahbubumu ince belinden
Sarıp kuçsam da bir kuçmasam da bir

Gam çekme Ârifî sağ olsun başın
Dökme gözlerinden gam ile yaşın
Oturup nâmerdin ekmeğin aşın
Yeyip içsem de bir içmesem de bir

3

Gönül bir dilberin aşkına düştü
Vücudum şehrinde nârı sorma hiç
Direk direk ahım semadan geçti
Yolunda kıldığım zârı sorma hiç

Serimi sevdaya bıraktı gitti
Firâkı hasreti canıma yetti
Beni Mecnun gibi sahraya attı
Bana o bivefa yârı sorma hiç

Söylesem hâlimi gûş edip tutmaz
Hayalimden asla cemâli gitmez
Bana ettiğini kâfire etmez
Cevre mâil sitemkârı sorma hiç

Ben kendimi teslim kılarım amma
Ârif'im vûslatı bilirim amma
İntikamım andan alırım amma
Ettiğim gayreti ârı sorma hiç

4

Hasret-i aşkınla ey gül-ü râna
Nice bu gurbete yaslanayım ben
N'ettim sana benden ettin istiğna
Yanıp firâkınla uslanayım ben

Yâr bana sâyende deli desinler
Günâhım alsınlar hakkım yesinler
Gittikçe artıyor derdim bu günler
Vursunlar zincire paslanayım ben

Ârif'in seyrekçe gelme yanına
Sâfâlar ulaştır hasta canına
Niyetin kötüyse girme kanına
Dost düşman içinde gizleneyim ben

BAHRÎ

Kırk gecedir gökte yıldız sayarım
Kamer yüzlü yârim hele gelmedi
Billâhi sen bekle gelirim deyip
Bağa gitti yârim hele gelmedi

Evlerinin önü bağdır bilirim
Her gün karanlık çökmeden gelirim
Bekleye bekleye gözden olurum
O Şirazlı yârim hele gelmedi

Yalan söylemezdi bunda bir hal var
Sunamın yüzünde bir hoşça hâl var
Divane gönlümde yaman melâl var
Şeker sözlü yârim hele gelmedi

Yârim salındıkça selvi baş eğer
Siyah sırma saçlar topuğun döğer
Bir gülüşü bütün dünyaya değer
Narin nazlı yârim hele gelmedi

Harman ayındaydı yemini içti
Nemli gözlerimden mürg-u hab uçtu
Güz gelip bağların hoş vakti geçti
Bahar yazlı yârim hele gelmedi

Yanık Bahrî ağla dolan dalına
Hakkın vardır küssen öz ikbalına
Bağdagül'ün bakakaldım yoluna
Üzüm gözlü yârim hele gelmedi

BAYBURTLU ZİHNÎ

1

Vardım ki yurdundan ayak götürmüş
Yavru gitmiş ıssız kalmış otağı
Camlar şikest olmuş meyler dökülmüş
Sakiler meclisten çekmiş ayağı

Hangi bağda bulsam ben o merali
Hangi yerde görsem çeşm-i gazali
Avcılardan kaçmış ceylân misali
Geçmiş dağdan dağa yoktur durağı

Lâleyi sümbülü gülü hâr almış
Zevk ü şevk ehlini ah ü zâr almış
Süleyman tahtını sanki mâr almış
Gama tebdil olmuş ülfetin çağı

Zihnî derd elinden her zaman ağlar
Vardım ki bağ ağlar bağıban ağlar
Sümbüller perişan güller kan ağlar
Şeyda bülbül terk edeli bu bağı

2

Saba gider isen bizim diyare
Benim vasf-ı hâlim o yare söyle
Lâlenin bağrında bir ise yâre
Benimki erişti hezare söyle

Bülbül bir gül için çekerse zârı
Hâlini arzeder yüz yüze bari
Ya ben görmemişim o şuh didârı
Bıraktı bu garip diyare söyle

Pervane perrini yaktıysa nâre
Ya ben yaktım vücudumu yekpare
Zihnîya Mansur'u çektiyse dâre
Ben esirim zülf-i nigâre söyle

3

Yıkmış çadırların göç etmiş Leylâ
Vardım ki boş kalmış yâr otakları
Dağı mesken etmiş biçare Mecnun
Akıtmış gözünden kan ırmakları

Zeyd ile göndermiş Leylâ'ya nâme
Dedi iyi getirdin ağyarı kâma
Âkibet yâr oldun İbn-i Selâm'a
N'eyledin ettiğin o misakları

Zihnî'yim akıttım dîdem yaşların
Yedi yıl bekledim bulak başların
Dağıt bu derneği sav savaşların
Bozuldu kabâil ittifakları

4

Bâd-ı sabâ selâm söyle o yâre
Ya gelsin ya gidek o diyâra biz
Kâtip arz-ı hâlim yaz ki cânâna
Ayrılalı düştük ah ü zâra biz

Kâtip arz-ı hâlim arşa dayandı
Can gurbette hasret nârına yandı
Herkes sevdiğinden doydu usandı,
Neden kaldık böyle bahtı kara biz

Nâmem hem okusun hem yâr ağlasın
Aşk oduna düşsün nâçar ağlasın
Sinesini dövsün her bâr ağlasın
Desin ki zulmettik Zihnî zâra biz

ÂŞIK BEDRİ

1

Âhır ecelimdir korkarım benim
Sebep oldu bana bir kaşı kara
Tîr-i müjgânından sızlıyor tenim
Can evime verdi onulmaz yara

Göz göz olmaktadır sinemde yaram
Anladım yarama yok imiş merhem
Ta ezelden böyle çalınmış kalem
Takdir böyle imiş gayrı ne çare

Ben seni severim can içre canım
Bana merhamet et kaşı kemanım
Başın için olsun gonce fidanım
Rahmeyle Bedri'yi düşürme zâre

2

Pervâne-veş nâra yanar âşıklar
Fasl-ı bahar gibi gül budağında
Rûz ü şeb zâr eder bağrı yanıklar
Şeydâ bülbül gibi hüsnün bağında

Kahbe felek bize gösterdi hüner
Hayal-i aşkınla yüreğim yanar
Gönlüm vîran oldu baykuşlar döner
Görünce rakıybi dost kucağında

Yaram köz köz oldu durmasın azsın
Bir kâtip gerek ki derdimi yazsın
Bedri Mecnun gibi bir zaman gezsin
Sürüsün zincirin sevdâ dağında

ÂŞIK BEYOĞLU

1

Felek Eyyub gibi düşürdün derde
Onulmadı yaram dedim ağladım
Rûz ü şebde kodun ah ile zârda
Alamadım ağram dedim ağladım

Kütah oldum mihnetimi çeken yok
Lûtf eyleyip bir çareme bakan yok
Ben ölürsem ocağımı yakan yok
Ne kara maceram dedim ağladım

Mahabbet çoğaldı gittikçe nazdan
Ol tabip gücendi el çekti bizden
Cümlenin mâbudu ol gani Yezdan
Senden olsun kerem dedim ağladım

Emrine muntazır oldum ya Celil
Zürriyetim Âdem milletim Halil
Korkarım arada sefil ü zelil
Olur kaşı karam dedim ağladım

Sene tamam hicran akar bu tenden
Pek müşküldür ben de geçtim bu candan
Nazlı yâr usandı el çekti benden
Salt kesildi çarem dedim ağladım

Tabip geldi bu yaremden bilmedi
Ezildi vücudum rahat kalmadı
Yakın komşulardan gelen olmadı
Zahmım kendim saram dedim ağladım

Beyoğlu İbrahim bahtım karalı
Hiç rahat bulmadım temel duralı
Dergâhına böyle mecruh yaralı
Bilmem nice varam dedim ağladım

2

Gider bu zenginlik gelir züğürtlük
Gün bugünkü gündür dün ele girmez
Gider bu yiğitlik gelir bir pirlik
Gençlikte sürülen dem ele girmez

Artık bu dünyanın cefası artık
Giyer bey gömleğin yakası yırtık
Ahret evimizin kapısı örtük
Açık pencereli dam ele girmez

Din Muhammet dini mezhep o mezhep
Kıyamet gününde isterler hesap
İnsan koyun olmuş Azrail kasap
Versen dünya malın can ele girmez

Beyoğlu da der ki hallerim yaman
Dinledim kalbimi koymadım güman
Ali zülfikârın çaldığı zaman
Kılıçtan damlayan kan ele girmez

CELÂLÎ

1

Karadeniz olsa âşıkın aşkı
Yüksektir yaylamız coşamaz burda
Bir yiğit ne kadar kahraman olsa
Karlı dağlar vardır aşamaz burda

Lûtfeyle sevdiğim sana yazuktur
Sen bir cevhersin ki sarrafın yoktur
Bar veren ağacı erdeyen çoktur
Keserler kökünden yaşamaz burda

Gedânın vârisi beylerdir dersen
Cenneti hacıya hocaya versen
Yolun doğrusunu nâsa göstersen
Celâlî yaşamaz ölürsün burda

2

Karşı yatan ulu dağlar
Kar kusar bellerin senin
Yazın kışın belli olmaz
Sert eser yellerin senin

Suyun kumsaldan kaynar
İner düz ovayı boylar
Şarıl şarıl akar çağlar
Serindir sellerin senin

Çiğdemin menekşen kokar
Güzeller göğsüne takar
İçinde sunalar oynar
Derindir göllerin senin

Dağın çiçekle dolmasın
Umarım yaylan olmasın
Yad ilden avcı gelmesin
Bağlansın yolların senin

Celâlî der tuzak kurdun
Pusularda sindin durdun
Yahşı yerden yaman vurdun
Kırılsın ellerin senin

ÂŞIK CEMÂLÎ

İlkbaharda gelir avcının işi
Söyletmen derdimi dursun avcılar
Takıp parmağına ala kafesi
Çıkıp sahrâlarda kursun avcılar

Kimyâdır sılanın toprağı taşı
Avcının gezerken uzandı kaşı
Kuşluk kuranında Bozdağ'ın başı
Üç beşini orda vursun avcılar

Az kaldı derdimin de cûş etmesi
Beş on yârân ile ava gitmesi
Sabah kuranında keklik ötmesi
Anın safâsını sürsün avcılar

Sayyâd olamaz da avcının tor'u
Erte kuranında Söğütlü-koru
Keklik yaylası da Ak-tepe kırı
Bir kerre orayı görsün avcılar

Cemâlî gam günü geçer sağların
Ötmez bülbülü de bizim bağların
Enginli yüksekli yüce dağların
Ala kekliğini vursun avcılar

KARSLI CEYHUNÎ

1

Sallanarak geçen güzel
Dur demeğe utanırım
İki sözüm vardır sana
Bir demeğe utanırım

Bağman ağlar yanağından
Sakın geçme gül bağından
Bir öpüş ak yanağından
Ver demeğe utanırım

Saçın bulut yüzün mahı
Kaşın âşık kıblegâhı
Gözün tahttan salar şahı
Gör demeğe utanırım

Gel bugün sen bırak nazı
Kör olsun düşmanın gözü
Kıl sözümden keşf-i râzı
Sır demeğe utanırım

Ceyhun buldu halvet otak
Gel koynuma bile yatak
Şirin canı cana katak
Sar demeğe utanırım

2

Gönül zülf-i tuzağına
Düştü ne çare ne çare
Kan yaşımdan derya-yı gam
Taştı ne çare ne çare

Böyle imiş kader yazı
Gurbet ile attı bizi
Felek sinem üzre közü
Deşti ne çare ne çare

Canan ili düştü yada
Deli gönül ah feryada
Garip Ceyhun içip bade
Coştu ne çare ne çare

ÂŞIK CEYHUNÎ

1

Tıfl-ı nazım yine geldin hatıra
Gurbet elde ağlayayım bir zaman
Muhabbetnamemi kimler götüre
Halim kime anlatayım bir zaman

Yine mevce geldi derun kaynaşır
Hasret ateşiyle gönül tutuşur
Eller bayram eder gülüp oynaşır
Ben karalar bağlayayım bir zaman

Kan karıştı Ceyhun yine seline
Gönül arzu çeker canan eline
Körpe kuzum bakar kimin eline
Kan ağlayıp çağlayayım bir zaman

2

Sevdana tutuldum ben bile bile
Ey nar-ı muhabbet yan içerimde
Firak-ı mihnetle derd-i hasretle
Uyuştu bağrımda kan içerimde

Dilber zülfü gibi aklım perişan
Gezerim âlemi mest ü sergerdan
Yâri ağyar ile gördüğüm zaman
Boğazıma gelir can içerimde

Ceyhun elde teber başta bir külâh
Gezerim âlemi dergâh-be-dergâh
Zeminden semaya çıktı suz u âh
Bir külhan-ı aşk var san içerimde

3

Evvel ateş püskürürken ağzımdan
Şimdi bir pamuğu yakamaz oldum
Tab ü fer kesildi iki gözümden
İpliği iğneye takamaz oldum

İçip içip asla bakmaz idim ben
Kimsenin hatırın yıkmaz idim ben
Evvel meyhaneden çıkmaz idim ben
Nedendir bugünler çakamaz oldum

Diyar-ı gurbette sürüyüp kaldım
Ömrüm telef edip çürüyüp kaldım
Kupkuru kaskatı kuruyup kaldım
Ceyhunî'yim lâkin akamaz oldum

4

El vurup tabibe incitme beni
Zira aşk derdine derman bulunmaz
Ne derttir bilmezem sızlatan beni
Can gider visâle cânan bulunmaz

Var iken sinede hezaran dağlar
Aşk oduna düştüm can evim yanar
Yâr ile sine saf olacak dağlar
"At bulunur ise meydan bulunmaz"

Çok gördüm feleğin serencamını
Murat üzere kimler aldı kânımı
Kanda nuş ederse ecel camını
Göçen Ceyhunî'den nişan bulunmaz

DADALOĞLU

1

Kalktı göç eyledi Avşar illeri
Ağır ağır giden iller bizimdir
Arap atlar yakın eder ırağı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir

Belimizde kılıcımız kirmani
Taşı deler mızrağımın temreni
Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir

Dadaloğlu'm yarın kavga kurulur
Öter tüfek davlumbazlar vurulur
Nice koçyiğitler yere serilir
Ölen ölür kalan sağlar bizimdir

2

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Severim kır atı bir de güzeli
Değip on beşine kendim bileli
Severim kır atı bir de güzeli

Atın beli kısa boynu uzunu
Kuru suratını elma gözünü
Kızın iplik iplik süt beyazını
Severim kır atı bir de güzeli

Atın höyük sağrı kalkan döşlüsü
Kalem kulaklısı çekiç başlısı
Güzelin dal boylu samur saçlısı
Severim kır atı bir de güzeli

At koşu tutmasın çıktığı zaman
Yalı kaval gibi yıktığı zaman
At dört kız on beşe yettiği zaman
Severim kır atı bir de güzeli

Dadaloğlu'm hile yoktur işimde
Yiğit olan yiğit görür düşünde
At dördünde güzel on beş yaşında
Severim kır atı bir de güzeli

3

Yürü yiğit yürü yoluyla yürü
Ağustosta erir dağların karı
Gayet güzel olsa yiğidin yârı
O yiğit yanına nazınan gelir

Sana derim sana ey Kınalıtaş
Gözümden akıttın kanlar ile yaş
Göllerde oynayan iki yeşilbaş
Göllerin safası kazınan gelir

Yürü yiğit yürü yolundan kalma
Her yüze güleni dost olur sanma
Ölümden korkup da sen geri durma
Yiğidin alnına yazılan gelir

Misis köprüsünde kollarım bağlı
Ayrılık elinden ciğerim dağlı
Göksün'e varınca Bayazıdoğlu
Sana gelen beyler sözünen gelir

Dadaloğlu'm der ki kollarım yaslı
Atım gök kır attır yanım tazılı
Gelir koyunları yanı kuzulu
Karışmış sağmalı yozınan gelir

4

Dostun bahçesinden yad el geçmesin
Kurutur ha nazlı dilber kurutur
Senin sevdan yüreğimde yağ komaz
Eritir ha nazlı dilber eritir

Yüksek olur arap atın kaltağı
Eşsiz kalmaz koç yiğidin yatağı
Korkarım kötüye değer eteği
Geri dur ha nazlı dilber geri dur

Arap at üstünde olsa postumuz
İkrarından döndü m'ola dostumuz
Bir gün kara toprak örter üstümüz
Çürütür ha nazlı dilber çürütür

Der ki Dadaloğlu'm ben ne yapayım
Hangi din hak ise ona tapayım
Eğil de bir al yanaktan öpeyim
Yeridir ha nazlı dilber yeridir

5

Alaydım da cura sazım dizime
Sürmeler çekeydim elâ gözüne
Cihan güzel olsa girmez gözüme
Sende gümanım kaldı Çiçekdağı

Şu karşıki dağda yanar bir ışık
Aldırmış sevdiğin ağlar bir âşık
Bir ceylan bakışlı zülfü dolaşık
Sende gümanım kaldı Çiçekdağı

Dadaloğlu söylenmiyor boradan
Yıkılsın şu dağlar kalksın aradan
Elbeyli'den geldim kurtar Yaradan
Sende gümanım kaldı Çiçekdağı

6

Çıktım yücesine seyran eyledim
Cebel önü çayır çimen görünür
Bir firkat geldi de coştum ağladım
Al yeşil bahçeli Kaman görünür

Şaştım hey Allahım ben de pek şaştım
Devrettim Akdağ'ı Bozok'a düştüm
Yozgat'ın üstünde bir ateş seçtim
Yanar oylum oylum duman görünür

Biter Kırşehir'in gülleri biter
Çığrışır dalında bülbüller öter
Ufacık güzeller hep yeni yeter
Güzelin kaşında keman görünür

Gönül arzuladı Niğde'yi Bor'u
Gün günden artmakta yiğidin zârı
Çifte bedestenli koca Kayseri
Erciyeş karşında yaman görünür

Dadaloğlu'm da der zatından zatı
Çekin eğerleyin gökçe kır atı
Göçmek değil bizim ilin muradı
Ak yâre gitmemiz güman görünür

7

Yine geldi yaz ayları
Göçeceğim şimdengerü
Yaz yağmuru sulu olur
Coşar çağlar şimdengerü

Ağaçlar pürçünü açtı
Kuşlar kılavuzun seçti
Yolumuz gurbete düştü
Garip düştüm şimdengerü

Ağaçlar geydi donunu
Kuşlar arttırdı ününü
Garip olan vatanını
Anar ağlar şimdengerü

Dadaloğlu'm der ki bana
Derdim artar ondan yana
Öter bülbül yana yana
Gözüm çağlar şimdengerü

DELİ BORAN

1

Gam yiyip ağlama divane gönlüm
Daima bu dünya başa dar olmaz
Hakkın kelâmını bırakma dilden
Haktan özge bir adama yâr olmaz

Tavlada bağlıdır yiğidin atı
Aslı pak olanın söylenir zatı
Altına batsa da iy'olmaz kötü
Aslı ham demirden cevahir olmaz

Atı olan ata biner atlanır
Er yiğitler her cefaya katlanır
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır
Kötünün gölgesi hem dalı olmaz

Deli Boran bilin cümleden gani
Hem yaratır alır Allah bu canı
Sen kendini yokla nefsini tanı
Boğaz kırk boğumdur dilde sır olmaz

2

Arzulayıp seni görmeğe geldim
Yüzünde evvelki nurun kalmamış
Evvel uğrun uğrun işmar eylerdin
Şimdi söylemeğe dilin kalmamış

Böyle olduğunu bilsem gelmezdim
Öğüt versen ol öğütten almazdım
Bahçem mâmur deyi gelip girmezdim
Senin yol olmadık yerin kalmamış

Boran'ım der geldim ise giderim
Bağıban değilim bağı n'iderim
Varır bir fidana hizmet ederim
Dökülmüş yaprağın gülün kalmamış

3

Haydi bre deli gönül
Alevden mi dışın senin
Haydi bre deli gönül
Alafıcrık işin senin

Yardan sana sade cefa
Sen de bol bol od ver bana
Bozarmış hep yana yana
Kanlı kızıl başın senin

Kalan her bucakta gezme
Rüzgârlardan hile sezme
Vara yoğa gönül çözme
Bine varmış yaşın senin

Deli Boran benzin solmuş
Boğazına zıkkım dolmuş
Döve döve gömgök olmuş
Kana kesmiş döşün senin

4

İncil Kuran Zebur olsan
Açmam seni şimden kelli
Ab-ı kevser suyu olsan
İçmem seni şimden kelli

Has bahçenin gülü olsan
Beyaz oğul balı olsan
İnci mercan lâli olsan
Seçmem seni şimden kelli

Eğer bir ulu kuş olsan
Cümle güzele baş olsan
Baha yetmez kumaş olsan
Biçmem seni şimden kelli

Boran der Hakkın muradı
Sözün özüme yaradı
Olsan cennetin sıratı
Geçmem seni şimden kelli

DERTLİ

1

Telli sazdır bunun adı
Ne âyet dinler ne kadı
Bunu çalan anlar kendi
Şeytan bunun neresinde

Venedik'ten gelir teli
Ardıç ağacından kolu
Be Allah'ın sersem kulu
Şeytan bunun neresinde

Abdest alsan aldın demez
Namaz kılsan kıldın demez
Kadı gibi haram yemez
Şeytan bunun neresinde

İçinde mi dışında mı
Burgusunun başında mı
Göğsünün nakışında mı
Şeytan bunun neresinde

Dut ağacından teknesi
Kirişten bağlı perdesi
Behey insanın teresi
Şeytan bunun neresinde

Dertli gibi sarıksızdır
Ayağı da çarıksızdır
Boynuzu yok kuyruksuzdur
Şeytan bunun neresinde

2

Hatırlayıp sormaz benim hâlimden
Kirpikleri kara kalem kaşlı yâr
Zikr ü fikri gitmez aslâ dilimden
Anadan gülmedik garip başlı yâr

Esb-i aşka süvar olsam yarışmaz
Hûn-ı didem deryalara karışmaz
Çoktanberi küsülüdür barışmaz
Benim ile mercimeği taşlı yâr

Dertli sefil gezer gurbet ellerde
Beyhude şöhreti gezer dillerde
Yârim gelir deyi gözü yollarda
Elleri kınalı gözü yaşlı yâr

3

Harâba kul olduk bezm-i âlemde
Abâd olsak da bir olmasak da bir
Düştük çâre nedir dâme âlemde
Azâd olsak da bir olmasak da bir

Aşk oduna yanmış ciğer kebâbız
Hicrile giryânız dîde pür âbız
Yapılmış yıkılmış hâne-hârâbız
Bünyâd olsak da bir olmasak da bir

Biz Şîrin elinden aşk meyi içtik
Hak ile bâtını fark edip seçtik
Varlık dağlarını deldik de geçtik
Ferhad olsak da bir olmasak da bir

Ey Dertli âlemde biz şâh-ı diliz
Haktan hakikatten âgâh-ı diliz
Tarîk-i esrâra ervâh-ı diliz
İrşad olsak da bir olmasak da bir

4

Bahar seli gibi dağlar başında
Gör nice duruldum nice bulandım
Bir dar-üş-şifadan boşanmış gibi
Sürüyüp zinciri hayli dolandım

Ömrüm helâk ettim dehrin peşinde
Yüz bin çile vardır her bir işinde
Hicran ocağında aşk ateşinde
Ciğer-kebab oldum gör nice yandım

Gâhi sâil gibi düştüm yollarda
Gâhi Mecnun gibi gezdim çöllerde
Bir kısmet arayıp gurbet illerde
Çok meşakkat çektim çok yuvarlandım

Bıktım o sofunun ibadetinden
Usandım mürşidin icazetinden
Geçtim o tekkenin kerametinden
Çile-i felekten bezdim usandım

Himmeti bu imiş bize pirlerin
Hizmetin eyledim nice mirlerin
Hayli müsellimin çok vezirlerin
Sayesinde bir Dertli'lik kazandım

5

Girdab-ı mihnette kapandım kaldım
Vermedin bir yandan ses kara bahtım
Anladım gafilsin uykuya daldın
Deli poyraz gibi es, kara bahtım

Âlemde bir candan korkulmaz iken
Pençenden kimseler kurtulmaz iken
Aslana kaplana yırtılmaz iken
Dedirdin tilkiye pes kara bahtım

Dertliyâ çıkar mı bu işin ucu
Şimdi fark eden yok altını tuncu
Evvel beğenmezdin mesi pabucu
Verdirdin çarığa mesh kara bahtım

6

Yâr neden hazzeder neden hoşlanır
Bilmem güzel nenin müptelâsıdır
Gönül kâh söyünür kâh ateşlenir
Ne çare çekmeli aşk belâsıdır

Sefine-i aşkım engine saldım
Girdab-ı mihnette eğlenip kaldım
Yüz bin aman dedim bir buse aldım
Hâsılı ömrümün kan pahasıdır

Canlar feda olsun ahu veş göze
Hiç doymak olur mu bu şirin söze
Bin tekellüm ettik bakmadı yüze
Bilmem o yâr kimin aşinasıdır

Dertli vazgelir mi ol mehcebinden
Yahşi haber aldım öz nesebinden
Verdiği buseler lâl-i lebinden
İftar-ı vaslının diş kirasıdır

7

Aşk ehline derman sordum âlemde
Ne Eflâtun bilir ne Lokman yazar
Erbâb-ı aşk olan kalır mâtemde
Anların ahvâlin perişan yazar

Bulunmaz âlemde böyle dilrubâ
Aşk u mahabbeti başlara belâ
Münkiri öldürmek sevabdır ammâ
Zâlim kadı üstümüze kan yazar

Dertli aşk yolunda olmuştur gulâm
Mastur cebîninde harf-i eliflâm
Hâkimler hakkında yazamaz i'lâm
Yazarsa fermanım Âlişan yazar

8

Nûrdan mı yaratmış seni yaradan
Âfet-i devrânım sen safâ geldin
Ayırdılar beni kaşı karadan
Zülfü perîşânım sen safâ geldin

Bu gözlerim seni görünce melek
Dîdelerim rûşen eyledi felek
Rûz ile şeb Hak'tan eyledim dilek
Güzeller sultânım sen safâ geldin

Beni Mecnûn etti ol saçı Leylâ
Bana aşkı veren Hazret-i Mevlâ
Derdimend Dertliyâ durma kan ağla
Ey şâh-ı hûbânım sen safâ geldin

ERBÂBÎ

1

Niçin böyle garip garip ötersin
Bulalım derdine çare bülbülüm
Sen de bencileyin yârdan m'ayrıldın
Düşersin ah ile zâra bülbülüm

Şu karşıki karlı karlı dağlarım
Viran oldu bahçelerim bağlarım
Ötme garip bülbül, şimdi ağlarım
Götür figanım var yâre bülbülüm

Bağların önünde geçilmez yardan
Yanamaz olmuşum ah ile zârdan
Yüzseler derimi vazgeçmem yârdan
İsterse çeksinler dâra bülbülüm

2

Gönül havalanma n'olur
Kanat çalma yele doğru
Yeter dolaştın gurbette
Gel gidek öz ile doğru

Yeşerdi dağlar sümbülü
Şenletti ulusu ili
Sıla bağının bülbülü
Feryad eder güle doğru

Bugün çok firkate düştüm
Kaynayıp derd ile coştum
Eski yaralarım deştim
Belki Lokman gele doğru

Gece gündüz o yâr adın
Bırakmazsın dilden dadın
Erbâbî nedir muradın
Ne dilersen dile doğru

ERZURUMLU EMRAH

1

Sabahtan uğradım ben bir fidana
Dedim mahmur musun dedi ki yok yok
Ak elleri boğum boğum kınalı
Dedim bayram mıdır söyledi yok yok

Dedim inci nedir dedi dişimdir
Dedim kalem nedir dedi kaşımdır
Dedim onbeş nedir dedi yaşımdır
Dedim daha var mı söyledi yok yok

Dedim ölüm vardır dedi aynında
Dedim zulüm vardır dedi boynumda
Dedim ak memeler dedi koynumda
Dedim ver ağzıma söyledi yok yok

Dedim Erzurum nen dedi ilimdir
Dedim gider misin dedi yolumdur
Dedim Emrah nedir dedi kulumdur
Dedim satar mısın söyledi yok yok

2

Tutam yâr elinden tutam
Çıkam dağlara dağlara
Olam bir yaralı bülbül
İnem bağlara bağlara

Birin bilir binin bilmez
Bu dünya kimseye kalmaz
Yâr ismini desem olmaz
Düşer dillere dillere

Emrah eydür bugünümdür
Arşa çıkan tütünümdür
Yâre gidecek günümdür
Düşem yollara yollara

3

Dedim dilber didelerin ıslanmış
Dedi çok ağladım sel yaresidir
Dedim dilber yanakların dişlenmiş
Dedi zülfüm değdi tel yaresidir

Dedim dilber lebin şeker bal olmuş
Dedi bana bugün başka hal olmuş
Dedim dilber ak gerdanın al olmuş
Dedi çiçek soktum gül yaresidir

Dedim Emrah aklın başından aldın
Dedi bu cihanda beni mi buldun
Dedim dilber niçin sarardın soldun
Dedi çekticeğim dil yaresidir

4

Kerem kıl ey sâki yüz verme bana
Gönül o yüzlerden farıdı gitti
Sevda illetinden açma söz bana
O illet bana bir nâr idi gitti

Ezelden gül gibi olurdum handan
Şimdi bülbül gibi kalmışım giryan
Ya niçin ağlayıp etmeyim efgan
Yârim sadakatli yâr idi gitti

Gözlerine yârin muvafık ismi
Hüsnüne düşmüştür mutabık ismi
Ne zaman okunsa bir âşık ismi
Derler ki bir Emrah var idi gitti

5

Ne kaçarsın benden serv-i bülendim
Ateş sakınır mı pervanesinden
Bezm-i mahabbete benim efendim
Mey esirgenir mi mestanesinden

Ezelden vermişim bu aşka ikrâr
Pare pare olsam eylemem inkâr
Hakikat babında sadakatli yâr
Geçer mi âşık-ı divanesinden

Bana senden oldu bu aşk u sevda
Sen var iken kime eyleyim şekva
Ricam budur senden, ey gani Mevlâ
Ayırma Emrah'ı bir tanesinden

6

Gönül gurbet ele varma
Ya gelinir ya gelinmez
Her dilbere meyil verme
Ya sevilir ya sevilmez

Yürüktür bizim atımız
Yardan atlattı zatımız
Gurbet ilde kıymetimiz
Ya bilinir ya bilinmez

Bahçenizde nar ağacı
Kimi tatlı kimi acı
Gönüldeki dert ilacı
Ya bulunur ya bulunmaz

Deryalarda olur bahri
Doldur da ver içem zehri
Sunam gurbet elin kahrı
Ya çekilir ya çekilmez

Emrah der ki düştüm dile
Bülbül figan eder güle
Güzel sevmek bir sarp kale
Ya alınır ya alınmaz

7

El çek tabib el çek yaram üstünden
Sen benim derdime deva bilmezsin
Sen nasıl tabibsin yoktur ilâcın
Yaram yürektedir sarabilmezsin

Sana derim sana ey kalbi hain
Kimseler çekmesin feleğin yayın
Yıktın harab ettin gönlüm sarayın
Alıp bir taşını koyabilmezsin

Emrah eydür yalan oldu sözlerim
Muhabbetin can evimde gizlerim
Ne durursun ağlasana gözlerim
Gitti kaşı kara görebilmezsin

8

Bâd-ı saba selâm eyle o yâre
Mübarek hatırı hoş mudur nedir
N'ideyim yitirdim bulamam çare
Mestane gözleri yaş mıdır nedir

O nazlı canana uğrarsa yollar
Bize mesken oldu kahveler hanlar
Yârin meclisinde oturan canlar
Hesap etsin yıllar beş midir nedir

Eğil güzel eğil saçın sürünsün
Aç beyaz göğsünü memen görünsün
Evvel benim idin şimdi kiminsin
Gündüzün hoş gecen düş müdür nedir

Emrah eydür can bülbülü kafeste
Benim hasbıhalim bildirin dosta
Kendim gurbet elde dost kara yasta
Gitmiyor kervanım kış mıdır nedir

ÂŞIK DEVÂMÎ

Rahmeyleyin benim garip halime
Kalmışım gurbette ararım yoktur
Terkeyledi bülbül konmaz dalıma
Gezerim çöllerde kararım yoktur

Bir onulmaz derde düştüm ağlarım
Aşk nârında ciğerciğim dağlarım
Koygundur yaralar sargı bağlarım
Merhem edip bana sararım yoktur

Yazılmış alnımın yazısı kara
Benim bu derdime bulunmaz çare
Gece gündüz düştüm ben ah ü zâre
Halin nedir deyip sorarım yoktur

Perişan halimden kimse bilmedi
Akan çeşmim yaşın gelip silmedi
Coştu Tuna gibi hiç eksilmedi
Perişan zülüfler tararım yoktur

Kurtulup bu dertten iyi olamam
O nazlı yâri ben gayrı bulamam
Devâmî'yim ben gurbette kalamam
Benim bir kimseye zararım yoktur

FERYÂDÎ

Bahar geldi yeşillendi şu dağlar
Gözüm görür ama gönlüm kan ağlar
Ne bu âlem ne bu ahvâl ne bu hâl
Arzıhal sunacak hâkim kalmamış

Bir yandan gam gelir bir yandan sitem
Hasretlik pek güçtür bilmem ki n'idem
Yok bir âlicenap halim arz edem
Derdim arz edecek bir er kalmamış

Gündüzüm bir türlü gecem bir türlü
Açılmış gonceler ötmez bir türlü
Acep ne tarafta hakıykat yolu
Yolu gösterecek delil kalmamış

Hasretlik elinde kararmış dağlar
Mâteme bürünmüş bahçeler bağlar
Zâlimler yüzünden mazlumlar ağlar
Varıp dayanacak çınar kalmamış

Yirmi dört yaşımdan beri ağlarım
Ümidimi kesmem gönlüm eğlerim
Feryâdî tükendi dermanım ferim
Başbaşa verecek hemdert kalmamış

FİGANÎ

1

Gülmedim dünyaya geldim geleli
Ne kara yazılı garip başım var
Ben kendimi bilip aklım ereli
Akar gözlerimden kanlı yaşım var

Ezelden talihim böyle çalınmış
Anasır gömleğim gamdan alınmış
Rahm-i maderimden temel çatılmış
Sanmayın sonradan benim aşım var

Fakir zahmetinden yaram sızılar
Talihim benim işte bu yazılar
Yiyecek istiyor evde kuzular
Bir iki üç tane kalemkaşım var

Yalınız biçare hasret kalırsam
Ecel şerbetinden lezzet alırsam
Figanî'yim gurbet ilde ölürsem
Tarihi belirsiz mezar taşım var

2

Bir perşembe gündüzünün beşinde
Gördüğüm cananın kaşları kara
Ol siyah giysular sallar belinde
Düşürdüm gönlümü ol nazlı yâre

Beğendim dilberi ben de görünce
Uygun libasları giymiş boyunca
Kaşı keman boyu uzun bel ince
Yandı ciğerciğim oldu bin pare

Muradım ey felek isterim senden
Ol çeşm-i elâyı yâd etme benden
Aşkına hayranım hem can ü tenden
Yetişir derdime derman ü çare
Bilmezdim ben onu ezelden ezel
Görmedim cihanda öyle bir güzel
Yandı ciğerciğim oldu hep gazel
Figanî'yim düştüm ah ile zâre

3

Niğde'den mektubun eyledi vüsul
Güzel memlekettir nimetleri bol
Sanırım ırağa gidecek çok yol
Kurtardın bizleri hayli meraktan

Rahatınız nasıl bizlere bildir
Mektup okudukça yüzümü güldür
Hasretlik derdini içimden kaldır
Kalmasın mahrum gönül bu ferahtan

Eyledim Mevlâ'ya emanet sizi
Haftada bir mektup boş koyma bizi
Pederin burada kan ağlar gözü
Sağların mektubu gelir ıraktan

Söylersem tükenmez sözüm var benim
İniler derûnum özüm var benim
Asker ocağında kuzum var benim
Ölmeden görüşmek dilerim Hak'tan

Dertli dertli söyler Âşık Figanî
Ben de gurbet ilde gezdim yabanı
Sağ olan askerin gelir zamanı
Elbette tezkere çıkar evraktan

GÜNDEŞLİOĞLU

1

Hani benim ak ekmeğim yiyenler
Kılıcın kuşanıp ata binenler
Gündeşlioğlu geç başa diyenler
Şimdi benim yerim eşik olmuştur

Evvel ben de yaylalara giderdim
Koyunumu kırkıp keçe ederdim
Üç beş güzel ile halay çekerdim
Şimdi Gündeşlioğlu uşak olmuştur

Bölük bölük davarlarım katardım
Yâranıma yoldaşıma satardım
Üstü kara kuşlu çadır tutardım
Şimdi gölgeliğim kaşak olmuştur

Sürümün indiği çaylar kururdu
Dostum güler düşmanlarım erirdi
Üç beş katar mayalarım yürürdü
Şimdi beş gölüğüm eşek olmuştur

2

İki bülbül geldi tüyü yeşilden
Kepezini alamadım başından
Yayılırken ayrı düşmüş eşinden
Ötsem garip garip varsam tutulmaz

Kimi yeri ala kim' yeri sarı
Gün gibi batıyor görünmez moru
Kepezi başında döğüyor yeri
Ötsem garip garip varsam tutulmaz

Huri mi melek mi bunun anası
Her bahçede gonca güller deresi
Cennet-i âlâdan çıkmış siması
Bunun soyu bu kuşlara katılmaz

Gündeşl'oğlu'm yaylalara çıkasın
Deste deste mor sümbüller biçesin
Mevlâm kanat vere bile uçasın
Bir kuş için diyar diyar göçülmez

3

Kadir Mevlâm bir dileğim var sana
Dost ile yiyecek mal ver sen bana
Ağır meclislerde hâkim uğrunda
Hizmet ile buyruk dil ver sen bana

Mevlâm izin versen Hicaz'a gitsem
Ağır murat ile devlete yetsem
Pança pança sarı altın dağıtsam
Mevlâm bir tutulmaz kol ver sen bana

Padişahın üç tuğunu götürsem
Emreylese düşmanını batırsam
Şu koca Halep'i verse otursam
Yüz bin asker ile kul ver sen bana

Gündeşlioğlu der başım belâda
Çifte toplar atar idim kulede
Yarın mahşer günü cennet'âlâda
Mevlâm bir tutacak dal ver sen bana

KAĞIZMANLI HIFZI

Sefil baykuş ne gezersin bu yerde
Yok mudur vatanın illerin hani
Küsmüş müsün selâmımı almadın
Şeyda bülbül şirin dillerin hani

Ecel tuzağını açamaz mısın
Açıp da içinden kaçamaz mısın
Azad eyleseler uçamaz mısın
Kırık mı kanadın kolların hani

Bir kuzu koyundan ayrı mı durdu
Yemez mi dağların kuşuyla kurdu
Katardan ayrıldın şahin mi vurdu
Turnam teleklerin tellerin hani

Aç mısın yok mudur ekmeğin aşın
Odan ne karanlık yok mu ataşın
Hanidir güveyin hani yoldaşın
Hani kapın bacan yolların hani

Kara yerde mor menevşe biter mi
Yaz baharda ishak kuşu öter mi
Bahçede alışan çölde yatar mı
Uyan garip bülbül güllerin hani

Bunda yorgan döşek yastık var mıdır
Bu geniş dünyada yerin dar mıdır
Dalın tahta duvar önün yar mıdır
Yeşil başlı sunam göllerin hani

Körpe maral idin dağlarımızda
Dolanırdın sol u sağlarımızda
Taze fidan idin bağlarımızda
Felek mi budadı dalların hani

Düğününde acı şerbet içildi
Gelinlik esvabın dar mı biçildi
İlikle düğmele göğsün açıldı
N'oldu kemer-beste bellerin hani

Alışmış kaşların var mı kınası
Ala idi gözlerinin binası
Kocaldın mı on beş yılın sunası
Yok mudur takâtın hallerin hani

Emmim kızı aç kapıyı gireyim
Hasta mısın halin hat'rın sorayım
Susuz değil misin bir su vereyim
Çaylarda çalkanan sellerin hani

Yatarsın gaflette gamsız kaygusuz
Ninni balam ninni kalma uykusuz
Hem garip hem çıplak hem aç hem susuz
Felek fukarası malların hani

Her gelip geçtikçe selâm vereyim
Nişangâh taşına yüzüm süreyim
Kaldır nikabını yüzün göreyim
Ne çok sararmışsın halların hani

Civan da canına böyle kıyar mı
Hasta başın taş yastığa koyar mı
Ergen kıza beyaz bezler uyar mı
Al giy allı balam şalların hani

Daha seyrangâha çıkamaz mısın
Çıkıp da dağlara bakamaz mısın
Kaldırsam ayağa kalkamaz mısın
Ver bana tutayım ellerin hani

Sen de Hıfzı gibi tezden uyandın
Uyandın da taş yastığa dayandın
Aslı Hanım gibi kavruldun yandın
Yeller mi savurdu küllerin hani

ÂŞIK İKRÂRÎ

O ki biz ki bu sevdâya tutulduk
Âh edip sevdâyla çürüyelim mi
Herkes şâhinini almış koluna
Biz de sevdiğ'mizi arayalım mı

Âşıklar zikreder doğru yolunu
Neylemeli ağam dünya malını
Ak alnın üstünde zülfün telini
Tarak vurup zülfün tarayalım mı

Kesildi imdâdım yoktur dermânım
Bu dünyada çoktur âh ü efgânım
Cesedde kalmadı süzüldü kanım
Bir gonca gül gibi kuruyalım mı

Nazlı dilber sen kendini öğersin
Yağmur olur semâlardan yağarsın
Allah'ın emriyle beni seversin
Sevmesen sevdâdan fırıyalım mı

Okudum imlâyı cân-ı kâmilde
Âşıklar kelâmı söylerler dilde
Cesed sıladadır yâr gurbet elde
Biz de gurbet ile yürüyelim mi

İkrârî'yem erimişem tuz gibi
Elâ gözler sürmelenmiş saz gibi
Ağustos ayında karla buz gibi
Seni her gördükçe eriyelim mi

ÂŞIK KÂMİL

Ey benim sadakatli nazlı yârim
Niçün benden böyle şüphelenürsün
Ahdin bütün olsun benimle her ân
Bana günden güne küsgülenürsün

Şâhinin avladığı her dem az olmaz
Keşin ortasında böyle baz olmaz
Eğer naz edersen böyle naz olmaz
Ya niçün darılıp öykelenürsün

Kâmil boşuna göz yaşını döker
Feleğe kahr edüp başını büker
Olur olmazların kahrını çeker
Gönül sana yazık örselenürsün

KÂMİLÎ

1

Şu yalan dünya içinde
Güldüm diyen yalan söyler
Arayıp bir sadık yâri
Buldum diyen yalan söyler

Güzelim gel etme inat
Safası yok hepsi isnat
Şad olup cihanda murat
Aldım diyen yalan söyler

Şu cihanın bak haline
Güvenme dünya maline
Sadakatsiz dost yoluna
Öldüm diyen yalan söyler

Kâmilî kurtara başın
Hak ile gör her bir işin
Ağlayıp da gözüm yaşın
Sildim diyen yalan söyler

2

Felek senden kime feryat edeyim
Bir cahil yâre düşürdün beni
Başım alıp ne diyare gideyim
Dost içinde âre düşürdün beni

Yüce dağlar gibi başımda duman
Bükülüp belimiz oluptur keman
Yok mudur sevdiğim göğsünde iman
Pervane tek nâre düşürdün beni

Yüreğimde derdim vardır gülemem
Elim varmaz çeşmim yaşın silemem
Kâmilî der kendi kendim bilemem
Tamam olmaz kâre düşürdün beni

ÂŞIK KEMÂLÎ

1

Dedim dilber niçin eylersin cefa
Dedi güzellerde eski âdettir
Dedim gayrilere edersin vefa
Dedi mutlak âşıklara nisbettir

Dedim benim ile eylesen ülfet
Dedi şimdi zersiz olmaz muhabbet
Dedim malım canım senin ey afet
Dedi inanmazım kuru sohbettir

Dedim Kemâlî'yi ağlatma yârim
Dedi âşıkları ağlatmak kârım
Dedim kalmadı hiç sabr ü kararım
Dedi sabrın sonu istirahattir

2

Hudâ'nın aşkına ey bâd-ı seher
Götür arz-ı hâlim dildâra söyle
Çektiğim mihneti var birer birer
Yüz sür hâk-i pây-i hünkâra söyle

Varınca yanına ol mehpârenin
Sun arz-ı hâlimi ben bîçarenin
Yalancı bîkarar kalbi karenin
Bûs eyle dâmenin yalvara söyle

Gitmez oldu gözden yârin hayali
Getirdi başıma bu kıyl ü kali
Eğer sorarlarsa n'oldu Kemâlî
Kaldı ayaklarda bîçare söyle

KEMÂLÎ (BORLU)

Karlı buzlu sularından içeyim
Var mı kayağında kar Hasan Dağı
Kaldır dumanını gelip geçeyim
Sana bergüzarım var Hasan Dağı

Açılmış menevşen kokar güllerin
Değme kıvamında mor sümbüllerin
Harâmiler bekler her bir yerlerin
Düşer mi bu sana ar Hasan Dağı

Kati mağrur olma kendini dekle
Hallâc-ı Mansur'a kaldın mı bekle
Koltuğunda gizle koynunda sakla
Çıkarsa serine yâr Hasan Dağı

Âşıkı ağlatmak lâyık mı sana
Gelmişim pâyına gitmem bir yana
Ateşten kisbetler giydirdin bana
Yanar derunumda nâr Hasan Dağı

Büyümüşsün vatanında ilinde
Hatar vardır yumruğunda yelinde
Aşıp gidemedim kaldım belinde
Ulaş imdadıma ey Hasan Dağı

KUL İSMAİL

1

Gökte ne gezersin ay ile yıldız
İndim seyreyledim ovasın dümdüz
Ne gecen gecedir gündüzün gündüz
Hep senin cevrindir çekerim gönül

Kara bulut gibi dağa çökersin
Sulu yağmur gibi bağa dökersin
Nerde güzel görsen boynun bükersin
Sanırsın benimdir divâne gönül

Âşık İsmail'e öğüt kâr etmez
Güzelin ettiğin kâfirler etmez
Kilit ile zincir vursan zaptetmez
Demir kafesleri delersin gönül

2

Zâhirde batında gerçek erenler
Seyredin görün ben neden ayrıldım
İsteyenin muradını verenler
Lebi sükker dili baldan ayrıldım

Böylece değildi çün benim ahdim
Çok canım sıkıldı odamdan çıktım
Kendi elim ile evimi yıktım
Öyle merhametli şahtan ayrıldım

Kul İsmail kaddim büktüm kıl bükâ
Hayıf zâya gitti çektiğim cefâ
Bir dem o yâr ile sürmedim safâ
Küsülüydüm barışmadan ayrıldım

KUSURÎ

1

Seyyah olup şu köyleri gezerken
Kanberli'de bir güzele uğradım
Dilberleri defterime yazarken
Kanberli'de bir güzele uğradım

Açılmış baharda gülü nergisi
Kul işi değildir Hakk'ın vergisi
Otuz iki saçlarının örgüsü
Kanberli'de bir güzele uğradım

Ayağında kundurası mesi var
Gökten inen turnalardan sesi var
Ellerinde kınaların hası var
Kanberli'de bir güzele uğradım

Sal'vermiş kuşağı dökmüş dizine
Sürmeler çekinmiş elâ gözüne
Kaçtı benden, bakamadım yüzüne
Kanberli'de bir güzele uğradım

Kusurî'yim bu yıl burda kışlasam
Güzelleri medhetmeğe başlasam
İzin alsam al yanaktan dişlesem
Kanberli'de bir güzele uğradım

2

Başımıza erdi belâ tufanı
Hazan erdi bu gülşende nem kaldı
Büründü koncayı hârın yaprağı
Pinhan etti gülistanda nem kaldı

Benim yârim hem deli hem usludur
Ahulardan ak turnadan seslidir
Gündüzün gamlıyım gecem yaslıdır
Gözüm yaşlı şadümanda nem kaldı

Bir yavru sevmişim gayet küçücek
Mest olmuştur aşk badesin içicek
Mail olur gül rengine her çiçek
Lâle sümbül ü reyhanda nem kaldı

Kusurî'yim kimse bilmez halimden
Kararmışım neşe gelmez elimden
Ayrı düştüm vatanımdan ilimden
Yardan özge tatlı canda nem kaldı

3

Neyleyim feleğin ihmâl işini
Beni bu sevdaya düş etti bugün
Gül yüzlü yârimi ellere verdi
Düşmanın gönlünü hoş etti bugün

Felek aşk ateşin cana yetirdi
Başımdan aklımı aldı yitirdi
Aldı pençesine beni götürdü
Ölümden ziyade iş etti bugün

Amanlandı düşmanların birazı
Arttırdı canımız derdi marazı
Var imiş feleğin bana garazı
Sırrımı âleme faş etti bugün

Her gece her gündüz beni ağlattı
Yüreciğim aşk oduna dağlattı
Yâra giden yollarımı bağlattı
Çiçekli dağlarım kış etti bugün

Kusurî yavrudan geçmezdin ama
Aşk elinden bade içmezdin ama
Her yerde sırların açmazdın ama
Yürek dalgalandı cûş etti bugün

4

Yenile bir şuha gönül düşürdüm
Açılmış goncesi, bağları taze
Kement kurmuş gamzesinden ok atar
Çekti bu sineme dağları taze

Yavru şahin kanatlanmış kol açar
On üçünden on dördüne yol açar
Tomur tomur çiçeklenmiş gül açar
Heman sarılacak çağları taze

Dost eline al kınalar yakınmış
Demem ismin dört harf ile okunmuş
Al yeşil bağlanmış simler takınmış
Her rengini bulmuş ağları taze

Kusurî'm gam çekmiş gamdan usanmış
Benler deste deste rûya döşenmiş
Beline lâhuri kılıç kuşanmış
Gamze kılıç çekmiş zağları taze

ÂŞIK MESLEKÎ

1

Sana bir çift cevabım var güzelim
Kerem eyle darılırsan demeyim
Seni özge candan sevmek emelim
Yokuşuna yorulursan demeyim

Bir sen bir ben ikimiz de burada
Rakîplerse kol kol olmuş sırada
Artık eksik söz çok olur arada
Kulak verip kırılırsan demeyim

Gönül aynasını sildim ışıttım
Meslekî'n gönlünü sana düş ettim
Bu günlerde bir suçunu işittim
Eğer bana yâr olursan demeyim

2

Saki başın için bir çare yetir
Ateş aldı yüreğimde yangın var
Yanaktan dudaktan bir katre getir
Ateş aldı yüreğimde yangın var

Hasretlik yakıyor gülleri hârı
Sardı kıvılcımlar kurb ü civarı
Seyreyle söner mi gönlümün nârı
Medet medet deryalarda yangın var

Bir gün olur Meslekî'yi ararsın
Niye böyle sevdalıyı kınarsın
Alışırsın tutuşursun yanarsın
Yakın gelme üzerimde yangın var

3

Dolanı dolanı gelir
Ölüm yavaşça yavaşça
Kalem alıp yaz derdimi
Gülüm yavaşça yavaşça

Söyünmüyor bir dem nârım
Sevda oldu öz diyarım
Güz dedi geçti baharım
Selim yavaşça yavaşça

Garip gönlüm durmaz oldu
Gözüm ırak görmez oldu
İşe güce varmaz oldu
Elim yavaşça yavaşça

Sevdiğim bu yana bakmaz
Kaş eğip kirpiğin yıkmaz
Kırıldı kanadım kalkmaz
Kolum yavaşça yavaşça

Şu dünyaya güvenilmez
Ölmeyince kan kesilmez
Meslekî'm artar eksilmez
Zulüm yavaşça yavaşça

MİNHACÎ

1

El'aman elinden ey suna boylum
Büktün elif kaddim dal ettin gitti
Sildirmedin bir dem didem yaşını
Akar damlaları sel ettin gitti

Benim bu talihim kara n'eyleyim
Yaktın yüreğimi nâra n'eyleyim
Söyletmedin aşikâra n'eyleyim
Bülbül dillerimi lâl ettin gitti

Vah böyle n'eyledin n'ittin sevdiğim
Engellerle ülfet ettin sevdiğim
Tuttun iğri yola gittin sevdiğim
Cihan değerini pul ettin gitti

Zülüfleri ak gerdana düzersin
Uğrun uğrun bakar beni üzersin
Bana nisbet şurda burda gezersin
Minhacî'n kalbini yol ettin gitti

2

Vefasız dilberi gördüm pınarda
Şu kara bağrımı dağladı gitti
Bir dem şahin gibi yüzüme baktı
Yıktı kaşlarını ağladı gitti

Yaşını silip de demedi derdi
Fark etmedi zalim nâmerdi merdi
El sözüne kandı kalkıp yürüdü
Ak üstüne kara bağladı gitti

Her dem varıp beni sana kardılar
Şerha şerha yüreğimi yardılar
Seni benden alıp yada verdiler
Düşman yarasını sağladı gitti

Bizi ayırana sanmayın kalır
Erilmez muradın atı gem alır
Gitti bu ülkeden yetişmem sanır
Minhacî göz yaşım çağladı gitti

3

Neme şad olayım neme güleyim
Gönül gamlı iken gülünmez imiş
Arşa direk direk oldu tütünüm
Bu duman haşredek silinmez imiş

Geldi geçti güzellerin kervanı
Sürüldü savruldu yârin harmanı
Gençlik elde iken sürün devranı
Kocalıkta devran sürülmez imiş

Toy iken ölüme aklım ermezdi
Ayrılık ne kulağıma girmezdi
Şu dert hatırıma bir dem gelmezdi
Bana ne gelecek bilinmez imiş

Minhacî'yim demem binde birini
Ferhat olan niçin sevmez Şirin'i
Aradım kitapta buldum yerini
Sabır gibi devlet bulunmaz imiş

MUHİBBÎ

1

Seherden uğradım göl kenarına
Geldi yeşil başlı sunalar geçti
Al yanak üstünde güller dizili
Çekilmiş kamet-i mînalar geçti

Arzum kaldı o cananın özünde
Siyah sürme çekmiş elâ gözünde
Sırma zülüf tel tel olmuş yüzünde
Taramak'çin altın şaneler geçti

Avcısıyım o cananın göllerde
Gele diye gözetirim yollarda
Biçare Muhibbî gurbet illerde
Nice ay dolandı seneler geçti

2

Dinleyin ahbaplar târif edeyim
Yetmiş iki dertten baştır bu sevdâ
Yandırır odlara pervâne gibi
Dâim sönmez bir ateştir bu sevdâ

Felek hisar çekmiş yolum açılmaz
Bir bülbülüm gonca gülüm açılmaz
Felek kırdı kanat kolum açılmaz
Yazı gelmez yaman kıştır bu sevdâ

Muhibbî'nin elif kaddin dal eyler
Ağlatuben göz yaşını sel eyler
Hicran haddesinden çeker tel eyler
El sanır ki bir cümbüştür bu sevdâ

3

Pencereden melül melül
Bakan dilber kiminsin sen
Yârin koyup yad illere
Akan dilber kiminsin sen

İnci dizilmiş dişine
Kalem çekilmiş kaşına
Âşıkı aşk ataşına
Yakan dilber kiminsin sen

Muhibbî'yi ettin Mecnun
Leylâ cemâline meftun
Ziynet için kızıl altun
Takan dilber kiminsin sen

4

Dedim dilber hûb açılmış
Dedi güldür yanağımda
Dedim anber mi saçılmış
Dedi terdir dudağımda

Dedim yüze çekme perde
Dedi uğramışım derde
Dedim âb-ı kevser nerde
Dedi damlar dudağımda

Dedim Muhibbî'yem bilür
Dedi halvet kılsak n'olur
Dedim korkam uykum gelür
Dedi baş koy kucağımda

ÂŞIK NÂZÎ

1

Dokunma ey saba zülf-i dildâra
Dolaştırma aman tel incinmesin
Düşme ey dil sen de feryad ü zâra
Yanağında sakın gül incinmesin

Gülşenden mi teşrif böyle gülerek
Ruhların mı verdi yoksa güle renk
Cânâ şöyle gel yat ağuşumda tek
Sakın kıyam etme kol incinmesin

Morlu fes başında dursun bir yana
İster isen takın altın gerdana
Lâhuri şal kuşan ince miyana
Altın kemer takma bel incinmesin

Âşıklar seninçün düşmüşler derde
Bir de Nâzî var mı yokla defterde
Gönül yıkma kemlik etme bir ferde
Bu dünyada senden kul incinmesin

2

Saba gidip söyle nazlı canâna
Yetişsin imdada haller perişan
Solmadan erişsin ömrüm gülşeni
Vakt-ı hazân oldu güller perişan

Hasret ciğerimi kıldı bin pâre
Yürekte yaralar erdi hezâre
Ecel can kasdına düşmüş efkâre
Uzaktır menzilim yollar perişan

Gelsin helâllaşsın gonce dehenim
Mürg-i dil pervâzda zayıftır tenim
Garip Nâzî diye sarsın kefenim
Akıtsın gözünden seller perişan

ÂŞIK NECİB

1

Gece rüyada sohbetin
Gündüz dillerde dillerde
Canda gizli mahabbetin
Gördün illerde illerde

Bu hasta halim sormaya
Yarama merhem sürmeye
Yar gelir deyü görmeye
Gözüm yollarda yollarda

Görsem n'olur hilâl kaşı
Perişandır gönül kuşu
Görüyorsun gözüm yaşı
Kanlı sellerde sellerde

Cevr ü cefa etme n'olur
Düşman ettiğini bulur
Bağışla kusur çok olur
Gülüm kullarda kullarda

Sızlar yaraların Habib
Arar deva bulmaz tabib
Ey vefasız garip Necib
Gör ne hallerde hallerde

2

Karakuşum gökte uçar
Göğüs gerer kanat açar
Kara gündür gelir geçer
Gamlanma gönül gamlanma

Yavru şahinim baz olur
Kanadları beyaz olur
Kara günün ömr'az olur
Gamlanma gönül gamlanma

Deve deveyi yeder mi
Deve de sarpa gider mi
Bin kaygı bir borç öder mi
Gamlanma gönül gamlanma

Koyun meler kuzu meler
Su gelir hendeğe dolar
Ağlayanlar bir gün güler
Gamlanma gönül gamlanma

NOKSANÎ

1

Gene aşk kaynıyor bu garip canda
Bahar seli gibi coştum ne dersin
Âşıkın gemisi yer yer ummanda
Derya-yı dil oldum taştım ne dersin

Yaz gelende olur çiçekler peyda
Yeşillendi gayri yayla da yurt da
Ötüşür dallarda bülbül-i şeyda
Kanlı efganlara düştüm ne dersin

Derd ü efkâr ile daldım mânaya
Neyim varsa verdim bugün yağmaya
Soyunup da düştüm coşkun Tuna'ya
Pir elinden bade içtim ne dersin

Niye inanmazsın özge sözüme
Dağladım sinemi aşkın közüne
Elimle döşedim taşı özüme
Sonra basa basa geçtim ne dersin

Var mı itirazın Âşık Noksan'a
Yâd et dâvaları getir lisana
Yetmez mi yaşadım bu kadar sene
Aşkın kitabını açtım ne dersin

2

Beyhude gamlanma divane gönül
Cümle âlemlerin rızkın veren var
Yaptığın hatadan habersiz sanma
Kara karıncayı gece gören var

Hakkın toprağına mülküm var deme
Dam ile harmanda hakkım var deme
Güçlü kuvvetliyim arkam var deme
Sırt üstü insanı yere vuran var

Yoksul düşmüşsen de deme fakirim
Zenginliğin sonu nedir okurum
Ben güzelim deyü halı dokurum
Nice Züleyha'lar Yusuf Kenan var

Âşıklık satarsın beyhude gözüm
Olursa olmaza yoktur bir sözüm
Her seher dergâha tutarım yüzüm
Âşıkların sonu Âşık Noksan var

3

Dinleyin ağalar methin edeyim
Elma yanaklımın kara kaşlımın
O gül yüzlerine kurban olayım
Dal gerdanlımın da sırma saçlımın

O yârin açılmış gülü koncadır
Boyu fidan beli gayet incedir
Mutabık fakire hemen bencedir
İpek poşulumun güneş başlımın

Bir yol öpemedim kara gözünden
Doyulmaz ki cilvesinden nazından
Hokka deheninden şirin sözünden
Kiraz dudaklımın inci dişlimin

Âşık oldum cemaline gülüne
Al kınalar yakmış sedef eline
Bir gönül bağlıdır her bir teline
Henüz çağı on üç on dört yaşlımın

Bir deyiş söylerim her gidişine
Evvel sevip sonra terk edişine
Noksanî girdin mi sen de düşüne
O turunç memeli beyaz döşlümün

ÂŞIK NİGÂRÎ

1

Bir yâr için dolanırsın her yanı
Mecnûn'um eyledi zâr beni beni
Düşürdü sevdiğim beni sevdaya
Perişan eyledi yâr beni beni

Bağ-ı aşk içinde civânım gezer
Korkarım sevdiğim adûlar sezer
Zülfünün bendini yâd iller çözer
Ol vakıt öldürür âr beni beni

Rûz u şeb sevdiğim figan eyledim
Çektiğim dertleri beyan eyledim
Başımı sevdaya nişan eyledim
Gonce zâr eyledi hâr beni beni

Mahlâsım Nigârî üstadım Zehrî
Akıyor çeşminin hûn-feşanları
Aceb nedir bilmem yârin gamları
Ferâmuş eylemiş yâr beni beni

2

Felek attı yine girdab-ı gama
Düşürdü mihnette daim hicrana
Başladım yazmağa derdiyle name
Dağıldı tatarlar saplandı cana

Biz de bülbül idik bağ ü gülşende
Ah ede vah ede kaldık viranda
Söylenir namımız şehr-i İran'da
Kaydetmişler beni mecnun divana

Nigârî'nin her dem ağlamak kârı
Bendetmiş kendine zalim ağyarı
Bize zevk vermedi çok verdi zârı
Kesmem şükrüm dilden ulu Yezdana

ÂŞIK NÛRÎ

1

Acep ben ne dedim o şivekâra
Bugün yine yüz göz eğri kaş eğri
Yıkmış fesi zülfün dökmüş kenara
Selv-i nâzım zülüf kesmiş baş eğri

İçmiş gelir yâr sıvamış kolunu
Tutmuş üftâdeler sağ u solunu
Gelsin rakip ayıklasın yolunu
Dokunmasın ayağına taş eğri

Nûrî cana yetti bu nâr-ı hasret
Tuttu etrâfımı gam u kasâvet
Bilmem nedir yarap bu sırr-ı hikmet
Sardı can evimden bir ateş eğri

2

Kıymet mi biçilir cevher taşına
Kâmilce bir sarraf karışmayınca
Kimse üstad olmaz kendi başına
Bulup erbabına danışmayınca

Sevdâ dedikleri çakır dikeni
Mahveder vücûdu çürütür teni
Her nereye varsam söyletir beni
Bu aşkın âsârı savuşmayınca

Affeyle Nûrî'nin şu isyânını
Ağlatıp dîdeden dökme kanını
Kimsenin gurbette alma canını
Varıp hasretine kavuşmayınca

3

Ey felek bir derde düşürdün beni
İşim gücüm aldın kâr senin olsun
Aklım baştan alıp şaşırttın beni
Farkettim namusu âr senin olsun

Bülbüller feryâda gelsinler meşka
Bir şeye benzemez bu dert de başka
Pervaneler gibi ateş-i aşka
Ben yandım kül oldum nâr senin olsun

Açılmış bahçede sümbüller gibi
Açılmadan soldum ben güller gibi
Yavrusun yitirmiş bülbüller gibi
Feryâd bana düştü zâr senin olsun

Ruz ü şeb çeşminden kan döker âşık
Nûrî'nin haline demezsin yazık
Bir dilberi bana görmedin lâyık
Şimdengeru cihan var senin olsun

4

Ey dil iflâh olmam ben bu yaradan
Hasretle dağlandım aşk ateşine
Genç ömrümde verdi bana Yaradan
Bir dahi vermesin kullar başına

Müşkil olur imiş düşmek bu derde
Günden güne artar yara ciğerde
Ağlayı ağlayı gurbet ellerde
Kan karıştı gözlerimin yaşına

Varlığım mahvetti dilde şadımı
İstedim vermedi Hak muradımı
Kâm almadı deyü Nûrî adımı
Böyle yazın mezarımın taşına

PESENDÎ

1

Yâr derd-i aşkınla bilmezem n'oldum
Açtı bu sinemde yara gözlerin
Müselsel zülfüne düşüp bend oldum
Çekeli Mansur veş dâra gözlerin

Ezelde seninle ruh görüşeli
Atıldı o zaman sevda temeli
Aşk u muhabbetin cana düşeli
Yaktı derunumu nâra gözlerin

Yer tutar sinemde keman kaşların
Şahmeran kılıklı siyah saçların
Beni öldürmede müjgân taşların
Vermez aman asla ara gözlerin

Cemalin gül gibi lem'an etmede
Pesendî âşıkı hayran etmede
Âşıkın kalbini viran etmede
Bir tane mestane kara gözlerin

2

Ey saba var da gör ol bir tanemi
Selâmımı nazlı yâre yetiştir
Eşk-i didem ile al şu namemi
Çeşm-i mestim o hunhara yetiştir

Ey saba varınca yâr hanesine
Nazar kıl namemin behanesine
Asılıp zülfünün tel danesine
Beni Mansur gibi dara yetiştir

Dildir söyle yanar aşkın nârına
De ki merhamet et şol bîmarına
Hasta dil yaradır var biçarene
İnsaf et deva kıl çare yetiştir

Yâr emsali peri melek soyundan
Gönlüm sefa bulur hulk u huyundan
Zülfü kokar misk ü anber buyundan
Pesendî'ne gel bir yâra yetiştir

3

Cana harabatın gülünü kokma
Garip bağlarına alışma gör geç
Kaygısız başını belâya sokma
Ol bülbülle güle ilişme gör geç

Bulursan onları lokma aş eyle
Elden gelen hacetlerin baş eyle
Bakma kalıpların gönlün hoş eyle
Pek sokulma aman girişme gör geç

Benzetir encamı ol kendi gibi
Yürütür mutlaka her bendi gibi
Yanarsın ahırı Pesendî gibi
Düşüp ateşlere gel basma gör geç

PİR MEHMED

1

Sabahtan uğradım bir mah güzele
Göz üstünden göze bakmak güzeldir
Güzelin buyruğu başım üstüne
Güzel ile yola gitmek güzeldir

Güzel ağlar güzel güler naz ile
Güzel söyler güzel dinler söz ile
Güzel bahar gelir güzel yaz ile
Güzel ile gül toplamak güzeldir

Güzel ile güzel gezmeli imiş
Güzel ile bâde süzmeli imiş
Güzel okuy'p güzel yazmalı imiş
Güzelin lebinden tatmak güzeldir

Güzel gezer güzel ili obayı
Güzel giyer güzel şalı abayı
Güzel doğar güzel Muharrem ayı
Güzel tutup güzel görmek güzeldir

Pir Mehmed'im, güzellerden söz ara,
Güzelleri güzellerden süz, ara
Yalınız koymayın beni mezara
Güzel gelip güzel gitmek güzeldir

2

Bülbül edip beni dile düşürdün
Derdimin dermanı sensin ey güzel
Yolcu edip beni yola düşürdün
Derdimin dermanı sensin ey güzel

Mahrum etme beni güle eriştir
Yolda koyma bir menzile ulaştır
Bir katreyim gel ummâna kavuştur
Derdimin dermanı sensin ey güzel

Pervaz eden, oda yandıran sensin
Yine bu devrânı döndüren sensin
Susuz olanları kandıran sensin
Derdimin dermanı sensin ey güzel

Pir Mehmed'im aşktan haber duyalı
Dost elinden nasîbini alalı
Ağlar deli gönül yürek yaralı
Derdimin dermanı sensin ey güzel

3

Yolcu oldum yola düştüm
Yollarım seni çağırır
Bülbül oldum güle düştüm
Güllerim seni çağırır

Bulutlayın göğe ağdım
Yağmurlayın yere yağdım
Gözümden çok yaşlar döktüm
Sellerim seni çağırır

Çok zaman toprakta yattım
Türlü çiçek olup bittim
Arılayın çok bal ettim
Ballarım seni çağırır

Bu hana mihman gelmişim
Gâh ağlayıp gâh gülmüşüm
Bahre ummâna dalmışım
Göllerim seni çağırır

Pir Mehmed'im aşka düştü
Aşk dalgası hadden aştı
Virdimize "Ya Hak!" düştü
Dillerim seni çağırır

RUHSATÎ

1

Toplanıp toplanıp gelmen yanıma
Yüreciğim yaralıca güzeller
Beni öldürüp de girmen kanıma
Gam yükümüz kiralıca güzeller

Gönlümüz alçaktır yüce değilim
Sarığıma bakman hoca değilim
Sakalım ak amma koca değilim
Daha gözüm çıralıca güzeller

Ah neyleyim yeşilim yok alım yok
Size yarar şekerim yok balım yok
Fukarayım mangırım yok pulum yok
Ararsınız paralıca güzeller

Ruhsatî'm de hepinize baş olur
Çoğu sako giyer cebi boş olur
Birer öpüş hatırcığım hoş olur
Törelice törelice güzeller

2

Gel gidelim uzaklara sevdiğim
Bizi söylesinler ellere karşı
Eğil bir yol bal dudaktan öpeyim
Ağzından dökülen ballara karşı

Kerem eyle beni tanı sevdiğim
Uğruna koymuşum canı sevdiğim
Bana verirler mi seni sevdiğim
Alayım kaçayım ellere karşı

Malım mülküm hep yoluna koymuşum
Kaç yıl oldu seni böyle sevmişim
Her ağızdan senin methin duymuşum
Gel de sevişelim ellere karşı

Dünya benim olur yârî gördükçe
Rahmeylemez bende zârı gördükçe
Kışım bahar olur seni gördükçe
Ruhsatî sevinir ellere karşı

3

Bir vakte erdi ki bizim günümüz
Yiğit belli değil mert belli değil
Herkes yarasına derman arıyor
Deva belli değil dert belli değil

Fark eyledik âhır vaktin yettiğin
Merhamet çekilip göğe gittiğin
Gücü yeten soyar gücü yettiğin
Papak belli değil Kürt belli değil

Adalet kalmadı hep zulüm doldu
Geçti şu baharın gülleri soldu
Dünyanın gidişi acayip oldu
Koyun belli değil kurt belli değil

Başım ayık değil kederden yastan
Ah ettikçe duman çıkıyor festen
Haraba yüz tuttu bezm-i gülistan
Yayla belli değil yurt belli değil

Çarh bozulmuş dünya ıslah olmuyor
Ehli fukaranın yüzü gülmüyor
Ruhsatî de dediğini bilmiyor
Yazı belli değil hat belli değil

4

Gönlüm darlandı da çıktım dağlara
Gönlüm eğlencesi dağlar merhaba
Aktı çeşmim yaşı döndü çaylara
Çeşmim eğlencesi çaylar merhaba

Kırlangıcın kanadında temaşa
Orda biter nergis ile menekşe
Benden selâm söylen Sultan Bektaş'a
Orda yatan gazilere merhaba

Yürüyen duvara dur dedi durdu
Nişan kalsın deyü belini verdi
Kara taşı hamur gibi yuğurdu
Mucizatın belli Bektaş merhaba

Ruhsatî söylüyor dili dolaşık
Dostunu görünce şâd olur âşık
Dünü günü yüz sürdüğüm gök ışık
Ab-ı zemzem şifahane merhaba

5

Keklik gibi taştan taşa sekerek
Gerdan açıp gelişini sevdiğim
Sağa sola taksim etmiş örgüsün
Onar onar bölüşünü sevdiğim

On altıya karar verdim yaşını
Yenice sevdaya salmış başını
El yanında yıkar gider kaşını
Tenhalarda gülüşünü sevdiğim

Sarardı gül benzim soldu diyerek
Hasret kıyamete kaldı diyerek
Hani Ruhsatî de n'oldu diyerek
Arayıp da buluşunu sevdiğim

6

Ya ilâhi görünmezden bir devlet
Zekâtını veremezsem geri al
Helâlından dört öküz ver yarabbî
Koşup çifte süremezsem geri al

Yoksulluğu ezberledim n'ideyim
Verin aşkın bâdesini yudayım
Biraz altın ver ki Hacca gideyim
Bu kavl üzre duramazsam geri al

Çok verirsin beynamaza hayına
Saldın beni züğürtlüğün yanına
Köprüler yaptıram Tecer suyuna
Kargir bina kuramazsam geri al

Bir söz ver yarabbî görcyim şimdi
Yoksulluk elinden ciğerim yandı
Uryana bir gömlek yetime hindî
Rızan içre saramazsam geri al

Ne mümkün yarabbim yolundan sapam
Ruhsat'ın terkedip dünyaya tapam
Senin rızan için bir oda yapam
İki minder seremezsem geri al

7

Bölük bölük olmuş gelir güzeller
Önde giden boz mayaya kurbanım
Benim gelin ile çoktur amanım
Şu salınan kız mayaya kurbanım

Yine nerden geldin böyle durarak
Sağına soluna gerdan kırarak
Seher vakti her makamdan çalarak
Zülüfleri saz mayaya kurbanım

Ben de Ruhsatî'yim canda cananım
Mevlânı seversen incitme tenim
Şimdi kerem gibi yanacak benim
Düğmelerin çöz mayaya kurbanım

SABRİ BABA

Güz ayları geçti goncesi soldu
Ak sayalar giydi donunu dağlar
Firkat ile yaman tutmuş iniler
Çevirmiş kıbleye yönünü dağlar

Şol yüce dağlara kar geldi bastı
İşleyen yolları caddeyi kesti
Ben şâd olam derken gam geldi bastı
Felek bizden aldı kinini dağlar

Bahtlı yâri ile yayla yaylayan
İçip soğuk suyun zevkin eyleyen
İzzet ile ikram ile söyleyen
Diller fedâ kıldı canını dağlar

Dağlar sana yarın boz evler konar
Ter mahbub yiğitler yeğin at biner
Hûblar da doldurmuş dolusun sunar
Onlar hoş geçirir gününü dağlar

Kul Sabri özünü gerçeğe katar
Yücesinde nice nice er yatar
Yarın yaz gelince bülbüller öter
Dinleyin bülbülün ününü dağlar

ÂŞIK SABRÎ

1

Kati ric'at etti âşıkın senden
Ağyar ile zevk ü safan bol olsun
Sevip de ayrılmak bu âdet benden
Bu âlemde âşıklara yol olsun

Yârim deyu sarılır da yatardım
Bir yatakta canı cana katardım
Evvel altın gibi elde tutardım
Gayri gözden düştü şimdi pul olsun

Sabrî derdin ile oldu serseri
Rahm etmeyip güldürürsün elleri
Kuzum sana destur var şimden geri
Başın pınar ayakların göl olsun

2

Acep niçin bilmem ol şivekârdan
Gözlerim bir haber zuhûr eylemez
Ayrı düşüp gitti bizim diyardan
Gayrı semtimizden mürur eylemez

Türlü nazlar ile canım yakardı
Tiğ-i gamzen sînem üzre çakardı
Galiba bendesin gözden çıkardı
Asla hatırıma hutur eylemez

Hayal-i zülfüyle düştüm efkâre
Bu suz-ı firkattan dil pare pare
Ruz ü şeb zikredip Sabrî biçare
Evsaf-ı hüsnünde kusur eylemez

ÇANKIRILI SABRÎ

1

Hasretin ateşi tüttü özümden
Yaktı derunumu nâra ayrılık
Kanlı yaşlar döküp iki gözümden
Düşürdü ruz ü şeb zâra ayrılık

Aklıma gelince ahibbâ yâran
Ol vakit serime târ olur cihan
Bu iki nesneye bulunmaz derman
Biri ölüm biri kara ayrılık

Kimseyi ey Hüda koyma hasrette
Gerek bu dünyada gerek ahrette
Ağlayı ağlayı dâr-ı gurbette
Oldu ciğer pâre pâre ayrılık

Sabrî'nin niyâzı budur evvelâ
Kavuştur cümleyi Hazreti Mevlâ
Zalim felek beni kılalı cüda
Açtı sînemde bin yare ayrılık

2

Gülşen-i hüsnünde şeydâlar gibi
Gel düşürme beni zâre sevdiğim
Alır bu derd beni deryalar gibi
Açtın bu sîneye yâre sevdiğim

Yâre vâsıl olmak dünyada cehdim
Ağlamaktan gitti gelmedi rahtim
Benim tâ ezelden tâlih ü bahtım
Senin kaşın gibi kare sevdiğim

Terk eylemez ismin zandan Sabriyâ
İlikten damardan kandan Sabriyâ
Bir kez ah eylese Âşık Sabriyâ
Yakar seni küllî nâre sevdiğim

ÂŞIK SAİT

Bir vakit keyfini getiremedim
Beni candan usandırdın sen gayrı
Yüklettin gam yükün götüremedim
Zalim felek omuzumdan in gayrı

Sitem taşlarına çaldım başımı
Gece gündüz zâr eyledim işimi
Ölenedek boşlamadım peşini
Dayanmıyor bu cefaya can gayrı

Şahinimi yükseğinde beslerdin
Gâhi sefa gâhi sitem gösterdin
Bu cihanı hep gülistan isterdin
Şimdi gönül bir hayale yan gayrı

Kara giydim yasa tuttum anımı
Ayırmadım bu sevdadan gönlümü
Armağan vermedim tatlı canımı
Bundan özge armağanım can gayrı

Bülbülün artmakta ah ile zârı
Hârdan etmiş etrafına hisarı
Gâhi ermiş gâhi gezer serseri
Yazık Sait ölmüş dey'verin gayrı

SERDARÎ

1

Nesini söyleyim canım efendim
Gayri düzen tutmaz telimiz bizim
Arzuhal eylesem deftere sığmaz
Omuzdan kesilmiş kolumuz bizim

Sefil ireçberin yüzü soğuktur
Yıl perhizi tutmuş içi koğuktur
İneği davarı iki tavuktur
Bundan gayrı yoktur malımız bizim

Reçberin sanatı bir arpa tahıl
Havasın bulmazsa bitmiyor pahıl
Tecelli olmazsa neylesin akıl
Dördü bir okkalık dolumuz bizim

Benim bu gidişe aklım ermiyor
Fukara halini kimse sormuyor
Padişah sikkesi selâm vermiyor
Kefensiz kalacak ölümüz bizim

Evlât da babanın sözün tutmuyor
Açım diye çift sürmeye gitmiyor
Uşaklar çoğaldı ekmek yetmiyor
Başımıza belâ dölümüz bizim

Zenginin sözüne belî diyorlar
Fukara söylese deli diyorlar
Zemane şeyhine veli diyorlar
Gittikçe çoğalır delimiz bizim

Sekiz ay kışımız dört ay yazımız
Açlığından telef oldu bazımız
Kasım demeden buz tutar özümüz
Mayısta çözülür gölümüz bizim

Tahsildar da çıkmış köyleri gezer
Elinde kamçısı fakiri ezer
Yorganı döşeği mezatta gezer
Hasırdan serilir çulumuz bizim

Zenginin yediği baklava börek
Kahvaltıya eder keteli çörek
Fukaraya sordum size ne gerek
Düğülcek çorbası balımız bizim

Serdarî halimiz böyle n'olacak
Kısa çöp uzından hakkın alacak
Mamurlar yıkılıp viran olacak
Akibet dağılır ilimiz bizim

2

Yiğit de yiğidin sırrını gizler
Sırası geldikçe dağları düzler
Kötüler yiğidin fırsatın gözler
Nasıl kaynamasın canı yiğidin

Cahille konuşma sözünü bilmez
Kötüyle konuşma meydanı olmaz
Konuş yiğit ile kahpelik gelmez
İlden ile gider ünü yiğidin

Daima yiğidin sözü sağ olur
Zenginlerin kavukçusu çoğ olur
Yiğit yerde kalmaz bir gün beğ olur
Şardan şara gider şanı yiğidin

Serdarî'nin dahi sözleri haktır
Kötü bir derd etti yürekte oktur
Dünyada yiğidin kıymeti yoktur
Kıymetini bilen hani yiğidin

SEYRANÎ

1

Eyvah fukaranın beli büküldü
Medet ticaretin gücüne kaldık
İyiler âlemden göçtü çekildi
Bizler zemanenin piçine kaldık

Rüşvet ile yazar hâkim hücceti
Hüccet ile alır kadı rüşveti
Halk bilmiyor dini şer'i sünneti
Bozuldu sikkenin tucuna kaldık

Sene bin iki yüz altmış beş tamam
Okunur ezanlar boş bekler imam
Seyranî bu nutkun sonu vesselâm
İnanın dünyanın ucuna kaldık

2

İstemez bir hâkim şahidi baydan
Kurda koyun ata eğer hâr dese
Yahşi balık tuttum ben kuru çaydan
Yerden göğe doğru yağar kar dese

Sanma zengin dengin yolda kodurur
Malı ile günah kirin yudurur
Müftü müderrise deli dedirir
Söğütte kavakta biter nar dese

Yorulmaz Seyranî hak yolda yelen
Hak rahmeti günah cürmünü silen
Hak yanında kendin günahsız bilen
Gam yemezdim bana günahkâr dese

3

Mahkeme meclisi icad olduğu
Çeşme-i rüşvetin akmaklığından
Kaza belâ ile âlem dolduğu
Kazların kadıya uçmaklığından

Selefin rüşvetle hüccet yazması
Halefin anlayıp hükmün bozması
Yıkılan binanın birden tozması
Asıl sermayenin topraklığından

Asıl sermaye-i niyabetleri
Emval-i eytamdır ticaretleri
Davet-i rüşvete icabetleri
Sıdk ile gönlünün alçaklığından

Bülbülün aşkıdır dalda öttüğü
Çobanın südedir koyun güttüğü
Toprağın Habil'i kabul ettiği
Şüphesiz yüzünün yumşaklığından

Dünyadan ahrete gidip gelmemek
Olmasa iktiza eder ölmemek
Balık baştan kokar bunu bilmemek
Seyranî gafilin ahmaklığından

4

Şu kimsesiz sahralarda
Diken oldu gülüm benim
Uğrun uğrun tenhalarda
Ağlamaktır halim benim

Gülü dikene katalı
Diken elime batalı
Yâr beni yardan atalı
Felek büktü belim benim

Arı geçmez çiçeğinden
Çiçek geçmez peteğinden
Pir erenler eteğinden
Kesme Rabbim elim benim

Yedim acı teresinden
İçtim kanlı şiresinden
Seyranî gam deresinden
Cûş eyledi selim benim

5

Aşkın arısına düşürme telâş
İster isen benden bal kara gözlüm
Muhabbet istersen semtime dolaş
İstemezsen gamda kal kara gözlüm

Er gerektir erin kadrin bilmeye
Âşık gerek mâşuk gülün dermeye
Mevlâ kul keyfine meyva vermeye
Kadir yaratmaya dal kara gözlüm

İnsan dedikleri hep bir soyumuş
Kudret ölçüsünde hep bir boyumuş
Gönül kimi sever güzel oyumuş
Sen Haktan dileğin al kara gözlüm

Yükseklerde taşkın esme yel gibi
Bulandırma Seyranî'yi sel gibi
Haddeden çekilmiş demir tel gibi
Çek beni bağrına çal kara gözlüm

6

Muhabbet küpünün olsam şarabı
Yâr beni doldurup içer mi bilmem
Mamur olmak için gönül harabı
Bir mimar eline geçer mi bilmem

Âşıkın olmaz mı çile çekmezi
Çilenin olmaz mı boyun bükmezi
Helâl süde katan haram pekmezi
Seçmek murat etse seçer mi bilmem

Kimi mevtasına kefen biçmiyor
Kimi helâl rızkı yiyip içmiyor
Kelp iken kelp yavrusundan geçmiyor
Hak Seyranî'sinden geçer mi bilmem

SİVASLI SIDKÎ

1

Bir tenhada canım elime girsen
İptida yanağın öpsem okşasam
Mübarek leblerin ağzıma versen
Sevdakâr dudağın öpsem okşasam

Dersem goncaların destime alsam
Bir gece subhadek koynunda kalsam
Derd ile kollarım boynuna salsam
O nazik budağın öpsem okşasam

Emsem gerdanını sarsam belini
Söylerken işitsem şirin dilini
Hak nasib eylese dersem gülünü
O kalem parmağın öpsem okşasam

Sıdkî der efendim ağlatma beni
Sineme sarsam ol beyazca teni
Başından başlasam sevmeye seni
Nihayet ayağın öpsem okşasam

2

Söyle yosmam sana n'ettim n'eyledim
Niçin bir yiğide düşman olursun
Bildir günahımı ben ne söyledim
Katlime yazılmış ferman olursun

Her gönül mü senin derdini çeksin
Ruhların lâledir türlü çiçeksin
Darılma bir tanem pek küçüceksin
Büyüdükçe büyür yaman olursun

Sıdkî her güzele bâde içirme
Vefasız dilberle ömür geçirme
Ben humâ kuşuyum koldan uçurma
Yazık olur sonra pişman olursun

3

Ne safası kaldı bezm-i cihanın
Âlemde bir bâde süzmedim gitti
İnsâfa gelmedi o gül-i handan
Bağ-ı visâlini gezmedim gitti

Taktı yâr boynuma zülf-ü kemendin
Cihanda bulmadım misli menendin
Hâne-i halvette bir miyan-bendin
Müyesser olmadı çözmedim gitti

Sıdkîyâ ayrılık serime düştü
Yine aşk ateşi kaynayıp coştu
Kâğıt alevlendi kalem tutuştu
Yâre bir arzıhal yazmadım gitti

4

Kahr eyleyip beni yardan ayıran
Akıttın gözümün yaşını felek
Atıp aşkın fırınında kavuran
Kuruttun damarda kanımı felek

Bir zamanlar seller gibi çağlattın
Bir güzelin sevdasına bağlattın
Ellerim koynumda koydun ağlattın
Hayli yaman ettin halimi felek

Böyle imiş bize Hakk'ın fermanı
Dertli olan arar bulur dermanı
Savrulmadı kaldı gönül harmanı
Neden ters estirdin yelimi felek

Yeter czâ cttin Sıdkî'ya yeter
Bana bir dert ettin ölümden beter
Gönül bülbül gibi ah edip öter
Şitâya uğrattın yolumu felek

ÂŞIK SÜLEYMAN

Aslı pektir kibir yoktur soyunda
Dünyada türemiş bir tane güzel
İnci mercan şems ü kamer aslında
Dünyada türemiş bir tane güzel

Aslı belli asâletin sormadım
Destur alıp divânına durmadım
Hûri midir melek midir bilmedim
Dünyada türemiş bir tane güzel

Bir selâm verdim de aleyküm dedi
Bir ikrar üzere karşıma durdu
Getirdi elime bir dolu verdi
Parmaklar yakışmış fincane güzel

Bahası bin altın birlikte beşi
Lebi şeker söyler incidir dişi
Ok gibi kirpikler saniyen kaşı
Dünyada türemiş bir tane güzel

Seyyit Süleyman'ım bana bir çâre
Yürü şahin gibi kaşları kara
Tavsiyeni göndereyim hünkâra
Dünyada türemiş bir tane güzel

SÜMMÂNÎ

1

Bir vefasız dilber ağlattı beni
Serimi sevdaya saldı eyvah ey
Gene tazelendi eski yaralar
Düşmanlar peşime güldü eyvah ey

Ben sana ne dedim ey kaşı keman
Şad ettin cihanı dillere destan
Koynun içi cennet bağı gülistan
Turunç memelerin soldu eyvah ey

Sümmânî biçâre kadrin bilen yâr
Çok mu çekeceğim derdin yalan yâr
Evvel benimle söyleyip gülen yâr
Şimdi ırak yerde kaldı eyvah ey

2

Penek kazasında bağlar seyrinde
Bir gelin seyrettim eller kınalı
Al ihram örtünmüş servi kamete
Yakışmış o boya beller kınalı

Nazlısın nazenin hangi can için
Münasipsin vezir için han için
Bülbül terkeylemiş gülü sen için
Her kadem bastıkça yerler kınalı

Sümmânî methetti şirin söz ile
Yaktın beni yavrum elâ göz ile
Bağlardan azmetmiş yüz bin naz ile
Tekellüm danışır diller kınalı

3

Kınamayın bizi Hakk'ı sevenler
Yağmur yağmayınca sel uyanır mı
Gönül boş değildir aşka düşeli
Rüzgâr esmeyince dal uyanır mı

N'ideyim dostlarım vefâsız yâri
Mevlâm her kuluna vermez bu kârı
Günbegün artmakta bülbülün zârı
Goncasız gülşende gül uyanır mı

Gönül goncasını gelüp derdiler
Rakiplerim muradına erdiler
Sümmânî'yi can evinden vurdular
Böyle yaman aşka dil dayanır mı

4

Bahar gelir yine karşı dağlara
Mor menekşe lâle bitmek içindir
Bülbül figan eder iner bağlara
Bir gül goncesiyle yatmak içindir

Ezelden bu dünya fânîdir fânî
Bugün varlık yahû ya yarın hani
Hak bize çok verdi akl ü iz'ânı
Aşka dâim hizmet etmek içindir

Hey Sümmânî gönül aslâ tek olmaz
Konar göçer hiç kimseye yük olmaz
Can emânet bir kimseye mülk olmaz
Bu dünyaya gelen gitmek içindir

5

Gurbet elde bir hal geldi başıma
Kadir Mevlâm nasip eyle sılayı
Koymaz felek koymaz gidem eşime
Kadir Mevlâm nasip eyle sılayı

Kâğıdım yok yazam yâre gönderem
Yanık arzuhalim kime bildirem
Hançer alup kendi kendim öldürem
Kadir Mevlâm nasip eyle sılayı

Hüma kuşu yere düşüp ölmedi
Dünya Sultan Süleyman'a kalmadı
Dönem gidem dedim nasip olmadı
Kadir Mevlâm nasip eyle sılayı

Sümmânî bu bunu böyle buyurdu
Ayrılık donunu alup giydirdi
Ayrılamam dedim felek ayırdı
Kadir Mevlâm nasip eyle sılayı

ÂŞIK SÜRÛRÎ

1

Bir şirin şivekâr aklımı aldı
Melek midir huri midir yâr mıdır
Vücudum şehrine velvele saldı
Figân mıdır feryad mıdır zâr mıdır

Henüz girmiş dilber on üç yaşına
Çoğunu bendetmiş sırma saçına
Terlemiş memeler koynu içinde
Elma mıdır turunç mudur nar mıdır

Bağrım yaktı benim ol bağrı çelik
Kesilmiş her yanı sımsıkı ilik
Bir güzelde olmaz böyle güzellik
Pembe midir sepen midir kar mıdır

Sürûrî der hûblar tüccarı oldum
Bazar-ı aşk içre birisin buldum
Hasıl-ı ömrümü verdim de aldım
Zarar mıdır ziyan mıdır kâr mıdır

2

Sevdiğim düşürme beni dillere
Sırrımı âleme ifşadan sakın
Varıp da meylini verme ellere
Sevdalı başımı kavgadan sakın

Bir ah etsem arş-ı alâya çıkar
Korkarım ki çerh-i gerdunu yıkar
Nâr-ı aşkım benim dünyayı yakar
A canım kendini cefadan sakın

Derd-i aşkın gibi bir müşkil beter
Var mıdır dünyada ey bağrı mermer
Hatıra gelmez mi ol hevl-i mahşer
Huzur-u divanda dâvadan sakın

Felekten başıma yağsa gam taşı
Tutarım daima açarım başı
Sürûrî durmuyor gözlerin yaşı
Akar dalgalanır dalgadan sakın

ŞÂMİLÎ

Dinleyin efendim tarif edeyim
Çok çalıştım beni yordu züğürtlük
Dinceldim tekrardan savaş eyledim
Kıydı beni yere vurdu züğürtlük

Yere vurmasıyla kırdı belimi
Kârdan saltanattan kesti elimi
Kırdı hiç koymadı hiçbir malımı
Yine nen var diye sordu züğürtlük

Sordu diye sandım insafa geldi
Dedim bir tavuk bir horozum kaldı
Eline bir yahşi kırılmaz aldı
Vurdu onları da kırdı züğürtlük

Kırdı mallarımı dert ile verem
Kesildi takatım el'aman derem
Eyledi borçlular kısmet-i guram
Sattırdı vatanı yurdu züğürtlük

Sattırdı vatanı eylemez kusur
Oğl uşak acından hep oldu esir
Altımızda kaldı bir eski hasır
Onu altımızda cırdı züğürtlük

Cırdı hasırımı oldu mu reva
Yüz sahan var idi baksaydın eve
Elimizde kaldı bir kudrus tava
Onun da dibini deldi züğürtlük

Deldi deliştirdi çıktı havayı
Bize kurdu doksan dokuz dâvayı
Dedim kurtaraydım kudrus tavayı
Hışma geldi bir böğürdü züğürtlük

Böğürdü bir nâra yüzüme baktı
Sanki ciğerime pençesin taktı
Tekme vurup evin köşesin yıktı
Tereke çıkıp göğ's gerdi züğürtlük

Göğsün gerdi çıktı damın başına
Ayakların bastı sahan taşına
Gözüm yumdum çıktım dağlar başına
Kolunu boynuma sardı züğürtlük

Kol boynumda aklım aldı başımdan
Neyi görse tüketmenin peşinden
Daha yol vermiyor ocak başından
Uzattıkça ayak gerdi züğürtlük

Ayak gerdi kibirletti özünü
Daha kimse dinlemiyor sözünü
Üstümüzden kaldırmıyor gözünü
Her nere vardıksa gördü züğürtlük

Var mı benim gibi yurttan göçenler
Bunca malın dolu suyun içenler
Açlığından şiir okur sıçanlar
Haçan ki ambara girdi züğürtlük

Girince ambara saldı velvele
Ne mümkün elinden küp güveç kala
Hiç dışarı çıkmaz doğru kör belâ
Arttırdı veremi derdi züğürtlük

Arttırdı veremi derdi baş vurdu
Tuttu bir lokmalık kelbi aşırdı
Bu kez sıçanlara gözün düşürdü
Günde on onbeşin yerdi züğürtlük

Yedi de aksırdı esti savurdu
Başımıza ters değirmen çevirdi
Vurdu evin temelini devirdi
Haçan ki murada erdi züğürtlük

Ateş verdi eve barka yapıya
Hasret kaldık saltanata tapuya
Daha kimse koymaz oldu kapıya
Üstümüzde mesken kurdu züğürtlük

Senden ki ayrıldım Kars'a ki vardım
Şükür olsun yâran yoldaşı gördüm
Ben gibi düşküne ettiler yardım
Nihan oldu görünmüyor züğürtlük

Gelip Kars'a kurduk ulu divanı
Şâmilî fethetti işbu destanı
Bakın efendiler gözleyin beni
Nihan oldu görülmüyor züğürtlük

ŞEM'Î

1

Çevrilir başıma cihan dâr olur
Bana efendimden itâb olunca
Bülbül gibi işim âh ü zâr olur
Gül yüzünden ref'-i nikab olunca

Efendim beğendim tarz-ı edânı
Anınçün çekerim cevr ü cefânı
Boşlamam dilimden medh ü senânı
Sin'e girip tenim türab olunca

Derûnum şehrini odlara yakma
Nüsha-i kübrâ'dır gönül hor bakma
Mevlâ'nın yapısın kasdedip yıkma
Tamir kabûl etmez harab olunca

Derd-i aşkın ile sîne-püryânım
Semâya ser çekti âh ü efgânım
Safâ mı kesbettin benim sultânım
Şem'î'nin ciğeri kebâb olunca

2

Bâzâr-ı aşk içre cevri güzeller
Mezada vermişler kapan kapana
Zuhur etti ruy ü çeşmimde seller
Hiç durmaz mevc urur kapan kapana

Cemâlin gösterdi bir iki dilber
Gönül hiç durmayıp gördüğün ister
Biri kaymak satar birisi şeker
Münasip bulmuşlar kapan kapana

Hamd olsun pîrimden aldım himmeti
Dilerim bâzuda bulam kuvveti
Uyandırdım Şem'î giydim kisbeti
Geldim rakiplere kapan kapana

ÂŞIK ŞENLİK

1

Eğlen kardeş vasf-ı halim söyleyim
Nazlı yâr halimden bilmeğe gelür
Aklımı başımdan edüp perîşan
Canıma bir ateş salmağa gelür

Sende ki var bu nezaket bu edâ
Yüzünü görmeden yanarım oda
Kaşları gazabnâk kirpiği cüda
Taşlayup sîneme çalmağa gelür

Derbeder Şenlik'im gam hânesiyim
Yanarım oduna pervanesiyim
İşidür ki aşkın divânesiyim
Söyletüp başıma gülmeğe gelür

2

Yığılın ahbaplar yârân yoldaşlar
Gamlı gönlüm vatanımdan yad olup
Kahbe felek beni sürgün eyledi
Dost ağlasın düşmanlarım şâd olup

Daha geçti devran sürmek sırası
Aşk okunun merhem bulmaz yarası
Hiç kimsenin boşa yanmaz çırası
Çoklar bu sevdâdan nâ-murad olup

Ustasından ders almayan pîrsizdir
Bir gül gördüm dört tarafı hârsızdır
Ko desinler kul Şenlik'e arsızdır
El içinde bu iş bana ad olup

3

Mevlâyı seversen konuk et beni
Bu gece eğlenir yatar giderim
Gözden ırak olur gönülden cüda
Derbeder olurum yiter giderim

Çıra yakıp yanımızda oturma
Zahmet edip eve haber götürme
Bir içim su bir lokma nân getirme
Niyet eder oruç tutar giderim

Allahı seversen ta'n etme bize
Hak kulun aybını vurmamış yüze
Coşkun seller gibi akıp denize
Bıldır yağan kardan beter giderim

Sabahtan kalkanda han pulu iste
Eğer vermez isem tekdir et kısta
Atı koy mezada müşteri sesle
Değeri değmeze satar giderim

Çıldırlı Şenlik'im aşk hotasında
Üryan gönlüm gezer aptal postunda
Kahve ocağında peyke üstünde
Yorgansız döşeksiz yatar giderim

TÂHİRÎ

1

Yel estikçe burcu burcu kokuyor
Açılmış yanağın gül gibi dilber
Eğildikçe zülfün beni yakıyor
Al yanak üstünde tel gibi dilber

Çıkar yükseğinden beni görürsün
Salını salını bir hoş yürürsün
Mah yüzüne beyaz yaşmak bürürsün
Niçin benden kaçan el gibi dilber

Uğruna koyarsam can ile başı
Mest eder âlemi ol hilâl kaşı
Görünce gözümden kan ile yaşı
Aktı revan oldu sel gibi dilber

Tâhirî'yim çoktur esir olalı
Mecnun oldum hûb cemâlin göreli
Tâ ezelden sana meyil vereli
Yanayım bâbında kül gibi dilber

2

Bu aşk u sevdâyı ben çeke çeke
Döndürdüm tez solan güle ben beni
Rûz ü şeb çeşmimden yaş döke döke
Verdim Tuna gibi sele ben beni

Kalmamış nasihat verir bir âdem
Ben de meyhâr mıyım yok dolu bâdem
Sanırım kendimi yoktur irâdem
Ne yaman düşürdüm dile ben beni

Tâhirî çeşmine al kan dolanlar
Çekip bu sevdâyı benzi solanlar
Kınamasın bizi kâmil olanlar
Nasıl anlatayım ele ben beni

TÜRÂBÎ

1

Lütfeyle hünkârım Hakk'ı seversen
Ağlatma şu beni eller içinde
Hep bizi söyleşir bu halk-ı âlem
Beni destan ettin diller içinde

Ben seni seveli bir an gülmedim
Arayıp derdime derman bulmadım
Çok gülistan gördüm böyle görmedim
Sencileyin taze güller içinde

Can şikârın olsun yürü naz ile
Sür zevk ü safayı şimdi saz ile
Sen yeşiller giy de salın naz ile
Ben karşında gezem çullar içinde

Türâbî der bu dem çeşmime bakar
Nâr-ı hasret ile bağrımı yakar
Yollarında durmaz bulanık akar
Gözlerimin yaşı seller içinde

2

Salma dil gemisin engine âşık
Erenler aşkına pâyan bulunmaz
Her nerde keşfetme sırr-ı hakayık
Anı fehmedecek bir can bulunmaz

Ârifin halini tarif ne hacet
Efsane sözlerden eyle feragat
Neresidir bir göster sâhib-keramet
Ali çoktur Şâh-ı Merdan bulunmaz

Muhtefî oldular âlemde erler
Kıymetsiz olmuştur ilm ü hünerler
Her kime sorarsan ârifiz derler
Baktım benden özge nâdan bulunmaz

Türâbî cihanda olduk serseri
Fehmeden kalmadı dürr ü gevheri
Kimsenin kimseden yoktur haberi
Böyle bir acayip seyran bulunmaz

3

Gel gönül gidelim aşk illerine
Muradın yâr ise bir tane yeter
Fikreyle kıldığın amellerine
Hevâ-yi cehl ile efsâne yeter

Meyl-i dünya kılıp gel olma bed-nam
Kim aldı felekten muradınca kâm
Ölüm var mı yok mu âhır-ı encam
Vakit geçirmeye virane yeter

Türâbî özünü pây-ı mâl eyle
Erenler yolunda kesb-i hâl eyle
Şu fâni dünyayı bir hayâl eyle
Gelip konan göçtü nişane yeter

XX. Yüzyıl

ADEMÎ

Bu kullar Sultanın kulu diyorlar
Utan Tanrı kendi kulundan utan
Yağlı börek yeyip atlas giyorlar
Utan Tanrı kendi kulundan utan

İşin az aşın az biraz düşün az
Yutkunmak için mi yarattın boğaz
Yalvardık ağladık kalmadı avaz
Utan Tanrı kendi kulundan utan

Fakire cehennem zengine cennet
Beşerin başına sarmışsın cinnet
Kula kul olanda sana ne minnet
Utan Tanrı kendi kulundan utan

Senin bu ettiğin ölümden öte
Esir ettin bizi ekmeğe ete
Kıskandık imrendik ağanın ite
Utan Tanrı kendi kulundan utan

Bu sözü burada Ademî söyler
Sanma ki seninle yarenlik eyler
Dünyayı bölmüşler paşalar beyler
Utan Tanrı kendi kulundan utan

BABA SALİM

1

Hep bana vermişler dünya gamını
Başımı sevdâya saldım ağlarım
Güzeller elinden aşkın câmını
İçince hicrana daldım ağlarım

Yok mudur bu benim derdimi bilen
Gamlı gözlerimin yaşını silen
Ey siyah saçlı kız olayım kölen
Elemler içinde kaldım ağlarım

Düşünce gönlüme o güzel melek
Âhımdan sarsılır kubbe-i felek
Mecnun gibi sahra sahra gezerek
İnleyen sazımı çaldım ağlarım

Salim ayrılınca nazlı yârinden
Cihan hep tutuştu âh ü zârından
Elemli gurbetin yolcularından
Yârimden bir mektup aldım ağlarım

2

Neler çekmekteyim yârin elinden
Hasret ateşiyle sarardım soldum
Sarmadan bir kere ince belinden
Hüzüne büründüm gam ile doldum

Felek ağu kattı tatlı aşıma
Ne garip serencam geçti başıma
Rahmeden olmuyor bu gözyaşıma
Bu fâni dünyada sanma ki güldüm

Şu kara bahtımdan neler sezerim
Sevda vü aşkımdan sanma bezerim
Hasretiyle sahra sahra gezerim
Leylâ'sın arayan bir Mecnun oldum

Ben yine zâlime gönül bağlarım
Bu yollarda geçti gençlik çağlarım
Yârimin aşkıyla durmaz ağlarım
Zannetme derdime bir derman buldum

Ey Salim sevdiğim aklımı aldı
Ruhumu okşadı kalbimi çaldı
Kirpiğin ok edip bağrıma saldı
Görün ki ne müthiş yerden vuruldum

3

Bir yıl görünmezsen artar kederim
Yetiş imdadıma imanım hamsi
Yüzünü görünce bayram ederim
Sen olursun benim kurbanım hamsi

Maraza uğrarım hamsi demesem
İçerim tutuşur hamsi yemesem
Üstünü bir varil pekmezlemesem
Çıkar âsümâna dumanım hamsi

Kuyruğun tutarım merd oğlu merdim
Olsa da bir batman pişirip yerdim
Çok yeyip içince artarsa derdim
Olursun derdime dermanım hamsi

Hamsisin gezersin ulu deryâda
Pişince başlarsın âh ü feryâda
Aşkınla yanarım yetiş imdâda
Kurbanın olayım civanım hamsi

Salim hamsi yerim ben seve seve
Kamyonet yüklerim yetmezse deve
Düşürdüm mü seni bir gece eve
O gece keyfimden şâdânım hamsi

ÂŞIK CEVLÂNÎ

1

Gönül ister gülün koklamasını
İzin vermez bağa giren bağbancı
Dedim bir gül alam kıyamet ile
Sanır ki bahçeye girdi talancı

Deli gönül yanıp yanıp ağlama
Ciğerimi aşk oduna dağlama
Zaman güzeline meyil bağlama
Kimi dekbaz olur kimi yalancı

Güzel al giyinmiş başında vâlâ
Beni Mecnun ede çöllere sala
Cevlânî ister ki yanında kala
Gittiği kapıdan dönmez dilenci

2

Sevmeli cananı can ü gönülden
Yanmaktır kârımız sel söndüremez
Aşka kul olalı derûn-ı dilden
Yanıyor ciğerim el söndüremez

Ben de bu dert ile sararsam solsam
Sevda çöllerinde yorulsam kalsam
Yârin bahçesinde bir bülbül olsam
Yine feryadımı gül söndüremez

Aşkı çekmeyenler pek kolay sanar
Cevlânî'nin kalbi durmayıp kanar
Sönmez bir ateş var yüreğim yanar
Ceyhun Murat Fırat Nil söndüremez

ÂŞIK NESİMÎ ÇİMEN

1

Dinle beni kulağın aç
Sev insanlığı sev gardaş
İnsan kâbe insan mirâç
Sev insanlığı sev gardaş

İnsanlar Hakk'ın mekânı
İnanmazsan aç Kuran'ı
Sakın hor görme insanı
Sev insanlığı sev gardaş

Meleklerin secdegâhı
Orda gördüler Allahı
Bırak kusuru, günahı
Sev insanlığı sev gardaş

Nesimî der her yaşında
İnsan sevdası başında
Kötü huylunun dışında
Sev insanlığı sev gardaş

2

Yaşayan insanlar el ele verip
Türküler söylensin barıştan yana
Dünya cennetinden çiçekler derip
Türküler söylensin barıştan yana

Uluslar anlaşsın savaş olmasın
İnsanlar yürekten yara almasın
Sözlükte savaştan eser kalmasın
Türküler söylensin barıştan yana

Kara bulut üstümüzden savuşsun
Tüm insanlar mutluluğa kavuşsun
Bombalar paslansın silâhlar sussun
Türküler söylensin barıştan yana

Uluslar yarışsın barış aşkıyla
Şu insanlar yaşamasın kuşkuyla
Yürekten kaynayan gerçek coşkuyla
Türküler söylensin barıştan yana

Nesimî bu özlem yatar içimde
Savaştan barışa doğru geçimde
İnsanlık adına çağdaş biçimde
Türküler söylensin barıştan yana

3

Şifa istemem balından
Bırak beni bu hâlimden
Razıyım açan gülünden
Yeter dikenin batmasın

Gece gündüz o hizmetin
Kerametin şefaatin
Senin olsun o sohbetin
Yeter huzurum gitmesin

Taşa değmesin ayağın
Lâle sümbül açsın bağın
İstemem metheylediğin
Yeter arkamdan atmasın

Kolay mı gerçeğe ermek
Dost bağında güller dermek
Orda kalsın değer vermek
Yeter ucuza satmasın

Sonu gelmez bu virdimin
Dermanı yoktur derdimin
Gerekmez ilâç yardımın
Yeter yakamdan tutmasın

Nesimî der vay başıma
Kanlar karıştı yaşıma
Yağın gerekmez aşıma
Yeter zehirin katmasın

AHMET ÇİTAK

1

Bir dilber gördüm halini
Soran yiğide aşk olsun
Değer dünyanın malını
Saran yiğide aşk olsun

Başım duman bağrım baca
Yaşı on dört gönlü yüce
Soyunup koynuna gece
Giren yiğide aşk olsun

Komaz ki hiç soram hâlin
Bütün değer dünya malın
El değmedik gonce gülün
Deren yiğide aşk olsun

Beyaz göğsü cennet bağı
Henüz gelmiş sevgi çağı
Kiraz dudak al yanağı
Gören yiğide aşk olsun

Kurbanım saçın teline
Bülbülüm kondum gülüne
Tatlı canını yoluna
Veren yiğide aşk olsun

Ahmet Çitak kıy canına
Bu düşer senin şanına
El bağlayıp dîvânına
Duran yiğide aşk olsun

2

Ağlama gözlerim müjdeler olsun
Eriştim Suna'ya gülüyom gayri
Hakkın nimetine şükürler olsun
Ne dilesem onda buluyom gayri

Deriyom her zaman gülü bağından
Kamaşır gözlerim göğsü akından
Ciğerimi bölen al yanağından
Teklifsiz buseyi alıyom gayri

Kızarmış yanağı güllere karşı
Bal akar lebinden dillere karşı
Düşmanlık eyleyen illere karşı
Apaçık bergüzâr salıyom gayri

Ahmet Çitak eski ateşin nerde
Şükr'olsun Mevlâ'ya koymadı darda
Yâr elime geçip bulduğum yerde
Sabahlara kadar kalıyom gayri

HÜSEYİN ÇIRAKMAN

Mecnun olup ben dağlara düşmüşüm
Yâr senin elinden çektiğim yeter
Aşkın ateşiyle artık pişmişim
Yâr senin elinden çektiğim yeter

Aşkın bir yel gibi dokunur cana
Sen benden kaçarsın ne yaptım sana
Oldum yâr delisi ben yana yana
Yâr senin elinden çektiğim yeter

Aşkın beni düşünceye daldırır
O yâr benden mahabbeti kaldırır
Azraile tatlı canım aldırır
Yâr senin elinden çektiğim yeter

Ey Âşık Hüseyin güvenme ele
Herkes beni söyler düşmüşüm dile
Ezildim yoruldum çok çektim çile
Yâr senin elinden çektiğim yeter

ÂŞIK DERDİÇOK

1

Her gün gönlüm ister seni görmeyi
Korkarım arada söz olur diye
Elâ gözlüm sana umut tutarım
Güzelin ikrârı tez olur diye

Beni öldürücü derdin elemin
Duydukça dilinden tatlı kelâmın
Gönder kölen olam kuru selâmın
Çekinme boşuna az olur diye

Hiç mi haberin yok olan işlerden
Yatamıyom kara kara düşlerden
Seni sakınırım uçan kuşlardan
Güzelsin sevdiğim göz olur diye

Cilvelenir yâr karşımda dururdun
Perçeminden bergüzarlar verirdin
Beni görsen elvan elvan yürürdün
Görsün Derdiçok'a naz olur diye

2

Iğranı ığranı sudan gelen yâr
Bırak bakraçları kol incitirsin
Dünyayı başıma sen eyledin dâr
Acık yavaş yürü yol incitirsin

Âşıkını divan'edip bakarken
Satırını kollarına takarken
Öfkelenip birdenbire kalkarken
Belki koynundaki gül incitirsin

Azgın Derdiçok'un yarası azgın
Hiç mi insafın yok canından bezgin
Gördüm zülüflerin gayet de düzgün
Sakın poyraz değer tel incitirsin

3

Ne diye bağlattın alnına kara
Bilmiyorum yaslı mısın sevdiğim
Çekme beni yeter bu kadar dara
Deli misin uslu musun sevdiğim

Poyraz gibi yükseklerden esersin
Bir söz desem belki bana küsersin
Beni görsen birer birer basarsın
Sadrıâzam nesli misin sevdiğim

Gel dediğim yere gelen erinmen
Beni görüp elvan elvan bürünmen
Neden ikide bir bana görünmen
Kafeslerde besli misin sevdiğim

Halkalı gözlerin kalemdir kaşın
Berk değdi sineme insaf ataşın
Gezdim şu dünyayı bulmadım eşin
Hurilerin misli misin sevdiğim

Geldi Derdiçok'um dosta bakmaya
Savaşırken kıyamına kalkmaya
Va'din mi var Kerem gibi yakmaya
Keşiş kızı Aslı mısın sevdiğim

ÂŞIK DİZÂRÎ

1

Medreseye nice insanlar doldu
Asker korkusundan kaçıp kurtuldu
Arapça kitapla dükkânlar doldu
Bu yüzden Türkçeye rağbet mi kaldı

Ben âlimim diyen aldı bir meydan
Bunların yüzünden bozuldu cihan
İlminde amel yok zerrece inan
Böyle süfehâya izzet mi kaldı

Kâmil dalgıç ister bahre dalmaya
Bin altun gerektir sarraf olmaya
Dîvân-ı devletten pâye almaya
Tilkiden arslana fırsat mı kaldı

Dizârî vermiştir bu söze emek
Bu zaman halkının destânı demek
İçki ile zinâ hem haram yemek
Âlimden cahile nöbet mi kaldı

2

Yaylalar yaylalar çamlı yaylalar
Âb-ı hayat mıdır akan suların
Örtmüş her yanını siyah haymalar
Eser bâd-ı saba gelir bûların

Bitmiş üzerinde çemen lâleler
Eder bin bir tuyur ah ü nâleler
Koyunlar kuzular ağlayıp meler
Dikildi sîneme hançer mûların

Dizârî biçare geçer yolundan
Letafetin ayan sağ u solundan
Kesme muhabbeti âşık kulundan
Çağlar sular gibi savt u hûların

EFKÂRÎ

1

Yüce dağlar yeşil yarlar senindir
Davarı yaylaya sür çoban kardeş
Buzlu sular gök pınarlar senindir
Şu yanık kavala vur çoban kardeş

Sesini ağaçlar taşlar elesin
Sunalar saç gibi bele dolasın
Koyun baş kaldırsın kuzu melesin
Erisin kuzeyde kar çoban kardeş

Âşık hayranınız herdaim sizin
Vefasız canandan koparsa izin
Başıboş gönlünü düşünmeksizin
Güttüğün sürüye kor çoban kardeş

Efkârî der çoban mesleğin metin
Hoşuma gidiyor işin âdetin
Eğer âşıklara varsa hizmetin
Keçeni altıma ser çoban kardeş

2

Yarap bu ne ölüm bu nasıl zulüm
Ah edip de ağır başlar ağlıyor
Çiçeği burnunda solan bir gülüm
Toprağa karışan saçlar ağlıyor

Hiçbir can dayanmaz böyle bir zâra
Kaldı kıyamete bendeki yara
Dur mezarcı kazma vurma mezara
Sen görmezsin toprak taşlar ağlıyor

Ötme bülbül ötme bağlar yaslıdır
Bugün Ardanuç'ta dağlar yaslıdır
Kalan bir Kerem'dir giden Aslı'dır
Ovalar yaylalar köşkler ağlıyor

Efkârî sen gamsız kalmazsın bir gün
Ortada bir tabut bu nasıl düğün
Her kimin yüzüne baktımsa bu gün
Çekilir yürekler içler ağlıyor

ÂŞIK ENİS

1

Aylardır yoldayım tipi ayaz kar
Ne bir şehir ne bir kaza ne köy var
Geçmek istesem de yol vermez dağlar
Aman Allah beni yolda bırakma

Sivas ili büktün benim belimi
Döktün gözlerimden kanlı selimi
Kar bastırdı bulamadım yolumu
Aman Allah beni yolda bırakma

Sivas dağlarında karlar erimez
Erimez de ayaklarım yürümez
Tipi çoktur ilerisi görünmez
Aman Allah beni yolda bırakma

Âşık Enis der ki böyle gezerim
Erzurum'da kaldı benim nazarım
Gurbet ilde kazılmasın mezarım
Aman Allah beni yolda bırakma

2

Duydum ki sevdiğim evleniyormuş
Gayri ağlamanın zamanıdır bu
Gamsız safâ ile eğleniyormuş
Coşup çağlamanın zamanıdır bu

Bir kez duyamadım tatlı dilini
Deremedim gonce gonce gülünü
El-oğlu saracak ince belini
Yürek dağlamanın zamanıdır bu

Yârimi bir hoyrat aldı gidiyor
Cefâyı kalbime saldı gidiyor
Enis civan ömrüm öldü gidiyor
Kara bağlamanın zamanıdır bu

AYAŞLI FAHRÎ

1

Ne yapıp n'eyleyim gül yüzlü yâre
Sevmedim gücendi sevdim gücendi
Olmaz mı bu halden dil pâre pâre
Sevmedim gücendi sevdim gücendi

Akıbet bu dertler beni pir eder
Bağlar kâkülüne hem esir eder
Bir baksam yüzüne bin tekdir eder
Sevmedim gücendi sevdim gücendi

Hâne-i safâmı Fahrî kabr ettim
Bana yâr ol deyu çok da cebr ettim
Bunca yıl yalvardım bunca sabr ettim
Sevmedim gücendi sevdim gücendi

2

Sen beni sevmezsen sevme ey güzel
Beni de bir seven bulunur elbet
Âşık-ı sadıklar yerde mi kalır
Altın cevher gibi alınır elbet

Bu nush ü pendimi kabul etmezsen
Meyhane-i aşka gelip gitmezsen
Eğer bir kemâle sen de yetmezsen
Ah okuyla bağrın delinir elbet

Bu güzellik sende haşra dek kalmaz
Bir zaman gelir ki kimseler almaz
Fahrî'yi alanlar elinden salmaz
Senin bu cemalin silinir elbet

ÂŞIK FERMÂNÎ

Bilmem ki günün nasıl gelir geçer
Yoksulluk elinden halin perişan
Sen durma çalış başkası yer içer
Ağalık kalkmazsa halin perişan

Yalancı devrdir güldürmez yüzünü
Fakirsin kimse dinlemez sözünü
Bir hal olsa savundurmaz tezini
Elinden tutan yok halin perişan

Bu dünyaya geldin cefa çekmeğe
Her günün geçiyor kuru ekmeğe
Bir toprağın yok ki fidan dikmeğe
Neslin yurtsuz gider halin perişan

Fermanî inanma bu kandırmaya
Her günün geçiyor beş on paraya
Gör halin sen de gel bizim sıraya
Gelmem dersen böyle halin perişan

MUSTAFA FERYÂDÎ

1

Seher yeli dost köyüne uğrarsan
Sana tenbîhâtım çok seher yeli
Hasret ile gözlerimden kan akar
Hele bir halime bak seher yeli

Selâmımı götür o nazlı yâre
Hûb sultanım olsun derdime çâre
Aşkı için düştüm âh ile zâre
Yüreğime değdi ok seher yeli

Söyledikçe şeker akar dilinden
Sözü tatlı cennet-âlâ balından
Bir dal kopar yârin gonce gülünden
Sen de burcu burcu kok seher yeli

Feryâdî'yim daha sabır kalmadı
Deli gönlüm arzusunu bulmadı
Bu dünyaya öyle güzel gelmedi
Bulunmaz emsâli yok seher yeli

2

Nazlı yârdan ayrılalı
Eller gamlı ben gamlıyım
Ceylanı küsmüş gelmemiş
Çöller gamlı ben gamlıyım

Ne yaman sevda zor imiş
Kaderde neler var imiş
Ağaç başında kurumuş
Dallar gamlı ben gamlıyım

Yoktur ben gibi gülmedik
Derdine vefa bulmadık
Gövel ördeği gelmedik
Göller gamlı ben gamlıyım

Böyledir dünyanın hali
Yardan ayrılanlar deli
Küstürmüş dertli bülbülü
Güller gamlı ben gamlıyım

Feryâdî'yim yandı özüm
Ah ettikçe çağlar gözüm
Bir köşeye astım sazım
Teller gamlı ben gamlıyım

ÂŞIK GUFRÂNÎ

Katre idim ummanlara kavuştum
Kaç bulandım kaç duruldum kim bilir
Âlemleri kaç devredip dolaştım
Bir sanata kaç sarıldım kim bilir

Bulut olup ağdığımı bilirim
Bârân ile yağdığımı bilirim
Beş anadan doğduğumu bilirim
Kaç ebeden kaç soruldum kim bilir

Kaç kez gani oldum kaç kere fakir
Kaç kez altın oldum kaç kere bakır
Bilemem kaç kâtip ismimi okur
Kaç defterde kaç görüldüm kim bilir

Kaç alt oldum ben ellerde bakıldım
Semadan kaç kere indim çekildim
Balçık olup binalara yapıldım
Kaç yıkıldım kaç kuruldum kim bilir

Bazı nebat oldum toprakta sürdüm
Bilmem kaç atanın sulbünde durdum
Bir defa cennet-i âlâya girdim
Fakat nâra kaç sürüldüm kim bilir

Beni birkaç şekle nakletti Hallâk
Küllî şeye kadir Feyyaz-ı mutlak
Kaç kez kâse oldum kaç kere bardak
Kaç yuğruldum kaç kırıldım kim bilir

Hikmet-i Yezdane karışmak muhal
Bazı nisa eyler ve bazı rical
Bu kaçıncı kemal kaçıncı zeval
Bir Mansur'um kaç dar oldum kim bilir

Şikâr olup sayd olundum tutuldum
Nice nice pembe olup atıldım
Dokundum tezgâhta halka satıldım
Kaç açıldım kaç dürüldüm kim bilir

Kaç kere süt oldum kaç kere ayran
Kaç kez davar oldum kaç kere kurban
Kaç kez memlûk olup misal-i hayvan
Elden ele kaç verildim kim bilir

Kaç kez gezdim ehl-i dükkân elinde
Kul ne bilir her şey sultan elinde
İlâç idim hekim Lokman elinde
Kaç kurudum kaç karıldım kim bilir

Kaçıncı âdemin evlâdındanız
Kaçıncı âlemin bünyadındanız
Kaçıncı fırkanın efradındanız
Anlatamam kaç bürüldüm kim bilir

Olamaz ecza-i ebdane durak
Aldanma dünyaya hey karabatak
Kaç atıldı üzerime bu toprak
Kaç derildim kaç serildim kim bilir

Gufrânî der tarifatım boş değil
Güzel dinle, bağrım demir taş değil
Felek ile hiç aramız hoş değil
Kaç barıştım kaç darıldım kim bilir

HUZURÎ

1

Sarı saç üstüne sarışın yazma
Yakışır başına kurban olduğum
Çıldırtma aklımı karşımda gezme
Gözüne kaşına kurban olduğum

Kirpiklerin susamıştır kanıma
Dök kanımı keşke otur yanıma
Sana gelen her dert gelsin canıma
Nevreste yaşına kurban olduğum

Garibim insaf et gönlüm şad eyle
İyiliğin söylesin yahşi ad eyle
Huzurî'yi öldür ya azad eyle
Eşiği taşına kurban olduğum

2

Gül yüzlü sevdiğim yanımdan gitme
Eğlenemem görmedikçe ben seni
İyilik var iken kötülük etme
İncitme hatırım severken seni

Yaşa afiyetle gonca dehanım
Ümidim bağında taze fidanım
Bir tüyün gitmesin gitsin bu canım
Benim kadar sevemezsin sen seni

Hüsn ü cemaline meftunum elhak
Vazgeçmezim ölürsem de muhakkak
Huzurî âşıkın bir tane ancak
Olmaz onun gibi her seven seni

3

Kolların bembeyaz mermerdir bilek
Parmakların kamış hallerin tek tek
Yüz bin huri olsa yüz bin de melek
Sensin hepisinden bahalı güzel

Alnın bedr ayıdır kaş üzerinde
Siyah saçlar dağılmıştır serinde
Boy bos kadd ü kamet yerinde
İnsaflı imanlı vefalı güzel

Beraber oturmak olur mu kısmet
Kime nasip olur böyle bir devlet
Turunç memelerin ak göğsün cennet
Temelin firdevs-i âlâlı güzel

Hiç ağlama kirpiklerin ıslanır
Güzelliğin her ülkede seslenir
Bülbül müsün ev içinde beslenir
Çıkmazsın dışarı sevdalı güzel

Bahtiyardır senin sevdanı çeken
Yaşasın binlerce doğurup eken
Huzuru gencelttin ihtiyar iken
Yetmiş iki derde devalı güzel

İkide bir pencereden bakarsın
Cilveli cümbüşlü edalı güzel
Bu garip canımı oda yakarsın
Ey melek yavrusu belâlı güzel

Saldın yüreğime yangın ateşin
Dudakların kiraz incidir dişin
Bakû'da Gence'de bulunmaz eşin
Yüzün güneş yanak ziyalı güzel

4

Göz görmez el tutmaz kulak işitmez
Hayatın revnak u sefâsı geçti
Gönlün arzusuna ayaklar gitmez
Gençlik hayal oldu havası geçti

Bağa hazan düştü gülleri soldu
Kaptan şaştı gemisine su doldu
Her âza ayrıca bir illet oldu
Çaresiz bu derdin devası geçti

Huzurî sâdece sıhhat bekleriz
Erenlerden lûtf u himmet bekleriz
Kaldık karanlıkta növbet bekleriz
Ümit ocağının ziyası geçti

5

Bize biz diyecek bir hal kalmadı
Yandı vücudumuz kül oldu gitti
Her kime verdikse attı almadı
Lûtuf gevherimiz pul oldu gitti

Feleğin elinden dedik el'aman
Boş harman ne buğday kaldı ne saman
Bir yandan kocalık bir yandan zaman
Atlasımız eski çul oldu gitti

Huzurî aynanın yüzün tuttu toz
Ağızlar kapalı gözler eski göz
Gün gece lastikli, can sıkar her söz
Bilen bilmeyene kul oldu gitti

ÂŞIK HÜSEYİN

Dört hatun isterim huri gılmandan
Dört tane cariye kul da isterim
Yüz kuzgun yüz yağız yüz tane doru
Yüz habeş yüz tane al da isterim

Sen benim alnıma karalar yazma
Bu malı verişin doğrudan azma
Bir samur kürk ilen bir parlak çizme
Belime bir acem şal da isterim

Sandıkta bin liram hem olsa ayan
Muhanet kullara eğdirmem boyun
Beş yüz mayaz keçi bin sağmal koyun
Yüz sakar camız da gölde isterim

Odalarım olsa halı yazılı
Çıksa sofralarım üstü kuzulu
Binsem göğ kır ata yanı tazılı
Tor şahan atmaca kolda isterim

Devlet kuşu gelip başa konamaz
Bunu dersen seni kimse kınamaz
Boynumun borcu beş vakit namaz
Kelâm-ı Kadim'den dil de isterim

Âşık Hüseyin der de fazla birazı
Mahşer günü kurulacak terazi
Yeter kalan şu dünyanın marazı
Cennete gitmeğe yol da isterim

ÂŞIK IŞIK

1

Ulu Tanrım beni niçin yarattın
Fakirim kapına düştüm vermedin
Bir yavan ekmeği elden arattın
Yaptığın işlere şaştım vermedin

Azap çırak durdum ömrü çürüttüm
Bir zaman koyunu kuzuyu güttüm
Bir kağını aldım çifti yürüttüm
Borca öküz aldım koştum vermedin

Nice kullarına ortakçı oldum
Ne bir vefa gördüm ne faydalandım
Çalışırsam bana verirsin sandım
Ödünç tohum aldım saçtım vermedin

Hayatımı fakirlikte farıttın
Benden aldın kime verdin kâr ettin
Ekinimi tarlalarda kuruttun
Elim ile yoldum biçtim vermedin

Bir zaman okula oldum hademe
Tellâllığa terfi ettim kademe
Hizmet ettim nice nice adama
Bu derdimi sana deştim vermedin

Gece gündüz gayret ettim zor ettim
Alış veriş ettim ziyan kâr ettim
Başkasından istemeğe ar ettim
Ben avcumu sana açtım vermedin

Nice seki yaptım kırı bayırı
Bağlar yetiştirdim hep ayrı ayrı
Neticede sele verdin hıyarı
Gençliğimde çok çalıştım vermedin

Odunum yok samanım yok çayım yok
Ekmeğim yok yemeğim yok tuzum yok
Dostum sensin başkasına sözüm yok
Terk-i diyar ettim göçtüm vermedin

On iki dişime kerpeten saldın
Beni ağlatırken oturup güldün
Her iki gözümü elimden aldın
Bu derdimden bile geçtim vermedin

Bu dünya fânîdir kondum göçerim
Geçim için çok çalışır geçerim
Âşık Işık der ki gayet nâçârım
Dünya zehir oldu içtim vermedin

2

Ninem dedem ezel olmuştur fakir
Babam fakirliği miras bırakır
Su içmeğe yoktur evde bir bakır
Çömleğe dedirdin tas zalim yokluk

Süremedim şu gençliğin sefâsın
Hayatta bin türlü çektim cefâsın
Göremedim bu dünyanın vefâsın
Bayrama dedirdin yas zalim yokluk

Hileyi hurdayı ben sevmez iken
Kimsenin kalbine hiç değmez iken
Dostlara boynumu hem eğmez iken
Düşmana dedirdin pes zalim yokluk

N'oldu gelip geçen âşıklar n'oldu
Bu dünya bin kere boşaldı doldu
Bizim çocuklar da perişan oldu
Âşık Işık der ki kes zalim yokluk

ÂŞIK İHSÂNÎ

GELEN VAR

Düzenbazlar elledîler devleti,
Talan var ha beyler talan var talan
Demokrasi türküleri söylenir
Yalan var ha beyler yalan var yalan

Onun asıl sahibine tek haber
Vermeden sattılar vatanı yer yer
Bir hiç iken iki yılda milyoner
Olan var ha beyler olan var olan

Bir yanda ezilmiş halk zarı zarı
Hayali rüyası arpayla darı
Öte yandan milyonları dışarı
Salan var ha beyler salan var salan

Böyle boş başına bu gidiş nere
Milletin sırtında kol gere gere
İşsizlikten yana hergün bir kere
Ölen var ha beyler ölen var ölen

Başkaları çıkıp giderken aya
Biz hâlâ bekleriz göl tutsun maya
Bu gidişi ta kökünden yıkmaya
Gelen var ha beyler gelen var gelen

YAKINDIR

Korkuyorlar korkacaklar korksunlar
Geliyoruz geleceğiz yakındır
Kim nerede ne işliyor hepsini
Biliyoruz bileceğiz yakındır

Bölüşmüşler memleketin varını
Gelsin hele bekliyoruz yarını
Elimizin nasır balyozlarını
Başlarına çalacağız yakındır

Din alıp satmaya vermişler hızı
Hele şu ağalık başlıca sızı
Horlanıp savrulan haklarımızı
Fitil fitil alacağız yakındır

Eridi yokuşlar yöneldik düze
Boşuna bu çaba bu engel bize
İşçi köylü kendi Meclisimize
Biz kendimiz dolacağız yakındır

Aç ölürüz tok yaşarlar bu neden
Yıkılsın bu hale hükûmet eden
Şura Doğu şura Batı demeden
Güvercinler salacağız yakındır

NEDENDİR BE?...

Nedendir be koca Tanrı
Ben ölüyom sen ölmüyon
Dünya kurulalı beri
Ben ölüyom sen ölmüyon

Anlamak isterim önce
Bunlar revâ mıdır sence
Vaktim saatim gelince
Ben ölüyom sen ölmüyon

Barındığım koca handa
Kıyıda kenarda yanda
Belirli belirsiz anda
Ben ölüyom sen ölmüyon

Îhsânî'yem için için
Bak şimdi anladım niçin
Allahsız olduğun için
Ben ölüyom sen ölmüyon

DEVRAN

İş yoğumuş dert çoğumuş kim anlar
Yürüsün sefalet çürüsün canlar
Hiç durmadan dinlenmeden yalanlar
Atın beyler atın devran sizindir

Sermayeniz biraz iman biraz din
Kırılası yok olası bir elin
Yağmasından yeyin için yan gelin
Yatın beyler yatın devran sizindir

Nasıl çağırayım ben adınızı
Vatanı milleti evlâdınızı
Daha da olmazsa avradınızı
Satın beyler satın devran sizindir

VATAN

Gerçekleri gün yüzüne sermeye
Âşıkı duvarda sazı bekliyor
Arıya bal çevreye can vermeye
Çiçek kar altında yazı bekliyor

Davullar tokmağı potinler bağı
Kavgalar yiğidi yiğitler dağı
İşçi makinayı köylü toprağı
Toprak kanun kanun hızı bekliyor

Besiye çekilmiş bir takım kişi
Her biri bir yere batırmış dişi
Dertliler dermanı işsizler işi
İş bakanı bakan gezi bekliyor

Vatansızlar kalkmış vatan almaya
Ak üstüne kara leke çalmaya
Vatan şu dünyada vatan kalmaya
Bir seher vaktinde bizi bekliyor

ÂŞIK İLHAMÎ

Yine bir yel esti ömrüm bağına
Soldurdum gülümü dere mi bildim
Bir güzel avladım düştüm ağına
Çırpınıp tuzağı yola mı bildim

Hiç gitmiyor şu başımın dumanı
Kesemedim şu dünyanın gamını
Çok aradım bulamadım Lokman'ı
Derdime bir çare bula mı bildim

Ben dünyada muradıma ermedim
Geçti ömrüm dem ü devran sürmedim
Feleğin yüzünden vefa görmedim
Her zaman ağlarım güle mi bildim

Sağında solunda hain gidiler
Beni aldattılar irfan kişiler
Güzelin kalası sarptır dediler
Yardım olmayınca ala mı bildim

İsmim Sait mahlâsımdır İlhamî
Sürmedim dünyada devranı demi
Kendime eş ettim şu derd ü gamı
Gelmedi ecelim öle mi bildim

HABİP KARAASLAN

1

Çıkıp gidem yaylasına yurduna
Söylen vefasıza ormana gelsin
Yaktı beni ateşine derdine
Çaresiz derdime dermana gelsin

Sevdiğimle yaylamıza göçeydim
Ala karlı sularını içeydim
Bir günde beş tarla ekip biçeydim
Tırpanım keserken fermana gelsin

İnce elek ile unum elerim
Ağlar iken yüzün görsem gülerim
Şu dünyada bir tek dilek dilerim
Gönlümün sevdiği yâr bana gelsin

Uzaktan duyduğum keklik sesidir
Karalar giydiğim gurbet yasıdır
Benim hastalığım yâr sıtmasıdır
Soğuk su istemem kar bana gelsin

Der Habip Kar'aslan âhuzar ile
Dağlar görünüyor ala kar ile
Bir bayram edeydim nazlı yar ile
Bu bayram olmazsa kurbana gelsin

2

Terhis olup köyümüze gelince
Anam evde hiç kalmadı tuz dedi
Kardeşlerim evermeye çalışır
Şimdi sana bulmalı bir kız dedi

Fadime nasıldır yüzünü görek
Hüsne'nin aşkına dayanmaz yürek
Üç çatal dayaklı beşli de gerek
Güze kadar eksiğini düz dedi

Sevdiğin almayan murâda ermez
Gözleri kararır dünyayı görmez
Zeynep'e çok düştüm anası vermez
Kızım küçük umudunu üz dedi

Kızlar zalim yoksulluğu bilmiyor
Fakir diye yüzümüze gülmüyor
Elif'in anası yola gelmiyor
Benim kıza bin lira da az dedi

Ayşe der ki benim ile kalaman
Babama yalvarsan yine alaman
Krepdöşen pâzen fistan bulaman
İster darıl ister bana kız dedi

Âşık Habip der ki ben kaldım nâçâr
Zühre gelin oldu o benden kaçar
Döne'nin anası yüksekten uçar
Kızım güzel ona türkü yaz dedi

ÂŞIK MEHMET

Dinlen efendiler şikâyetim var
Yandı canım pirelerin elinden
Sizlere bir güzel hikâyetim var
Yandı canım pirelerin elinden

Akşam olur gümbürtüye kalkarlar
Sabah olur sağa sola bakarlar
Hepsi de toplanırlar kaçarlar
Yandı canım pirelerin elinden

Koca pire pirelerin ulusu
Yatağımda yoktur hiçbir ölüsü
Kaçar gider akıllısı delisi
Yandı canım pirelerin elinden

Benim yatak bilemedim neresi
Ne azgındır şu Göçü'nün piresi
Her yanlarım oldu hançer yarası
Yandı canım pirelerin elinden

Bilemedim suyu nerden içerler
Kafa kulak demez çiğner geçerler
Kanatları yok da nasıl uçarlar
Yandı canım pirelerin elinden

Bilemedim nedir pirenin adı
Bulamam uykuda lezzeti tadı
Toplanıp gelirler eri avradı
Yandı canım pirelerin elinden

Pireli yatağı ben de n'ideyim
Yataktan kalkıp da koyup gideyim
Gidip mahkemede dâva edeyim
Yandı canım pirelerin elinden

Akşam olur sağa sola bakarlar
Yatağa yatınca canım yakarlar
Sıçrayarak göze başa çıkarlar
Yandı canım pirelerin elinden

Nerde gezer pirelerin sürüsü
Rahvan attan iyi yürür tırısı
Kovalarken karşı koyar birisi
Yandı canım pirelerin elinden

Bir amcaya danıştın mı işini
Kerpetenle söksen azı dişini
Çekiç vurup yarsam koca başını
Yandı canım pirelerin elinden

Karyolam yok benim çıkıp yatacak
Hayvan değil alıp gidip satacak
Böyle benim her dertlerim kalkacak
Yandı canım pirelerin elinden

Yatağımda ordu kurdu pireler
Öleşinden doldu kaldı pireler
Diş yarası sırtımdaki yaralar
Yandı canım pirelerin elinden

Yeli görse hiçbir yana uçamaz
Azgın pire kimse gelip geçemez
Gömleğimden başka yere sıçramaz
Yandı canım pirelerin elinden

Âşık Mehmet der ki kendi halimde
Sabahadek çift sürerler dalımda
Evleri var koltuğumda kolumda
Yandı canım pirelerin elinden

MOLLA MEHMET

Anladım dünyanın boş olduğunu
Divâne bülbülün kuş olduğunu
Gönlümün baharı kış olduğunu
Ak beniz gül gibi soldu n'eyleyim

Kardeş gider olduk bu düz ovadan
Arkadaşlar unutmayın duâdan
Hiç haber gelmedi telli sunadan
Felek Ankara'da koydu n'eyleyim

Kavim kardeş unutmasın bizleri
Yanık olur kâmillerin sözleri
Yas tutuyor bizim ilin kızları
Lebi zehir olmuş dili n'eyleyim

Şal kuşanır üstü sırma yazılı
Avın arar yanı çifte tazılı
Meler yanar çifte koyun kuzulu
Dağları uçurur seli n'eyleyim

Seher vakti gider gelin yoluna
Top zülüf dökülmüş ince beline
Hayran oldum gittim tatlı diline
Kudretten sürmeli gözü n'eyleyim

Âşık Mehmet şaşman doğru yolundan
Dolu içtin erenlerin elinden
Ben usandım gayri gurbet elinden
Vatanda kokmayan gülü n'eyleyim

MEHMET ÂLİ

1
Her vakt-i seherde mahzun gönlüme
Aşkın rüzgârları gelir dokunur
Sevdâ kisbetini giydim eğnime
Ol sebepten namım dilde okunur

Âşıklık halidir sürur bilinmez
Bahalı cevâhir satın alınmaz
Aşk eseri her gönülde bulunmaz
Elvan gibi destanıma dokunur

Mehemmet Âli der oldum şuarâ
Cemal âşıkıyım çoktur mâcerâ
Âşıklar ekserî olur fukara
Lâkin kalp hanesi taşar dökülür

2

Zâlim dünya küstüm bakmam yüzüne
Rûz-i mahşeredek barışmam gayrı
Rağbetim kalmadı bahar-yazına
Gül ü gülşeninde görüşmem gayrı

Hilene hud'ana çokça aldandım
Sende bir sadâkat vefâ var sandım
Şimdi ben aklımı başıma aldım
Düşmana yüz verip konuşmam gayrı

Her günü başıma eyledin zindan
Sende zerre kadar yok imiş vicdan
Mehemmet Âli hiç olmadı handan
Düşmanı dost bilip gülüşmem gayrı

NEVŞEHİRLİ YAHYA

Öyle bir zamana geldik ki şimdi
Her biri bir günâ halin içinde
Kimisi bahçede safâyı sürer
Kimi koyun güder çölün içinde

Kimisi dünyanın zevkini bilmez
Kimi fukaralıktan bir şey görmez
Kimi ekmek parasını bulamaz
Kimi boyna kadar malın içinde

Kimisi âlemin sözüne kanmış
Kimisi merhamet çok olur sanmış
Kimi rençberlikte sıcaktan yanmış
Kimi has bahçede gülün içinde

Ne çâre böyleymiş bizim de kader
Dünyanın ahvali hep böyle gider
Kimisi köylerde çerçilik eder
Kimisi yağ ile balın içinde

Kimisi Allah'ın emrini tutar
Kimi kaygusunu üstünden atar
Kimi muhtekirdir biri bin satar
Yaşanmaz böylesi halkın içinde

Destisin koysun da pınardan dolsun
Âşık Yahya sözün burada kalsın
Dünyanın malları hep onun olsun
Bir gün çıplak gider salın içinde

ÂŞIK NİHÂNÎ

1

Bu nasıl sevdadır döner başımda
Bu zalim feleğin çarkı tersine
Sabavet çağımda on bir yaşımda
İşledi sineme mıhı tersine

Acep kimler yâr şehrine varalar
Bu fâni dünyada bahtı karalar
Sinem üzre göz göz olmuş yaralar
Tabip merhem sarar yakı tersine

N'eylesin Nihânî çektiği firâk
Yıkılsın efganı ıraktır ırak
Sevdiğim dilberden geldi bir varak
Talih bana dedi oku tersine

2

Tükenmez derdimi arzedem kime
Âlem bilir benim her ân derdim var
Açma derunumu düşerim gama
Dertlilerden daha yaman derdim var

Kara bağrım aşk oduna kül edem
Bir derdim bin oldu ben nasıl edem
Yolumu yitirdim nereden gidem
Dağların tipisi boran derdi var

Aşk âteşi dağlar bütün cihânı
Bizden evvel murat alan kim hani
Otuz bir yıl oldu ağlar Nihânî
Sorsalar cânına canan derdi var

3

Katar tutmuş gelir sağ ile soluz
Kayalar gölgesi kanadız koluz
Uğradı mı Efgan şehrine yoluz
O yâr sizden neler sordu turnalar

Durun deyu birkaç kelâm söyledi
Hüzünlü halini tamam söyledi
Belki de bizlere selâm söyledi
Peşinizden boyun burdu turnalar

Hava üzre çıkıp uçtuğuz zaman
Gök çimenli dağlar aştığız zaman
Yıldızlı sarayı geçtiğiz zaman
Acap sizi kimler gördü turnalar

Nihânî ötüşüz bağrım dağladı
Yaram göz göz oldu sanman sağladı
Çark edip başımda katar bağladı
Göllenip havada durdu turnalar

4

Gönül bu aşk ile fâni dünyada
Ölenedek böyle gez garip garip
Akl ü fikrin yol göstersin sana da
Hicran deryasında yüz garip garip

Sevda hasret etti beni dostuma
Hicran askerleri düştü kastıma
Ben ölende gel kabrimin üstüne
Ol çeşm-i mestanın süz garip garip

Nihan ağladığın hünerden midir
Bu hayal-i sevda sürurdan mıdır
Bilmem tecellidir kaderden midir
Gezeriz gurbeti biz garip garip

ALİ İZZET ÖZKAN

1

Gidin kışlar gidin yazlar geliyor
Elvan elvan renge boyanın dağlar
Turnalar gidiyor kazlar geliyor
Giyinin kuşanın donanın dağlar

Ak çiçekler domur domur göz verir
Sallandıkça birbirine söz verir
Gökler yere ninni söyler naz verir
Ala şafak söktü uyanın dağlar

Kumrular dem çeker derelerinde
Dudular seslenir tepelerinde
Mart ile nisanın aralarında
Güverir çayırın çimenin dağlar

Ak bulutlar birbirini kovalar
Duman olur yüce beller ovalar
Kuşlar hengâmeyle yapar yuvalar
Öter dertli dertli dayanın dağlar

Ağaçlar burçlanır ağ çiçekleri
Burcu burcu kokar bağ çiçekleri
Efil efil eser dağ çiçekleri
Yel vurdukça mavi reyhanın dağlar

Yaz bahar ayları geldi Al'İzzet
Ağlaşan bülbüller güldü Al'İzzet
Dağ başı bağ başı oldu Al'İzzet
Sizde yatan ölmez inanın dağlar

2

Mektup salmış bir kuş ile yar bana
Aldım okurkene dil ataşlandı
Hastayım gel demiş o dilber bana
Gideceğim günler yol ataşlandı

Kara mektup kara kura düş gördüm
Ağlamıştı gözlerinde yaş gördüm
Zarf içinde bir yaralı kuş gördüm
Arzuhalim yandı pul ataşlandı

Saz elinde Ali İzzet gezerken
Ağlayıp da göz yaşları süzerken
Karalı mektuba cevap yazarken
Kalemim kırıldı el ataşlandı

3

Nedendir ey kömür gözlüm nedendir
Benim sabahacak uyumadığım
Varmış yad ellerin koynuna girmiş
Benim öpmelere kıyamadığım

Goncanın yaprağı gülün tohumu
Esen rüzgârlardan alam kokunu
Senden ayrı alamıyom uykumu
Tatlı dillerine doyamadığım

Al'İzzet'im gireceksin kanıma
Nasıl girdin şu hoyratın koynuna
Cellât mısın hançer saldın canıma
Uyarıp benlerin sayamadığım

4

Ağlasana ne duruyon gözlerim
Vatan garip eller garip ben garip
Öksüz yavrularım yetim kızlarım
Sazım garip eller garip ben garip

Yalnız ben değil cihan perişan
Yurt sahipsiz fakir insan perişan
Baykuşlar tünedi bostan perişan
Bülbül garip güller garip ben garip

Sabreyle Al'İzzet ferman Allahtan
Gün gelir ey'olur devran Allahtan
Memleket hastadır derman Allahtan
Millet garip kullar garip ben garip

5

Bir Allah'ı tanıyalım
Ayrı ayrı bu din nedir
Senlik benliği nidelim
Bu kavga döğüş kin nedir

Issız dünyayı doldurdu
Kendini kula bildirdi
Kabil Habil'i öldürdü
Orta yerdeki kan nedir

İbrahim Kâbe'yi kurdu
Nemrud ateşe buyurdu
Hak sevdiğini kayırdı
Yanmaz ateş sûzan nedir

Yanmadı Dâvud'un eli
Zaptetmişti cümle ili
Süleyman'ın türlü dili
Kuşlar bilir per(i) cin nedir

Hak Yusuf'a nazar etti
Kardeşleri kuy'ya attı
Züleyha peşinden tuttu
Aşk içinde bühtan nedir

Musa Tevrat'a hak dedi
Firavun aslı yok dedi
İsa İncil'e bak dedi
Sonra gelen Kur'an nedir

Cennet cehennem kurdular
Halkı böyle korkuttular
Hilâfet davasın sürdüler
Bu geçimsiz sultan nedir

Geçim için aldattılar
Ham yemeğe bal kattılar
Çoklarını yaldattılar
Hani huri gılman nedir

Gel bu söze hak diyelim
Yalanları çok diyelim
Ya Allah'ı yok diyelim
Şu yer gök ay u gün nedir

Al'İzzet batın ilmine
Nedir Cebrail Emin'e
İnan Rabbül'âlemine
Bu gâvur müslüman nedir

6
Millet kan uykuda yurtta soygun var
Hırsız belli değil iz belli değil
Her tarafta oylum oylum yangın var
Ataş belli değil köz belli değil

Sağlar can veriyor ölüler vergi
Aslanlar şal giydi tilkiler kürkü
Her şey pahalandı geçim ne zor ki
Çarşı belli değil bez belli değil

Sudan ucuz bizden fakir hızan yok
Gömlek yok kefen yok mezar kazan yok
Hortladı istibdât tad yok düzen yok
Şeker belli değil tuz belli değil

Gitti kahramanlar beyler paşalar
Kellere kaldı şimdi köşeler
Koltuklara kurulmuşlar paşalar
Kaval belli değil saz belli değil

Oy dilencileri köy köy geziyor
Asılsız fasılsız vaad yazıyor
Varlık deryasında yokluk yüzüyor
Çoklar belli değil az belli değil

Ardıçlar kad'oldu çamlar da müftü
Gaz yok tuz yok bez yok geçim ne zor ki
Gücü gücü yeten oldu İzzetî
Ağız belli değil söz belli değil

ÂŞIK RAMÎ

1

Açılıp gönlümün gamı şâd oldum
Meclis-i irfana karışan gelsin
Vuslât sefinesin engine saldım
Niyetim Rahmandır erişen gelsin

Muhabbet çerağı yanar sînemde
Feleğin kahrından gözlerim nemde
Nefsini hapsedip zindan-ı gamda
Bu raha merdane dervişan gelsin

Serden geçmek gerek yâri bulmağa
Gavvas gerek bahr-i aşka dalmağa
Memba-ı maden-i güher almağa
Ramî'ya fehmeden zernişan gelsin

2

Lâ mekân elinden geldim cihana
Kereme uğrayıp kâna yetiştim
Elden ele kabdan kaba süzüldüm
Ehl-i kemal olan cana yetiştim

Hakikatten bir söz geldi dilime
Marifetten bir gül geçti elime
Kudiretten su bağlandı gölüme
Katre idim ben ummana yetiştim

Ramî'yayım budur söz muhtasarı
Ben pirimden içtim âb-ı kevseri
Evliyalar hem erenler serveri
Dest uzatıp ben dâmana yetiştim

ÂŞIK REMZÎ

1

Toprak adamıyım toprak adamı
Sermayemiz gece gündüz çalışmak
Yel üfürsün su götürsün her gamı
Güç değilmiş meşakkate alışmak

Alın teri dökmek işte kârımız
Bir kebeyle bir çanaktır varımız
Sağ olsun da kara gözlü yârimiz
Kolay gelir bahtımızla yarışmak

Neme lâzım el zenginmiş üstünmüş
Neme lâzım yıldızımız düşkünmüş
Neme lâzım felek bize küskünmüş
Remzî der ki rızkımızı verir Hak

2

Seni tanıdığım o gündenberi
Bekliyorum hâlâ gelmedin niçin
Daldan dala uçtun ey eşsiz peri
Bu gözyaşlarımı silmedin niçin

Güzellerin bekletmek mi âdeti
Beklemenin yok mu hiç nihayeti
Acep kaçı çaldı ömrün saati
Bir kere yüzüme gülmedin niçin

Kumral saçlarında esiyor bahar
Koyu gözlerinde bin bir hayal var
Remzî der gönlümü gel elinle sar
Devana muhtacım bilmedin niçin

ÂŞIK RIZA

Sıvas vilâyeti gayet dağınık
Sularını içtim suları ılık
Motör hiçbir yerde almadı soluk
Doğruca Sıvas'a geldim efendim

Kahveci de bana yatak vermedi
Benim şair olduğumu bilmedi
Kahve paraların benden almadı
Gayet sahi imiş aman efendim

Sıvas vilâyeti gayetle büyük
Etrafa dikmişler kavakla söğüt
Sıvas ahalisi gayetle yiğit
Hepsi hanedandır aman efendim

Sıvas'ı atladım Tokat'a geçtim
Orada bir kadeh ırakı içtim
Güzelleri gördüm gayetle şaştım
Aklımı başımdan aldı efendim

Tokat'ın gülünden ırakı çıkar
Kadehe koyunca gül gibi kokar
Tokat güzelleri seyrana çıkar
Onları da seyreyledim efendim

Tokat'ın da vardır sulu sokağı
Gül ile müzeyyen bahçesi bağı
Tokat'ta gayet çok güzelin ağı
Sevmesi hoş olur aman efendim

Rıza sen de evvel rakı içerdin
Ata biner turnaları geçerdin
Güzellerin pek iyisin seçerdin
Şimdi köşelerde kaldım efendim

RAHMÎ SARIGÖZOĞLU

Yine durmaz akar gözümün yaşı
Derler ki sağlıktır her işin başı
Tükenmez dünyanın mihneti işi
Benim de son yerim kara topraktır

Çalışırım bütün bir gün işimde
Söylerim bunları gece düşümde
Ecel gelmiş dolanıyor peşimde
Benim de son yerim kara topaktır

Kâşâne yıkılır sağlam yıpranır
Ölüm bir ok gibi kalbe saplanır
Kartallar kargalar gelip toplanır
Benim de son yerim kara topraktır

Dünya yine kendi kendine döner
İçimdeki ışık gün olur söner
Yıkılır mekânım baykuşlar tüner
Benim de son yerim kara topraktır

Sararır benizler kesilir nefes
Uçar bülbül geri boş kalır kafes
Şu fânî dünyaya etmedim heves
Benim de son yerim kara topraktır

Sarıgözoğlu söylüyor dilinden
Korkmam diyor yaşamaktan ölümden
Eceli gelenler dönmez yolundan
Benim de son yerim kara topraktır

SEFİL ALİ

Şu vahdette gönül dostum arzular
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden
Himmet edin biz varalım gaziler
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

Arzulayıp ben dostuma varayım
Gül yüzlü dost cemalini göreyim
Bir veçh ile muradıma ereyim
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

Aştım geldim karlı dağın ardını
Çeken bilir ayrılığın derdini
Pek severim aziz dostun merdini
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

Aşkın kitabını okur yazarım
Bir hüsn ü güzelde kaldı nazarım
Şimdi geldim dost ellerin gezerim
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

Kolda gezer derler şahin baz imiş
Geçti ömrüm göremedim tez imiş
Dostlara kavuşmak bahar yaz imiş
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

Soyunursan dostlar yoluna soyun
Pek zordur çekemem feleğin yayın
Çok şükür ki gördük dostların köyün
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

Sefil Ali kadîm ikrar vereli
Elestüden bu ikrara duralı
Memnun olduk cemaliniz göreli
Dostlar hayaliniz gitmez gönülden

SEFİL MOLLA

Sabahtan baktım da ben bir güzele
Bakma el malına boşa dediler
Yalınız baktığın kalır yanına
Başına koca taş düşe dediler

Övmeli güzeli dinde ar olmaz
Bin sene medhetsen daha yâr olmaz
Padişah olsan da sana yaramaz
Hükmeylesen baştan başa dediler

Aklımı yitirdim hemen görünce
Yüzü pek güleçtir dili şirince
Ya ayvaya benzer yahut turunca
İki şey saklamış döşe dediler

Âşıklar gördüğü güzeli över
Ancak birisini yürekten sever
Gözleri dünyanın malına değer
Hiç baha biçilmez kaşa dediler

Sefil Molla'm der ki gözleri humar
Beline bağlamış yâr gümüş kemer
Anası Sultan'dır babası Ömer
Sordum kızın adı Ayşe dediler

ÂŞIK SEYFULLAH

1

Nice görsem seni Deverek dağı
Ciğerimde bir incecik sızı var
Aşk ile geçmiştir ömrümün çağı
Eteğinde bir yavrunun izi var

Elâ gözün süzüp bana baktı mı
Çiğdeminden yâr göğsüne taktı mı
Koyağına seyrangâha çıktı mı
İnce papucundan sızan tozu var

Üzerinde keklik gibi kaydı mı
Gövel ördek gibi boyun eğdi mi
Sarı saçı boz meşene değdi mi
Bana karşı bir çekilmez nazı var

Seyfullah'ım der ki gel insaf eyle
Derd ü hicran ile gezerim böyle
Suna'm nerde dağlar bir de sen söyle
Çoğu gitti bu ömrümün azı var

2

Ben ölürsem o cânânı görmeden
Bu aşkın nârına yanar giderim
Şu âlemde bir murada ermeden
Ecel şerbetine kanar giderim

Söylesem derdimi duyan del'olur
Toplasam göz yaşım koca göl olur
Vâde biter bir gün bize gel olur
Bir ayaksız ata biner giderim

Ne figanım kalır ne de zâr kalır
Ne zararım kalır ne de kâr kalır
Gece gündüz âh ettiğim yâr kalır
Hiç de gelmemişe döner giderim

ÂŞIK SÜLEYMAN

Hey ağalar bugün bir güzel gördüm
Eğdi kaşlarını yıktı yürüdü
Sandım ki güneşi indirmiş yere
Bağrını bir çınkı bastı yürüdü

Kaşlar arasına altın pul asmış
On sekiz örgüyü bir ipe kasmış
Hamamdan mı çıkmış mor kâkül kesmiş
İpekli bürüğe girdi yürüdü

Ak gerdana sarı liralar takmış
Sanki mermer taşa kızıl kan akmış
Omuzdan omuza örgü bırakmış
Cesetten canımı aldı yürüdü

Muskasında gazi saydım tam elli
Fistanı çuhadan yazması telli
Çerkes kızı gibi incecik belli
Nezaketle selâm verdi yürüdü

Sırmalı kemeri takmış beline
Kendi benzer has bahçenin gülüne
İki bakır sitil almış eline
İstikamet pınar dedi yürüdü

Bakma Süleyman'a metheder seni
Saydım yanağında beş tane beni
Nahiyen İrbeyli unutmam hani
Gönlüm yelken edip açtı yürüdü

ŞUAYİP ŞAHİN

Kayseri'nin güneyini kaplamış
Eteğine bağ evlerin toplamış
Nice yıl yaşamış asır atlamış
Bağrı bölük bölük karlı Erciyas

Yaylasına konmuş yürük evleri
Hacılar köyünün meşhur bağları
Yönü sazlık Sindel'in ovaları
Bağrı bölük bölük karlı Erciyas

İncesu kazası biraz sağında
Gözüm kaldı Yeşilhisar bağında
Dört bin sekiz yüzlük irtifâında
Bağrı bölük bölük karlı Erciyas

Everek kazası kıbleye düşer
Bünyan cihetine bir şosa atar
Her tarafın geyik akıllar şaşar
Bağrı bölük bölük karlı Erciyas

Yağmur yağar kayaların ıslanır
Tiren gelir Kayseri'ye seslenir
Haziranda bayırların süslenir
Bağrı bölük bölük karlı Erciyas

Ne kadar övüp dursam az gelir
Sana ancak ağustosta yaz gelir
Şahin merakından neden vaz gelir
Bağrı bölük bölük karlı Erciyas

ÂŞIK ŞERİF

Aman Allah ne büyükmüş suçlarım
Kırk yaşında hiç kalmadı dişlerim
Ağardı sakalım bütün saçlarım
Hayıf düştüm mahrum kaldım ağlarım

Çok nedamet çektim dahi özümden
İnmeler indirdim nâdan sözünden
Dostlarımla akrabamın yüzünden
Hayıf düştüm mahrum kaldım ağlarım

Atlı iken felek piyade oldum
Aşkın deryasına dalıp da doldum
Bir gonca gül iken ben tezden soldum
Hayıf düştüm mahrum kaldım ağlarım

Günahkârım günahlarım biaded
Ey Allahım rahmetinden kılma red
Şerif senin derdin vardır lâyuad
Hayıf düştüm mahrum kaldım ağlarım

TALİBÎ

1

Düğünde bayramda ağır zinetle
Bütün kınalanır eli kızların
Halaya düzülür meşhur güzeller
Gerdandan oynuyor kolu kızların

Yaz gelince yeşil otlar biçilir
Kızlar çiğdem gibi ayrı seçilir
Tomurcuk gül ak gerdanda açılır
Burcu burcu kokar gülü kızların

Kızlar kalbur olsa ben de elensem
Kızlar pınar olsa ben serinlensem
İpek olup ince bele dolansam
İbrişimden olsam şalı kızların

Ben oynasam şu kızların yayından
Kızlar aramıyor yiğit soyundan
Bir kız alamadım Tonus köyünden
Köyümüzden aktı gölü kızların

Talibî der ben sözümden caymadım
O yârin dizinde uyuyamadım
Konuştuğum güzellere doymadım
Baldan tatlı bana dili kızların

2

Çepni'ye gitmeğe niyet eyledik
Dedim arkadaşa: kinli boz öküz
Yorulup da bizi yolda komasın
Ömer Çavuş dedi: canlı boz öküz

Öğlenden evvelce Tonus'tan koştuk
Uğrumuz Şarkışla yoluna düştük
Kalfa Köy üstünü yel gibi aştık
Yönünü yokuşa döndü boz öküz

Kinli develere benzer bakışı
Mısır dablağıdır sanki kakışı
Boş kağnıynan çıkamıyor yokuşu
Dermanı canı kesilmiş boz öküz

Yokuşu çıkınca gözü büyüdü
Gayri iyi gider bu bir huyidi
Ömer Çavuş hırsından yatt'uyudu
Kanak'ın düzüne indi boz öküz

O gece gitmedik Kanak'ta kaldık
Çok ikram ettiler rahatta olduk
Sabahınan birçok arkadaş bulduk
Boş koyversen gider selli boz öküz

Düz yere gelirse gayet tellenir
Yokuşu çıkarken gitmez yellenir
Yavaş gider beşik gibi sallanır
Üğürleyim seni ninni boz öküz

Yine yere yattı başın kaldırır
Beni utandırır eli güldürür
Senin bu işlerin beni öldürür
Adını koyarlar kanlı boz öküz

Biz akşama kadar vardık Cemel'e
Üstümüz toz oldu döndük hammala
Gazeteler yazsın bizi âleme
Söylensin irfanın senin boz öküz

Cemel'den gitmedik döndük geriye
Malın yiğidini yolla kuruya
Böylesi mal düşmesin fukaraya
Benim senden bağrım yandı boz öküz

Talibî der ki: bu nasıl alâmet
Ellerin içinde olduk melâmet
Şükür olsun eve geldik selâmet
Bize zahmet verdin şanlı boz öküz

ÂŞIK UMMANÎ

Rivayette vardır yaran ü dostan
Beş taksime düşer yolu Ardos'un
Köyün ortasında yapılmış cami
Her dem seyrangâhtır önü Ardos'un

Etrafıma baktım ora bir gözdür
Önü biraz geniş büyük bir düzdür
Baharı bahardır hem güzü güzdür
Havası iy'gelir yazı Ardos'un

Çamların altından bir pınar akar
Onu içen dertten silkinir çıkar
Olanca milletler seyrine bakar
Bahar gelir öter kuşu Ardos'un

Bizim köyün yeri adam ucaltır
Bir suyunu içsen ömrün genceltir
Dertli yorgun olsan seni dineltir
Dünyaya dağılmış şanı Ardos'un

Ummanî eyledi matlup ehliyin
Mevlâm huzurunda kötü huyluyum
Rivayete bakar doğru yolluyum
Dünyaya anılmış suyu Ardos'un

EYYUP TEKYURT

Cânân vücudumu düşürdü nâra
Kül oldu her yanım pişti de gitti
Aşk elinden gönül düştü bu zâra
Koymadı kazanım taştı da gitti

Belli olmaz bu mâbedin bünyadı
Gizlenir içinde kendi üstadı
Gönül bahri birden bire kaynadı
Dalgalar peşpeşe coştu da gitti

Kesildi rüzgârlar ayrılmaz dâne
Ârife engeldir ehl-i efsâne
Bakmadık bir kere fânî cihana
Ömür üstümüzden aştı da gitti

Pire hizmet eden vuslatın buldu
Anbarı tıkıldı kapları doldu
Eyvah ömrümüze çok yazık oldu
Bizden ayrılarak koştu da gitti

Tekyurt'um cihanda kendim yorardım
Varıp şunda bunda sual sorardım
Aklımla derdime derman arardım
Bir tabip yâremi deşti de gitti

ÂŞIK VAHDETÎ

Beni yaradana şikâyet olsun
Baksa ne anlıyor bende kılıktan
Bir dumandan ayırmıyor başımı
İster hesap soluduğum soluktan

İbrahim Mansur'un yayın eyledin
Bana ticarette oyun eyledin
Bozkurdu üstüme tayin eyledin
Etmedin mi beni dağda gölükten

Ulu camilere gelmedin dersin
Vaktin olduğunu bilmedin dersin
Niçin beş vaktini kılmadın dersin
Değdi mi ellerim âvârelikten

Duayla biter mi yılın her ayı
Her sene dört kılarım bir ayı
Ellere inandın köşkü sarayı
Vermedin bir bina bir kovalıktan

Şükür mal vermedin zekât verecek
At silâh vermedin yola duracak
Ganilik vermedin hacca varacak
Ele verdin libas altın oluktan

Daima gezerdin kara yas ile
Ettin eğnim kara gam libasiyle
Ele verdin zemzem altın tas ile
Bana içirmedin suyu oluktan

Bu Çiçekdağı'nda toprak kazdırdın
Ayın on beşinde yolum azdırdın
Yüce dağ başında üryan gezdirdin
Hiç yer göstermedin bir duldalıktan

Benim bir binam var dört yanı hisar
Görmeyen misafir bir defa basar
Acı poyraz ile burca çan asar
Taksim olur üç yüz altmış delikten

Hûndur Vahdetî'nin dünyada bağrı
N'eyledim ben sana Cenab-ı Bâri
İnayetin olsun cennette bari
Bir köşk in'am eyle bir sefalıktan

ÂŞIK VÂHİD

Şarap mı dökülmüş yanaklarına
Neden böyle benek benek kırmızı
Baktıkça o kıvrak dudaklarına
Duyarım içimde ince bir sızı

Baksam senin doya doya yüzüne
Kansam senin tatlı dilli sözüne
Yatsam senin bir akşamcık dizine
Saysam gökte yedi kardeş yıldızı

Rakîpler aşkıma engel gibidir
Sevda coşup taşmış bir sel gibidir
Hem de vuran yıkan bir yel gibidir
Durduramaz kimse bu coşkun hızı

Dünyada felekten var mı öç alan
Aşk yolunda kaldın ey Vâhid yayan
Dudaklarındır şu gönlümü çalan
Dişlerimle tutsam ben o hırsızı

ÂŞIK VEYSEL

1

Genç yaşımda felek vurdu başıma
Aldırdım elimden iki gözümü
Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kaybettim baharımı yazımı

Bağlandım köşede kaldım bir zaman
Nice kimselere dedim el'aman
On onbeş yaşıma girince heman
Yavaş yavaş düzen ettim sazımı

Üç yüz onda gelmiş idim cihana
Dünyaya bakmadım ben kana kana
Kader böyle imiş çiçek bahana
Levh-i kalem kara yazmış yazımı

Geçirdim ömrümü hevayü heves
Derdim bir kimseye değildir kıyas
Her zaman her vakit kalbimde bu yas
Çarh-ı devran güldürmedi yüzümü

Bir vefasız zalım yâre bağlandım
Tarih üç yüz otuz beşte evlendim
Sekiz sene bir arada eğlendim
Zalım kâfir yetim kodu kuzumu

Ele geniş bana dünya dar oldu
Tahammülsüz gönlüm bîkarar oldu
Gönlüm zindan gecelerim zâr oldu
Kader ile bölemedim kozumu

Veysel der dünyaya ben niye geldim
Her zaman ağladım ne zaman güldüm
Gönlüme teselli kendimde buldum
Sabır ile teskin ettim özümü

2

Yeni mektup aldım gül yüzlü yârdan
Gözletme yolları gel deyi yazmış
Sivralan köyünden bizim diyardan
Dağlar mor menevşe gül deyi yazmış

Beserek'te lâle sümbül yürüdü
Güldede'yi çayır çimen bürüdü
Karataş'ta kar kalmadı eridi
Akar gözüm yaşı sel deyi yazmış

Eğlenme gurbette yayla zamanı
Mevlâ'yı seversen ağlatma beni
Benek benek mektuptadır nişanı
Gözyaşım mektupta gül deyi yazmış

Kokuyor burnuma Sivralan köyü
Serindir dağları soğuktur suyu
Yâr mendil göndermiş yadigâr deyi
Gözünün yaşını sil deyi yazmış

Veysel bu gurbetlik kâr etti cana
Karıştır göçünü ulu kervana
Gün geçirip fırsat verme zamana
Sakın uzanmasın yol deyi yazmış

3

Çırpınır gönüller halay çekerken
Davul coşkun tel nazlı nazlı
Keklik olup uçtan uca sekerken
Ayak kıvrak kıvrak bel nazlı nazlı

Yazmalar başlarda pul pul gülüşür
Açılır yanaklar gül gül gülüşür
Savrulur fistanlar al al gülüşür
Çiçek başka başka dal nazlı nazlı

Görüştü sevişti gözler düğünde
Gülüştü kızardı yüzler düğünde
Zeybek halay çekti kızlar düğünde
Eller liyme liyme kol nazlı nazlı

4

Bu âlemi gören sensin
Yok gözünde perde senin
Haksıza yol veren sensin
Yok mu suçun burda senin

Kâinatı sen yarattın
Her şeyi yoktan var ettin
Beni çıplak dışar'attın
Cömertliğin nerde senin

Eşin yoktur bir sen misin
Evli misin ergen misin
Çark-ı sema nur sen misin
Bu balkıyan nur da senin

Kilisede despot keşiş
İsa Allahın oğlu demiş
Meryem ana neyin imiş
Bu işin var bir de senin

Kimden korktun da gizlendin
Çok arandın çok izlendin
Göster yüzün çok nazlandın
Yüzün mahrem ferde senin

Bin bir ismin bir cismin var
Oğlun kızın ne hısmın var
Her bir irenkte resmin var
Nerde baksan orda senin

Ne acaip hallerin var
Türlü türlü dillerin var
Ne karanlık yolların var
Sırat köprün nerde senin

Âdemi sürdün bakmadın
Cennette de bırakmadın
Şeytanı niye yakmadın
Cehennemin var da senin

Veysel neden aklın ermez
Uzun kısa dilin durmaz
Eller tutmaz gözler görmez
Bu acayip sır da senin

5

Uyandım kuşların ince sesine
Seherle birlikte iniler durur
Ses verdim sesine bilircesine
Âşıkın derdini yeniler durur

Baharda çağlayan bulanık sular
Durmadan kendini taşlara çalar
Eşinden ayrılmış bir geyik meler
Dağlar sada verir iniler durur

Veysel de yaralı geyik gibidir
Kapalı dertleri höyük gibidir
Ne sarhoştur ne de ayık gibidir
Sinesi kös gibi gümüler durur

6

Sen bir ceylân olsan ben de bir avcı
Avlasam çöllerde saz ile seni
Bulunmaz dermanı yoktur ilâcı
Vursam yaralasam söz ile seni

Kurulma sevdiğim güzelim deyin
Bağlanma karayı alları geyin
Ben bir çoban olsam sen de bir koyun
Seslesem elime tuz ile seni

Koyun olsan otlatırdım yaylada
Tellerini yoldurmazdım hoyrata
Balık olsan takla dönsen deryâda
Düşürsem toruma bez ile seni

Veysel der ismini koymam dilimden
Ayrı düştüm vatanımdan ilimden
Kuş olsan da kurtulmazdın elimden
Eğer görsem idi göz ile seni

MEVLÛT YILDIRIM

1

Benim sevdiceğim niçin kaçarsın
Eğlen birazcık dur yavaş yavaş
Koygun yârelerim derdim açarsın
Şöyle bir tenhaya var yavaş yavaş

İncedir endâmı sırma tel gibi
Kızarmış yanaklar gonce gül gibi
Leblerin ağzıma versen bal gibi
İncitmem sevdiğim sor yavaş yavaş

Elâ gözlerine sürmeler çeksin
Tarasın zülfünü gerdana döksün
Gündüz akşamadek salınsın gezsin
Gece sabahadek sar yavaş yavaş

Der Yıldırım bilemedim n'olduğum
Dünden beri sararıp da solduğum
Giyinmiş kuşanmış kurban olduğum
Salınır karşımda yâr yavaş yavaş

2

Gamla dolu bizim gölde yüzülmez
Yazık olur size gidin turnalar
Ben garibim eşsiz katar düzülmez
Beni de katarda yedin turnalar

Dertliyim yangılı yungulu ötmen
Benim bir derdim var bir de siz katman
Yurdun kuşusunuz yabana gitmen
Vatan gayretini güdün turnalar

Türk yurdu ziyade uludur ulu
Çeşmeler ırmaklar göllerle dolu
Yıldırım gittiği bu aşkın yolu
Nazlı yâre selâm edin turnalar

ÂŞIK ZÜLÂLÎ

1

Hey ağalar efkârım var gamım var
Âşık derdi maşuk derdi yâr derdi
Gurbet Süleyman'ı tahttan indirir
Mekân derdi vatan derdi yâr derdi

Yüz bin tabip gelse derdime bakmaz
Pervaneye varsam nârına yakmaz
Hicran oku değdi yürekten çıkmaz
Ata derdi ana derdi yâr derdi

Elin güllerinde kumru ötüşür
Benim bağrım odlar yanar tutuşur
Zülâlî feryadın arşa yetişir
Kardeş derdi yoldaş derdi yâr derdi

2

Bir aralık bir köye imam oldum
Ne bilem takdiri neler olacak
Başıma bir belâ aradım buldum
Meğer çekilecek çile dolacak

Başladı ölüler hem üçer beşer
Günde talihime yüz lira düşer
Savımdan salâttan kırkar ellişer
Yığıldı bankınot oldu bir kucak

Hastacılar geldi ayağa kalktım
Üzerlik toplattım muskalar yazdım
Dediler n'olacak tâlihe baktım
Dedim ya ölür ya ölmez kalacak

O gün bize geldi yine bir hasta
Cebinde bankınot olmuştu deste
On beş lira aldım yüz daha üste
Köyün muhtarıyla olduk bacanak

Kaza bu ya bir gün öldü bir fakir
Kefen parası yok evi tamtakır
Aldık ıskatını hep tıkır tıkır
Çocuklarına kalmadı kapkacak

Bir sabah kalkınca dedim yâ fettâh
Bugün bir cenaze yok mu bir nikâh
İkisini birden halk etti Allah
Dünyada sevindim bir gündür ancak

Biri bir gün dedi: dâvete gidek
Gidelim hocam ki vardır çok yemek
Güllâç baklavalar yağlıca börek
Helva kadayıflar gayet yumuşak

Gittik yedik sıra duâya geldi
Dedim: biraz daha kırk lokma kaldı
Mide doldu bağırsaklar kabardı
Öle yazdım şükür kırıldı kuşak

Artık köy içinde dinlenir sözüm
Yırtıldı perdesi utanmaz yüzüm
Bir gün bir kadına düşsün mü gözüm
Az kaldı ki yedik bir tatlı dayak

Dedim: gel Zülâlî bu meslekten sap
Nasip kısmetini özge yerden kap
N'eylersin imamlık şairliğin yap
Böyle riyakârlık senden çok ırak

3

Nerye gitmiş yeşil başlı ördekler
Bu nasıl vâdîdir göller kurumuş
Nerde kaldı yaptığımız emekler
Irmaklar dereler seller kurumuş

Bir kâğıt bir divit kalem getirdim
Söyle yazam kardeş alem getirdim
Yârinden yavrundan selâm getirdim
Niçin söylemesin diller kurumuş

Zülâlî der bu kabr'in kimler açmış
Kimler ağlar kimler gözyaşı saçmış
Geçmiş bahar faslı bülbüller uçmuş
Mezarın üstünde güller kurumuş

4

Güzel hayalinde ne ise söyle
Oynat o leblerin dil utanmasın
Yakın gel kolların boynuma dola
Uzat bûs edeyim el utanmasın

Yaşın on beş bilmem daha kaçında
Ateşli yılanlar vardır saçında
Seherin vaktinde bağlar içinde
Gösterme cemalin gül utanmasın

Gonce düşme gel Zülâlî'n elinden
Bülbül ölse vaz gelir mi gülünden
Bir koku yollasam zülfün telinden
Değsin akşam sabah yel utanmasın

ŞAİRLERİN YAŞAM ÖYKÜLERİ

XIII. YÜZYIL

YUNUS EMRE

1240'ta Eskişehir'in Mihalıççık ilçesine bağlı Sarıköy'de doğduğu, 1320'de yine aynı yerde öldüğü sanılıyor. Ailesinin Horasan'dan göç ettiği, gençliğinde çiftçilikle uğraşıp sonradan tarikata girdiği, Bektaşî Şeyhi Taptuk Emre'ye bağlandığı kabul edilir. Arapça ve Farsça öğrenmiş, derviş olarak Anadolu'yu, Suriye, Azerbaycan ve Kafkasya'yı dolaşmıştır. Şiirleri dinsel bir temel üzerinde sevgi ve hoşgörüyle yoğrulmuş, halk Türkçesinin, aynı zamanda Tekke şiirinin ilk ve en güzel örneklerini vermiştir. 1307'de *Risâletün Nushiyye* adlı bir mesnevi yazmış, Konya'da Mevlâna ile tanışmıştır. Şiirleri *Yunus Emre Divanı* adıyla yayınlanmıştır.

ÂŞIK PAŞA

1272'de Kırşehir'de doğdu, 1333'te yine aynı yerde öldü. Horasan'dan göçmüş olan varlıklı ve kültürlü bir aileden geliyor. Babalılar tarikatının kurucusu Baba İlyas'ın torunu ve Muhlis Paşa'nın oğludur. Tasavvuf görüşlerini yaymak için öğretici şiirler yazmış, hem hece hem aruz ölçüsünü kullanmış, Selçuklu sarayında Farsçaya karşı Türkçeyi savunmuştur. *Garib-nâme* adlı yapıtı ünlüdür.

XIV. YÜZYIL

EMİR SULTAN

1368'de Buhara'da doğdu, 1429'da Bursa'da öldü. Bir çömlekçinin oğludur. Tasavvuf öğrenimi görmüş, Kübreviye tarikatına girmiştir. Yıldırım Beyazıt'ın kızıyla evlendi. 1402'de Ankara Savaşı'na, 1422'de II. Murat'ın İstanbul kuşatmasına katıldı. *Menâkıpnâme* adlı yapıtı ünlüdür.

SAİD EMRE

Hacı Bektaş'ın Makalât'ını Arapçadan Türkçeye çeviren din bilgini Aksaraylı Molla Sadettin'le aynı kişi olduğu ileri sürülür. Hacı Bektaş'a, daha sonra da onun halifelerinden Hacım Sultan'a bağlandı. Yunus Emre'nin yolunu izleyen şiirleriyle tanınır.

HACI BAYRAM VELİ

1352'de Ankara'nın Solfasol köyünde doğdu, 1429'da yine Ankara'da öldü. Koyunlu Ahmet adlı bir köylünün oğludur. Medrese eğitimi gördü, tasavvufa merak sardı. Şeyh Somuncu Baba'ya bağlanıp onunla Şam'ı, Hicaz'ı dolaştı. Şeyhin ölümünden sonra Ankara'ya dönüp Bayramiye tarikatını kurdu. Şiirde Yunus Emre'nin yolundan yürümüş, açık ve temiz bir halk diliyle yazmıştır.

XV. YÜZYIL

ABDÜRRAHİM-İ TIRSÎ

İznik yakınındaki Tirse köyünde doğdu, 1519'da İznik'te öldü. Beyazıt Fakıh'ın oğludur. Çocukluğunda Eşrefoğlu Rumî'nin dergâhına girmiş, onun kızıyla evlenmiştir. Şeyhin ölümü üzerine onun yerine geçmiş, Kadirî tarikatının önde gelenleri arasında yer almıştır. İçten ve akıcı ilâhileriyle dikkati çeker.

BALIM SULTAN

Yaşamıyla ilgili bilgi bulunmamakla birlikte 1516'da Kırşehir'de öldüğü sanılıyor. Kimine göre Hacı Bektaş'ın torunu idi ve Bektaşîlik tarikatına yeni kurallar getirmişti.

EŞREFOĞLU RUMÎ

1353'te İznik'te doğduğu sanılıyor. 1470'te İznik'te ölmüştür. Mısır'dan göç edip İznik'e yerleşen bir ailenin çocuğudur. Medrese eğitimi gördükten

sonra Yıldırım Beyazıt'ın damadı Emir Sultan'ın hizmetine girmiş, tasavvufa merak sarıp Ankara'da Hacı Bayram Veli'ye bağlanmıştır. Hacı Bayram Veli'nin önce dervişi, sonra damadı olmuştur. Bursa'da Eşrefiye tarikatını kurmuştur. Aruz ölçüsüyle yazılmış bir *Divan*'ı varsa da Yunus Emre etkisindeki şiirlerinin daha başarılı olduğu kabul edilir.

İBRAHİM TENNURÎ

Amasya'da doğduğu, 1481'de Kayseri'de öldüğü biliniyor. İyi bir medrese eğitimi gördü. Yüzyılın önde gelen mutasavvıflarından. En ünlü yapıtı: *Gülzâr-ı Mânevî*.

KAYGUSUZ ABDAL

Asıl adı Alâeddin Gaybî olup 1341-1444 yılları arasında yaşadığı sanılıyor. Alanya Beyi Hüsamettin Mahmut'un oğludur. İyi bir öğrenim görmüş, avcılık ve okçuluk alanında beceri göstermiştir. Genç yaşta Elmalı'daki Abdal Musa'ya bağlandığı, şeyhinin kendisine "Kaygusuz" adını verdiği söylenir. Bektaşî uluları arasına girmiş, 1424-1430 arasında Rumeli'yi dolaşmıştır. Bektaşî edebiyatının kurucuları arasında sayılan Kaygusuz Abdal'ın hem aruz hem hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde yobazlığı ve ham sofuluğu taşlayan ince bir alay görülür.

XVI. YÜZYIL

AZMÎ BABA

Yaşamıyla ilgili kesin bilgiler bulunmamaktadır. Şiirlerinden gizemci şiir bilgisinin yerinde olduğu, yazdıklarında yergi ve gülmece öğelerini öne çıkardığı, bu tür şiirde "Tanrıyla hesaplaşma" geleneğini sürdürenler arasında yer aldığı anlaşılıyor.

BAHŞÎ

Asıl adı ve doğum yeriyle yılı bilinmemekle birlikte, Birinci Selim'in İran ve Mısır seferleri üzerine yazdığı destan dolayısıyla o dönemde yaşadığı sanılıyor. Yine aynı destan dolayısıyla yeniçeriler arasında bulunmuş olabileceği düşünülüyor.

ÂŞIK GARİP

Yaşamı hakkında bilgiler Âşık Garip ile Şah Sanem adlı halk öyküsünden çıkarılıyor. Buna göre, bir saz ozanı olabileceği, Tebriz'den gelip Erzurum, Kars, Halep kentlerini dolaştığı düşünülüyor.

HASAN DEDE

Gömütü Ankara'nın Kalecik ilçesine bağlı Hasan Dede köyünde bulunan ozanın soyundan gelenlerce yapılan araştırmaya göre, Horasan'dan Anadolu'ya göç ettiği, bir süre Karaman'da kaldıktan sonra bugün gömülü olduğu yere geldiği sanılıyor. Kendisiyle ilgili en eski kayıt 1522-23 yıllarını gösteriyor. Tapu ve vakıf kayıtlarından adının Yakup Fakîh'in oğlu Hasan Fakîh olduğu, fıkıh bilimiyle uğraştığı anlaşılıyor. Bektaşî tekkelerinde uzun yıllardır saz eşliğinde okunan nefesleriyle tanınıyor.

HATAYÎ

1486'da Erdebil'de doğdu, 1524'te yine aynı yerde öldü. Akkoyunlu Beyliği'nin önderi Uzun Hasan'ın torunu olup asıl adı İsmail Safevî'dir. Dedesinin ölümü üzerine Şiî-Alevî Türkmen boylarını çevresine toplayıp Şirvan, Azerbaycan ve Irak'ı ele geçirdi. Şah İsmail adını aldı. 1514'te Yavuz Selim'e yenildikten sonra da Anadolu'daki Alevîler üzerinde etkisini sürdürdü. Aruz ölçüsüyle Farsça şiirler de yazmasına karşın, ününü Azeri Türkçesiyle yazdığı halk geleneğine uygun şiirlerle sağladı. Alevî-Bektaşî edebiyatının en gözde ozanlarından biridir.

HAYALÎ

Doğum tarihi bilinmemekle birlikte, III. Murat'ın Çıldır savaşını anlattığı destanından dolayı XVI. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı anlaşılıyor. 1578'de yapılan savaşa Kafkas orduları komutanı Lala Mustafa Paşa emrinde yeniçeri olarak katıldı, bu savaşın destanını yazdı. Destanları yanı sıra duyarlı şiirleri de var.

HÜSEYNÎ

XVI. yüzyılın ortalarında doğduğu sanılıyor. Pir Sultan Abdal'ın yolunda yürüyen, konularını günlük yaşamdan da alan, Alevî-Bektaşî edebiyatında sevilen bir ozan.

KAYGUSUZ ALÂADDİN

Doğum tarihi bilinmiyor. 1563'te Vize'de öldü. Çeşitli kaynaklara göre, Aksaraylı Pir Ali'ye ve İsmail Ma'şukî'ye bağlanmıştır. Yunus Emre geleneğini sürdürdü. Hem hece hem aruz ölçüsüyle yazdı. Melâmî-Hamzavî edebiyatının kurucularından sayılır. *Divan*'ı vardır.

KÖROĞLU

XVI. yüzyılın ikinci yarısında Horasan'da doğduğu, destan kahramanı ile ozanın aynı kişi olduğu, Celâlî ayaklanmalarına katıldığı sanılıyor. Ünlü halk öyküsüne göre, Osmanlı devletinin baskıcı yönetimini temsil eden Bolu Beyine karşı mücadelesiyle, halkın gözünde zulüm ve haksızlığa direnmenin simgesi olarak kabul edilmiş, şiirleri kavga, dostluk ve doğa sevgisini yansıtarak dilden dile dolaşmıştır.

KUL HÜSEYİN

Doğum yerinin Tokat ya da Sivas olduğu, öldüğünde 70 yaşını geçmiş olduğu sanılıyor. Kul Himmet'le karşılıklı şiir söylediğine göre XVI. yüzyılda yaşadığı kesin. Aynı zamanda Pir Sultan Abdal'ın çevresinde bulunduğu, şah yanlısı olduğu, ayaklanmalara katılıp cezaya çarptırıldığı anlaşılıyor. Tasavvuf dışında, aşk ve doğa konulu şiirleri de var.

KUL MEHMET

XVI. yüzyılın ikinci yarısında Sivas'ta doğduğu sanılıyor. 1605'te Aydın'da öldü. Üveys Paşa'nın oğlu olup iyi eğitim görmüş, kendisi de paşa olmuştur. Bir süre Aydın sancağında vergi toplayıcılığı görevinde bulunmuş, Celâlî ayaklanmaları sırasında vezirlik, serdârlık rütbelerine yükselmiştir. Divan geleneğine uyarak aruzla da şiirler yazmasına karşın aşk ve doğa konularını işleyen koşmaları ilgi çekmiştir.

MUHYİDDİN ABDAL

Yaşamıyla ilgili birtakım varsayımlardan yola çıkılıyor. Kesinlikle bilinen tek şey, Hacı Bektaş yolunda olduğu. Bir söylentiye göre, Romanya'nın Balçık kasabasında Akyazılı Şeyh adlı dervişe öğrencilik etmiştir. Bir başka söylentiye göre Utman Baba'nın dervişidir. Bektaşîlik ve Hurufîlik yolunda yazdığı şiirleri toplayan bir divanı olduğu, yaşamı boyunca belde belde dolaştığı biliniyor.

NİZAMOĞLU SEYFULLAH

Doğduğu yıl bilinmiyor. 1601'de İstanbul'da öldü. Asıl adı Seyyid Seyfullah. Nizâmî takma adıyla kendisi de şiir yazan Şeyh Seyyid Nizameddin'in oğludur. İyi bir eğitim gördüğü, ömrünü dervişlik ve şeyhlikle geçirdiği biliniyor. Caferî mezhebinden olduğunu açıklamıştır. Yunus Emre'nin yolunu izleyen şiirlerinde dünya malına tapanları, ikiyüzlüleri ve ham sofuları taşlamıştır.

PİR SULTAN ABDAL

Yaşamı kesin olarak bilinmemekle birlikte, şiirlerine ve söylencelere dayanılarak, asıl adının Haydar olduğu, Azerbay-

can'dan Anadolu'ya göçmüş bir Türkmen ailesinden geldiği, Sivas'ın Yıldızeli'ne bağlı Banaz köyünde doğduğu kabul edilir. Çocukluğunda çobanlık yapmış, tekkede eğitim görüp Alevîliğe bağlanmıştır. İran şahı Tahmasb'ın Anadolu seferini umutla karşılamış, 1577 ve 1589 yıllarında ortaya çıkan Osmanlı karşıtı hareketlere yakınlık duymuştur. Sivas valisi Hızır Paşa onu yakalatıp hapse atmış, içinde şah sözü geçmeyen üç şiir söylerse bağışlanacağını bildirmiştir. Buna karşılık, söylediği üç şiirde de şahın adını andığı için, 1590'da Sivas'ta asılmıştır. Şiirlerinin dili temiz bir halk Türkçesi, deyişi içten ve yalındır. Divan edebiyatına özenmeyip halk şiiri geleneğine bağlı kalmış, Alevîliğe özgü konular yanında doğa, aşk, ayrılık, özlem gibi duygulara da yer veren, gördüğü haksızlıklara parmak basan lirik şiirler yazmıştır.

SÜRURÎ

Gelibolu'da doğduğu sanılıyor. 1561'de İstanbul'da öldü. Asıl adı Mustafa Muslihittin. Medrese öğrenimi gördükten sonra müderrislik yaptı. Kanunî'nin oğlu Şehzade Mustafa'nın hocası oldu. Şeyhülislam yanında tezkireci olarak çalıştı.

TESLİM ABDAL

Yaşamıyla ilgili yeterli bilgi yok. Şiirlerinde geçen olaylar ve adlardan birtakım sonuçlar çıkarılmıştır. Bektaşî ozanlarından olduğu, çağında ününün yaygın olduğu anlaşılıyor.

USÛLÎ

Rumeli'de Yenice Vardar kasabasında doğduğu biliniyor. 1534'te yine aynı yerde öldü. Medresede öğrenim görmüş, Mısır'a giderek Diyarbakırlı İbrahim Gülşenî'nin önce müridi, sonra dervişi olmuş, Arap ülkelerinde dolaşmıştır. Şeyhinin ölümü üzerine doğduğu kasabaya dönmüş, bu kez Balkan ülkelerinde yolculuklara çıkmıştır. Gerçekte bir Divan şairidir. Arada heceyle de yazdığı şiirlerinden çoğu tasavvufla ilgilidir. Kuru din kurallarını umursamaz, softaları kınar.

ÜFTÂDE

Asıl adı Mehmet Muhyiddin. 1477'de Bursa'da doğdu, 1581'de yine bu kentte öldü. Hacı Bayram'ın halifelerinden Hızır Dede'ye bağlanmış, tarikata girmiş, Emir Sultan Camisi'nde hatiplik etmiş, zamanla tarikat şeyhi olmuştur. Çoğunlukla aruz ölçüsünü kullanır, heceyle yazdığı şiirler azdır. Tasavvuf çizgisi izleyen şiirlerinde Yunus Emre etkisi görülmekte, ilâhileri dikkati çekmektedir.

ÜMMÎ SİNAN

Asıl adı İbrahim olup doğum yeri bir söylentiye göre Bursa, bir söylentiye göre Karaman'dır. 1551'de İstanbul'da ölmüştür. Halvetî tarikatına girmiş, Sinanîye kolunu kurmuş, şeyhlik yapmıştır. Tasavvuf inancına bağlı şiirler yazmıştır. *Divan*'ı ve *Risâle-i Şerife-i Ümmî Sinan* adlı bir yapıtı var.

XVII. YÜZYIL

ÂŞIK

Asıl adıyla doğum yeri ve yılı bilinmiyor. Şiirlerinde IV. Murat (1623-40) ve I. İbrahim (1640-48) dönemlerinde yaşanan olay ve savaşlardan söz açtığı için yeniçeri ocağında yetiştiği sanılmaktadır. Savaş ve kahramanlık konuları yanında aşk, ayrılık ve ölüm konularında da yazmış, kimi şiirleri bestelenmiştir.

ERCİŞLİ EMRAH

Yaşamı hakkında bilgiler çok az. XVII. yüzyılın ilk yarısında Van'ın Erciş ilçesinde yaşadığı sanılıyor. "*Emrah ile Selvi*" adlı halk öyküsündeki olaylar onun yaşamı olarak kabul ediliyor. Öykünün ayrıntılarından yola çıkarak 1585'te doğduğu söylenebilir. Çoğunlukla doğa ve aşk konularında, temiz bir dil ve duru bir deyişle yazmıştır.

GEDÂYÎ

Yaşamı hakkında bilgi, Evliya Çelebi'de Kayıkçı Kul Mustafa ve Kâtibî gibi ozanların arkadaşı olarak söz edilmesinden çıkarılıyor. Şiirlerinde yer yer Osmanlıca kullanımı dikkati çekerse de halk şiiri geleneğinden tümüyle kopmuş değildir.

GEVHERÎ

Şiirlerinden çıkarılan ipuçlarına göre, XVII. yüzyılın ortalarında doğduğu, 1715-1737 arasında sağ olduğu anlaşılıyor. İyi bir eğitim görmüş, Divan edebiyatı yolunda da yapıtlar vermiş, asıl ününü halk geleneğine uyarak söylediği şiirlerle sağlamıştır. Aşk, ayrılık, gurbet konularını işleyen koşma ve türküleri ilgi çeker. Besteleri de vardır.

HALİL

Doğum yılı bilinmemekle birlikte, doğum yerinden dolayı Bursalı Halil olarak anılır. 1636'da öldüğü ve arkadaşı Kayıkçı Kul Mustafa ile atışmalar yaptığı belirtilmektedir. Divan şiirine özenme eğiliminden uzak durmuş, temiz ve içli bir anlatım kullanmıştır.

HASAN

1683 İkinci Viyana kuşatmasına, Budin ile Eğri ve Estergon kalelerinin düşmesine, 1688'de Belgrad'ın elden çıkmasına ilişkin şiirlerinden dolayı bu tarihlerde yaşadığı, Yeniçeri ocağında yetişip savaşlara katıldığı anlaşılıyor. 1699'da emekliye ayrılıp Tamaşvar yöresinde Tuna'ya yakın bir köye yerleşmiştir. Ne zaman öldüğü bilinmiyor. Kendine özgü buluşları, benzetmeleri ve katıksız, coşkulu deyişiyle etkili olmuş, olaylarla ilgili türkü ve koşmaları sınır boylarında, asker ocaklarında uzun süre söylenmiştir.

KARACAOĞLAN

XVII. yüzyılın en ünlü ozanlarından biri. 1609'da doğduğu, 1679 ya da 1689'da öldüğü sanılıyor. Birçok yerde benimsendiği halde, genellikle Çukurova yöresinde yaşadığı kabul ediliyor. Yaşamı boyunca değişik yerleri dolaşmış, bir inanç adamı olarak değil bir doğa ve aşk adamı olarak yaşamıştır. Düşsel ve tanrısal aşk yerine somut aşkı, kadınlara ve doğa güzelliklerine olan sevgisini anlatmıştır. Osmanlıca etkisinden uzak, halkın dilini yalın ve duru bir anlatımla, şiirsel bir ustalıkla kullanmış, yaşadığı günlerden bugüne gücünü ve etkisini yitirmeden ulaşmıştır.

KÂTİBÎ

Yaşamı üzerine kesin bilgiler olmamakla birlikte, Bağdat Seferi için yazdığı şiirden dolayı IV. Murat zamanında yaşadığı, asker ozanlardan olabileceği, Kâtibî adını almasından da eğitim görmüş biri olabileceği anlaşılıyor. Aruz ölçüsünü de kullanmış, daha çok aşk, ayrılık ve kahramanlık konularında duyarlı koşma ve semaileriyle tanınmıştır.

KAYIKÇI KUL MUSTAFA

Doğum ve ölüm yerleri, tarihleri bilinmiyor. Cezayir'den Bağdat'a çeşitli yerleri dolaşmış, savaşmış, savaşlara destanlar, yenilgi ve şehitlere ağıtlar yazmış bir Yeniçeri ozanı. Genç Osman için yazdığı destan, şiirinin doruğu sayılmaktadır.

KAZAK ABDAL

Bektaşî şiirinin önde gelen ozanlarından. Romanya Türklerinden olduğu söylenir. Bir şiirinden asıl adının Ahmet olduğu anlaşılıyor. Balım Sultan'a bağlı. Şiirlerinde kaba sofuları, softaları, tutarsız kişileri ustalıkla taşlamaktadır.

ÂŞIK KEREM

Yaşamıyla ilgili kesin bilgi yok. Kerem ile Aslı adlı halk öyküsünün kahramanı olarak, XVII. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı, Anadolu'yu dolaştığı ve Kayseri'de öldüğü sanılıyor. Halk edebiyatı üzerinde etkisi olmuş, şiirleri öyküyle birlikte günümüze değin ulaşmıştır.

KUL HİMMET

Yaşamı yeterince bilinmemekle birlikte, şiirlerinde adını andığı İran şahları yüzünden XVI. yüzyılın ikinci yarısıyla XVII. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı sanılıyor. İyi bir tarikat ve tekke eğitimi görmüş, Pir Sultan'a bağlanmış, onun "kul"u olup yolunu izlemiş, ölümü üstüne ağıt yakmıştır. Pir Sultan'ın asılmasından sonra onun yerini alarak gizlice eylemini sürdürmeye çalışmış, büyük acılar çekmiştir. Alevî-Bektaşî şiirinin önde gelenlerinden olup çoğunlukla öğretici, tarikat eğilim ve öğeleriyle örülü şiirler yazmıştır.

KUL NESİMÎ

Asıl adı Ali. Yaşamı pek bilinmiyor. Bektaşîliğe bağlıdır. Sağlam bir öğrenim gördüğü, tasavvuf ve din konularını iyi bildiği anlaşılıyor. Lirik nefesleri ün kazanmış, bunlardan kimileri bestelenmiştir.

KULOĞLU

Asıl adı Mustafa. Şiirlerinden IV. Murat ve IV. Mehmet dönemlerinde yaşadığı, Deli İbrahim döneminde Cezayir'e sürgün edildiği anlaşılıyor. Hecenin yanı sıra aruz ölçüsünü de kullanan usta ve bilgili bir ozan. Daha çok aşk ve kahramanlık konularında yazdığı, başka ozanlar üzerinde etkili olduğu biliniyor.

NAKŞÎ

Asıl adı Ali. Divriği'de doğduğu sanılıyor. Akkirman'da 1654'te öldü. Halvetiye tarikatına bağlanıp Kırımlı Şeyh Murat Efendi'nin halifesi oldu. IV. Murat'ın İran seferine katıldığı söylenir. Aruz ve hece ölçüsüyle yazdığı şiirler, klâsik tekke şiirinin özelliklerini taşır. Divanı basılmıştır.

NİYÂZÎ

Malatyalı olup asıl adı Mehmet'tir. Öğrenimini Mısır'da yaptığı için Mısrî sanını aldı. Öğrenimden sonra Bursa'da yerleşerek Ümmî Sinan'ın tarikatına girmiş, Halvetî tarikatının bir kolu olarak Mısrî tarikatını kurmuştur. Edirne'ye gitmiş, Limni'ye sürgün edilmiş, 1693'te orada ölmüştür.

ÖKSÜZ ÂŞIK

Yeniçeri ocağından yetişmiş ozanlardan. Asıl adı Ali. Bir şiirinden anlaşıldığına göre Tuna boylarında yaşamıştır. Doğa, aşk ve gurbet şiirleri ünlü olup genellikle XVI. yüzyılda yaşayan Öksüz Dede ile karıştırılır.

ÂŞIK ÖMER

1619 (1621) yılında doğduğu, 1707'de öldüğü sanılıyor. Yaşamı üstüne sınırlı bilgiler var. Doğum yeri Konya'nın Hadım ilçesine bağlı Gözleve köyü. Medrese eğitimi almış, orduya girip IV. Mahmut, II. Ahmet, II. Mustafa dönemlerinde seferlere katılıp savaşlarla ilgili şiirler yazmıştır. Aruz ölçüsünü de kullanır ve basılmış bir divanı da vardır, ama dinsel olmayan halk şiirinin en ünlü ve verimli saz ozanlarından kabul edilir.

ŞAHİNOĞLU

Yeniçeri ocağından yetişti. 1645'te başlayan Girit seferine katıldı ve 25 yıl süren bu seferden dönmedi. Savaş konusu yanında, aşktan ve dünyanın geçiciliği, azla yetinmenin gerekliliği gibi temalara yer veren şiirlerinin kimileri bestelenmiştir.

XVIII. YÜZYIL

ABDÎ

Yaşamı üstüne kesin bilgiler yok. İstanbul için yazdığı bir övgü şiirinden İstanbullu olabileceği üzerinde duruluyor. Bir destanında sözü geçtiği için 1752 yılında Mekke'ye sürüldüğü, üç yıl orada kaldığı, sonra yeniden İstanbul'a döndüğü sonucuna varılıyor. Âşık Ömer ve Gevherî'den etkilendiği görülüyor.

ÂŞIK ALİ

Yaşamı üstüne bütün bilgi, 1714 yılında padişah fermanıyla boynu vurdurulan vezir Nasuh Paşa için yazdığı ağıttan çıkarılıyor.

BAĞDÂDÎ

XVIII. yüzyılda Bağdat'ta yetiştiği, şiirinden İstanbul'a geldiği ve III. Selim'in huzuruna çıktığı, onu ve Topkapı Sarayı'nı övdüğü biliniyor.

ÂŞIK CİVAN

Diyarbakırlı olduğu, Ermeni asıllı olduğu, 1747 ile 1815 yılları arasında yaşadığı, kumaş üzerine kalıplarla basmalar yapıp sattığı, divan ozanlarına özenip aruz ölçüsüyle gazeller de yazdığı biliniyor.

DERVİŞ MEHMED

1755'te Malatya ili Arguvan bucağı İsa köyünde doğdu. Babası Kerkük Türklerinden olup Anadolu'ya geldikten sonra çeşitli yerleri dolaşmış, Hacı Bektaş tekkesine konuk olup Malatya'da İsa köyüne yerleşmiştir. Derviş Mehmed'in de Hacı Bektaş yolunda olduğu yazdıklarından anlaşılıyor. Yine yazdıklarından, haksızlığa ve kötülüğe karşı olduğu, bu yüzden köyünden çıkmak zorunda kaldığı, daha sonra Arguvan bucağı Karahöyük köyüne yerleştiği, 1825'te bu köyde öldüğü biliniyor. Yazdıklarında yaşadığı çağın inanışları dile getirilir. Dünya malına önem vermemeyi öğütleyen, Tanrı sevgisini yücelten şiirler yazmıştır.

FAKİRÎ

Üzeyir Usta olarak anılıyor. Kars'ın Posof ilçesinden. Âşık Müdamî'nin büyük dedesi. Yaşamöyküsünü *Kara Gelin* öyküsü adıyla Âşık Feryadî türkülü olarak söylemiştir. Kendisinin oluşturduğu 4 öykü (Arslan Bey, Ahmet Han, Mustafa Bey, Kerem'in Erzincan Bağları) bilinmektedir.

FEDÂYÎ

Yaşamı üstüne bilgiler şiirlerinden çıkarılıyor. Zile'de doğduğu, birçok yeri dolaştığı, İstanbul'da semai kahvelerinde saz çaldığı, Bursa'da medrese öğrenimi gördüğü, divan şiirini iyi bildiği, Bektaşî inancını dile getiren şiirler yazdığı biliniyor.

ÂŞIK HALİL

Şiirlerinden Bursalı olduğu anlaşılıyor. Yine bir şiirinden Bektaşî tekkesine bağlı olduğu sanılıyor. Dinsel içerikli şiirlerinden çok, aşk ve doğa konulu şiirleriyle ince ve duygulu ürünler verdiği kabul edilir.

İRFÂNÎ

Yaşamı üstüne kesin bilgiler yok. Ahıskalı olduğu, şiirlerinin Batum, Tiflis, Erzurum ve Muş'ta yayıldığı, "*Yaş Destanı*" adlı ünlü bir şiiri olduğu biliniyor.

KABASAKAL MEHMED

Kesin bilgiler olmamasına karşın Rumelili olduğu, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın yanında çalıştığı, asker ozanlar arasında yer aldığı biliniyor. 1737'de Niş Kalesi'nin geri alınması üzerine iki destan yazmış, bunlarda Köprülülerden övgüyle söz etmiştir. Şiirleri haksızlıkları, bozuklukları dile getirmek bakımından da ilginçtir.

KUL ŞÜKRÜ

Yaşamı üstüne hemen hemen bilgi yok. Eski bir Bektaşî ozanı olduğu, Deli Şükrü adıyla ün saldığı, birkaç şiirinin uzun süredir ağızdan ağıza söylendiği biliniyor. Bir şiirinin 1791'de bir şiir dergisinde yer almasından XVIII. yüzyılda yaşadığı çıkarılıyor.

LEVNÎ

Ünlü ressam, nakkaş Levnî, aynı zamanda tanınmış bir ozandır. Asıl adının Abdülcelil Çelebi olduğu, Edirne'de doğduğu biliniyor. Doğum tarihi belli değil. Saray ressamı olarak hizmet ettikten sonra 1732'de öldü. Şiirinin esprili, yerine göre duygulu, yerine göre öğüt verici özellikler taşıdığı *Atalar Sözü* destanında en iyi görülür.

MAHTÛMÎ

Yaşamı üstüne bütün bilgi, 1787 Türk-Rus savaşıyla ilgili destanından çıkarılmaktadır. Aruz ölçüsüyle de yazdığı, kimi şiirlerinin bestelenmiş olduğu biliniyor.

MECNÛNÎ

Ermeni asıllı oluşu dışında yaşamıyla ilgili ayrıntılı bilgi yok. Hem hece hem aruz ölçüsüyle yazıyor. Şiirlerinde güçlü bir lirizm bulunuyor.

MEFTUNÎ

Yaşamı üstüne bilgi yok. Sürekli olarak aşk konusunu işliyor. Dili zaman zaman Osmanlıca ile karışmışsa da söyleyişi yalın ve akıcı.

ÂŞIK SIRRÎ

Kütahyalı olduğu, destanlar söylediği, köyden köye kasabadan kasabaya dolaşıp bütün yoksul ozanlar gibi kahvelerde yatıp karnını doyurduğu biliniyor.

ÂŞIK SÜLEYMAN

Bağdatlı olduğu biliniyor. Şiirlerinden anlaşıldığına göre XVIII. yüzyılda yaşamış, belki de orduda bulunmuş olduğu kabul edilebilir. Kimi dizeler onun Bektaşî ozanı olduğunu ortaya koyuyor.

ŞERMÎ

Asıl adı Ali. XVII. yüzyıl sonunda ünü yayılmış, II. Mustafa ve III. Mehmet dönemlerinde yaşamıştır. Yeniçeri ordusunda topçular sınıfında görevliydi. Mora savaşına katıldığı, bu savaşta öldüğü biliniyor. Şiirlerini altı telli saz çalarak söylemekte, çağının usta ses sanatçıları arasında sayılmaktadır. Yapıtlarından kimisi bestelenmiştir.

TÂLİBÎ

Zileli olduğu, 1813 yılında öldüğü biliniyor. 1720 ile 1723 yılları arasında doğduğu sanılıyor. Koşmalarında sevgiye, büyük duygulara, sürekli heyecana susamış bir lirizm görülüyor.

XIX. YÜZYIL

ÂGÂHÎ

1860 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Kılıççı köyünde doğdu. Asıl adı Veli. Marangoz oğulları diye bilinen aileden, Hamza Ağanın oğlu. Bektaşî şeyhinden eğitim almış. Şakacı bir ozan olarak dikkati çekiyor. Hem kendisiyle hem başkalarıyla alay eden şiirleriyle olgun bir kişiliği, geniş bir anlayışı ortaya koyduğu kabul edilir. 1917'de Şarkışla'da öldü.

ÂRİF

1831'de Zile'de doğdu, aynı yerde 1912'de öldü. Kasabanın köklü Tekkenişîn ailesinden. Okur yazar bir ailede yetiştiği için küçük yaşta şiir söylemeye başlıyor. Babasıyla anlaşmazlığa düşüp gençlik yıllarında gurbete çıkıyor. Yolu İstanbul'a da düştüğü için orda tanıdığı ozanların etkisiyle aruz ölçüsünü kullanmayı öğrenir ve Divan şiiri yolunda şiirler de yazar.

BAHRÎ

1829/1830'da Kars'ta doğdu, 1900'de yine aynı yerde öldü. Kars'ın Ruslarca işgali (1854-55) ve işgalden kurtuluşu (1856) üzerine söylediği koçaklamalarla tanınır. Atışmaları ve destanları da ünlüdür.

BAYBURTLU ZİHNÎ

1795'te Bayburt'un Cıphınıs köyünde doğdu. Erzurum ve Trabzon medreselerinde öğrenim gördü. 1816'da İstanbul'a gidip Mustafa Reşit Paşa ile yakınlık kurdu; Divanı Hümayun kalemine girdi. 1829'da yeniden yurduna döndü. Osmanlı-Rus savaşında yurdunun işgal acısını yaşadı ve şiirinde yansıttı. Çeşitli görevlerle Akka, Hopa, Karaağaç, Of, Erzincan ve Erzurum'da çalıştı. Divan ozanı olma yolunda çaba harcayıp ürün verdiyse de halk geleneğini izleyen ürünleriyle, koşma ve taşlamalarıyla tanınıp sevildi. *Divan*'ı ve *Sergüzeştnâme* adlı bir mesnevisi vardır. 1859'da öldü.

BEDRÎ

1845'te Niksar'da doğdu, 1897'de yine aynı yerde öldü. Âşık geleneğine uygun olarak genç yaşta Zileli Ceyhunî'ye çırak oldu. Onunla birlikte Anadolu'nun birçok kentini, kasabasını dolaştı.

CELÂLÎ

Celâlî Baba ya da Âşık Celâlî diye de anılır. Asıl adı Ahmet'tir. 1850'de Bayburt'a bağlı Tahsını köyünde doğdu. Küçük yaşta şiire başladı. Medrese eğitimi gördü. Geçimini çiftçilik ve çobanlıkla sağladı. Erzurum, Erzincan, Kelkit, Tercan ve çevresini dolaşıp saz ustalarıyla tanıştı, ozan toplantılarına katıldı. Sünnî olup Nakşibendî tarikatına bağlıdır. Aşk ve doğa temalarının yanı sıra ölüm, mutsuzluk, gurbet, yurt özlemi, yurt sevgisi, tasavvuf konularında da yazmış, softaları taşlamış, koşma ve destanlarıyla halkın sevgisini kazanmıştır. Ölüm tarihi 1915.

CEMÂLÎ

Adı Hasan. Sonradan Cemâlî adını aldı. Ailesi, Tekirdağ'ın Hacı Mehmet mahallesinden. 1856 yılında bu kentte doğdu. Genç yaşında İstanbul'da Rumelihisarı'ndaki Nafi Baba tekkesinde derviş oldu. Uzunca bir süre sonra Tekirdağ'ına dönmüş, bir ara belediye başkanlığına seçilmiştir. Bilgili, güzel şiir söylüyor, saz çalıyor. Ölümü 1906 yılında.

CEYHUNÎ (KARSLI)

Kars'ın Susuz ilçesine bağlı Akdere köyünde 1843'te doğdu. Önce köyünde, sonra Kars'ın Kâmiliye medresesinde okudu. Babasının ölümü üzerine köyüne dönerek çiftçilik yaptı. Şiirlerinden 1877-78 savaşına katıldığı anlaşılıyor.

ÂŞIK CEYHUNÎ

1847'de Zile'nin Çıkrıkçı mahallesinde doğdu. Asıl adı Ömer. Âşık Tokatlı Nuri'ye çıraklık etti. Sesi güzel, iyi saz çalıyor ve geçimini bu yolla sağlıyor. Çevre köyleri, kentleri dolaşıyor, düğünlerde ve kahvelerde çalıp söylüyor. Yolu Ankara ve İstanbul'a kadar uzanıyor. Bektaşîliğe bağlı. Hem inançlarını, hem aşk, doğa, ayrılık gibi temaları işlemiş, çevresinde yaşanan olaylardan söz açmıştır. Gazeller ve şarkılar da yazmıştır. Ölüm tarihi 1912. Ölüm yeri, Çorum'un Alaca ilçesine bağlı İsa Hacılı köyü.

DADALOĞLU

Asıl adı ve yaşamı pek bilinmiyor. 1785 yılında Ceyhan'ın Altıgözbekirli köyünde doğduğu sanılıyor. Saz ozanı olan babası Kul Musa, Cerit boyundandı; anası ise Avşar boyundan. Avşarlarla birlikte Adana ve çevresinde dolaştı. Önce köylerde imamlık yaptı, sonra saza merak sarıp ozanlığa başladı. 1860'ta Sivas'a sürgün edildiler. Fırka-i İslâhiye adıyla kurulan ordunun komutanı Derviş Paşa Avşarların üstüne yürüdü, başkaldıranların köylerini yaktı. Onları zorla Sivas'ın Aziziye ilçesinin Sindel köyüne yerleştirdi. Dadaloğlu köy köy dolaşarak bu durumu şiirleriyle yansıtıp eleştirdi. Bir aşk ozanı olduğu kadar bir destan ozanıdır. Aşk ve doğa temalarının yanı sıra kavga ve yiğitlik temalarını da işlemiş, çevresinde olup bitenleri dile getirmiştir. 1865'te Elbistan'da öldü.

DELİ BORAN

Yaşamı ve çevresi pek az biliniyor. Şiirlerinden çıkarılan sonuçlara göre Fırat ırmağı ile Gâvurdağı arasında yaşayan göçebe Türkmenlerden, Adana'nın Kozan ilçesinden Çorum'a yerleştirilmiş Kuyumcu oymağından olduğu, Çorum'un Sarımbey köyünde doğduğu, doğum tarihinin 1838 olması gerektiği anlaşılıyor. Ölümü üzerine yakılan bir ağıt 1898'de öldüğünü gösteriyor. Mezarı doğduğu köyde. Boran, Kul Boran adlarını da kullanmış, Alevî inancını şiirlerinde yansıtmıştır.

DERTLİ

Asıl adı İbrahim. Bolu ile Gerede arasında Çağa bucağının Şahnalar köyünde 1772'de doğmuş, 1845'te Ankara'da ölmüştür. Babası çiftçi. Babası ölünce köyün ağası tarlasını elinden aldığı için gurbete çıkmıştır. İstanbul'da, Konya'da, on yıl kadar Mısır'da bulunmuş, orta Anadolu'da dolaşmış, kısa süre memurluk etmiştir. Hem aruz hem hece ölçüsüyle yazmıştır. Divanı vardır. Bektaşîdir, tekke ve divan edebiyatını da çok iyi bilmektedir. Ama asıl ününü hece ölçüsüyle yazdığı şiirler sağlamıştır.

ERBÂBÎ

Asıl adı Hüseyin. 1805'te Erzurum yakınlarındaki Karaarz köyünde doğdu. Babasının adı Bekir. Gençliğinde Erzurum'a giderek öğrenim gördü. Dervişi olduğu tekkenin şeyhi artık her işte erbap olduğunu söyledikten sonra ona Erbâbî adını vermiştir. Zaman zaman Erzurum'dan ayrılmış, saz çalıp şiir söyleyerek kasabaları dolaşmış, bu arada İstanbul'a da giderek o çağın saz meclislerine, kahvelerdeki sazlı toplantılara katılmıştır. Öğüt verdiği şiirlerde bile kuruluğa düşmemiştir. 1883'te öldü.

ERZURUMLU EMRAH

Yeterli bilgi olmamasına karşın Erzurum yakınlarında Tanbura köyünde 1777'de doğduğu sanılıyor. İlkin Erzurum'da medresede öğrenim gördü. Nakşibendî tarikatına girip Halidiye kolunun şeyhi Mevlâna Halit'e bağlandı. Sivas, Konya, Niğde, Tokat, Kastamonu illerinde dolaştı. 1840'ta Niksar'a geçti. Ömrünün geri kalanını orada geçirdi ve 1860'ta Niksar'da öldü. Divan ve tasavvuf geleneğine özenen ürünler de vermesine karşın koşma ve semailerle başarıya ulaştı.

DEVÂMÎ

1862'de Konya'ya bağlı Sille'de doğdu. Babası da ozandı ve Fesânî adını kullanıyordu. Babasının devamı olduğunu vurgulamak için Devamî adını almıştır.

FERYÂDÎ

Asıl adı Mehmet. Halk arasında Kul Yusuf, Deli Derviş, Dolu Derviş, Derviş Ağa olarak da geçiyor. 1824'te Sivas'ın Zara ilçesine bağlı Zoğallı köyünde doğduğu sanılıyor. Alevî ozanlarından. Divriği'den Kars'a kadar müritlerinin görmeye geldiği, saygı gören bir dede. Tarikata bağlı olmakla birlikte dinsel olmayan konularda da başarılı şiirleri var. 1904'te Mamas'ta (Soğukpınar) öldü.

FİGANÎ

1878'de Konya'nın Sille bucağında doğdu. İkinci Abdülhamit dönemini, İkinci Meşrutiyet'i ve cumhuriyetin ilk yıllarını yaşadı. Başka halk ozanlarıyla birlikte saz çalıp şiir söylemek üzere Anadolu'yu dolaştı. 1928'de öldü.

GÜNDEŞLİOĞLU

Türkmenlerin Dulkadir boyuna bağlı Gündeş oymağından. XVII. yüzyıl sonlarında göçe zorlanan ataları, Kahramanmaraş'ta kendi adlarını taşıyan bir köy kuruyorlar. Şiirlerinde Çukurova ağzını kullanan Gündeşlioğlu üstüne bilgiler sınırlı. XIX. yüzyılın son yarısında yaşadığı biliniyor.

KAĞIZMANLI HIFZI

Asıl adı Recep. 1893'te Kağızman'da doğdu. Çocuk yaşta hâfız olmuş, 15 yaşından sonra da şiir söylemeye başlayınca "Hıfzı" adını almıştır. Meyve sebze işlerinde çalışmış, yaşamını camilerde Kuran okuyarak kazanmıştır. Birinci Dünya Savaşı sonunda meydana gelen olaylar sırasında Kağızman'a giren Ermenilerce 1918'de öldürüldü.

İKRÂRÎ

Asıl adı Mehmet. 1844'te Yusufeli'de doğdu. Pek az şiiri günümüze ulaştı. Sümmanî'nin bir koşmasına yazdığı benzek (nazîre) ünlüdür. 1904'te öldü.

KÂMİLÎ

Zile'de XVIII. yüzyılın sonlarına doğru doğduğu, XIX. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı biliniyor. Şiirleri tasavvuf içerikli olduğu kadar, aşk ve doğa temalarını da barındırıyor.

KEMÂLÎ

1821'de Kastamonu'da doğdu. Asıl adı Mustafa. Babası Kastamonu kalesi korumasında görevli sipahîlerden Mantaroğlu İbrahim. Önce medresede okudu, sonra babasının yanında bakırcılık yaptı. Kastamonu'da âşıkların toplanıp saz çaldıkları, şiir söyledikleri kahvelerden birinde bir saz ozanına çırak oldu. Kemâlî adını aldı. Hece ölçüsüyle söylediği koşmaların yanı sıra Divan edebiyatı yolunda gazeller de yazdı. 1892'de yine Kastamonu'da öldü.

KEMÂLÎ (BORLU)

1860'ta Bor'un Ortaköy bucağına bağlı Ulukışla köyünde doğdu. Asıl adı Mustafa. Babası, Muhtâcî adıyla şiirler söyleyen bir halk ozanı. Sıkıntılı bir yaşamı oldu, eğitim görmedi. Babasının etkisiyle çocuk yaşta saz çalmaya, şiir söylemeye başladı. Kırk yaşına kadar, yaşadığı yörenin doğa güzelliklerini anlatan koşmaları ünlü. O yaşta bir kadirî şeyhiyle tanışıp İslâm felsefesi ve tasavvuf bilgileri edindikten sonra şiiri de değişti, dinsel içerikli, öğüt verici deyişler yazdı. 1926'da öldü.

KUSURÎ

Asıl adı Ömer. 1779'da Darende'nin Ayvalı bucağına bağlı Kızılcaşar köyünde doğdu. On beş yaşında şiire başlamış, sık sık yolculuğa çıkıp pek çok yeri dolaşmıştır. Son yıllarında dine yönelmiştir. Bir şiirinden tarikata girdiği anlaşılmaktadır. İlk döneminde aşk, ayrılık, özlem temalarını, sonra din, Tanrı ve ahlâk konularını işlemiştir. Aruzla Divan edebiyatı türünde ürün de verme-

sine karşılık, halk şiiri yolunda yazdıkları daha başarılı sayılmıştır. Ölüm tarihi bilinmiyor.

ÂŞIK MESLEKÎ

Asıl adı Bekir. Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Kertme köyünde 1848'de doğdu. Babası çiftçi. Küçük yaşta halk şiir ve öykülerini öğrendi. Aşık Ruhsatî'yle tanışıp onun çırağı oldu. Birlikte köy köy dolaşıp saz çaldılar, şiir söylediler. Meslekî, toplumsal gerçeklere ustası kadar ilgi göstermedi. Daha çok aşk, ölüm, ayrılık, mutsuzluk temalarını işledi. Zaman zaman çevresindeki yerel durumlara değinmekten geri durmadı. 1930'da Kertme'de öldü.

MİNHACÎ

Asıl adı Ali. Halk ozanı Ruhsatî'nin oğlu. 1862'de Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Deliktaş bucağında doğdu. Babasının yetiştirmesiyle yirmi yaşına doğru âşık oldu. Ünlü ve usta bir ozanın oğlu olmasına karşın, yazdıklarında kendine özgü bir içerik ve söyleyiş ortaya koymuş, içten ve yalın bir dille sevilen bir ozan haline gelmiştir. İşlediği temalar daha çok aşk, ayrılık ve umutsuzluktur. 1901'de öldü.

MUHİBBÎ

Asıl adı Kaya Salih. Yusufeli'nin Erkinis köyünde 1824'te doğdu. Babası yoksul bir köylü. On yedi yaşında saz çalmaya, şiir söylemeye başladı. Birçok halk ozanı gibi düşüne giren bir güzele sevdalanıp yollara düştü. Doğu Anadolu'dan İstanbul'a kadar çeşitli yerleri dolaştı. İstanbul'da büyük kahvehanelerde başka ozanlarla atışarak yarıştı. Bir şiirinden Kırım savaşına katıldığı da anlaşılıyor. 1869'da öldü.

NÂZÎ

1863'te Yozgat'ta doğdu. Asıl adı bilinmiyor. Medrese öğrenimi gördü. Yozgat'ta orman memurluğu yaptı. Koşmalarında yansıttığı duygu inceliği ve çizdiği görünümlerin güzelliği ile dikkati çeker. 1902'de öldü.

NOKSANÎ

Asıl adı Ahmet Kaynar. 1899'da Sivas'ın Kangal ilçesinde doğdu. Sakatlığı yüzünden doğru dürüst bir iş tutamamış ve Noksanî adını almıştır. Meslekî'ye çıraklık etmiş, kimi şiirlerinde Abdülkadir Geylânî'nin tarikatından olduğunu belirtmesine karşın aşk, gurbet, mutsuzluk ve doğa temalarını işlemiştir. 5 Mayıs 1972'de Kangal'da öldü.

NİGÂRÎ

1858'de Sille'de doğdu. Halk ozanı Âşık Devamî'nin oğlu. Bir süre mahalle imamlığı yaptı, sonra gurbete çıktı. Şiirlerinde aşk, ayrılık, doğa konuları yanı sıra dinsel öğütlere de yer verdi. 1917'de Sille'de öldü.

NÛRÎ

Asıl adı Mahmut. 1824 (ya da 1827) yılında Tokat'ın Kızılca mahallesinde doğdu. Babasını yitirdikten sonra Erzurumlu Emrah'ın çırağı oldu. Ustasıyla birlikte birçok yeri dolaştı. Bilgisini, görgüsünü ve ününü arttırdı. Aruzla da yazdı. Genellikle aşk, ayrılık, gurbet temalarını işledi. 1882'de Samsun'da öldü.

PESENDÎ

Yaşamı üstüne kesin bilgiler yok. Kimi kaynaklara göre 1841 ile 1913, kimi kaynaklara göre ise 1815 ile 1918 yılları arasında yaşadı. Doğum ve ölüm yeri Kütahya.

PİR MEHMED

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında doğmuş, XIX. yüzyılın ilk yarısında ölmüş olduğu sanılıyor. Eskişehir yakınındaki bir Bektaşî tekkesinde derviş. Şiirleri li-

rik bir havayla, aşk ve heyecanla dolu. Taşlamalar yazdığı gibi Tanrı aşkını da dile getirir.

RUHSATÎ

Asıl adı Mustafa. Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Deliktaş bucağında doğdu. Küçük yaşta öksüz kaldı. Çobanlık ve çiftçilik yaptı. Feryadî ile Noksanî'den ders aldı. Gurbete çıkıp Anadolu'nun çeşitli yerlerini dolaştı. Bektaşî, kimilerine göre de Nakşibendî tarikatına bağlandı. Tasavvufla ilgili kuru, öğretici şiirlerine karşılık, özellikle topluma yönelik gerçekçi taşlamaları ve aşk, özlem, ayrılık gibi konularda yazdığı lirik şiirleriyle ilgi topladı. 1911'de doğduğu yerde öldü.

SABRİ BABA

Asıl adı Ali. 1848'de Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Höyük köyünde doğdu. Saz öğrenip Garip Ali adıyla şiirler söylemeye başladı. Bir kıza sevdalanıp gurbete çıktı. Kırşehir'de Hacı Bektaş dergâhına konuk olduktan sonra Sabri adını aldı. İnsana duyduğu sevgi ile Tanrı sevgisi bir arada şiirlerine yansıdı. Büyüklük taslayan kişileri taşlamaktan geri durmadı. 1928'de öldü.

SAİT

Kimi kaynaklara göre doğumu 1835 ya da 1850, ölümü ise 1908 ya da 1911 yıllarında. Doğum ve ölüm yeri Kırşehir. Genç yaşta saz çalıp şiir söylemeye başladı. Padişah V. Murat'ın tahta çıkmasını konu edinen bir destan yazdı. Bir başka destanında da 1877-78 Osmanlı-Rus savaşını konu edindi. Aşk, yurt sevgisi konularında koşmaları da vardır.

SERDARÎ

1834'te Sivas'ın Şarkışla ilçesinde doğdu. Küçük yaşta öksüz kaldı. Çocukken kaza geçirip kolu kesildiğinden halk arasında "Çolak Hacı" olarak da anılmıştır. Öğrenim görmedi, okuma yazması yoktu. Geçimini çiftçilik, bostancılık, dülgerlik, avcılık yaparak sağlardı. Gençliğinde bir aşk serüveni yüzünden hapse düşmüştür. Şiirlerinde daha çok aşk ve ayrılık temaları işlenirse de, çevresindeki olay ve kişilerle ilgilenen, halkın acı yaşamını yansıtan, bu arada 1887'deki kuraklığın sıkıntılarını gerçekçi bir anlatımla dile getiren ürünleriyle tanınır. Ölüm tarihi 1918.

SEYRANÎ

Asıl adı Mehmet. 1807'de Kayseri'nin Everek (Develi) ilçesinde doğdu. Babası mahalle imamıydı. Birkaç yıl medrese öğreniminden sonra genç yaşta şiirler söylemeye başladı. İstanbul'a gidip yedi yıl kaldı. Âşıklarla tanışıp bilgisini arttırdı. Alevî-Bektaşî tarikatına girdi. Taşlamalarıyla ünlendi ve bu yüzden sürgün edilme tehlikesiyle karşılaşınca Develi'ye kaçtı. Bundan sonraki yaşamı âşıkların toplantılarında, yarışmalarda, ama yoksulluk ve bunalım içinde geçti. Divan geleneğine uymaya çalışarak aruzla yazdığı ağdalı şiirlerden çok gülmece ve taşlama türünde başarılı oldu. Bir yandan aşk ve doğa şiirleri yazdı, bir yandan da toplumsal sorunlara dokundu, haksızlık ve yolsuzluklara parmak basıp yobaz din adamlarını, rüşvetçi kadıları eleştirdi. Ölüm tarihi 1866.

SIDKÎ

Asıl adı Ömer Sıtkı. 1809'da Sivas'ın Ferhatbostanı mahallesinde doğdu. Yağcızade Selim Efendinin oğlu. İyi bir öğrenim gördü. Nüfus idaresinde çeşitli görevlerde bulundu, türbedarlık yaptı. Erzurumlu Emrah'la tanışıp övgüsünü kazandı. O da Emrah gibi Divan edebiyatına özenip aruz ölçüsüyle şiirler yazdıysa da hece ölçüsünü kullandığı, halk şiiri geleneğinde yazdıklarıyla ün sağladı. 1865 yılında Sivas'ın Seyitpaşa mahallesinde öldü.

SÜLEYMAN

Âşık Süleyman diye de anılır. 1874'te Ankara'nın Çubuk ilçesine bağlı köylerden birinde doğdu. Çobanlık yaptı. Sevda derdine düştükten sonra çobanlığı bırakıp gezgin derviş oldu. On yıl kadar gezip dolaştıktan sonra tanrısal sevdaya yöneldi. Alevî topluluğu içinde yer aldı. 1904'te öldü.

SÜMMÂNÎ

Asıl adı Hüseyin. 1862'de Erzurum'a bağlı Narman ilçesinin Semikale köyünde doğdu. Babası gibi çobanlık etti, öğrenim görmedi. Erzurumlu ozanlardan saz çalmasını öğrendi. Halk ozanlarıyla dostluk kurdu, İran'dan Afganistan'a, Kafkasya'ya kadar pek çok yeri dolaştı. Koşma ve semailerinde aşk, özlem, doğa konularını işlemiş, destanlarında ise deprem, yangın, sel gibi yıkımları ve toplumsal olayları ele almıştır. 5 Şubat 1915'te aynı köyde öldü.

SÜRÛRÎ

Asıl adı Osman. Doğum tarihi belli değil. Konya'nın Sille bucağında dünyaya geldi. Medresede öğrenim gördüğü sanılıyor. Ustalığı döneminde İstanbul'a gitmiş, âşık kahvelerinde, konaklarda, şenliklerde uzun süre çalıp söylemiştir. Ünü saraya kadar ulaşınca padişahın huzurunda şiir okumuştur. Söylentiye göre, ünü kıskançlık yaratmış, 1856'da İstanbul'da zehirlenerek öldürülmüştür.

ŞÂMİLÎ

Âşık Şâmilî olarak da anılır. 1814'te Artvin'in Yusufeli ilçesine bağlı Hod (Maden) köyünde doğdu. Sesinin güzel olduğu, iyi saz çaldığı söylenir. Bir başka ozanla aynı kıza tutulmuş, aralarında çıkan kıskançlık kavgasında onu öldürdüğü için hapse düşmüştür. Hapisanede geçirdiği sıkıntılı yaşamı bir dilekçeyle yansıtıp bağışlanmasını dilemiş, padişah Abdülmecit onu bağışlamıştır. Hapisane dışında da geçirdiği sıkıntılı yaşamı acılı ve alaycı bir anlatımla dile getirmiştir. Yusufeli'nin İşhan köyünde 1850'de öldü.

ŞEM'Î

Asıl adı Ahmet. 1783'te Konya'nın Piresat mahallesinde doğdu. Helvacı Mehmet Ağa'nın oğlu. Öğrenim görmedi, babasının yanında çalıştı. Âşık kahvelerinde yetişmiş, Mevlevîliği benimsemiştir. Âşık Sürûrî'den okuyup yazma öğrendikten sonra üç kez İstanbul'a gitmiş, konaklarda saz çalıp şiir söylemiştir. Ünü saraya kadar ulaşmış, III. Selim'in huzurunda çalıp söyleyişi beğenilmiş, kendisine Konya'da görev verilmiştir. Heceyle olduğu kadar aruzla da yazmış, doğmaca söylediği deyişlerle üne ermiştir. 1839'da Konya'da öldü.

ŞENLİK

Asıl adı Hasan. Çıldırlı Şenlik, Çıldırlı Âşık, Sefil Şenlik diye de anılır. 1850'de Çıldır ilçesine bağlı Suhara (Yakınsu) köyünde doğdu. Kars yöresine yerleşmiş Terekeme (Karapomak) boyundan. Öğrenim görmedi. Geçimini çiftçilik, hayvancılık ve avcılıkla sağladı. 14 yaşında sevdaya tutulmuş, 19 yaşında saz çalmayı öğrenmiş, gurbete çıkmıştır. İlk türkülü öyküsünü 1876'da *Latifşah* adıyla düzenlemiş, bunu *Sevdakâr Şah*, *Salman Bey*, *Cihanşah* gibi öyküler izlemiştir. Bu öyküler dışında aşk, doğa, yurt sevgisi, savaş ve yiğitlik gibi temaları işleyen şiirler de yazmıştır. 1914'te Hezu köyünde öldü.

TÂHİRÎ

1812'de Niğde ilinin Bor ilçesine bağlı Ortaköy'de doğdu. Kayseri'ye gidip medrese öğrenimi görmüş, başka gezginci ozanlarla dostluk edip kendini yetiştirmiştir. Zaman zaman imamlık,

hocalık, kâtiplik ederek geçimini sağlamış, bir yerde sürekli oturmaktan çok dolaşmayı, kahve ve hanlarda koşmalar, destanlar okumayı yeğlemiştir. 1882 yılında Tarsus'ta, Tahtaköprü denilen yerde, bir handa ölmüştür.

TÜRÂBÎ

Doğum yeri ve yılı bilinmiyor. Asıl adı Hacı Ali. Anadolu'ya Rumeli'den geldiği öne sürülüyor. Bilinen, Osmanlı toprakları içinde epey dolaşmış, Kırşehir'e yerleşmiş olması. 1850'de Hacı Bektaş tekkesine şeyh olmuştur. Basılmış bir divanı var. Ama heceyle yazdığı, halk şiiri geleneğini izleyen şiirleri daha başarılı. 1869'da öldü.

XX. YÜZYIL

BABA SALİM

Asıl adı Mehmet Salim Öğütçen. 15 Mart 1887'de Trabzon'un İmaret mahallesinde doğdu. Düzenli bir öğrenim görmedi, küçük yaşta çalışmaya başladı. Satıcılık yaptı, ekmek fırını açtı. Ondokuz yaşında saz çalıp şiir söylemeye merak sardı. Birinci Dünya Savaşı'na asker olarak katıldı. Fırıncılık mesleği yanında küçük memurluklarda bulundu. Yerel gazete ve dergilerde yayınladığı şiirlerle, anlattığı halk öyküleriyle tanındı. Aruzla da yazmış, halk şiirinin geleneksel temalarını işlemiş, lirik ve ironik bir anlatımla dikkati çekmiştir. Şiirleri *Divan-ı Baba Salim* adıyla yayınlandı. 29 Aralık 1956'da İstanbul'da öldü.

ÂŞIK CEVLÂNÎ

Asıl adı Dursun Kılıç. 1900'de Kars'ın Sarıkamış ilçesinin Selimiye bucağına bağlı Akyar köyünde doğdu. Okula gittiği yıllarda saz öğrenmeye merak sardı. Kurtuluş Savaşı'na katıldı, yaralanıp tutsak düştü. 1942'de Halkevlerinin yıldönümünde Ankara radyosunda Kars Köroğlu koçaklamalarını okuyup ilgi topladı. 1950'de Ankara'ya yerleşti. Radyoda Yurttan Sesler yayınında, Ankara belediyesinde görevler aldı. Plâklar doldurdu. 20 Ocak 1975'te Ankara'da öldü.

NESİMÎ ÇİMEN

1931'de Adana'nın Saimbeyli ilçesine bağlı Fatmakuyu köyünde doğdu. 1941'de ailece Kayseri'nin Sarız ilçesinin bir köyüne göçtüler. Nesimî öğrenim görmedi. 1956'da Adana'da amcasının yanında bakırcılık ve kalaycılık öğrendi. Geçimini bununla sağladı. 1963'te İstanbul'a göçtü. Fabrika işçiliği yaptı, gecekonduda yaşamaya başladı. Önce cura çalıp ünlü ozanların deyişlerini, sonra kendi şiirlerini okuyup Anadolu'yu köy köy, kasaba kasaba dolaştı. Almanya, İngiltere, Fransa, Yugoslavya, Hollanda, İsviçre ve İsveç'te konserler verdi, uluslararası şenliklere katıldı. Bir yandan halk edebiyatı geleneğini sürdürürken, bir yandan da halkçı bir görüşle kişisel ve toplumsal yaşantıları dile getiren gerçekçi şiirler yazdı. Yurt ve insan sevgisini, halkı, barışı, kardeşliği, acı çeken insanları savundu. 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta Madımak yangınında öldü.

AHMET ÇITAK

1893'te Maraş'ın Elbistan ilçesinde Kızılcaoba mahallesinde doğdu. Babası kasaba ileri gelenlerinden tüccar Hasan Ağa. Rüştiyeyi bitirdi, bir süre de Kayseri'de medresede öğrenim gördü. Elbistan'da çiftçilik ve sebze yetiştiriciliği yaptı. Yerel gazetelerde ve Ülkü dergisinde yayınlanan gençlik şiirlerinde daha çok aşk ve doğa temalarını işlerken, sonradan dinsel, ahlâksal ve toplumsal konulara yönelmiştir. 1960 öncesi siyasal ortamı yeren şiirleri ünlüdür. 20 Ocak 1963'te Elbistan'da öldü.

HÜSEYİN ÇIRAKMAN

1930'da Çorum'un Sungurlu ilçesine bağlı Körkü köyünde doğdu. Babası çiftçi. İlkokulu dışardan sınava girerek

bitirdi. Küçük yaşta sevdalandı, saz çalmayı öğrendi. Askerlikten sonra inşaatlarda çalıştı. Destanını bastırdı, satmaya başladı. Ankara'ya göçtü. Sıkıntılı günler geçirdi. Alevî bir aileden geliyordu. Halk edebiyatı geleneğini sürdürürken toplumcu görüşü benimsedi. Bireysel ve toplumsal olayları halkçı, gerçekçi bir tutumla dile getirdi. Uygarlaşmayı, bağımsızlığı, barışı, yurt ve ulus sevgisini savundu.

ÂŞIK DERDİÇOK

Asıl adı Lütfi Pişkin. 1871'de Elbistan'ın Kızılcaoba mahallesinde doğdu. Babası köy imamı. Saz çalmayı öğrendikten sonra köyleri dolaşır. Geçim sıkıntısı yüzünden genç yaşta Tanır köyüne imam olur. Pınar başında kızlara şiirle sataştığı için köyden ayrılmak zorunda kalır. Çeşitli yerleri dolaşıp sonunda yine Tanır köyüne yerleşir. Aşk, ayrılık ve mutsuzluk temalarını ele alan şiirler yazdı. Çevresinde gördüklerini, duyduklarını, yaşadıklarını anlattı. 1936'da Tanır köyünde öldü.

ÂŞIK DİZÂRÎ

Asıl adı Mehmet. 1878'de Isparta'da doğdu. Çeşitli kentleri gezip buraları hakkında şiirler söyledi. Görüp işittiği yolsuzlukları dile getirdi. Doğa güzelliklerini işledi. Şiirlerinde Bektaşî tarikatına girdiğini, tanrısal gizleri öğrendiğini de yazmış, aruzla gazeller kaleme almıştır. Ölüm tarihi 1915.

EFKÂRÎ

Asıl adı Adem Şentürk. 1900'de Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı Basa (Yolüstü) köyünde doğdu. Bir süre cami medresesinde öğrenim gördü. Birinci Dünya Savaşı dolayısıyla ailesi Merzifon'a göç etti. Gönüllü olarak askere gitti. Mızıkacılık eğitimi almak üzere Berlin'e gönderildi. Galiçya'da, Romanya'da, Tiflis'te, Bakü'de, Artvin'de çarpışmalara katıldı. Batı cephesinde Yunanlılara karşı savaştı. Kurtuluş Savaşı sonunda köyüne döndü. Sevdalanıp saz çalmaya, şiir söylemeye başladı. Anadolu'yu dolaştı. 1945'ten sonra dilekçe yazarak yaşamını kazandı. Halk edebiyatı geleneğini çok iyi bilir. Öyküden destana, koşmadan semaiye çeşitli türlerde birçok ürün vermiştir. 15 Mayıs 1980'de Bursa'da öldü.

ÂŞIK ENİS

Asıl adı Hayri. 1931'de Burdur'da doğdu. Babası, Dervişoğulları denen aileden keçeci Şükrü Efendi. İlkokulu bitiremedi, göç ettikleri Ankara'da küçük yaşta çeşitli işlerde çalıştı. Bir yandan da saz çalıp şiir söylemeyi öğrendi. Yollara düşüp Anadolu'yu dolaştı.

FAHRÎ

1842'de Ankara'nın ilçesi Ayaş'ta, Hacı Memi mahallesinde doğdu. Babası Kanarcı Ömer Ağa. Şöyle böyle bir öğrenimden sonra şiir söylemeye başladı. Reji idaresinde, çeşitli devlet memurluklarında çalıştı. Divan ozanlarına özenip aruzla da yazmıştır. Taşlamaları ünlüdür. Ölüm tarihi 1920.

FERYADÎ

Asıl adı Mustafa Çağıran'dır. 1914'te Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Ulaş bucağına bağlı Baharözü köyünde doğdu. Çocukken öksüz kaldı, okuma olanağı bulamadı. Ağaların yanında ırgatlık ve çobanlık etti. Onyedi yaşında sevdaya düşüp şiirler söylemeye başlamıştır. Aşk, ayrılık, özlem, mutsuzluk konularını, Tanrı sevgisiyle dinsel duyguları dile getirmiştir.

GUFRÂNÎ

1864'te Konya'nın Karaman ilçesine bağlı Başkışla köyünde doğdu. Babası Ferhatoğullarından Mehmet Ali. Okulda başarılı, zeki ve çalışkan bir öğrenci. On beş yaşında gördüğü bir düşten sonra şiir söylemeye başlar. Halk geleneği doğrultusunda yazar. Hecenin ya-

nı sıra aruzu da denemiş, yöresindeki kimi olaylara değinen, gülmece ile yergiyi birleştiren ilerici şiirler yazmıştır. Balkan ve Kurtuluş Savaşlarını öven destanları vardır. Ölüm tarihi 1926.

HUZURÎ

Asıl adı Ali Coşkun. 1886'da Artvin'in Yusufeli ilçesine bağlı Zor köyünde doğdu. Medrese öğrenimi gördü. Küçük yaşta şiire başladı. Kafkaslardan Kırım'a uzun bir gezinin ardından Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Bir süre nüfus ve tapu memurluğu, imamlık yaptı; bağcılık ve toprak işleriyle uğraştı. Büyük kentleri dolaştı. Hem aruz hem heceyle yazdı; aşk, doğa, gurbet gibi geleneksel temaların yanında, değişik konuları (para, iyilik, çalışma vb) ustalıkla işledi. Toplumsal yergileri ve yurt sevgisini içeren destanlarıyla ün kazandı. 23 Eylül 1951'de Artvin'de öldü.

ÂŞIK IŞIK

Asıl adı Mehmet Ali Işık. 1910'da Kayseri'nin Gemerek ilçesine bağlı Karaözü köyünde doğdu. Babasının askere çağrılması üzerine ailesi 1921'de Adana'ya göç etmiş, yoksulluk ve umarsızlık içinde yaşamıştır. İlk şiirlerinde Sefil Âşık adını kullanır. Geçimini sağlamak için çobanlık, ırgatlık, ortakçılık, hademelik yaparsa da bir türlü sıkıntıdan kurtulamaz. Çektiği yoksullukları, acıları, ağalarla ilişkilerini kaleme almıştır.

ÂŞIK İHSANÎ

Âşık İhsanî Sırlıoğlu 1932'de Diyarbakır'da doğdu. Babasını küçük yaşta yitirip bir ağanın yanında kaz çobanlığıyla yaşamını kazanmaya başladı. Doğu'da toprak, Güneyde pamuk, Ege'de yapı, Trakya'da maden işçiliği, Erzurum'da askerlik yaptı. 1957'de Uşak Şeker Fabrikası'na girdi. 1958'de Ankara radyosuna çıktı. 1963'ten sonra Türkiye İşçi Partisi'ne yakınlık duydu. Yurt içinde ve dışında gezilere katıldı. Şenliklerde, toplantılarda okuduğu şiirlerle dinleyenleri coşturdu. Bu arada kovuşturmalara uğradı ve tutuklandı ise de mahkemelerde aklandı. Halk şiiri geleneğiyle toplumcu görüşü birleştiren, kendine özgü vurucu bir deyişe, gür bir sese ulaştı. Toplumsal olaylarla siyasal olayları gözüpek bir biçimde dile getirdi.

ÂŞIK İLHAMÎ

Asıl adı Hamit İlhamî Demir. 1932'de Kars'ın Arpaçay ilçesine bağlı Büyükçatma köyünde doğdu. Küçük yaşta şiir söylemeye başladı. 1952'de asker olunca Kore'ye gönderildi. Askerlik dönüşü çeşitli yerleri dolaştı, şölenlerde bulundu, bayramlarda başka âşıklarla karşılaşıp ödüller kazandı. Yurt dışında düzenlenen festivallere gönderildi. Şiirlerinde yurt, ulus ve doğa sevgisiyle aşk konusu ağır basar. Ayrıca din ve tasavvuf konularıyla da ilgilenmiştir. 3 Mayıs 1987'de Gebze'de öldü.

HABİP KARAASLAN

1921'de Kayseri'nin Bünyan ilçesinin Akkışla bucağına bağlı Gömürgen köyünde doğdu. Üç sınıflı köy okulunda okudu. Delikanlılık çağında sevdaya tutuldu. Asker dönüşü Ankara'da Ahmet Kutsi Tecer, Vehbi Cem Aşkun gibi ozanların ilgisini çekti, onların öğütleriyle kendini geliştirdi. İlden ile Anadolu'yu dolaştı. Muhalefet yıllarında Demokrat Parti'yi destekler, iktidara geçtikten sonra ise eleştirir. Komünizmi yerer, dini savunur. Şiirlerinde genellikle aşk, ayrılık ve doğa sevgisi ağır basarsa da, halkın dertlerine ve toplumun sorunlarına değinmekten de kendini alamaz. Sözgelimi savaş yıllarında, 1940-45 döneminde çekilen sıkıntıları dile getirmiştir. 1973'te Bünyan'da öldü.

ÂŞIK MEHMET

Âşık Mehmet Yakıcı 1879'da Konya'nın Sarnıç mahallesinde doğdu. Babası Göçü köyünün ileri gelenlerinden çiftçi Bekir Ağa. Medrese öğrenimi gördü. Babası ölünce işlerin başına geçip çiftçilik ve hayvancılık yaptı. Otuz yaşlarında gördüğü bir düş üzerine şiir söylemeye başladı. Başta Ankara, İstanbul ve İzmir olmak üzere Anadolu'nun birçok yerini dolaştı. Çevresinde gördüğü olayları, gülmece öğeleri de katarak, şiirleştirdi. 1929 ve 1949'da yaşanan kuraklığın getirdiği kıtlık ve hastalıklar üzerine destanlar yazdı. Konya'da 25 Ocak 1950'de öldü.

MOLLA MEHMET

Niğde'nin Aksaray ilçesinin Hasuraf köyünden. Hemen hemen hiç öğrenim görmemiş. Sesi güzel, küçük yaştan beri türkü söylüyor. Güzellerden yüz bulamayınca uzun yolculuklara çıkıyor, saz çalarak derdini şiirleştiriyor.

MEHMET ÂLÎ

1870'te Niğde'nin Fertek köyünde doğdu. Gençliğinde Kayseri'ye giderek on iki yıl medresede okudu, şiir söylemeye de aynı yıllarda başladı. Cumhuriyetten önce tarım vergisi toplama işinde memur olarak, çeşitli köyleri dolaştı. Koşmaları ünlü. 1926'da Fertek köyünde öldü.

NEVŞEHİRLİ YAHYA

XIX. yüzyılın ikinci yarısında doğduğu, 1950 dolaylarında öldüğü sanılıyor. Geçimini çerçilik ederek sağlar, köy köy dolaşırdı. Gördüğü güzeller için yazdığı koşmalarla, çizdiği doğa görünümleriyle tanınıyor.

NİHÂNÎ

1889'da Sarıkamış'ın Bardız bucağına bağlı Göreşkin köyünde doğdu. On bir yaşında saz çalıp şiir söylemeye başladı. Her saz ozanı gibi gezip dolaştı. Erzurumlu Sümmânî'yi usta belledi, onun koşmalarına benzekler (nazîre) yazdı. Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda yolu Rus topraklarına düştü. Bu yolculukta çektiği acı ve sıkıntıları, yurt özlemini dile getirdi.

ALÎ İZZET ÖZKAN

1902'de Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Höyük köyünde doğdu. Küçük yaşta evlendi, saz çalmayı öğrendi. Köy köy dolaşıp Hacı Bektaş tekkesine girdi. İlk şiirlerinde İzzetî adını kullandı. 1936'da bir ihbar üzerine tutuklandı, üç dört ay hapiste kaldı. 1940'ta Ankara'ya gitti. Halkevinde konuk edildi, şiirleri *Ülkü* dergisinde basıldı. Plâkları çıktı, köy enstitülerinde saz öğretmenliği yaptı. 1949'da solculuk yaptığı savıyla tutuklandıysa da yargılanması aklanmayla sonuçlandı. Ankara'ya yerleşti. Alevî-Bektaşî inancına bağlanıp yazmaya başladığı şiirlerinde zamanla toplumdaki değişimi yansıtmaya yöneldi. Kişisel yaşayış ve duyuşların yanı sıra toplumsal yergi ve eleştirilerini de halkçı, özgürlükçü bir tutumla dile getirdi. 10 Ekim 1981'de öldü. Basılmış birçok şiir kitabı vardır.

RAMÎ

Asıl adı Rıza. 1866'da Üsküdar'da doğdu. Gençliğinde beygir sürücülüğü, kalaycılık, tulumbacı reisliği yaptı. Memurluk alanında son görevi Bandırma Rüsumat Memurluğuydu. Bektaşîliğe bağlandı, Rumelihisarı dergâhında Nafi Baba'nın müridi oldu. Doğaçlama şiir söylemekte ustaydı. 1921'de Üsküdar'da öldü.

REMZÎ

1867'de Zile'de doğdu. Aynı yerde dâva vekilliği, belediye başkanlığı yaptığı biliniyor. Ölüm tarihi 1932.

RIZA

Kayseri'nin Gürün ilçesinde 1858-1934 yılları arasında yaşadığı biliniyor.

RAHMİ SARIGÖZOĞLU

1927'de doğdu. Manisa'nın Kula ilçesinden. Mesleği kunduracılık. Köklü bir öğrenim görmedi. 1949'da askerliğini Van'ın Erciş kasabasında yaparken şiir söylemeye başladı. Çevresini ve olayları gerçekçi bir görüşle çizdi. Askerlik sonrası Kula'ya dönüp mesleğini de, yazmayı da sürdürdü.

SEFİL ALİ

1884'te Çankırı'ya bağlı Şabanözü'nün Özbek köyünde doğdu. Hasançavuşoğulları ailesinden. Okuma yazması yoktu. Ailesi Kızılbaş olduğu halde şiirlerinde bu inancı yansıtmadı.

SEFİL MOLLA

Asıl adı Hakkı. Hacı Hakkı diye de anılır. 1869'da Hatay ilinin Kırıkhan ilçesine bağlı Ceylânlı köyünde doğdu. Babası Konyalıoğlu Mustafa. Kardeşi Hasan da ozandı. Bir süre medresede okuduğu için kendisine molla denildi. Antakya eşrafından Mürseloğlu Mustafa Paşa, o ölünce de oğulları onu korudular.

ÂŞIK SEYFULLAH

1896'da Kırşehir ilinin Toklugüman köyünde doğdu. Babası halk ozanı Aşık Sait'ti. Küçük yaşta saz çalmaya, sevdalanıp şiir söylemeye başladı. Sazı elinde köy köy, kasaba kasaba dolaştı.

ÂŞIK SÜLEYMAN

Âşık Süleyman Arsu 1891'de Sivas'ın Hocabey köyünde doğdu. Babası, Hacıoğullarından Musa. Şiirle askerlik sırasında, 1911'de ilgilendi. Okuma yazma bilmediğinden önce eski âşıkların deyişlerini ezberleyip söyledi. 1918'de kendi de şiirler söylemeye koyuldu. Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yaşantılarını *İstiklâl Harbi Destanı* ve *Tren Destanı* gibi yapıtlarda yansıttı. Savaştan sonra köyüne dönüp sığır çobanlığı ve koruculuk yaparak geçimini sağlamaya çalıştı. 1943'te Sivas Cer Atölyesine işçi olarak girdi. İçten ve yalın bir deyişi var.

ŞUAYİP ŞAHİN

1919'da Nevşehir ilinin Avanos ilçesine bağlı Seydin köyünde doğdu. İlkokulu okuduktan sonra askerliğini Çatalca köylerinde yaptı. Askerlik sırasında saz çalmayı öğrendi. Köyüne dönünce makinalı tarım yaparak çiftçilikle uğraştı. Soyu eski Türkmen aşiretlerinden geliyor. Koşmalarında doğa görünümleri çizmekte, yurt güzellemeleri yazmakta usta.

TALİBÎ

Âşık Talibî Coşkun Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Tonus (Altınyayla) köyünde kendi deyişine göre 1898'de doğdu. Asıl adı Hacı Bektaş. Babası, Karabağdatoğlu Mustafa. Kendi kendini yetiştirdi. On beş yaşında sevdalandı. Askerliği sırasında yaşamla, gördüğü kentlerle ilgili şiirler söyledi. 1932'de Ahmet Kutsi Tecer'in Sivas'ta düzenlediği Halk Şairleri Bayramı'na katıldı. *Ülkü* dergisi çevresine girdi. Bastırdığı destan, ağıt ve şiir kitaplarını satarak geçimini sağlamaya çalıştı. Zaman zaman Ankara radyosunun halk müziği yayınlarında görev aldı. Pek çok yeri dolaştı. Şiirlerinde yalnız kendi yaşantılarını, duygularını, acılarını değil, kimi doğal yıkımları, toplumsal gerçekleri ve siyasal olayları da dile getirdi. Aşk ve gurbet şiirlerinin yanı sıra gülmece ve yergi yönü ağır basan şiirler de yazdı. 12 Mart 1976'da Ankara'da öldü.

EYUP TEKYURT

Tercanlı Âşık Eyup ya da Erzincanlı Âşık Eyup adlarıyla da anılır. 1917'de Erzincan'ın Tercan ilçesine bağlı Gezesi köyünde doğdu. Dedelerinin Pir Sultan Abdal'ın soyundan olduğu söylenir.

Eyup, şiir söylemeye çok küçük yaşta başladı. Babasının ölümü üzerine sıkıntıya düştü. Deprem, askerlik, kardeşinin ölümü ve yoksulluk gibi olaylarla sarsıntı geçirdi. Ankara'ya göç etti. Alevî inancına bağlı olup Pir Sultan Abdal sevgisini şiirlerinde yansıtır. Aşk, gurbet, doğa temalarının yanı sıra insana, sevgiye, dostluğa önem verir. Bilgisizliği, bencilliği, softalığı taşlar.

UMMANÎ

Asıl adı Yakup Can. 1915'te Erzurum'un Tortum ilçesine bağlı Öşvank (Çamlıyamaç) köyünde doğdu. Çocukken tarlalarda çalıştı, babasına yardım etti. Ondokuz yaşında şiir söylemeye başladı. Askerliğini Sarıkamış ve Hasankale'de yaptıktan sonra, kardeşiyle birlikte Erzurum, Kars, Ağrı, Van, Bitlis ve Muş illerini dolaştı. Değirmencilik ve çiftçilikle geçimini sağladı. Ümmanî Can, Dertli Can, Can Ümmanî adlarını da kullandığı şiirlerinde din, ahlâk ve tasavvuf konuları büyük yer tutmaktadır. 30 Ocak 1983'te öldü.

ÂŞIK VEYSEL

Âşık Veysel Şatıroğlu 1894'te Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde doğdu. Babası çiftçiydi. Yedi yaşında hastalık yüzünden gözlerini yitirdi. Saz çalmayı öğrendi, âşıkları dinleyerek bilgisini arttırdı. 1931'de Sivas'ta düzenlenen Âşıklar Bayramı'nda derece aldı, Ahmet Kutsi Tecer'in dikkatini çekti. Köy enstitülerinde saz öğretmenliği yaptı. Yeni ve güncel konuları halk şiirine sokmakla tanındı. Kaderci bir dünya görüşü ve buruk bir duyarlıkla doğa (özellikle toprak) sevgisini, aşk, ayrılık, yaşam, acı, yalnızlık temalarını dile getirdi. Uygarlaşmayı, Cumhuriyet devrimlerini ve onun büyüklerini savundu. 21 Mart 1973'te köyünde öldü.

MEVLÛT YILDIRIM

Âşık Mevlût Yıldırım 1896'da Niğde'nin Bor ilçesine bağlı Ortaköy bucağının Asımaz köyünde doğdu. Yoksul bir ailenin çocuğu. Küçük yaşta hâfız oldu, okuyup yazma öğrendi. Ilk gençliğinde sevdalanıp şiir söylemeye başladı. Birinci Dünya Savaşı'nda Çanakkale'de, ardından Adana'da Fransız işgal güçlerine karşı çarpıştı. Şiirlerinde aşk, doğa, gurbet, mutsuzluk temaları ağır basar. Doğa güzellikleri ile yurt özlemi de önemli yer tutar. Ölüm tarihi 1950.

ZÜLÂLÎ

Asıl adı Yusuf. 1873'te Kars'ın Posof ilçesine bağlı Suskap köyünde doğdu. Babası, Şekeroğullarından Abdullah Ağa. Çocukluğu medresede okumakla, ailesine çiftçilikte yardımcı olmak ve halk öykülerini, masalları, destanları dinlemekle geçti. On beş yaşına doğru âşık edebiyatına merak sardı, saz çalmayı öğrendi. Kars'ı, Batum'u, Erzurum'u, Bursa'yı, Manisa'yı dolaşıp İstanbul'a kadar gitti. Arapça öğrendi, bir süre Ziraat Mektebi'nde okudu. Posof'a dönerek öğretmenlik yaptı. Şiirlerinde işlediği temalar aşk, ayrılık, mutsuzluk, yurt özlemi ve kahramanlık. En çok kullandığı türler koşma ve destan. 1959'da Afyon'un Emirdağ ilçesinde öldü.

SÖZLÜKÇE

A

Ab: Su. *Ab-ı hayat, ab-ı hayvan:* ölmezlik (ölümsüzlük) suyu, bengisu.

Abâd: Bayındır, şenlikli, mamur; verimli. *-âbâd:* çok, bol; kent, yer.

Adem: Yokluk, hiçlik; ölüm.

Adû: Düşman.

Agâh: Bilen, anlayan, bilgili.

Agûş: Kucak; sığınılacak yer, sığınak.

Agyâr: Yabancılar, ötekiler, başkaları.

Ahd: Ant, söz verme, yemin; sözleşme; öç, hınç. *Ahd ü vefa:* Sözünde durma.

Ahî: Kardeş. Ahîlik örgütü üyesi.

Ahibbâ: Dostlar, tanışlar.

Ahir (âhır): Son, sonraki, sonuncu, sonra.

Ahû: Ceylan, ceren, karaca; genç ve güzel kız; güzel göz; kardeş, dost.

Ahvâl: Durumlar, haller, oluşlar.

Al: Hile, düzen.

Alafıcrık: Fitne fesat. Karışıklık.

Alem: Bayrak, iz, işaret.

Alicenap: İyilik ve cömertlikte bulunan.

Amân: Yardım isteme; inanma, güvenme; bağışlanmayı dileme; bağışlama.

Amel: İş, edim, davranış; niyet.

An: O. *Anı:* onu, *anın:* onun, *anda:* onda.

Anâsır: Unsurlar. *Anâsır-ı erbaa:* Dört temel unsur; hava, toprak, su, ateş.

Ar: Utanılacak şey, ayıp; utanma. *Ar ü namus:* Utanma ve namus.

Arş: Gök, dokuzuncu ve en sonuncu gök katı; Tanrının bulunduğu varsıyalan yer.

Arzıhal: Halini bildirme; dilekçe.

Asâr: Yapıtlar, eserler; izler, kalıntılar; yüzyıllar.

Assı: Yarar, kazanç.

Aşikâr: Açık, belli, ortada.

Aşina (aşna): Bilen, bildik, tanıdık, dost.

Avâz: Ses, bağırma, bağırtı.

Ayân: Belli, görünen.

Ayn: Göz; çeşme, kaynak; aynı, tıpkı. *Ayn-ı zat:* Tanrı kişiliği. *Ayn-ı cem:* Bektaşi ve Alevilerin tarikata yeni giren ya da anılması gerekenler için düzenledikleri tören.

Ayyuk: Gökyüzünün yüksek yeri.

Azâd: Kölelikten kurtulma, özgürlüğe kavuşma; özgür.

B

Bâb: Kapı, geçit; bölüm.

Bâd: Yel, rüzgâr. *Bâd-ı sabâ:* Sabah (seher) yeli.

Bâde: İçki, şarap.

Bağbân (bağıbân): Bağcı, bahçıvan, bağ bekçisi.

Bahr: Deniz.

Bahri: Deniz kuşu, su kuşu; balık.

Bahtiyar: Mutlu.

Bâl: Kol, kanat; yürek, gönül; *Yâl ü bâl:* Boy bos.

Bâr: Yük, ağırlık; yemiş; kale, duvar; Tanrı; tasa. *-bâr:* Saçan, yağdıran; *ateş-bâr:* Ateş saçan.

Bârî: Yaradan, tanrı.

Bâtıl: Gerçek ve doğru olmayan; çürük, yanlış; boş.

Bâtın: Öz, iç, içyüz, içte bulunan; görünmeyen, giz; Tanrı; dinin içyüzü.

Bay: Zengin, varlıklı kimse.

Baz: Doğan kuşu, avcı (yırtıcı) kuş.

Bâzâr: Pazar; alışveriş.

Bâzergân: Tüccar, bezirgan.

Bâzu: Kol, pazı; güç, kudret.

Bed: Kötü, çirkin. *Bed-nam:* Adı kötüye çıkmış, kötü ad yapmış.

Beka: Kalma, kalım, sürme, yaşama, var olma.

Beli: Evet, peki, doğru.

Bend: Bağ, ilgi, zincir; set,

duvar, engel. *Bendolmak:* Bağlanmak, tutulmak.

Bende: Kul, köle, bağlanmış.

Berdâr: Asılmış. *Berdâr etmek:* İpe çekmek, asmak.

Bergüzar: Armağan, andaç, hediye.

Berk: Yaprak; şimşek; mal; sağlam.

Beyhude: Boşu boşuna, boş yere.

Bezm: Meclis, dernek, toplantı, eğlence.

Bıldır: Geçen yıl.

Bile: Birlikte, beraber; *bilece:* beraberce.

Bîmar: Hasta, sayrı.

Bû, bûy: Koku, güzel koku, misk.

Bulak: Pınar, kaynak.

Bûs: Öpme; öpen.

Bükâ: Ağlama.

Bülend: Yüksek.

Bünyad: Temel, yapı, esas. *Bünyad olmak:* Temel atmak, yeniden yapmak.

Bürc: Burç, kale çıkıntısı; tek hisar, kule; güneş dönencesinin bölündüğü oniki parçadan biri.

Bürük: Çarşaf; örtü.

Büryân: Kebap.

C-Ç

Câm: Kadeh, şarap bardağı, sırça; Tanrı âşığının yüreği.

Cânân: Sevgili, dost; Tanrı.

Camız: Manda.

Cebîn: Alın; korkak, yüreksiz.

Cehd: Çaba, çalışma.

Cemâl: Yüz, yüz güzelliği, güzel yüz; Tanrının insan yüzünde görünüşü.

Cevlân (cevelân): Dolaşma, dönüp dolaşma, gezinme.

Cevr: İncitme, eziyet, sıkıntı, haksızlık.

Cinân: Cennetler, bahçeler.

Cur'a: Yudum; içeni coşkunluğun doruğuna çıkaran yudum.

Cûş: Coşma, sevinme, kaynama.

Cüdâ: Ayrı düşmüş, ayrılmış, uzak.

Çâh: Kuyu, çukur.

Çâk: Yarık, yırtık, yırtmaç.

Çarh: Çark; gök, felek; talih. *Çarh-ı felek:* Tekerlek gibi döndüğüne inanılan gök. *Çarh-ı gerdun:* Dünya.

Çarkacı: Ordunun öncüleri.

Çerağ: Çıra, mum, ışık.

Çeşm: Göz.

Çerçi: Köy pazarlarını dolaşan gezginci esnaf.

Çevre: Sırma işlemeli mendil.

Çınkı (çıngı): Kıvılcım; parça.

Çövmen: Meyva toplamakta kullanılan ucu çatal değnek.

D

Dâd: Adalet, hak; imdat, feryat, yakınma.

Dağ: Yara, yanık yarası; kızgın demirle vurulan damga. *Dağlama:* Yaraya kızgın demir basma.

Dahl eylemek: Karışmak, işine karışmak; suçlu çıkarmak.

Dal: Arka; yalın, çıplak, kınından sıyrılmış.

Dâm: Tuzak, pusu.

Dâmen: Etek.

Dâr: Yer, yurt, ev, ocak; toplanma yeri; darağacı.

Dârüşşifâ: Hastane; tımarhane.

Davlumbaz: Büyük savaş davulu.

Derdmend: Dertli, dert çeken, kaygılı.

Dehan (dehen): Ağız

Dehr: Dünya, evren; zaman, çağ.

Dekbaz: Hileci.

Dem: An, zaman; soluk, nefes; kan; içki, şarap.

Dermen: Değirmen.

Derûn: İç; yürek, gönül.

Dest: El; bir toplantının saygın yeri.

Destimal (destmal): El silecek yağlık, mendil.

Devran: Çağ, felek, zamanın dönüşümü, dönem; dünya, evren; dönüp dolaşma.

Dırahşan: Parlak, parıldayan.

Dîde: Göz, görmüş.

Dil: Gönül; dilek; yürek. *Dilber:* Gönül alan, güzel. *Dildâr:* Gönül tutan, sevgili. *Dilefkâr (dilfikâr):* Gönlü yaralı. *Dilrüba:* Gönül çelen, gönül hırsızı.

Diriğ: Esirgeme; yazık; önleme, yasaklama.

Dolu: İçki; bâde, aşk içkisi, Tanrısal içki.

Don: Giysi.

Döş: Göğüs; kaburga altı.

Dudu: Papağan.

Duhân: Duman, tütün.

Dulda, duldalık: Rüzgâr ulaşmayan yer.

Dûr: Uzak, ırak.

Dûzah: Cehennem.

Düğülcek: Bulgur; bulgur çorbası.

Dün (tün): Gece. Dün ü gün: Gece gündüz.

Dür: İnci.

Düşvâr: Güç, zor.

E

Ebr: Bulut.

Ebrû: Kaş.

Ecza-i ebdan: Bedenin bölümleri.

Efgan: Acıyla bağırıp çağırma, ağlama; inleme.

Eğn, eğin: Omuz, sırt.

Ehibba: Dostlar.

Ehl, ehil: Sahip, malik olanlar; bir yerde oturanlar; becerikli. *Ehl-i beyt:* Ev halkı. *Ehl-i dil:* Gönül adamı, gönüldeş; Tanrıyı anlamış kişi.

Elest: Ruhların ilk yaratıldığı an.

Elhak: Doğrusu, gerçekten.

Elvan: Renkli.

Emval: Mal mülk; mallar.

Encâm: Son.

Ervah: Ruhlar, canlar; yaşamın cevherleri.

Esb: At.

Esrar: Sırlar.

Eşk: Gözyaşı.

Eyitmek: Söylemek.

Eytam: Yetimler.

Eyyam: Günler.

F

Fâni: Ölümlü, geçici; yaşlı.

Farımak: Caymak, boşlamak, vazgeçmek, usanmak; yaşlanmak.

Fâş: Açığa çıkarma.

Fehm: Anlama.

Fer: Can, güç, ışık; parlaklık.

Feramuş: Unutma, hatırdan çıkarma.

Ferdâ: Erte, ertesi gün, yarın; ahret, öbür dünya.

Ferrâş: Döşeyen, döşemeci; hizmetçi; Kâbe'yi süpüren.

Figan: Acı ile bağırıp ağlama.

Firak: Ayrılık, ayrı düşme; üzüntü, sıkıntı.

Firdevs: Cennet; bahçe.

Firkat: Ayrılık.

G

Gafil: Aymaz, habersiz, dikkatsiz, aldırışsız; uykuda.

Gâh: Zaman, vakit, an; bazı. *Gâhî:* Ara sıra, kimi zaman.

Ganî: Zengin, cömert, eli açık; Tanrının sıfatlarından biri.

Gavvâs: Dalgıç.

Gazabnâk: Öfkeli.

Gazal: Ceylan, ahû.

Gazel: Sararmış yaprak; gazel.

Gedâ: Dilenci; yoksul; âşık.

Gevher: İnci, elmas, cevher.

Girdab: Burgaç, su çevrintisi.

Giryân: Ağlayan. *Girye:* Ağlama, gözyaşı.

Gövel: Yeşil başlı ördek.

Göynümek: Ateşin etkisiyle yanarak sararmak; içten içe yanmak.

Gulâm: Kul, köle; delikanlı, genç.

Gûna: Türlü, renk renk; renkli.

Gûş: Kulak; işitme, dinleme. *Gûş etmek:* Dinlemek, duymak.

Güher: Cevher.

Gülfem: Gül ağızlı.

Gül-i râna: Hoş görünüşlü gül.

Gülşen: Gül bahçesi.

Gülzar: Gül bahçesi.

Güman: Kuşku, işkillenme; sezme, sanma.

Güvermek (gövermek): Yeşermek; morarmak.

Güzer (güzar): Geçen, geçici; geçme, geçiş.

H

Hâb: Uyku; düş; ölüm.

Hacet: İhtiyaç, istek, gerekli şey, gereklik.

Haçan: Gerçi; ne zaman ki; her ne kadar.

Hadde: Erimiş madeni döküp ince tel yapmada kullanılan alet; inceltme, inceden inceye gözden geçirme.

Hâli: Boş, ıssız, sahipsiz.

Hallâk: Yaratan.

Hamaylı: Boyna asılan muska, kılıç bağı.

Handân: Gülen, sevinçli. *Hande:* Gülüş, sevinç.

Har: Eşek.

Hâr: Diken; aşağı, bayağı, hor; yıkılmış, güçsüz.

Hasbihâl: Görüşüp dertleşme, dert yanma.

Hayf: Haksızlık, zulüm; yazık ki, heyhat, vah.

Hatar: Tehlike, güvensizlik.

Hayma (hayme): Çadır.

Hazan: Güz, sonbahar.

Helâk: Ölme; çok yorulma, harcanma.

Heman: O anda, hemen.

Hergiz: Hiçbir zaman, asla.

Hezar: Bin; bülbül; çok.

Hezaran: Bülbüller; binlerce; kargı.

Hevâ: Heves, istek; hoşlanma, sevgi.

Hevl: Korku.

Hicâb: Örtü, perde; gizlenme, utanma.

Hicr: Ayrılık, ayrılma. *Hicran:* Ayrılık acısı, ayrılık, iç acısı.

Hidayet: Doğru yola girme, hak yolunu tutma, müslümanlığı benimseme.

Hil'at: Kaftan, değerli giysi.

Hûb: Güzel, hoş, iyi. *Hûban:* Güzeller, iyiler.

Hulk: Huy, doğa; ahlâk.

Humar: İçki sersemliği.

Hun: Kan; öldürme. *Hun-feşan:* Kan saçan. *Hunhar:* Kan dökücü.

Hûrî: Cennetteki güzel kızlar; sevgili.

Hurşid: Güneş.

Hutur: Hileci; akla gelme, hatırlama.

Hüccet: Senet, kanıt, delil; kanıt belgesi.

Hüma: Devlet kuşu, cennet kuşu; mutluluk.

Hüsn: Güzellik, yüz güzelliği.

Hod: Kendi; miğfer. *Hodbin:* Bencil. *Hod-gâm:* Kendini beğenmiş.

Höyük: Tepe, tepecik, mezar.

I-İ

Iğranı ığranı: Sallana sallana.

Iramak: Uzaklaşmak.

Iskat: Düşürme; yok etme, silme; hükümsüz bırakma; ölünün azaplarının bağışlanması için dağıtılan sadaka.

İbadet: Tanrı buyruklarını yerine getirme; tapma, tapınma.

İcabet: Uyma, razı olma, kabul etme.

İcazet: İzin belgesi, diploma, izin; şeyhlik ve halifelik belgesi.

İçre: İçinde, içine.

İflâh: Kutlu olma, başarılı olma; kurtulup iyileşme.

İhram: Dikişsiz elbise; yün çarşaf; yün yaygı.

İkrâr: Saklamadan söyleme, açığa vurma; dil ile söyleme; tasdik (kabul) etme. *İkrâr vermek:* Tarikata girmek.

İktiza: Gerekme, gereklik.

İ'lâm: Bildirme, anlatma.

İllet: Hastalık; sakatlık; yineleyen hastalık; neden, bir şeyin nedeni; niyet, amaç.

İn'am: İyilik etme; nimet verme.

İns: İnsan; ins ü cin: İn cin.

İstiğna: Yeterli bulma; tok gözlülük.

İşmar: Göz kırpma, kaş göz işareti.

İptida: Başlangıç; ilkin, önce; başlama.

İrşad: Uyarma, aydınlatma, doğru yolu gösterme; Tanrı ve tarikat yolunu gösterme.

İtâb: Azarlama, paylama, darılma.

İttifak: Birleşme.

İyan: Açıkta, ortada, belli, açık.

İz'an: Anlayış, kavrayış; söz dinleme, boyun eğme; bildirme, ezan okuma.

İzzet: Yücelik, ululuk, değerlilik; saygı, ikram; güç, kuvvet.

K

Kabâil: Kabileler.

Kadd: Boy; bel.

Kadem: Ayak, adım; uğur. *Hoş-kadem:* Uğurlu.

Kâm: İstenen, beklenen şey; dilek, murat.

Kamet: Boy.

Kân: Kaynak, ocak, maden kuyusu; bir niteliğin bol bulunduğu kimse.

Kancaru: Nereye, nerede.

Kande: Nerede.

Kangı: Hangi.

Kâr: İş.

Kâşane: Ev, yuva.

Katre: Damla.

Kavl (kavil): Söz; sözleşme, anlaşma.

Kebe: Aba, derviş giysisi.

Kelp: Köpek.

Kem: Kötü, eksik, noksan.

Kemâl: Olgunluk, yetkinlik, tamlık, kusursuzluk.

Kemter: Değersiz.

Kepez: Yüksek tepe, dağ; dağların kuytu yerleri; gelin başlığı; tavuk (kuş) ibiği ve tepe tüyleri.

Kerem: Asillik, soyluluk; cömertlik, el açıklığı, bağış; acıma, bağışlama.

Kesret: Bolluk, çokluk.

Keşf-i râz: Gizli bir şeyin farkına varma.

Keşik: Sıra, nöbet.

Kevn ü mekân: Varlık; evren.

Key: Ne zaman, ne vakit; hey.

Kıblegâh: Kıble yeri.

Kıyamet: Dünyanın sonu ve ölülerin yeniden dirileceği zaman; gürültü, patırtı karışıklık.

Kıyam etmek: Ayağa kalkmak; ayaklanmak, başkaldırmak; ölümden sonra dirilmek.

Kirmanî: İyi cins çelikten kılıç, Kirman kılıcı.

Koçak: Kahraman, yiğit.

Koygun: Dokunaklı, etkili, içli, acıklı.

Kuçmak: Kucaklamak; aşmak.

Kûh: Dağ, tepe. *Kûhsâr:* Dağlık.

Külhan: Hamamları ısıtan ocak.

Kurb: Yakın, yakınlık, yakın olma.

L

Lâl: Dilsiz.

Lâ'l: Kırmızı, al; al renkli bir süs taşı.

Lâin: Lânetli; kovulmuş; istenilmemiş.

Lâyuadd: Sayılmaz; sayısız, pek çok.

Leb: Dudak.

Lem'a: Parıltı.

Leşker: Asker.

Levh: Levha, tablo; üzerinde Tanrının istemi yazılı levha.

Leyl: Gece.

Libas: Giysi. *Elbise:* Giysiler.

M

Mâbud: Tapılan varlık, tanrı.

Mâh: Ay; güzel kız, güzel.

Mahhub: Sevilen kimse.

Mâil: Eğilimli, hoşlanan, istekli, hevesli, düşkün; benzer.

Mâmur: Bayındır, bakımlı.

Manend (menend): Benzer, eş; gibi.

Mâr: Yılan.

Maral (meral): Dişi geyik; güzel kadın.

Maraz: Hastalık; dayanılması güç durum; can sıkıcı, huysuz.

Mâsiva: Bir şeyden gayri olanların hepsi, Tanrıdan gayri bütün varlıklar; dünya ilgileri.

Maya: Dişi deve.

Mazarrat: Zarara uğrama, zarar.

Mecruh: Yaralı, yaralanmış.

Meded: Yardım; eyvah, aman, yazık.

Medh ü senâ: Övgü, övme.

Meftun: Tutkun, âşık, vurgun.

Mehpâre: Ay parçası.

Melâmet: Kınama, kınanma; kötü görülme; azarlama, çıkışma.

Melûl: Üzgün; usanmış, bıkmış, bezmiş.

Memlûk: Birinin malı olan; köle.

Menevşe: Menekşe.

Menzil: Alınan yol; konak; tarikatta aşama.

Mesh vermek: El sürüp sıvazlamak; abdest alırken ayak yıkama işlemi.

Mest: Sarhoş.

Mevc (mevce): Dalga.

Meyhar: Şarap içen.

Mihman: Konuk, misafir.

Mihnet: Sıkıntı, zahmet, dert.

Mîna: Şişe, cam, billûr, sırça; mine.

Mîr: Bey, komutan, baş.

Mi'rac: Merdiven; göğe çıkma, yükseliş.

Miyân: Bel.

Miyân-bend: Kemer, kuşak.

Mû: Kirpik.

Muhal: Mümkün olmayan, olanaksız.

Muhannet: Alçak.

Muhtasar: Kısaltılmış, kısa kesilmiş; gürültüsüz, az masrafla; özet.

Muhtefi: Gizlenen, saklanan; gizli, saklı.

Muhtekir: Vurguncu.

Munafık: Arabozucu.

Muntazır: Bekleyen, gözeten.

Mutabık: Birbirine uyan; uygun.

Muvafık: Uygun, uyar.

Müdâm: Süren, sürekli; gece içilen şarap, eski şarap.

Müjgân: Kirpikler.

Münkir: İnkâr eden, yadsıyan, inanmayan; Tanrı tanımaz, dinsiz; tarikat dışı kalan.

Mürg: Kuş.

Mürûr: Geçme; geçip gitme; sona erme.

Mürşid: Kılavuz, rehber; yol gösteren; şeyh.

Mürvet (mürüvvet): Erlik, insanlık, mertlik, iyiliksiverlik.

Müsellim: Vergi toplayan, tahsildar.

Müselsel: Birbirine bağlı, ardı ardına.

Müstağrak: Dalmış, batmış.

Müşk: Koku, mis.

Müştak: Özleyen, isteyen.

Müyesser: Kolaylıkla olan, kolay gelen, kolay bulunup yapılan.

N

Nâçar: Çaresiz.

Nâdan: Bilgisiz, görgüsüz, kaba; tarikat dışında kalan.

Nâle: Ağlayış, inleyiş. *Nâlân:* İnleyen, ağlayan.

Nâme: Mektup; yazı.

Nâmert: İnsanlıktan uzak, alçak, korkak.

Nân: Ekmek.

Nâr: Ateş, od; cehennem.

Nâs: İnsanlar, halk.

Nâşad: Hüzünlü, kederli.

Nazar: Bakış, göz.

Nâzenin: Çok nazlı, şımarık; cilveli.

Nazîr: Benzer.

Neseb: Soy, atalar zinciri.

Nevâ: Ses, ahenk; azık, nasip.

Nevreste: Yeni bitmiş, yeni hasıl olmuş.

Nida: Çağırma, seslenme; ses verme; ünlem.

Nigâr: Güzel; sevgili; resim.

Nihan: Gizli, saklı; giz; görünmeyen.

Nikâb: Örtü, peçe.

Nisa: Kadınlar.

Nisâr: Saçı, saçma, serpme, dağılma; saçan.

Nişan: İz; işaret; amaç, vurulması istenen nokta; anı için dikilen taş.

Niyabet: Kadılık, kadı vekilliği, vekillik.

Nush: Öğüt.

Nûş: Tatlı, bal; içki, içme. *Nûş etmek:* İçmek; tatlılaştırmak.

O-Ö

Od: Ateş.

Onmak: İyileşmek, kurtulmak; düzene girmek.

Oş (uş): İşte.

Özge: Başka, ayrı, öteki.

P

Pâ (pây): Ayak, adım; kök, temel, dip; iz; güç, tâkat.

Pahıl: Bir iş yapmaktan kaçınan, gönülsüz, cimri, kıskanç.

Pâk: Temiz, arınmış.

Pâyan: Son, bitim, uç.

Pâymal (pây-ı mal): Çiğnenmiş, ayak altında kalmış.

Pend: Öğüt.

Per: Kanat.

Pervaz: Uçma, uçuş; kanat; ayna; dolap.

Pes: Şimdi, artık; o halde, işte; arka, geri.

Peykân: Temren, okun ucundaki sivri demir.

Peyman: And, yemin.

Pinhan: Gizli.

Pir: Yaşlı, ihtiyar, büyük; tarikat kurucusu; tarikat ulusu.

Piyade: Yaya.

Piyale: Kadeh.

Poşu: Kenarları saçaklı, ipekten (pamuk ya da yünden) baş örtüsü.

Pür: Dolu, çok.

R

Rah (reh): Yol.

Rahm etmek: Acımak, esirgemek, korumak.

Râm: Baş eğme, kendini bırakma, uyma.

Râz: Sır, giz, gizli şey.

Ref' etmek: Kaldırmak, yükseltmek.

Reva: Uygun, yaraşır, lâyık.

Revân: Giden, akan; ruh, can.

Revnak: Parıltı, parlaklık; güzellik; tazelik.

Rical: Büyükler, önde gelenler, önderler.

Riyazet: Nefsini eğitmek için dünya nimetlerinden el çekerek, perhiz yaparak yaşama.

Ruh: Yanak.

Rû (rûy): Yüz, surat.

Rûz: Gün.

Rûzigâr: Zaman; devir; yel.

S

Sabâ: Gündoğusundan esen tatlı yel.

Sabavet: Çocukluk.

Sağmal: Süt veren (hayvan).

Sahba: Şarap.

Sâil: Dilenci.

Sako: Paltoya benzer bir tür üstlük.

Sal: Tabut.

Salâ: Meydan okuma; namaza ya da cenazeye çağırma; kavga.

Sarvan (sarıvan): Katar, kafile, küme, öbek; deveci.

Savt: Ses; bağırma.

Say: Çalışma, çabalama, emek.

Saya: Yelek, kolsuz elbise.

Sayd: Av.

Sayyad: Avcı.

Sebak: Ders.

Sefine: Gemi.

Seher: Tan sökümü, sabahın ilk ışıması.

Sem (semm): Ağu, zehir.

Ser: Baş.

Serencam: Başa gelen, ders alınacak olan.

Sergerdan: Başı dönmüş, sersem; serseri.

Sermest: Sarhoş, esrik.

Serv: Servi, selvi; sevgilinin boyu bosu.

Server: İleri gelen, ulu kişi.

Seyr: Gezmek; rüya, düş.

Seyrangâh: Gezilen, dolaşılan yer.

Sığın: Alageyik.

Sıla: Ulaşma; yurdu, hısım akrabayı gidip görme; bahşiş, armağan.

Siga: Soru, sorgulama.

Sin: Yaş; mezar, gömüt.

Sîne: Göğüs.

Sitemkâr: Zulüm ve haksızlık eden.

Sitil: Su bakracı.

Söyünmek: Sönmek.

Subh: Sabah, sabah vakti; tan vakti.

Sûz: Yanma, tutuşma.

Süfeha: Yiyip içip eğlenmekle, sefahetle vakit geçiren.

Sükker: Şeker.

Sürur: Sevinç.

Süvâr: Ata binmiş, binici; binen; bilezik.

Ş

Şâd: Sevinçli, neşeli.

Şane: Tarak.

Şar: Kent, şehir.

Şeb: Gece.

Şekva: Şikâyet, sızıltı.

Şeşper: Altı kanatlı gürz.

Şevket: Ululuk, kudret, kuvvet, heybet.

Şeyda: Çılgın, çılgınca âşık; şaşkın, divâne.

Şikâr: Av.

Şikest: Kırık, kırılmış.

Şimdengerü: Bundan sonra.

Şitâ: Kış.

Şivekâr: Cilveli, nazlı, edalı, işveli.

Şuara: Şairler.

Şuh: Oynak, kıvrak, şen, serbest davranışlı.

Şuride: Tutkun, âşık.

Şuriş: Karışıklık, kargaşalık.

T

Tâat: Tanrı buyruklarına uyma, ibadet.

Tab: Huy, yaratılış; mühür ve damga basma; kitap basma.

Tâb: Parlaklık; tazelik; güç, kuvvet; kıvrım, büklüm; sıkıntı, eziyet; öfke.

Tâban: Parlak, ışıklı.

Tabib: Hekim, doktor.

Talan: Yağma, çapul.

Tamu: Cehennem.

Ta'n: Sövme; yerme. *Ta'n eylemek:* Sövmek, yermek, kınamak.

Târ: Karanlık.

Tarîk: Yol; meslek; tanrıya ulaşmak için tutulan yol; araç.

Tebdil: Değişme.

Teber: Balta; yarım ay biçimindeki derviş baltası.

Tecelli: Görünme; tanrı güç ve gizinin kişilerde ve eşyada belirmesi.

Tek: Gibi; ancak.

Tekdir etmek: Azarlamak; kederlendirmek; bulandırmak.

Tekellüm: Söyleme, konuşma.

Temren: Okun (mızrağın) ucundaki sivri demir.

Tenha: Yalnız, tek; boş.

Tıfl: Küçük çocuk.

Tiğ (tig): Kılıç.

Tîr: Ok.

Tor: Tuzak; torba; öğretilmemiş.

Toy: Düğün, ziyafet, şenlik, şölen, eğlence.

Tûtî: Dudu kuşu, papağan.

Tuyûr: Kuşlar.

Tün: Gece. Tün ü gün: Gece gündüz.

Türâb: Toprak; toz.

U-Ü

Uçmak: Cennet.

Uğru: Hırsız, yol kesen.

Uğrun uğrun: Gizlice; hırsızlama; belli etmeden.

Umman: Büyük, engin deniz; okyanus.

Uş: İşte.

Üftade: Düşmüş, düşkün; biçare; âşık.

Üğrülemek: Oyalamak; beşikte sallamak; sallaya sallaya uyutmak.

Ülfet: Alışma, kaynaşma; görüşme, konuşma; dostluk.

V-Y-Z

Vahdet: Birlik, bir ve tek olma; yalnızlık, kendi kendine kalış; Tanrıya ulaşma.

Valâ: Yüce, yüksek.

Varak (verak): Ağaç ya da bitki yaprağı; yazılı kağıt; ince yaldız yaprağı.

Vebal: Bir davranışın sorumluluğu, günah.

Vech: Yüz, surat; üst taraf; alın, ön; tarz, üslûp; sebep; araç.

Velvele: Gürültü, patırtı, şamata.

Veş: Gibi.

Vird: Sık yinelenen.

Visal: Kavuşma.

Yad: Yabancı.

Yâd: Anma.

Yağlık: Başörtüsü; mendil, çevre.

Yahşi: Güzel, iyi.

Yal: Boyun, boyun kökü; kuvvet, güç, zor. *Yal ü bâl:* Boy bos, endam.

Yaşın yaşın: Gizli gizli, sessiz, belli etmeden, göstermeden.

Yavı (yavu) kılmak: Yitirmek, kaybetmek.

Yeğ: İyi, daha iyi; üstün tutma; üstün tutulan.

Yeğin: Çok, bol, hızlı, şiddetli.

Yeksan: Düz; bir, beraber; her zaman bir düzeyde.

Yelmek: Ardınca dolaşmak; koşmak, acele etmek, acele yürümek.

Yerinmek: Esef etmek, üzülmek, acınmak.

Yörük (yöğrük, yürük): İyi, hızlı yürüyen, ayağına çabuk.

Yumak: Yıkamak, temizlemek, arıtmak.

Zağ: Karga.

Zâhir: Meydanda olan, açık, belli, görünür; dış görünüş.

Zahm: Yara.

Zail: Sona eren, sürekli ol-

mayan; geçen, geçmiş olan.

Zan: Sanma, sanı; şüphe, kesin bilmeme; işkil.

Zâr: Ağlama, inleme; inleyen. Ah ü zâr: Ah edip inleme.

Zat: Şey, eşya; iş.

Zây: Kaybolma, yitme.

Zelil: Hor, hakir, alçak.

Zer: Sarı; altın; akçe, para; nöbet, oruç; çile.

Zernişan: Altınla işlenmiş yazı ya da şekiller.

Zeval: Sona erme, sönme.

Ziya: Işık, aydınlık.

Ziynet: Süs, takı.

Zuhûr: Görünme, meydana çıkma, belli olma.

Züğürt: Parasız, yoksul, meteliksiz kimse.

Zühd: Kendini tapınmaya verme; her türlü hazdan kendini alıkoyma; kaba sofuluk.

Zülâl: Tatlı, arı su.

Zülf (zülüf): Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.

Zürriyet: Döl, soy sop, kuşak; çocuk.

Asım Bezirci Edebiyat tarihçisi, eleştirmen, denemeci ve çevirmen. 1927'de Erzincan'da doğdu. İlkokulu Erzincan'da, ortaokul ve liseyi parasız yatılı olarak Erzurum'da okudu. 1950'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Aynı yıl, Gerçek gazetesinde yazarlığa başlayan Bezirci, 26 yıl boyunca muhasebecilik yapmak zorunda kalmasına karşın örnek bir çalışkanlıkla çok sayıda ürün verdi. Ataç'ın öznel/izlenimsel eleştiri anlayışına karşı nesnel/bilimsel eleştiri çığırının açılması için büyük çaba sarf etti. Başta Nâzım Hikmet olmak üzere tanınmış birçok yazarın eserlerini derleyip yayına hazırladı. 2 Temmuz 1993'te Sivas toplukıyımında 34 ilerici aydın ve sanatçıyla birlikte katledildi. Bezirci'nin bütün eserleri yayınevimizce yayınlanmaktadır.

Kemal Özer Şair, yazar. 1935'te İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptıktan sonra, 1955-60 arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gördü. Cumhuriyet gazetesinde, Karacan Yayınları'nda çalıştı. Kitapçılık ve yayıncılık yaptı. Şiir Sanatı dergisini çıkardı, a ve Yeni a dergilerini yayınlayanlar arasında yer aldı. İlk şiirleri İkinci Yeni anlayışını yansıtırken, 1970'ten sonra toplumcu gerçekçi ürünler verdi. Kitapları Türk Dil Kurumu, Ö. F. Toprak, Yunus Nadi, F. O. Bayır ödülleriyle birlikte toplam 7 ödüle değer görüldü. Şiirin yanı sıra 11 değişik türde toplam 58 kitabı yayınlandı.

Dünden Bugüne Türk Şiiri, Asım Bezirci'nin, bilinen edebiyat araştırmacısı/eleştirmen titizliğiyle hazırladığı ve Türk şiirini gelişim evreleri içinde kavramayı, tarihsel açıdan en önemli, en güzel örnekleriyle sunmayı amaçladığı bir antoloji. Bezirci'nin bu çalışmasında, XIII. yüzyıldan XX. yüzyılın sonuna dek uzanan bir zaman dilimindeki şiir birikimine, şairlerinin taşıdıkları eğilimlere göre değil, şiirlerin barındırdığı estetik ve tarihsel değerlere göre demokratik bir anlayışla yaklaşılmış, çağlar boyunca geçilen bütün yollar ve varılan bütün sonuçlar cilt cilt sergilenmek istenmiştir.

Elinizdeki I. cilt, Türk halk şiirinin her yüzyılda en yetkin temsilcilerini bir araya getirmek üzere düzenlendi. Bu ciltte, şairlerin bireysel sanat serüvenlerini olduğu kadar, onların bu serüvenlerine yansıyan halkın yaşam karşısındaki tavrını ve bu tavrın dışa vuruluşundaki çeşitli eğilimleri de en güzel ürünleriyle yansımış bulacaksınız.

EVRENSEL BASIM YAYIN

ISBN 975-6525-17-7

9 799756 525172